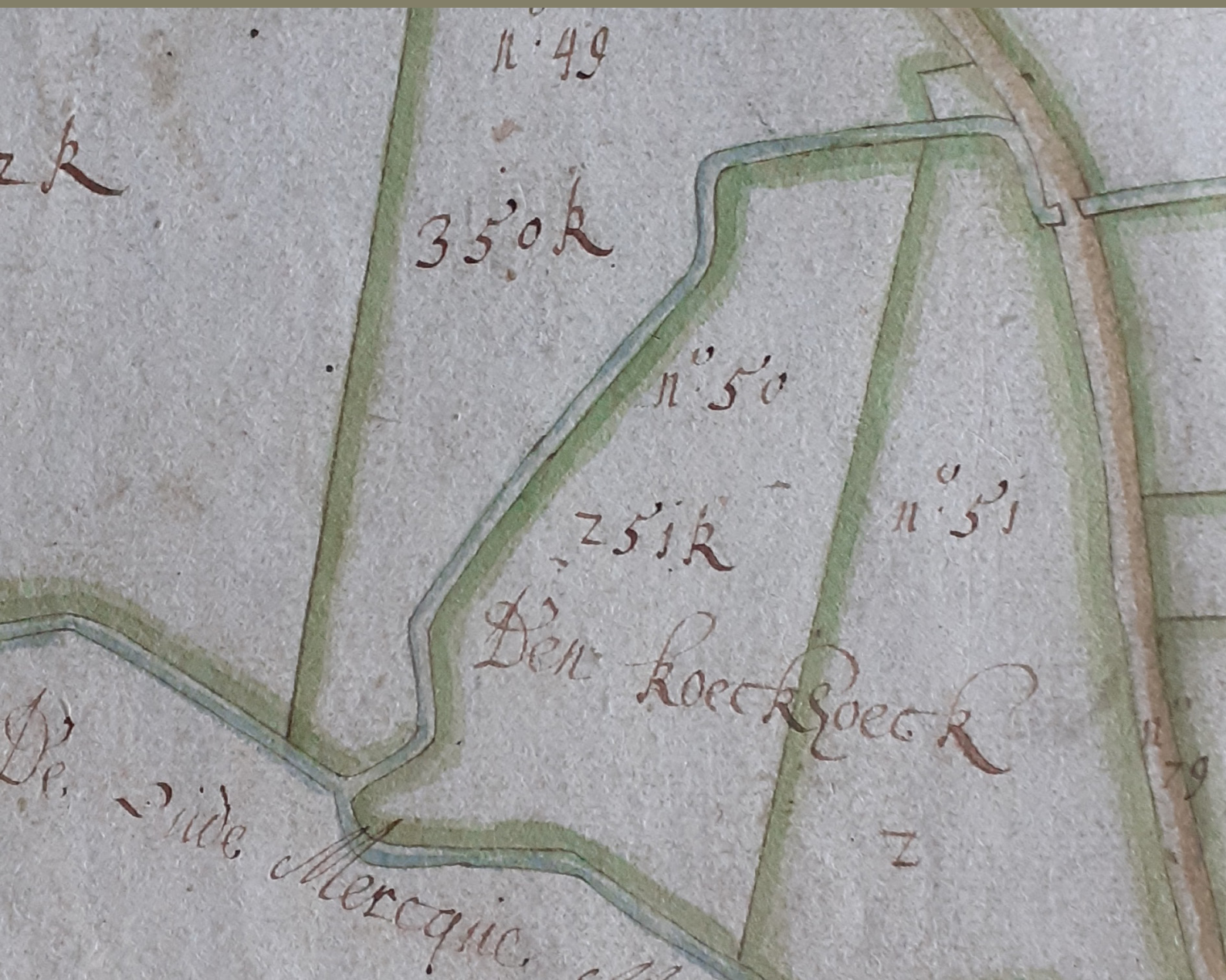

Toponymie van Viane en Moerbeke-Atembeke

Louis De Cock

Het LAND van AALST
EXTRA - 1

Toponymie
van
Viane
en
Moerbeke-Atembeke

Louis De Cock
2021

Inhoud

Inleiding	3
Geraadpleegde bronnen en afkortingen	4
Frequente bestanddelen van plaatsnamen	14
Afkortingen	15
Viane	16
Overzicht van het materiaal	95
Index van kadastrumnummers	98
Index van adressen	100
Moerbeke-Atembeke	102
Overzicht van het materiaal	199
Index van kadastrumnummers	202
Index van adressen	205

Inleiding

Deze gegevensbank vormt het tweede deel van een tweeluik gewijd aan de toponymie van de Geraardsbergse deelgemeenten Viane en Moerbeke. Het eerste deel, als artikel in het tijdschrift *Het Land van Aalst* verschenen, behandelt de methode en de resultaten van de studie.

In dit overzicht komt eerst Viane (met de Markebeek) aan bod, daarna Moerbeke-Atembeke. Na het toponiem van de deelgemeente zelf, worden de plaatsnamen in alfabetische volgorde weergegeven. Elk lemma draagt als titel de plaatsnaam in zijn huidige schrijfwijze (als straatnaam of in het kadaster) of in zijn enige, gekende schrijfwijze of soms ook, voor de leesbaarheid, in een vernederlandste vorm; in dit laatste geval staat er een asterisk voor.

Na de titel en (indien mogelijk) de plaatsaanduiding op de rasterkaart komen volgende gegevens aan bod:

- het adres en/of het kadastraal nummer (aangeduid met "kad").
- de oppervlakte, voor zover het om een duidelijk afgebakend perceel land, weide of bos gaat; informatie verstrekt door de landmeters P. Meysman (Moerbeke 1676) en P.J. Van Damme (Viane 1762) wordt in roeden weergegeven met, tussen haakjes, een omrekening naar het metriek stelsel.
- de geschreven varianten met de oudst gekende datum (bij recente namen en eigen notities staat geen datum vermeld) en daarna, desgevallend, de op de kadasterkaart vermelde benaming; bij niet meer gebruikte toponiemen wordt ook de recentste attestatie vermeld; oudere persoonsnamen (aangeduid met de afkorting PSN) komen occasioneel in de lijst voor als ze meer inzicht geven in het toponiem.
- de dialectbenaming (in cursief): deze heb ik in de periode 1972-2019 opgetekend; de beklemtoonde klinker is onderstreept.
- een voorzichtige poging tot etymologische verklaring (ingeleid met het teken "<"), zoveel mogelijk gebaseerd op andere publicaties.
- bijkomende historische of anekdotische informatie.

Per deelgemeente volgt daarna nog een overzicht van de toponiemen volgens betekenis en twee indices: één per kadastrummer en één per straatnaam.

Louis De Cock (decock1951@gmail.com)

Geraadpleegde bronnen en afkortingen

1. Niet gepubliceerde bronnen

- AEG Privéarchief Edmond G. [periode 1951-1953; woonde in het deel van Viane dat nog tot 1963 bij Twee-Akren hoorde, nu kadastraal sectie C]
- C Café's in Viane: 2 lijsten opgesteld door Vianenaars Agnes Gardinal & Guido Andries (ca1985) en Omer Sermant (2010).
 DE DECKER Sam, *Vanuit de hoogte. Een vergelijkende studie van de inplanting van castrale mottes in Oost-Vlaanderen*. Licentiaatsverhandeling UGent 1998.
 DE PADT Eugeen, *Mijn dorp*. [eindwerk normaalschool Sint-Thomas Brussel, 1955]
 DUBOIS André, *De Cisterciënzerinnenabdij van Beaupré te Grimminge : ontstaan en domaniale ontwikkeling 1228-1375*. Licentiaatsverhandeling KULeuven 1969.
- KL Gemeente Viane: *Kiezerslijst* 1956.
- KL Gemeente Moerbeke: *Kiezerslijst* 1976.
 Gent. Kadaster. Kadasterkaart 32 G 1883-20 (Geraardsbergen, departement 16, sectie B)
- Lb *Landtboeck vande prochie ende heerelijckhede van Moerbeke ghemaect ende ghemeten door mij Peeter Meijsman gheswooren landtmeter* (1676). [privaat bezit]
- OPAM Oud parochiearchief Moerbeke [inventaris in: Van Bockstaele 1994:]
 14 Overzicht van de inkomsten en uitgaven van de pastorie van Moerbeke evenals de inkomsten van de kapelanie van Moerbeke opgemaakt door Norbertus Danvaing, pastoor, 1711.
 30 Uittreksel van het kerkregister der armengoederen van 1651. [aangevuld met gegevens uit 1639 en 1696]
 [nog niet geïnventariseerd bij de raadpleging:]
 Diverse kerkrekeningen [1693, 1699, 1748, 1750, 1751, 1754]
 Ontfanck gehadt bij den heer pastor J. Godts voor den Armen deser prochie van Moerbeke [1767, 1768]
- PAM Parochiearchief Moerbeke. [inventaris in: Van Bockstaele 1994]
 A 34 O.-L.-Vrouw van Vlaanderen, Wilgierkouter, 1959 [met kaart van Moerbeke]
 A 40 Handboek met de kerkrenten, 1789-1859.
 A 107 Liber memorialis, 1947-1984.
 A 108 Status animarum, [vanaf] 1846.
 A 109 Status animarum, begin 20^e eeuw [vanaf 1912; van Atembeke alleen de Atembekekouter].
 B 50 Het "Vinkenhof". Koopakte van huis en grond in Moerbeke, 1919.
 B 52 Het "Vinkenhof". Rechterlijke uitspraak betreffende de erfdienstbaarheden, 1947.
 B 54 Het "Vinkenhof". Koopakte en verkoopsaffiche van eigendom door de vzw "Parochiale Werken", 1966.
 B 58 Jeugdheem "Vinkenhof". Ledenlijst, 1967-1970.
 B 93 Algemeen Verbond der Tijdelijke uitwijkelingen van Oost-Vlaanderen – Afdeling Moerbeke-Viane. Ledenboek 1922-1924.

B 125 Lijst van gemobiliseerde soldaten en aanduiding van hun kantonement, z.d. (1938-1940).

- PAV Parochiearchief Viane. [geïnteriseerd door Louis De Cock; inventaris niet gepubliceerd]
- 1 Inventaris archief oud regime dat aan het Rijksarchief in bewaring gegeven is + correspondentie hierover. 1962. [de in de overzichtslijst vermelde archiefstukken zijn echter niet in de inventaris van het parochiearchief bij het Rijksarchief terug te vinden]
- 125 Overeenkomst tussen Christine Piret, weduwe van Petrus Ansiau, en kerkfabriek over ruil van percelen B205 [nu Ontmoetingscentrum Beverstraat 2]. 1836.
- 126 Notariële akte: verkoop van huis en grond door Romanus Depouillon aan kerkfabriek (n.a.v. bouw nieuwe kerk) + goedkeuring van de verkoop door de Bestendige Deputatie. 1843.
- 127 Notariële akte: ruil van perceel grond tussen kerkfabriek en Pieter Gabriels (n.a.v. bouw nieuwe kerk). 1.2.1843 (3 kopieën) en 24.3.1843.
- 129 Notariële akte: schrapping van hypotheek na betaling voor verkoop van perceel land door Rochus Ansiau aan kerkfabriek. 1858.
- 137 Notariële akte over de verpachting van 15 loten. 1831.
- 139 Notariële akte over de verpachting van 13 loten. 1850.
- 141 Notariële akte over de verpachting van 14 loten. 1858.
- 143 Pachtregister (+ register van renten uit stichtingen). 1868-1887.
- 145 Pachtregister 1895-1932.
- 146 Losse bewijsstukken bij het pachtregister nr. 145.
- 147 Pachtregister. 1933-1961.
- 148 Losse bewijsstukken bij het pachtregister nr. 147.
- 195 Stichting Peereman-Van Belle. 1777-1827.
- 196 Diverse stukken (en kaart) i.v.m. het legaat G.-F. Wynants. 1802-1896.
- 198 Diverse stukken i.v.m. stichting door oud-pastoor P.J. Galmart. 1804, 1805, 1840, 1856.
- 201 Borderel van goedvinden ... schuldbrief voor jaarlijkse rente van Cosmas Delaeter en Marie Anne Van Den Neucker (1740). 1828.
- 202 Testament van Johannes Baptista Vander Cammen. 1829.
- 204 Notariële akte: schuldbrief voor jaarlijkse rente door Dominicus Vanderputten en 10 anderen. 1834.
- 205 Notariële akte: schuldbrief voor jaarlijkse rente door Marie Theresia de Schuijtener en 15 anderen. 1834.
- 206 Notariële akte: schuldbrief van Franciscus Matthijs en 6 anderen aan *Schamelen, armen der gemeente Viane*. 1834.
- 207 Stukken i.v.m. stichting van Frans Van Achter (1769). 1834.
- 208 Brief van het armenbestuur i.v.m. stichting pastoor A. Van Waes (1759).
- 210 Schuldbrief van J.-F. Vandroogenbroeck aan *Schamelen, armen der gemeente Viane*. 1846, 1893.
- 211 Notariële verkoopakte met stichting van Etienne Vandercammen en Jeanne Catherine Mertens (1846 + aanvulling 1874) en bundel betreffende jaarlijkse rente van de stichting Vandercammen-Mertens-Van Lierde (1874).
- 213 Notariële verkoopakte met stichting van Marie-Josepha Criquillon. 1854.
- 218 Testament van Charles Hoogstoel. 1875.

221 Stukken betreffende fundatie Frederica Merkaert (woning Beverstraat 1, perceel A457a). 1912, 1919, 1982.

524 Liber memorialis. 1842-1987 [met verschillende losse stukken]

(ommezijde: verschillende losse nota's; verslagen van de vergaderingen van de deelgenoten in de Stichting Van Belle. 1895-1912).

552 Lijst van inwoners van de gemeente. 1843-1845.

553 Lijst van inwoners van de gemeente. 1893-1895.

Reg Outsten Register der Leenhove van Laetgoet vernieuwd anno 1529 en gaende tot circa 1700 in welcken oock bevonden wort den schoof en heerlijcke rente boeck van laetgoet vernieuwdt 1520. (RAG PAR196 nr. 178)

SAA LVA Stadsarchief Aalst. Archief van het Land van Aalst.

1815 Rapporten als antwoord op de circulaire van 06.08.1774 over de herbergen en brandewijnhuizen... Moerbeke. 1774.

1841 Idem. Viane. 1774.

1897 Rapporten ingevolge de ordonnantie van de vorst van 21.07.1779 over de herbergen en brandewijnhuizen... Moerbeke. 1779.

1933 Idem. Viane. 1779.

4315 Rapporten als antwoord op de circulaire van 12.05.1769 over de benaming en oppervlakte van de gemene gronden ... Moerbeke. 1769

4325 Idem. Viane. 1769.

8905 Rapporten als antwoord op de circulaires van 9.4.1772 en 10.12.1772 over de correcte schrijfwijze van de dorpsnaam, de namen van gehuchten of wijken Moerbeke. 1773.

8927 Idem. Viane. 1773

SAG Stadsarchief Geraardsbergen. Gemeenteraadsverslag 12.07.1977. [behoud en wijziging van straatnamen in Groot-Geraardsbergen na de fusie van 1.1.1977]

SAGM Stadsarchief Geraardsbergen. Gemeente Moerbeke (1796-1977). [voorlopig geïnventariseerd door stadsarchivaris Anne De Waele] [eigen nummering]

1 Notulen van de gemeenteraad (1850-1977)

2 Notulen van het schepencollege (1896-1976)

3 Nieuwe straatnaam verbindingsweg Steenweg – Zikastraat, 1964

4 Lijst van de algemene provinciale en gemeenteverkiezingen, 12^e bureel, 01.05.1914 tot 30.05.1915

5 Verbindingsweg Kleiweg – bw 11, 1954

6 Ontwerp voor het herdekken van de landbouwwegen 1, 2, 3, 4, 6,7 en 9. Herbouwen van de brug over de Schillebeek. Herstellen oorlogsschade. Plan wijziging brtw.1. Wijziging brtw.3, 1915 – 1924

7 Buurtweg 5, Schillebeekstraat (gemeen met Overboelare). Beperkte aanbesteding wegenwerken, 1974 – 1976

8 Waterloop n°4. Schillebeek, 1962 – 1963

9 Bosbeek; Carcoolbeek en Lokte. Ruiming, 1964

10 Verkaveling Bosberg. Uitbreiding in privéverkaveling Kruiwagenstraat, 1975

11 Bevolkingsregister 1900-1910

- SAGV Stadsarchief Geraardsbergen. Gemeente Viane (1796-1977). [voorlopig geïnventariseerd door stadsarchivaris Anne De Waele] [eigen nummering]
- 1 Notulen van de gemeenteraad (1850-1977)
 - 2 Notulen van het schepencollege (1896-1976)
 - 3 Straatbenamingen en grenswijzigingen, 1956 – 1964
 - 4 Dossier Oude Vrijheid-Broekmeers (Sie A n° 606), 1763-1994
 - Registratie en regeling vrijweiderecht Broek(meers), 17 mei 1763
 - Geschil vrijweiderecht Broekmeers de Blondel vs Vande Putte en De Schuyteneer, 1815
 - “Lijst der Broekers voor défoncière bij anticipatie voor ‘t jaer 1839”
 - Lijst met houders van 1 koe die graast op de Broekmeers, 1842
 - Grondbelasting. Aanslagbiljet getrokken uit het kohier, 1842
 - Broekmeers en Tichelrij. Geschil de Blondel vs De Mecheleer, Bijl en De Schuyteneer, 1859
 - Vrijweiderecht. Besluit (minuut), 1860
 - Briefwisseling betreffende de oude vrijheid, 1862 – 1966
 - Geschil vrijweiderecht Broekmeers, 1867 – 1893
 - Vrijweiderecht grondpatrimonium, 1958 – 1994
 - 5 Register der vluchtelingen van Nederland, 1944 – 1945
 - 6 Verbreding Diepestraat (privaatweg), 1947
 - 7 Weg naar Galmaarden. Verbindingsweg tussen de staatsbaan Gent-Edingen en het gehucht Rhode (Galmaarden), 1933 – 1942
 - 8 Plans der niet bevaarbare noch vlotbare waterlopen. Met beschrijvende tabel, 1887
 - 9 Atlas der Waterlopen. Met beschrijvende tabel, 1957
 - 10 Kuisingswerken Beverbeek, Hollebeek, Heisbroekbeek en Marke, 1952 – 1975
 - 11 Onderhoud Werfbeek. Herstellingen brug, 1946
 - 12 Wegenis. Weg Beverstraat – Meierij, 1939
 - 13 Bevolkingsregister n°8. 1890-1900
 - 14 Bevolkingsregister n°12. 1910-1920
 - 15 Kiezerslijst 1930.

STEENACKERS Ann, *Bijdrage tot de toponymie van Overboelare*. Eindwerk Sint-Catharinacollege Geraardsbergen. 1981

TEMMERMAN Kurt & ROMAN Kurt. *Groot-Geraardsbergen. Private en openbare kapellen. Een greep uit de volksdevotie*. Eindwerk Sint-Catharinacollege Geraardsbergen. 1986.

VANDEN HERREWEGEN Anne-Marie, *Sagenonderzoek op het grensgebied van de provincies Oost-Vlaanderen, Brabant en Henegouwen*. Licentiaatsverhandeling KULeuven. 1975.

VAN DROOGENBROEK R., *Aardrijkskunde van Viane*. z.d. [eindwerk normaalschool, ca 1950]

2. Online raadpleegbare bronnen

- AEMkp 12 AEM, Cartes et plans n°12, Plan de la commune d'Acren-St-Géréon et Acren-St-Martin, levé par Joseph Denutte, arpenteur, le 3 pluviôse an VII (22 janvier 1799). (<https://search.arch.be>)

- AEMkp 21 AEM, Cartes et plans n°21, Plan des limites de la commune de Biévène ; levé à la fin du XVIIIe siècle. (www.cartesius.be/Biévène)
- AEMkp 218 AEM, Cartes et plans n° 216-219, Quatre plans de la chaussée à construire de la ville de Soignies vers la Flandre-Orientale, en passant par Enghien, avec l'indication des chemins de Soignies à Ghislenghien, de Ghislenghien à Lessines, de Lessines à Grammont, de Grammont à Gand, etc. ; levés, les 18 octobre, 14, 21 et 28 novembre 1777, par P.-J. Van Damme. (www.cartesius.be/Enghien)
- ARAKp 249 ARA, Kaarten en plannen nr. 249, Figuratieve kaart van een buurtweg in Moerbeke, vanaf de grote weg van Geraardsbergen naar Edingen, tot de weg van Galmaarden naar Geraardsbergen, door een stuk grond genaamd de Vier Bunders, toebehorend aan de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen, opgemaakt door landmeter P.-J. Van Damme, in 1774. (www.cartesius.be/Moerbeke)
- ARAKp 850 ARA, Kaarten en plannen nr. 850, Plan van de baan van Geraardsbergen naar Edingen, opgemaakt door F. Painteau.1750. (www.cartesius.be/Geraardsbergen)
- ARAKp 970 ARA Kaarten en plannen nr. 970, Figuratieve kaart van de tiende behorend tot de Sint-Adriaansabdij in Geraardsbergen, Onkerzele en Overboelare; opgemaakt door landmeter P. Van Sinaeye, in 1753. (www.cartesius.be/Onkerzele)
- ARAKp 978 ARA, Kaarten en plannen nr. 978, Figuratieve kaart van een deel van het bos genaamd Roggenbosch, gelegen in Moerbeke, en behorend tot de Sint-Adriaansabdij; opgemaakt door landmeter B. Van Damme, in 1786. (www.cartesius.be/Moerbeke)
- ARAKp 979 ARA, Kaarten en plannen nr. 979, Figuratieve kaart van de hoeve Koppenholle gelegen in Moerbeke en behorend tot de Sint-Adriaansabdij in Geraardsbergen; opgemaakt door landmeter Pierre Poelman, in 1663. (www.cartesius.be/Moerbeke)
- ARAKp 980 ARA, Kaarten en plannen nr. 980, Figuratieve kaart van een perceel grond en bos in Moerbeke, behorend tot de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen; opgemaakt door landmeter François Vande Maele [1701-1750] (www.cartesius.be/Moerbeke)
- ARAKp 981 ARA, Kaarten en plannen nr. 981, Figuratieve kaart van drie stukken grond, in Moerbeke, en van een ander in Onkerzele, behorend tot de abdij van Geraardsbergen; opgemaakt door landmeter François Vande Maele, in 1726. (www.cartesius.be/Moerbeke)
- ARAKp 989 ARA, Kaarten en plannen nr. 989, Figuratieve kaart van vier stukken grond gelegen in Onkerzele, en uitkomend op de weg van Brussel naar Geraardsbergen; opgemaakt, op aanvraag van de abt van de Sint-Adriaansabdij, door landmeter Vande Maele, in 1725. (www.cartesius.be/Geraardsbergen)
- ARAKp 993 ARA Kaarten en plannen nr. 993, Figuratieve kaart van twee percelen weiland en akkerland genaamd Callebroeck, in Onkerzele in bezit van de abdij van Beaupré, met de afpaling tussen deze twee eigendommen en hun grens met de goederen van de Sint-Adriaansabdij in Geraardsbergen; opgemaakt door landmeter P.-J. Van Damme, in 1761. (www.cartesius.be/Onkerzele)
- BS Burgerlijke stand. Provincie Oost-Vlaanderen. Arrondissement Oudenaarde. Gemeente Viane. 1796-1870, 1881-1910. (<https://search.arch.be>)
- BS Burgerlijke stand. Provincie Oost-Vlaanderen. Arrondissement Oudenaarde. Gemeente Moerbeke. 1796-1870, 1901-1910. (<https://search.arch.be>)
- Bw Atlas der Buurtwegen. 1841. (www.geopunt.be)
- DB RAG Kaarten en plannen nr. 1958. Plan van een hoeve in Viane, die eigendom was van de Urbanisten, opgemaakt door L. de Baets, 1645. (www.cartesius.be/Viane)
- F Ferraris kaart. 1771-1778. (www.geopunt.be)

- fb facebook-pagina's *Ge zijt van Moerbeke...*, *Moerbeke vroeger en nu...* en *Wij zijn van Oetebeek*
- Fr Fricx kaart. 1712 (www.geopunt.be)
- kad kadaster online (http://ccff02.minfin.fgov.be/cadgisweb/?local=nl_BE)
- P POPP P.C., Plan parcellaire de la commune de Deux-Acren: avec les mutations 1842 – 1879. (www.cartesius.be/Twee-Akren)
- P POPP P.C., Plan parcellaire de la commune de Viane: avec les mutations. [1859] (www.cartesius.be/Viane) [datering volgens Demuynck 2015]
- P POPP P.C., Plan parcellaire de la commune de Moerbeke: avec les mutations.1859. (www.cartesius.be/Moerbeke) [datering volgens Demuynck 2015]
- PF Plan figuratif désignant le cours de la rivière la Marque ... le 13 mars 1820. (www.cartesius.be/Viane)
- Pkad Primitief kadaster. Provincie Henegouwen. Gemeente Twee-Akren. 1830-1834. Section C, Parcelle 1 à 618 « Dite de La Chapelle ». (www.cartesius.be/Twee-Akren)
- Pkad Primitief kadaster. Provincie Oost-Vlaanderen. Gemeente Viane 1830 – 1833. (www.cartesius.be/Viane) [4 kaarten]
- Pkad Primitief kadaster. Provincie Oost-Vlaanderen. Gemeente Moerbeke 1830 – 1833. (www.cartesius.be/Moerbeke) [4 kaarten]
- Pkad Primitief kadaster. Provincie Oost-Vlaanderen. Gemeente Onkerzele 1830-1833. Sectie B, Percelen 338-559 “Het Kasteel”. (www.cartesius.be/Onkerzele)
- PV Gemeente Viane (onbevaarbare en onvlotbare waterlopen). Proces-Verbaal. 26.10.1887. (www.geopunt.be)
- PV Gemeente Moerbeke (onbevaarbare en onvlotbare waterlopen). Proces-Verbaal. 26.10.1887. (www.geopunt.be)
- PVA Kadaster. Processen-verbaal van de Afpalingen van Gemeenten. Proces-verbaal van afpaling en aanverwante stukken. [1806-1826] 1084 Viane. (<https://search.arch.be>)
- Tw VAN DURME L., *Toponymisch Woordenboek van Oost- en Zeeuws-Vlaanderen*. (<http://bouwstoffen.kantl.be/tw-ozvl>) [materiaal van Dr. Maurits Gysseling online, per gemeente]
- V Villaret kaart. 1745-1748. (www.geopunt.be)
- VD VAN DAMME P.J., *Carte figurative... van Viaene ...1762*. (RAG, Kaarten en plannen nr. 1163, www.cartesius.be/Viane)
- Vdm Vandermaelen kaart. 1846-1854. (www.geopunt.be)
- wovl Waterlopen in de provincie Oost-Vlaanderen (<http://atlaswaterlopen.oost-vlaanderen.be>)

3. Gepubliceerde bronnen

BAUTERS Paul, *Oostvlaams molenbestand 1986*. Gent 1986.

BEULLENS Pieter, *De sleutel tot Aristoteles. Willem van Moerbeke en de overlevering van antieke wijsheid*. Eindhoven 2019.

BILLIET Richard, *Toponymie van Herne*. Brussel 1955.

BLOCKMANS Fr., *De zoogenaamde stadskeure van Geeraardsbergen van tusschen 1067 en 1070*. In: *Bulletin de la Commission royale d'histoire* 106 (1941), 1-93.

- BORREMANS R., *Archeologisch onderzoek van de Kasteelberg te Geraardsbergen-Viane (1976)*. In: *Het Land van Aalst XXXIV* (1982), 49-116.
- Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in België. Architectuur*. Deel 5 nr 1. Provincie Oost-Vlaanderen, arrondissement Aalst. Gent 1978.
- CARNOY Albert, *Origines des noms des communes de Belgique, y compris les noms des rivières et principaux hameaux*. 2 vol. Leuven 1948-1949.
- COCK Marcel, *De oudste meesterkaart van het "Land van Aalst"*. In: *Het Land van Aalst XL* (1988), 235-246 [met de kaart van Jacques Horenbault uit 1596 in bijlage]
- CORNELIS M., *Buitenpoortersboeken van Geraardsbergen* [o.a. Moerbeke]. In: *Het Land van Aalst XXI* (1969), 121-362.
- CORNELIS M., *Buitenpoortersboeken van Geraardsbergen* [o.a. Viane]. In: *Het Land van Aalst XXIII* (1971), 451-562.
- COSYNS Eric, *Op zoek naar Geraardsbergse wijmeniers*. In: *Gerardimontium 277* (2018), 27-33.
- DEBRABANDERE Frans, *Verklarend woordenboek van de familienamen*. Brussel 1993. 2 vol.
- DEBRABANDERE Frans, *Oost-Vlaams en Zeeuws-Vlaams etymologisch woordenboek*. Amsterdam/Antwerpen 2005.
- DEBRABANDERE Frans, *Brabants etymologisch woordenboek*. Leuven 2010.
- DEBRABANDERE Frans e.a., *De Vlaamse gemeentenamen*. Brussel 2010.
- DE BROUWER Jozef, *Toponiemen te Erembodegem*. In: *Het Land van Aalst III* (1951), 32-39; 72-80; 100-109; 166-174; 205-213; 250-264.
- DE BROUWER Jozef, *Herbergnamen in het Land van Aalst vóór 1780*. In: *Het Land van Aalst IV* (1952), 36-46.
- DE BROUWER Jozef, *Buitenpoortersboek van Geraardsbergen van 1396*. In: *Het Land van Aalst VI* (1954), 1-109.
- DE BROUWER Jozef, *Toponymie van Haaltert*. In: *Het Land van Aalst VII* (1955), 97-228.
- DE BROUWER Jozef, *Toponymie van Impe*. In: *Het Land van Aalst X* (1958), 97-134.
- DE BROUWER Jozef, *Toponymie van Lede*. In: *Het Land van Aalst X* (1958), 197-336.
- DE BROUWER Jozef, *De molens in het Land van Aalst omstreeks 1575*. In: *Het Land van Aalst XI* (1959), 189-213.
- DE BROUWER Jozef, *Bijdrage tot de geschiedenis van het godsdienstig leven en de kerkelijke instellingen in het Land van Aalst tussen 1550 en 1621*. In: *Het Land van Aalst XII* (1960), 198-226, 229-262, 277-332.
- DE BROUWER Jozef, *Toponymie van Pollare*. In: *Het Land van Aalst XXV* (1973), 159-207.
- DE BROUWER J. & COUCK Fr., *Toponymie van Denderleeuw*. In: *Het Land van Aalst XII* (1960), 101-180.
- DE BUYSSCHER Maurits, *Landmaten in het voormalig graafschap Aalst*. In: *Het Land van Aalst II* (1950), 116.
- DE CHOU Freddy, *12 historische hoeven*. Toeristische kalender 1986. VVV Geraardsbergen.
- DE CHOU Freddy, *De penningkohieren als sociaal-economische bron. Geraardsbergen omstreeks 1571 (deel 4 en slot)*. In: *Gerardimontium 188* (2003), 9-28
- DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van de dienstverleners van Viane (1800-2000)*. In: *Gerardimontium 220* (2008), 5-17.
- DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van de dienstverleners van Moerbeke (1800-2000)*. In: *Gerardimontium 235* (2011), 28-38.

- Pk DE CHOU Freddy & VAN CAUWENBERGE Christ, *De penningkohieren anno 1571 als genealogische en toponymische bron*. Van Cauwenberge-reeks 2. Geraardsbergen 2015.
- DE COCK Louis e.a., *Moerbeke-Atembeke. Dit dorp, ik weet nog hoe het was ...* Nukerke 1983.
- AZ DE COCK Louis, *Van Achterwoeërèsse tot Zwiesjke. De dialecten van Moerbeke en Viane (Geraardsbergen)*. Viane 2012.
- DE COCK Louis, *Drie pastorieën in Viane (1535-2016)*. In: *Het Land van Aalst* LXIX (2017), 107-116.
- DE COCK Louis, *De grafsteen van Jean-Paul de Partz (1713-1758), bouwheer van het kasteel van Viane*. In: *Het Land van Aalst* LXIX (2017), 273-286.
- DE COCK-VANDEN HERREWEGEN Louis en Anne-Marie, *Het oud kerkhof van Viane en zijn merkwaardige gasten*. Geraardsbergen 2012.
- DE GHELLINCK D'ELSEGHEM VAERNEWYCK Amaury, *Cartulaire de l'abbaye de Beaulieu*. Brugge 1894.
- DEMUYNCK Guido, *Datering, consultatie en gebruik van de Oost-Vlaamse Popp-kaarten en –leggers*. In: *Vlaamse Stam* jg. 51 (2015), nr. 4, 367. [voor Viane en Moerbeke stelt de auteur 1.3.1859 als opmaakdatum voor]
- DE PORTEMONT Aug., *Recherches historiques sur la ville de Grammont*. Gent 1870.
- DE POTTER & BROECKAERT, *Geschiedenis van de gemeenten der provincie Oost-Vlaanderen*. Vijfde Reeks. Gent 1898.
- DE RIJST Pierre, *Viane-Moerbeke. Sinds eeuwen de bakermat van de families Cools-De Rijst. Deel 1. Historische schets van beide dorpen*. Uitgave in eigen beheer (Moerbeke 1992).
- DE RO Jacques, *Waterkracht versus mechanische drijfkracht. Evolutie van de watermolens in Geraardsbergen en deelgemeenten*. Deel 3 en slot. In: *Gerardimontium* 196 (2004), 8-22.
- DE RO Jacques, *De dorst van Geraard: de dranknijverheid in Geraardsbergen en deelgemeenten in historisch perspectief*. Geraardsbergen 2005.
- DE RO Jacques, *Lutj ons gon dansen... ! Dansgelegenheden te Geraardsbergen in historisch perspectief*. In: *Gerardimontium* 284 (2019), 23-39.
- DE SEYN Eug., *Dictionnaire historique et géographique des communes belges*. Brussel 1924-1925. 2 vol.
- DEVOS Magda, *Bouwlandtermen in de Vlaamse dialecten. Spreidings- en betekenisgeschiedenis*. Tongeren 1991.
- DUERLOO Luc & JANSSENS Paul, *Wapenboek van de Belgische adel, van de 15de tot de 20ste eeuw*. Brussel 1992-1994.
- FRANCOIS Johan, *De 'prijtbranderij' te Moerbeke... Cichoreifabriek Radix 1860-1966*, in: *Gerardimontium* 271 (2017), 11-16.
- FRANCQ Marleen, *Toponymie van Geraardsbergen tot 1600*. Geraardsbergen 1979.
- GAUBLOMME Valère, *Persoonsnamen en toponiemen uit het rentenboek anno 1494 van de Kartuize Sint-Martens-Bos te Sint-Martens-Lierde*. In: *Het Land van Aalst* XXVI (1974), 97-123.
- GIES Herman & VAN LIEFFERINGE Bernadette, *Willem van Moerbeke, spion van het Vaticaan?* In: *De Heemschutter* 161 (1998), 9-14.
- GOEMINNE Luc, *De bouw van een oliewatermolen te Viane, kort na 1293*. In: *Het Land van Aalst* XXXIII (1981), 86.
- GOETHALS Félix-Victor, *Dictionnaire généalogique et héraldique des familles nobles du royaume de Belgique. Tome 1*. Brussel 1849.

- GYSELING Maurits, *Oostvlaamse plaatsnaamproblemen*. In: *Mededelingen van de Vereniging voor Naamkunde te Leuven* XXVI (1950), 17-28.
- G GYSELING Maurits, *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)*. 1960.
- GYSELING Maurits, *Inleiding tot de toponymie, vooral van Oost-Vlaanderen*. In: *Naamkunde* 10 (1978), 1-24.
- HORENBAULT Jacques, kaart van het Land van Aalst uit 1596 [bijlage bij Het Land van Aalst XL, 1988].
- JOUS Léon, *Le fief de Marquebreucq à Acren Saint-Martin*. In: *Bulletin du cercle Royal d'histoire et d'archéologie d'Ath et de la région et musées athois*. 7 (1983), 199-203.
- KEMPENEERS Paul, LEENDERS Karel, MENNEN Vic & VANNIEUWENHUYZE Bram, *De Vlaamse waternamen. Verklarend en geïllustreerd woordenboek. Deel I: De provincies Antwerpen, Limburg, Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*. Leuven-Paris-Bristol 2016.
- KERCKHAERT Noël, *Oude Oostvlaamse huisnamen 3*. K-M. Gent 1983.
- LINDEMANS Jozef, *Plaatsnamen, een inleidende studie*. Brussel 1925.
- MANSION J., *De voornaamste bestanddelen der Vlaamsche plaatsnamen*. Brussel 1935.
- MATTHIJS Michel, *Pluik. Historiek van de Pauwelveiering te Galmaarden*. Herne 1988.
- MATTHIJS Michel & VANDENPLAS Dirk, *Moordliederen en marktliederren uit het Oude Land van Edingen en Omliggende*. In: *Het Oude Land van Edingen en Omliggende*, 2012 [laatste nummer], 27-82.
- MGI Militair Geografisch Instituut: kaart Geraardsbergen 30 (1:50 000). 1898
- MGI Militair Geografisch Instituut: kaart Geraardsbergen-Denderwindeke 30/7-8 (1:25 000). 1956.
- PREMEREUR André, *Om Christus' liefde in Christus' rijk. Geschiedenis van de Congregaties van Zusters van de H. Vincentius a Paulo te Deftinge en te Viane*. Zottegem 2014.
- ROOBAERT Bernard, *Aanvullingen bij de "Toponymie van Herne"*. In: *Het Oude Land van Edingen en Omliggende* 12 (1984), 34-48; 14 (1986), 32-42.
- ROOBAERT Bernard, *Toponymie van Sint-Pieters-Kapelle*. In: *Chronyke van Sint Peeters ter Waerden* I (1986), 26-36, 75-81; II (1987), 134-141, 177-183.
- SANDERUS Antonius, *Flandria Illustrata ... 1641-1644*.
(<http://www.flandrica.be/flandrica/items/show/765>)
- SCHUERMANS L.W., *Algemeen Vlaams Idioticon*. Leuven 1865-1870.
- SOENS E., *De abdij van Sint-Adriaan te Geeraardsbergen. Haar pachthoven en molens*. Aalst 1914.
- TEIRLINCK Is., *Zuid-Oostvlaandersch Idioticon*. Gent 1908-1922.
- VAN BOCKSTAELE Geert, *Het Dominikanervicariaat "Het Raspaillebos" en de Kapel van O.L. Vrouw van Vreugde te Atembeke-Moerbeke (Geraardsbergen). 1653-1796-1978*. (overdruk uit: *Het Land van Aalst* XXX nr. 5-6, 1978). Zottegem 1978.
- VAN BOCKSTAELE Geert, *De Sint-Adriaansabdij. 900 jaar te Geraardsbergen, 1250 jaar in Het Land van Aalst. Bijdrage tot de geschiedenis van het benedictijns monachisme in Vlaanderen*. Geraardsbergen 1981.
- VAN BOCKSTAELE Geert e.a., *Van scholaster tot principaal. Het Sint-Catharinacollege van Geraardsbergen en zijn voorgeschiedenis (1437-1989)*. Geraardsbergen 1990.
- VAN BOCKSTAELE Geert, *Inventaris van het kerkarchief te Moerbeke (Geraardsbergen)*. In: *Het Land van Aalst* jg. XLVI (1994), 282-286.

- VANDEN HERREWEGEN A.-M e.a., *Viane. Tussen kerken, kloosters en kastelen....* Nukerke 1985.
- VAN DE PERRE Dirk, *Het Kardeloet-Caerloot-Carelhooft te Ninove en gelijkaardige toponiemen te Gent, Geraardsbergen en Viane*. In: *Het Land van Aalst XXXV-1983* (1), 1-54.
- VANDEWINKEL Georges, *De 'Villaret-kaart': een kaart van de Oostenrijkse Nederlanden door Franse ingenieurs-geografen 1745-1748*. In: *Het Land van Aalst LXVII-2015* (4), 309-322. [voor Viane stelt de auteur als opmaakdatum 1748 voor]
- VAN DURME Luc, *Toponymie van Velzeke-Ruddershove en Bochoute*. 3 vol. Gent 1986 (deel I), 1988 (deel II/1), 1991 (deel II/2).
- VAN DURME Luc, *Galloromaniae Neerlandicae Submersae Fragmenta*. Gent 1996.
- VAN DURME Luc, *Dries, vooral in Centraal- en Zuid-Oost-Vlaanderen*. In: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie LXX* (1998), 117-212.
- VAN DURME Luc, *Plaatsnamen te Zottegem en Strijpen*. In: *Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde. Handelingen IX,2* (1999).
- VAN DURME Luc & ROOBAERT Bernard, *Enkele specifieke betekenissen van de term cultura-couture -kouter*. In: *Annales du Cercle d'Histoire Enghien-Brabant*, 1 (1999-2000), 101-117.
- VAN TRIMPONT Marc, *Het land en de baronie Boelare*. Geraardsbergen 1998.
- VAN TWEMBEKE J., *Lijst der heerlijkheden van het Land van Aalst*. Gent z.d.
- VAN VEEN P.A.F. e.a., *Etymologisch woordenboek. De herkomst van onze woorden*. Van Dale Lexicografie. Utrecht/Antwerpen 1989.
- VERBESSELT J., *Het parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13^e eeuw*. In: *Koninklijk Geschied- en Oudheidkundig Genootschap van Vlaams-Brabant*. Deel XXVII. Brussel 2001.
- VERDAM J., *Middelnederlandsch handwoordenboek*. S-Gravenhage 1964.
- VERDAM J., *Middelnederlandsch handwoordenboek. Supplement*. Leiden/Antwerpen 1983.
- WNT *Woordenboek der Nederlandsche Taal. 's-Gravenhage/Leiden 1882.*
(<https://ivdnt.org/onderzoek-a-onderwijs/lexicologie-a-lexicografie/wnt>)

Frequente bestanddelen van plaatsnamen

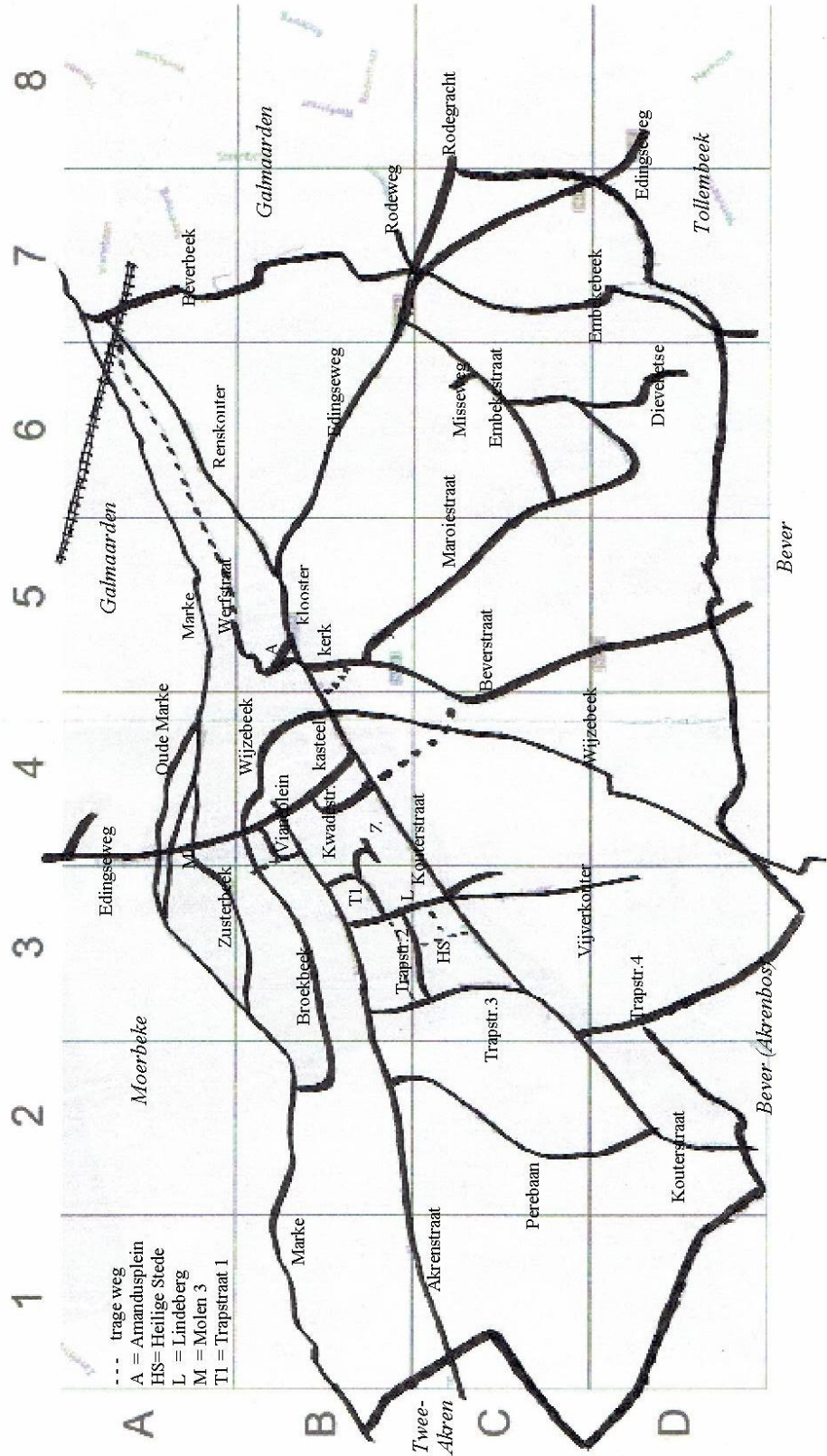
beek	natuurlijke waterloop; zie ook: <i>gracht</i>
blok	Brabants voor <i>veldeken</i> : perceel uit het gesloten bewoningslandschap
borre	bron
broek	moeras, eventueel met hakhout begroeid (Van Durme 1988,97)
bunder	= 4 dagwand = 400 roeden = 1,229025 hectare (De Buysscher 1950)
dagwand	= 100 roeden = 30a 74ca 56dm ²
delle	dal, glooiing (Van Durme 1986,98 & 1988,116); zie ook: <i>helle</i>
dorp	grote hoeve, primitieve nederzetting
dries	uitgeputte akker die periodiek als weiland gebruikt wordt; plein van dorp of gehucht (Van Durme 1986, 291-294 & Van Durme 1998)
fontein	bron
gat	toegangsweg
goed	landbouwexploitatie rond een <i>hof</i> , eigendom van een instelling
gracht	gegraven waterloop; zie ook: <i>beek</i>
haag	(omheind) bosje van laag hout
hal(le)	overdekte ruimte of markt
heerweg, -baan	verkeersweg, brede weg, openbare weg (vaak verward met <i>herenstraat</i> "weg die aan de heer toebehoort", Francq 1979, 36 & 37)
helle	helling, diepte; zie ook: <i>delle</i>
hof	grote boerderij
hofstede	terrein waarop een landbouwbedrijf staat (of gestaan heeft)
hout	bos
kassei	geplaveide verkeersweg
ketse	wegje, los; afgeleid van het ww. <i>ketsen</i> "(het vee) drijven, jagen", uit het Picardisch <i>cachier, cacher</i> (Fr. <i>chasser</i>), Lat. <i>captiare</i> (De Brabandere 2005, 185)
kouter	1. bouwlandcomplex; 2. open complex bouwland, relatief hoog gelegen op lichte grond; 3. perceel bouwland; 4. hooggelegen stuk zandgrond op steenachtige onderlaag; 5. hooggelegen stuk lemig land; 6. open veld (Devos1991, 45-50); vanaf de 12 ^e -13 ^e eeuw: nieuw ontgonnen hoger gelegen zandgrond (Gysseling 1978, 22). (zie ook: Van Durme & Roobaert 1999-2000 voor bijzondere betekenissen)
land	perceel akkerland (ook <i>stuk, veldeken</i>)
lochting	moestuin bij een hofstede (Van Durme 1986, 290-291)
lokte	waterloop in een moerassig gebied
los	toegangsweg tot een akker
meers	(meestal langs een beek gelegen) hooiland
motte	kunstmatige heuvel waarop een versterkte hoeve staat of stond
rode, rot	gerooid bos
roede	30,7456 m ²
stuk	perceel akkerland (ook <i>land, veldeken</i>)
veld	akkerland ontstaan door ontginning van heide of moeras, jonger dan <i>kouter</i>
veldeken	perceel akkerland (ook <i>stuk, land</i>), vaak met een haag errond; Vlaams equivalent van het Brabantse <i>blok</i> (Devos 1991, 447)
vijver	handgegraven plas
weide	grasland, meestal hoger gelegen dan <i>meers</i>

Afkortingen

AEM	Rijksarchief Bergen (Mons)
ARA	Algemeen Rijksarchief
dial.	dialect
Fr.	Frans
Gall.	Gallisch
Germ.	Germaans
IE	Indo-Europees
It.	Italiaans
Lat.	Latijn
med.	(door oudere inwoner) mondeling meegedeelde informatie
Mnl.	Middelnederlands
Ofr.	Oudfrans
Onk	grondgebied Onkerzele (gehucht Atembeke)
Onl.	Oudnederlands
Opic.	Oudpicardisch
Pic.	Picardisch (dialect van o.a. Westelijk Henegouwen)
PLN	plaatsnaam
PSN	persoonsnaam
RAG	Rijksarchief Gent
Rom.	Romaans
Sp.	Spaans
vlg.	vergelijk met

Viane

Viane

Viane

De Geraardsbergse deelgemeente Viane grenst aan Moerbeke (N), Galmaarden (O), Tollembeek (Z), Bever (W) en Twee-Akren (W).

Op 1.1.2020 telde de gemeente 1913 inwoners, op een oppervlakte van 659 ha.

Het reliëf varieert van 20 m in de Markevallei tot 47,5 m in het zuiden met de heuvelkam van de Hoogkouter tot de Koudenberg en verder, tegen de grens met Tollembeek, de Opperste Hoogkouter; de dorpel van de parochiekerk ligt op 28 m. Buiten de alluviale Markevallei bestaat de bodem overwegend uit leem.

Bij de vastlegging van de taalgrens, met het K.B. van 18.11.1963, werd een gebied van 153 ha (met 149 inwoners) van het Henegouwse Twee-Akren naar Viane overgeheveld: kadastraal is dit de volledige sectie C (op de hierbij gevoegde kaart de vakjes B1-2, C1-2 en D1-2). Vandaar dat de meeste toponiemen voor deze sectie Franstalig zijn.

Viane

- 1210 Vienne (Tw)
- 1223 Viana (Tw)
- 1235 PSN balduinus de viane (Tw)
- 1243 PSN gerardus d(omi)n(u)s de viane (Tw)
- 1245 presbiter de viana (Tw)
- 1281 domino de viaen, PSN Ger(ardus) de viane (Tw)
- 1282 PSN godefrid(us) de viane (Tw)
- 1380 Vianen (De Potter & Broeckaert 1898, 311n)
- 1382 vyana, van vianen (Tw)
- 1409 vyane (Tw)
- 1433 viaene, vijanen (Tw)
- 1483 Vyanne (Gysseling 1950, 22)
- 1528 Veane (Soens 1914, 82n2)
- 1645 Vianene (DB)
- 1676 Viaenen (Lb61)
- 1748 Viannen (V)
- 1778 Viane (F)
- Vioëne* (AZ)

< IE *(a)wej- "bochtig, meanderachtig" (Roobaert 2000, 197); *Viane* betekent dus "in een bocht van de rivier gelegen". Zowel de Wijzebeek als de Marke maken een grote bocht rond het dorpscentrum.

Abattoir

zie: Slachthuis

*Abeelmeers (A4)

kad B1

1670 roeden (=5ha 13a 45ca)

- 1410 in loco dicto ten abeele (Tw)
- 1439 ten abielle gheleg(hen) (Tw)
- 1454 ten abeele lancx neuen sgrauen coutere (Tw)
- 1571 den abbeelmeersch (Pk)
- 1696 de Abeelmeersch, Abeel mersch (OPAM30)

ca1800 den Abeelen meersch (SAGV9)

Den Abeelmeersch (Kad)

<abeel “witte populier (*populus alba*)”, die als grenspaal dienst deed (De Brouwer 1955, 117)

zie ook: Blok van Abeel (Moerbeke)

Ade

1230 Ade (De Potter & Broeckaert 1898, 302)

Dit bos “*strekte zich uit van Geeraardhartsbeek tot aan het uiteinde van Kailoot, tusschen de Marke en Viane*” (De Potter & Broeckaert 1898, 302). De aanduiding “*tussen de Marke en Viane*” is vreemd: de Marke vormt de noordelijke en oostelijke grens van de gemeente Viane en maakt er dus deel van uit. Op de kaart van Sanderus (1641-1644) is duidelijk een brede bosstrook te zien die in het zuiden ter hoogte van de Renskouter start (het vroegere Embekebos), over de huidige Hoogkouter tot aan de Koudenberg loopt en vandaar noordwaarts de oude grens tussen Viane, Bever en Twee-Akren vormt (nl. de Vianehaag).

Aangezien Geeraardhartsbeek en Kailoot niet met zekerheid kunnen gelocaliseerd worden, blijft het een open vraag waar het bos *Ade* zich precies bevond. De Rijst (1992, 65) situeert het op de zuidoostkant van de Marke.

Zie ook: Geraardsbeek

Akrenbos

zie: Grand Bois d’Acren

Akrenstraat (C1-B4)

verbindt het Vianeplein met de Henegouwse buurgemeente Twee-Akren (in het Viaans dialect *Oeëker*)

1439 in douerstrate (Tw)

1448 an de ouerstrate (Tw)

1497 inde ouestrate (Tw)

1571 inde oversystrate (Pk)

1762 de trap straete naer Aecker (VD)

1798 overstraete (BS)

ca1800 de trop straete (SAGV9) [sic !]

1805 overstraete, rue d’Acrenes (BS)

1806 acrenestraete, rue d’acrene (BS)

1807 rue d’Acrenne (BS)

1810 rue d’Acren (BS)

1820 acrenstraat, acrenestraat, overstraete (BS)

1829 Akrenstraat (BS)

1830 Broek straat (pkad)

1845 Trapstraete (!) (PAV552)

1850 le chemin communal dit Acrenstraet (SAGV 1)

1859 Acker Straet (P)

1866 de Acrenstraet (SAGV 1)

1891 Acrenstraat (SAGV 1)

1896 Akkerstraat, Okerstraat (BS)

1903 Akerstraat (BS)

1922 Akkerstraat (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 21)

1944 Acrenstraat (SAGV5)

1945 Akerstraat (SAGV5), Twee-Akrenstraat (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 74)
 Akrenstraat (Kad, sectie A)
d' Oeëkerstroeëte (AZ)

< Onl. over- "hoger gelegen", hier ten opzichte van de Markevallei

< de benaming *Akkerstraat* is volksetymologisch; eigenlijk zou Akren teruggaan op een Indo-Europese stam **ak*- "bochtig" (het Henegouwse Twee-Akren ligt aan een bocht van de – inmiddels rechtgetrokken – Dender en telde twee parochies waarvan één, Akrenbos, in 1963 naar het Vlaams-Brabantse Bever overgeheveld werd) (Roobaert 2000,183-184)

< tussen de Akrenstraat en de Marke ligt de Broek (zie aldaar)

Nieuwe steenweg in 1927 (weekblad De Beiaard 24.01.1931).

Vanaf 1963 ook de benaming voor het deel van de Rue de Viane dat (bij de vastlegging van de taalgrens) van Twee-Akren overgeheveld werd.

zie ook: Lindeberg, Rue de Viane, Trapstraat, Heuvelstraat (Moerbeke)

Akrenstraatgracht (B3)

tussen de percelen A637p en A277n² (nu de woningen Akrenstraat 13A en 17)

1887 Acrenstraatgracht (PV 1084)

vandaag niet meer zichtbaar

't Aloam (A4)

zie: Molen 3

Amandusplein (B5)

1864 ...aen de kerke, paelende oost de weduwe van den notaris Van belle (PAV206)

1881 Kerkplaats (BS)

1931 Dorp, Kerkplaats (PAV146)

1945 Kerk (folder vredesfeesten, Vanden Herrewegen e.a. 1985 p 74)

1956 Kerkplein (SAGV 1)

1975 Kerkplaats (SAGV 2)

1977 Amandusplein

de Kèèrke (AZ)

na de fusie (1977) zo genoemd naar de patroonheilige van de kerk

zie ook: Brede Dries

Het Amandusplein met rechts het beeldhouwwerk *Hand* van Yves Poelman
 en links (achter de witte auto) de *Oude Karloo*
 (foto Louis De Cock, 2018)

Areter (C6)

kad B293-298

154 roeden (=47a 34ca)

1762 den Areter (VD)

1799 op den arrent (BS)

1831 den arenteer (PAV137)

1850 harinter (PAV139)

1858 hareter (PAV141)

1868 den Areter henbeke (PAV143)

< *heren* "(haag)beuk" + *ter* "boom" (met dank aan Prof. Magda Devos en Dr. Luc Van Durme voor deze informatie)

***Armenmeers (B7)**

kad B119c

775 roeden (= 2 ha 38a 27ca)

1571 inden vyvermeersch (Pk)

1762 Vijver meersschen (VD)

1830 Arm Meersch (pkad)

Den Armemeersch (Kad)

< eigendom van *den armen* (nu OCMW)

vermoedelijk was er ooit een vijver die gevoed werd door de Embekebeek, maar op de kaart van 1762 is die niet (meer) zichtbaar

zie ook: Armenmeerslos

***Armenmeerslos (B7)**

Edingseweg 550-552

1859 Armen meersch los (P)

zie ook: Armenmeers

Astrid (B4)

Vianeplein 1A / kad A743m

zaal Astrid (Vanden Herrewegen 1985, 9)

<feestzaal genoemd naar koningin Astrid (+1935) (populaire benaming volgens Van Durme 1988, 39)

***Baan Scheiding van de Vrijheid**

zie: Kouterstraat

***s-Banerslochting (*s-)**

1571 in sboenerslochting (Pk)

De Baron (D7)

zie: Het Wapen van de Jonge Baron

Bas Champ de Viane (B2)

kad C849-875

1859 Bas Champ (P)

Bas Champ de Viane (Kad)

Bavik

zie: El Corazón

***'s-Beeldenlochting**

vermoedelijk in de omgeving van Trapstraat 3 of Steenputstraat

1571 in sbeelden lochtinck (Pk)

< PSN Sbeelden of De Beelde (vgl. Pk 302: Amant, Gillis en Jan De Beelde; Lysbette Sbeelden)

***Berg**

zie: Kwadestraat

Bergstraat

zie: Trapstraat 3

***'s-Beuzelarenlochting**

1571 in sbueseleerenlochting (Pk)

< Mnl. *beuseler* "beuzelaar, leugenaar" (Schuermans 1865-1870, 50)

Beverbeek (A7-D7)

waterloop nr. O5222 (deel)

deel van de Embekebeek vanaf de monding van de Rodegracht tot aan de Marke

1946 Werfbeek (SAGV11)

1951 Beverbeek (MGI)

Werfbeek (kad)

<de beek ontspringt in een bos in de buurgemeente Bever (gehucht Torrezeel)

volgens de Vlaamse Hydrografische Atlas (www.geopunt.be) heet deze beek ook Embekebeek tot aan de monding in de Marke

zie ook: Embekebeek, Geraardsbeek

Beverstraat (B5-D5)

N263

1762 Cauwenbergh Straete (VD)

1774 de groote baene van viane naer beiver (SAALVA 1841)

einde 18^e eeuw Camborgh Strate (AEM kp 21)

1797 op de Stelteroede (BS)

1798 stelderoede (BS)

1800 Caudenbergh straete (BS)

1805 rue cauwenberghstraete, rue de Bievenes (BS)

1807 rue ditte Coudenbergh, rue ditte Cauwenbergstraete (BS)

1810 rue dite Steltroede (BS)

1813 rue dite Bievene (BS)

1816 rue dite Belsroede (!) (BS)

1817 rue dite Steltroede (BS)

1824 Cauwenbergstraat (BS)

1829 op de Stelteroede (BS)

1830 Beverensche weg, Beversche weg (pkad)

1831 kouwenbergstraat (BS)
 1836 op de Stelderode (BS), de Cauwenberg Straete (PAV125)
 1838 Beverstraat (BS)
 1840 op de Stelterode (BS)
 1845 Beverstraete (PAV552)
 1847 Steldroede (BS)
 1855 Stelterode, Kouwenbergstraat, Stelrodestraat, Stelderode (BS)
 1858 Cauwenbergstraet (PAV129)
 1863 Kouwenbergstraet (SAGV 1)
 1868 Kouwenbergstrate (SAGV 1)
 1898 route de Bassily (MGI)
 1907 Stelterode, Beverstraat (BS)
 1920 Steltenrode (SAGV14)
 1931 Stelterode (Schippersveld) (PAV146)
 1939 Beverstraat (SAGV 13)
 ca1950 Stelteroode (Van Droogenbroek)
 1952 Beverstraat (SAGV 1)
 1956 Stelterode (KL)
 Beverstraat
de Bèèverstroëete (AZ)

< verbindt het Amandusplein (kerkplein) met de Vlaams-Brabantse buurgemeente Bever
 zie ook: Koudenberg, Stelterode, Bosstraat

***Bleek (A4, B4)**

kad A622 en A76 (deel)

dem Blieëk

<bleekweide

Er zijn minstens 3 bleekweiden gekend, alle drie aan de Edingseweg: een gemeenschappelijke, waar zich nu slagerij Het Slachthuis bevindt (kad A622), een kleinere tweede, van het kasteel en gelegen rechtover de kasteelpoort (kad A76, deel) en een grote derde (kad B3a-4, zie hieronder:

*Bleekmeers)

***Bleekmeers**

kad B3a-4

1859 Bleekerij (kad B3a, P legger)

1883 Den Bleeck Meersch (kad)

Dit was vermoedelijk de bleekweide van het hospitaal (zie aldaar): hij ligt immers achter de omsloten (moes- en kruiden)tuin van de instelling

zie ook: Bleek, Curemeers, Gasthuismeers, Molenmeers

Bois d'Acren

zie : Grand Bois d'Acren

Bois de Viane

zie: Embekebos

***Bosstraat**

1571 ande boschstrate (Tw)

wellicht de Beverstraat (zie aldaar): in het aangrenzende Bever is *Bosstraat* de benaming voor het verlengde van de Beverstraat (N263)

***Boulevard (C2-3)**

zie: *Kleine Akrenweg

***'s-Brakelaren Lochting**

1571 in sbraeckeleeren lochtinck (Pk)

<PSN De Braeckeleeer

***'t Brandketeltje (omgeving B5-6,C5-6)**

deel van de Hoogkouter

1571 tbranketelken (Pk)

***Brede Dries (omgeving B5)**

14e eeuw een leen liggende te viane(n) by der kerke(n) ... is gheheyte(n) den breeden dries (Tw)
wellicht het huidige Amandusplein, waar de Edingseweg, de Werfstraat, de Beverstraat en de oude Kerkweg samenkomen

Briene (In den -)

café van een zekere *Karlo*, Trapstraat

in den Briene (C)

zie ook: Oude Karloo

Broek(meers) (B3)

kad A606

3712 roeden (= 11ha 41a 27ca)

1277 vn bruec ki gist entre le marke et le ville de viane (Tw)

1748 Prairies de Schilbeek (V)

1762 den Broeck (VD)

1769 den broeck, den brouck (SAALVA 4325)

1815 la prairie dite le broeck (SAGV 4)

1830 den Broek Meersch (pkad)

1859 Broek (P), Broekmeers (SAGV 4)

dem Broek (AZ)

< *broek* "moeras, laaggelegen, drassig land, waterland, dat telkens door het wassen van nabijgelegen rivieren of beken onderloopt..."

Zoals elders was ook deze *broek* lange tijd gemeenschapsgrond, gebruikt voor collectieve hooiwinning en gemeenschappelijke beweiding (zie ook Debrabandere e.a. 2010, 55).

In de 13e-14e eeuw zou de grond afgestaan zijn "*gezamenlijk aan de groep inwoners van het grondgebied Oude Vrijheid Viane*" (SAGV 4). In 1762 werden *d'insetenen binnen vrijen* ("de inwoners van de Vrijheid") nog als eigenaars vermeld (VD). Gebruikers mochten niet meer dan één koe of vaars op de Broekmeers laten grazen (1763). De gebruikers van dat vrijweiderecht werden in 1769 *Broeckers* genoemd, het gebruik zelf *broeckinge* of, als werkwoord, *broecken* (SAGV 4).

Door de wet van 10.6.1793 nam de gemeente Viane de eigendomsrechten van *de Oude Vrijheid/La Vieille Liberté* over deze grond over. In 1839 hadden niet minder dan 90 boeren met één koe hierop het vrijweiderecht (a rato van 3 frank per jaar per koe of 1,5 frank voor een vaars). In de winter was de dichtgevroren Broek een populaire plaats voor schaatsers.

Na de fusie van 1.1.1977 werd de Broek eigendom van de stad Geraardsbergen.

zie ook: Vrijheid, Schillebeekmeers (Moerbeke).

Broekage (C7)

omgeving kad B427

1571 brouckaige byden voorsten specht (Pk)

1750 prez ou Hembeek-Dries (ARAKp 850)

1762 de Broeckaigie (VD)

1828 t' Broekagie (PAV201)

1830 Broekage (pkad)

Broekage (kad)

< moeras en vochtige weide, rond een meander van de Embekebeek

Op de kaart van Painteau (1750) werden de Broekage en de Embekedries kennelijk verward: deze laatste, die eigenlijk aan het kruispunt van de Embekestraat met de Edingseweg ligt, wordt er immers *le Marais d'Hembeek* m.a.w. 'Embekebroek' genoemd.

zie ook: Broekageweg, Embekedries

De Broekage wordt (op deze foto van links naar rechts) door de Embekebeek doorkruist.

Haaks hierop loopt de Broekageweg (foto Louis De Cock, 2018)

***Broekageweg (C6-D7)**

voetweg nr. 24 (Bw)

verbindt de Broekage met de Dieveketse en liep vroeger verder rechtdoor tot de hoeve Maroiestraat 9 (kad B525)

1859 Broekkagie weg (P)

zie ook: Broekage

Broekbaan

zie: Broekketse 1

Broekbeek (B3-4)

Deze benaming wordt soms gebruikt voor het laatste gedeelte van de Wijzebeek (zie aldaar), d.i. vanaf de Edingseweg ter hoogte van het slachthuis tot aan de Marke, omdat ze door de Broek(meers) loopt.

1762 de Broeck Beke (VD)

ca1800 de Broeck beek (SAGV 9)

1834 de broekbeke (PAV205)

1841 Broekbeek (Bw)

1890 Broekbeek (SAGV 9) [hier als benaming voor de volledige Wijzenbeek]

1892 ... is overleden in de "broekbeek" Klein Frankrijk (BS)

Broekgracht (B1)

waterloop nr. 5.218a, tussen de percelen kad C815n (woning Akrenstraat 123) en C832d

1957 Broekgracht (SAGV 10)

Broekketse 1 (B3)

los die tussen de woningen Akrenstraat nrs. 43 en 45 (kad A585k en A585m) naar de Broekbeek/Wijzebeek loopt

1762 broeck keijtse (VD)

1842 broekbane (SAGV 4)

Broekketse 2

Zie: Broekweg

Broekmeers

zie: Broek

***Broekplank**

zie: (De) Planke

Broekstraat

zie: Akrenstraat

***Broekstraatje**

zie: Broekweg

Broekweg (B3)

De Broekweg is de voetweg nr. 13 (Bw), tussen de Akrenstraat (tussen huisnrs. 67 en 69 / kad A595 en A597) en de Broekbeek/Wijzebeek; verder loopt deze weg tot net over de Marke in Moerbeke waar hij splitst in de Tienbunderweg (naar Schillebeek) en in de Marktweg (naar Geraardsbergen).

1497 an tbroec straetkin (Tw)

1834 op het Kleijnvransdijk, paelende oost den voetweg [= Kleine Broekweg], zuijd de straete, west de broekketse [= Broekweg] en noord de broekbeke (PAV205)

1859 Broek weg (P)

1970 Schillebeekketse (SAGV 2)

zie ook: Kleine Broekweg, Planke

***Broer (B4)**

café, nu woning Edingseweg 451 (hoek Kwadestraat) / kad A702

in den Bruure (C)

't Brugske (A5)

brugje over de Marke, op een voetweg vanaf de Werfstraat naar Galmaarden (via weide B101c & g)

't Brugske

tot ca 1960 een populaire zwemplaats voor de Viaanse jeugd

Brusselstraat

zie: Werfstraat

Burgemeestersweg (C6-B6)

voetweg nr. 28 (Bw), parallel met de Embekestraat

loopt tussen de percelen B332c-B348l en B293b-B350k

de Burgemeestersweg verbindt de Misseweg (waarop hij haaks uitkomt) met de Edingseweg

1859 Burgemeesters weg (P)

1958 voetweg 28 "Borgemeestersweg" (SAGV 1)

< Karel Hoogstoel (burgemeester 1836-1848) bezat de eigendommen B341-345a, 350-353a en 371d&e aan de Embekestraat, met o.a. de woonplaatsen B342 (nu huisnrs 11-13) en B352-352a (hoek Embekestraat/Edingseweg)

Butte

zie: Molenberg

C- zie ook K-

Champ de la Haye de Viane

zie: Vianehaagveld

Champ de Motte (C1)

kad C1075-1078

Champ de Motte (kad)

zie ook: Motte

Chemin de Bois de Lessines

zie: Kouterstraat

Chemin de la Haye de Viane (D3)

zie : Vianehaagveld

Chemin de Moerbeke (B2)

voetweg over de Marke, tussen Markbroek (kad C815,816,760) en Bas Champ (kad C892,855,853,852,817)

1676 den dreue van viaenen (Lb, kaart I)

1859 Chemin de Moerbeke (P)

Cis (B4)

café, nu woning Vianeplein 59 / kad A722g

1948 café Cis (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 91)

<genoemd naar uitbater Francis De Pelseneer (1892-1952)

Gezicht op de Akrenstraat vanop het Vianeplein: links (net vóór de elektriciteitspaal) café Cis, rechts het gemeentehuis met de openbare pomp tussen twee afficheringsborden; erachter de school (ca 1950)

***Claesveld**

1571 Claesvelt (PK)

<PSN Claes

zie ook: Claesweide

***Claesweide**

kad B4dev

1ha 28a

ca1800 Cleysweyde (SAGV 9)

zie ook: Claesveld

el Corazón (B4)

café Vianeplein 10 / kad B14mn

ca 1980 Bavik (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 10)

dem Bavik

1994 Jupy-club

1998 el Corazón

<de uitbaatster van het café in 1998 was van Spaanse origine (Sp. *corazón* "hart")

<de vorige benamingen verwijzen naar bieren die er getapt werden (Jupiler uit Jupille en Bavik uit Bavikhove)

Coudenberg

zie: Koudenberg

Court

weide

1571 inden court (Pk)

< Lat. *cortis* uit *cohortis* van *cohors* "hofruimte" (Van Durme 1996, 261 & 265)

Crollé (B4)

zie: De Zwaan

***Curemeers (A4)**

kad B2-4

21ha 19a 30ca

1830 Den Curre Meersch (pkad)

< Mnl. *cure* "de waardigheid van pastoor; parochie; pastorie", dus: eigendom van de pastoor

zie ook: Bleekmeers, Molenmeers

***Derobaan (B4-C4)**

deze voetweg nr. 26 (Bw) verbindt de Beverstraat, tussen huisnr. 33 (kad A10c) en 37 (kad A16g), met de Kouterstraat, tussen huisnr. 18 (kad A84a²) en 20 (A87h)

1859 Kobe Coolsens weg (P)

De Ro zijn boeëne (AZ)

De Ro zijn bontj'n, 't bontj'n van De Ro (med.)

< Dr. Richard De Ro (burgemeester 1933-1946) wilde, zoals in Moerbeke (Dr. Derolaan), de gronden (deels zijn eigendom) langs dit pad verkavelen en er een straat aanleggen die naar hem zou genoemd worden; het plan mislukte maar de naam bleef in de volksmond bestaan.

Dr. De Ro woonde Kouterstraat 17 (kad A662d), d.i. rechtover de *Derobaan

< Jacobus Cools, wever, woonde in 1845 in de Kouterstraat (kad A87h, nu huisnr. 20), aan het kruispunt met de *Derobaan (PAV 552)

Dertig (B3)

Akrenstraat 26 / kad A575h

café Bij Dertig (C)

café Derteg (AZ)

< wellicht het vroegere huisnummer

café uitgebaat door De Smecht, naast café *In de Koperen Klink* van Vander Perre (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 21); het gebouw werd in 2019 afgebroken.

Diepestraat (C5-6)

1762 De Losbaene naer Cauwenberghe (VD)

1947 Diepestraat (SAGV 6)

privaatweg, in 1947 al gedeeltelijk verdwenen , die van de Embekestrraat naar het hof te Koudenberg doorliep

zie ook: Scavane

***Dierendeistraat**

Trapstraat3 en Steenputstraat

1437 a le rue quondist de dierenday (Tw)

1483 an de dyerendey strate (Tw)

1497 an den direndey (Tw), rue du dievenday (med. L. Jous)

1815 rue dite dierendynstraat (BS)

1818 rue dite Dierendijnstraete (BS)

1847 Dierendijnstraat (BS)

< *dieren*- "met verlies of alleszins niet moeiteloos te bewerken" (Van Durme 1988, 142) + *d'hei(de)* ? vgl. *Duurveldeken* "veldeken voor een te hoge prijs aangekocht" te Haaltert (De Brouwer 1955, 138), *Dierkost* in Geraardsbergen (Francq 1979, 15-16) en *Dierenkost* in o.a. Aigem, Balegem, Berchem-Oudenaarde, Elst, Grotenberge, Hemelveerdegem, Impe, Kwaremont, Opbrakel, Ronse, Sint-Lievens-Esse, Sint-Martens-Lierde, Welden, Wijnhuize en Zandbergen (De Brouwer 1958, 110).

De *Dierendeistraat leidde naar de uitlopers van de Vianehaag, een langgerekt bos dat de grens met Akrenbos (Twee-Akren) vormde.

zie ook: Bergstraat, Kleistraat, Hovestraat, Trapstraat 3, Steenputstraat, Vianehaag

Dieveketse (C6-D6)

1762 de Dieve Keijtse (VD)

1805 rue divestraete (BS)

1808 rue ditte Ketse (BS)

1820 dieveketse 5BS)

1828 de dieveketse , de Dieve Straat, de Dieveketze (PAV201)

1845 dieve ketze (BS), Dievekets, Dievekeyts (PAV552)

1859 Dieveketse (P)

1920 Dieveketstraat (SAGV 12)

de Dievekasje (AZ)

< "*dieven*- zinspeelt eerder op de afgelegen ligging" (Van Durme 1988,121). Vgl. o.a. *Diefhock* (1674 Pollare), *Diefwegh* (1573 Aalst), 't *Diefveldeken* (1571 Zandbergen), *Diefhoeck* (1571 Waarbeke) (De Brouwer 1973, 170).

zie ook: Spechtstraat

Donkerstraat (D2)

het laatste deel van de huidige Kouterstraat, op het grondgebied dat in 1963 van Twee-Akren naar Viane overgeheveld werd

1830 Donquestrade (pkad Twee-Akren)

1859 Chemin de Bois de Lessines (P)

1954 rue Obscure (AEG)

1970 Donkerstraat (SAGV 2)

de Dònkerstroëte (AZ)

< Mnl. *doncker* “onduidelijk, zonder vaste ligging (kon over de braakliggende akkers van de driejarige wisselbouw verlegd worden)”. Er is o.a. ook een Donkerstraat in Beersel, Erembodegem, Haaltert, Moorsel (De Brouwer 1951, 79) en in Sint-Pieters-Kapelle waar geopteerd wordt voor de verklaring “smalle straat waar het donker is, omdat ze tussen hoge bermen ligt waarop hagen geplant zijn” (Roobaert 1986, 75); de Donkerstraat in Viane ligt evenwel niet tussen hoge bermen. Vanaf 1977 ook Kouterstraat (zie aldaar) genoemd, om verwarring te vermijden met de Donkerstraat in de deelgemeente Overboelare

Doorn(meers) (omgeving C3-4,D3-4)

1490 Doornemeersch (De Potter & Broeckaert 1898)

1834 eene partije land op den vijverkouter genoemd den doorn (PAV204)

De doornstruik fungeerde vaak als grensboom (De Brouwer 1958, 230)

Dorp (B5)

ruime omgeving van het Amandusplein en de Werfstraat (zie ook aldaar)
niet te verwarren met de andere oude dorpskern: Plaats (nu Vianeplein)

1830 Dorp Viane (pkad)

1859 Village (P)

1876 te Viane in het Dorp (PAV143)

1931 Dorp-Werfstraat (PAV146)

1931 Dorp, Kerkplaats (PAV146)

< “nederzetting; huizengroep bij de kerk” (Van Durme 1988, 127)

***Dreef van Viane**

zie: Chemin de Moerbeke

***De Drie Koningen**

herberg, uitgebaat door Cornelis Claus, vermoedelijk in Klein-Frankrijk gelegen

1796 De Drij Ceuninghen (De Ro 2005, 184)

***De Drie Morianen (B4)**

Molenstraat, naast herberg *De Graaf van Egmont*

1774 De Drij Moorlaenen (SAALVA 1841)

< *moriaan* “moor (zwarte)”; een moriaanshoofd duidde vaak ook een tabakswinkel aan (De Brouwer 1958, 248)

Anthon de Padt was eigenaar. In 1779 was deze herberg al gesloten.

Dries (C3)

kruispunt van de Kouterstraat met de Lindeberg en de Vijverkouter

den Dries (AZ & Vanden Herrewegen e.a. 1985, 24)

< Germ. *thriusk* = 1. gedurende één of meerdere jaren rustend akkerland, dat dan ook als gemene weide benut werd; 2. (vanaf de 12e eeuw) dorps- of gehuchtplein (Gysseling 1978, 22) waarop de gemeenschap weiderecht had (Debrabandere e.a. 2010, 68)

Er was ook een dries in Embeke (zie: Embekedries) en een andere bij de kerk (zie: Brede Dries)

De Driesprong (C7)

Edingseweg 621 / kad B386b

't hof De Driesprong (naambord)

***De Dubbele Zwaan (B4)**

Vianeplein

1779 De Dobbele Swaene (SAALVA 1933)

herberg op de Plaats, in 1779 uitgebaat door Joseph Claus, in 1796 door Lauwaerts

zie ook: De Zwaan

Edingsesteenweg

zie: Edingseweg

Edingseweg (A4,B4-7,C7)

N495A

1444 an de cauchy (Tw)

1460 an de chauchie (Tw)

1596 heerwech naer Inghen (Horenhault)

1711 de Catsije (OPAM)

1762 de Heirbaene Naer Enghien (VD)

1777 Grand Chemin de Grandmont a Engien (AEM kp 218)

1769 de catsijde (SAALVA 4325)

1800 de Engien straete (BS)

1805 rue d'Enghien (BS)

1820 pavé d'Eghien à Grammont (PF)

1822 de groote baan van Geertsberge naar Enghien (BS)

1823 Embeekstraat (BS)

1829 de bane van Geerardsbergen naer Enghien (PAV202)

1830 stwg van Geerardsberg naar Enghien (pkad)

1832 Enghienstraat (BS)

1841 Route de Grammont à Enghien (BW)

1843 de Kalseijde van geerardsbergen naer Enghien (PAV126)

1844 de Steenweg (PAV210)

1845 Hembeke Steenweg, Hembeke bane, Hembeke Groote Baene (PAV552)

1851 Embeekstraat (BS)

1852 Enghienstraat (BS)

1862 de baen van Enghien (SAGV 1)

1865 de baen van 2e klasse van Geeraerdsbergen op Enghien (SAGV 1), den Steenweg van Geerardsbergen naar Enghien (PAV196)

1883 la route d'Enghien à Grammont (SAGV 1)

1903 Steenweg (BS)

1914 Steenweg op Edingen (weekblad De Beiaard 10.01.1914)

1920 Steenwegstraat (SAGV14)

1944 Steenweg (SAGV 5)

1952 Edingesteenweg (verkiezingspamflet KP)

1956 Steenweg (KL)

1958 steenweg op Edingen (SAGV 1)

1970 de steenweg (SAGV 2)

1977 Edingseweg
de Kassòðje (AZ)
de Stieënweg (AZ)

Wanneer de benamingen *Molenstraat*, *Kasteelstraat* gebruikt worden, gelden de benamingen *Steenweg*, *Embeke(straat, -baan)* en *Enghienstraat* (en varianten) alleen voor het gedeelte van de Edingseweg tussen de kerk en de grens met Tollembeek

< *kassei* < Opic. *calcie*, Pic. *cauchie* (< Lat. *calciata* « met kalk bepleisterd ») (Debrabandere 2005, 172)

< *heerweg*, *heerbaan* is een algemene benaming voor een openbare weg

< verbindt Geraardsbergen met Edingen/Enghien (Henegouwen)

Volgens De Rijst (1992, 61) werd het laatste deel van de steenweg pas gekasseid in 1834 (concessie)-1840 (voltooiing) na protest door de stad Lessen (er was reeds een principiëbeslissing in 1770!).

In 1930 gebetonneerd (De Beiaard 24.01.1931).

zie ook: *Molenstraat*, *Kasteelstraat*, *Armenmeerslos*, *Embekestraat*, *Galgendries*; *Edingseweg* (*Moerbeke*)

Eelpe (B5)

1533 te Eelpe aan de kerk (OPAV1)
 mogelijk een foute lezing voor *Elske* (zie aldaar)

De Eend

zie: *De Speleman*

***Eigen**

1294 mins heren eyghin van viane (Tw)
 <Mnl. *eigen* “eigendom”, “allodiaal, niet afhankelijk van een leenheer” (De Brouwer 1973, 172)

Elske (B5)

omgeving van de vroegere parochiekerk (begin Werfstraat), mogelijk het Kerkveld (zie aldaar)

1195 elkse (De Rijst 40), PSN gillard(us) de elseke (Tw)

1201 Helceka (Tw)

1237 PSN petro de elske (Tw)

1243 PSN ghiselardus de helseke (Tw), apud elsekam (Tw)

1293 jn de prochie van Viane, waeraf de prochikerke es gheheten elske (De Potter & Broeckaert 1898, 302 n2)

1302 PSN pieres li maires de auseke (Tw)

1332 PSN pieters van helxse (Tw)

1433 te viaene achter de kerke telxse (Tw)

1497 vp sijn veldeken telxe gheleghe(n) an de kerke (Tw)

1499 telexzele (Tw)

<Gallo-Romaans *Alciacum* “toebehorend aan Alcius” (Gysseling in Tw)

Er is o.a. ook een *Elsken* in Sint-Pieters-Kapelle dat zou verwijzen naar een elzenbosje in de omgeving (Roobaert 1984, 38)

Embeke (B7, C6-7, D6-7)

1293 ter Humbeken (De Potter & Broeckaert 1898, 302n2)

1433 Humbeke (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1437 a hunbecque (Tw)
 1487 hunebecq (med. L. Jous)
 1566 PSN Arnold van Heymbeke, baljuw van Viane (De Potter & Broeckaert 1898, 310)
 1571 thumbeke, thuyembeke (Pk)
 1645 Imbeke (DB)
 1748 Heinbeek hameau (V)
 1750 le Marais d'Hembeek (ARAKp 850)
 1773 Embeke liggende naer de cant van de prochie van Tollebeke (SAALVA 8927)
 1797 woonachtig binnen deze commune tot huymbeke (BS)
 1827 Hembeke (PAV 195)
 1836 in het gehuchte Embeke (BS)
 1845 het gehugte hembeke (BS)
 1851 in het gehuchte Embeek (SAGV 1)
 1870 Embeke (BS)
 1896 Embeek (BS)
 1897 Embeke (BS)
 1951 Hembeke (MGI)
 1956 Embeke (SAGV 1)
Embéék (AZ)

< Germ. **hunu* "honingkleurig, donkerkleurig" (Vgl. *Himbeek* in Herne en Mark: Billiet 1955, 95)
 De benaming wordt zelden gebruikt voor de Embekebeek zelf (waar de etymologie naar verwijst)
 maar wel voor het gehucht en voor *Embekedries*, *Embekestraat* en het deel van de Edingseweg dat
 door het gehucht loopt (zie aldaar)

Embekebaan

zie: Embekestraat

Embekebeek (A7-D7)

waterloop nr. O5.222

1841 Embeekbeek (BW)
 1851 den waterloop genaemd de Beek, in het gehuchte Embeek (SAGV 1)
 1859 Embekebeek (P)
 1887 Embeekbeek (PV), de Embeek (SAGV 9)
 1890 Embeke-beek (SAGV 9)
 1951 Hembeek (MGI) [vgl. Hembeke (ibid.) = gehucht]
 1957 Hembeek (SAGV721)
 Embeek (wovl)

Op het grondgebied van Bever heet deze beek *Croesbeek* (Van Droogenbroek), *Crusbeek* (MGI) of *Cruysbecq* (P); ze wordt er gevormd door de samenvloeiing van de Plasbeek (die ontspringt in het gehucht Torrezeel, gemeente Bever) met de Eisbroekbeek (uit Sint-Pieters-Kapelle)
 zie ook: Beverbeek, Geraardsbeek

Embekebos (B6)

kad B147,151,281,282

5863 roeden (=18ha 2a 61ca)

1500 tsheere(n) Bosch (Tw)
 1750 Bois de Viane (ARAKp 850)
 1762 Embekenbosch (VD)

- 1777 Bois d'Embecque (AEM kp 218)
- 1830 Den Grooten Embeken Bosch (pkad)
- 1830 Kleynen Embeken Bosch (pkad)
- 1831 den hembeke Bosch (PAV137)
- Den Grooten Embeken Bosch (kad)

In 1762 strekte het Embekebos zich nog uit aan beide zijden van de Edingseweg: het Groot Embekebos (9 bunder 227 roeden) ten noorden van de Edingseweg (kad B147, 151), het Klein Embekebos (5 bunder 36 roeden) ten zuiden ervan (kad B281-282). Op de Ferrariskaart is alleen nog B147f als bos ingekleurd, net als het bosje (B151a, deel) dat nu nog achter de woning Edingseweg 510 te zien is.

Embekedries (B7)

kad B122c, 123, 124a

- 1750 le Marais d'Hembeeck (ARAKp 850)
- 1762 Embekendrisch (VD)
- 1798 aen den huymbeken dries, huymbekendriesch (BS)
- 1805 sur la place d'hembeke (BS)
- 1808 Embekendrisch (BS)
- 1812 rue dite embekendries (BS)
- 1816 en sa maison rue dite marais d'Embeke (BS)
- 1826 op den Embekendriesch (BS)
- 1834 aen den hembekedries, paelende ... noord den Schaf af (PAV205)
- 1837 aan den hembekendriesche, aan den Embekendriesch (BS)
- 1843 Dris Embeke (PAV552)

zie ook: Embeke, Dries

Embekestraat (C6-B7)

- 1762 de Losbaene naer Cauwenberghe (VD) [de straat liep toen door tot het hof te Koudenberg]
- 1798 huymbeekstraete (BS)
- 1807 rue d'Embeke
- 1811 embeekstraete (BS)
- 1818 rue d'Embeek, rue d'Embeeke, rue d'hembeek (BS)
- 1824 Embeekstraat (BS)
- 1825 hembeekstraat (BS)
- 1828 oost de dievetsetse ... west en noord de losbane (PAV201) [west = Marchandslos; noord = Embekestraat]
- 1830 Embeke straat (pkad)
- 1845 Hembekestraete (PAV552)
- 1891 Embeekstraat (SAGV 1)
- 1909 Embekestraat (BS)
- 1931 Hembeekstraat (PAV146)
- 1944 Embekestraat (SAGV)
- 1953 de betonbaan te Embeke (SAGV 1)
- 1956 Embeek (KL)

In 1762 liep deze weg door tot het hof te Koudenberg (Beverstraat)

De benaming *Embekestraat* werd in de eerste decennia van de 19^e eeuw ook vaak gebruikt voor het deel van de Edingseweg dat door het gehucht loopt

zie ook: Embeke, Spechtstraat, Edingseweg

Embekeveld (C6)

kad B283

4ha 25a 40ca

1830 Het Embeke Veld (pkad)

Het Embekeveld (kad)

zie ook: Klein Embekeveld

Embekeweg (C6)

voetweg nr. 23 (Bw), tussen B312 (Embekestraat 49) en B313 (Embekestraat 47) naar de Hoogkouter;
nu oprit van de woning Embekestraat 47

1859 Embekeweg (P)

Enghienstraat

zie: Edingseweg

***Evenrot**

1530 op deue(n)rot (Tw)

<even "gelijkmatig" of "haver" + rode "gerooid bos of struigewas" (vgl. Francq 1979, 102-103)

Fidelis (Hof te -)

zie: Vijverhof

Fonke (Hof te -) (C7)

Edingseweg 613 / kad B433

1750 Cense J.- Bte. Steurbroeck (ARAKp 850)

1978 Hof te Foncke (Bouwen ... 441)

Hof te Fonke (med. & naambord 1970)

<diminutief van PSN Alfons De Schuiteneer (°1870), die begin vorige eeuw de hoeve bewoonde.

Hof te Foncke (foto Louis De Cock, 2018)

Fonteinstraat

zie: Steenputstraat

***Frankrijkweg (C3)**

voetweg nr. 17 (Bw), haaks op de Heiligestedeweg, in het gehucht Klein-Frankrijk, tussen de woningen Lindeberg 23 en Kouterstraat 85

1859 Vrankrykweg (P)

zie ook: Klein-Frankrijk

Frontière (B1-C1)

tot 1963 de gemeentegrens met Twee-Akren

de fròntjieëre (AZ)

< Fr. *frontière*

Galgendries (loc)

kad B379

1497 an de galghe dries (Tw)

1824 op den galgendries (BS)

1843 Galgendries (BS)

De galg van Viane bevond zich tegen de grens van Tollembeek, rechts van de Edingseweg (vanuit Viane gezien); ze staat nog aangeduid op de kaart van Sanderus (1641-1644), niet meer op die van Villaret (1748) of Van Damme (1762).

zie ook: Kwadenberg

Gasteman (omgeving C6-7)

weide te Embeke

1571 den gasteman thumbeke (Tw)

Gasthuis

zie: Hospitaal

***Gasthuismeers (A4)**

1497 an gasthuys mersch (Tw)

<eigendom van het hospitaal (zie aldaar)

Mogelijk is het de Bleekmeers (zie aldaar)

***Gelage**

1414 jnt ghelaghe (Tw)

< Mnl. *gelage* "gunstig gelegen, nabijgelegen, aangrenzend"

***Gemeenstraat**

zie: Trapstraat 3

Gemeentehuis (B4)

kad B17

1858 ter herberg het gemeentehuis, bewoond door Petrus Van Belle (PAV129)

verdwenen café Vianeplein, nu toegang tot de caravaning (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 10-11)

Petrus Van Belle was ook gemeentesecretaris (1830-1849) (De Chou 2008, 11). In 1939 werd aan de overzijde van het plein een nieuw gemeentehuis gebouwd (kad A476d/2, nu deel van de basisschool van het Sint-Catharinacollege)

Gemeentekouter

zie: Vijverkouter

Gemeenteplaats

zie: Vianeplein

***Genadestraat**

zie: Trapstraat

***Geraardsbeek**

1230 Geeraardhartsbeek (De Potter & Broeckeaert 1898, 302n1)

<PSN Geraard, heer van Viane? In de 13^e eeuw droegen verschillende heren van Viane de naam Geraard (Dubois 1969, 137-138; Van de Perre 1983, 42-43).

Wellicht wordt hier de Embekebeek of de Wijzebeek bedoeld: de eerste liep langs, de tweede door de eigendom die Geraard, heer van Viane, en dame Maroie in 1293 aan de Rijke Claren verkochten. Daardoor komen de twee beken ook in aanmerking i.v.m. de situering van het bos *Ade* (zie aldaar), waarvan deze beek de grens vormt.

***Gewaaistraat (B3-C3)**

zie: Trapstraat

Gnaedestraat

zie: Trapstraat

De Gouden Sleutel

kad B75 / Amandusplein 14 en Edingseweg 464

1845 Gouden Sleutel (PAV552)

herberg rechtover de huidige kerk, uitgebaat door Franciscus en Joanna Catharina Pessemier-Cauterman

Gouden Stuiver

zie: Klein-Frankrijk (café)

***De Graaf van Egmont (B4)**

hoek Molenstraat/dorpsplein, naast herberg **De Drie Morianen* en rechtover **De Zwaan* vermoedelijk Edingseweg 419-421 / kad A622

1774 Den Graeve van Egmont (SAALVA 1841)

1779 Den Graef van Egmont (SAALVA 1933)

< de naam verwijst naar de familie Egmont, heren van Viane (16^e-17^e eeuw), die aan de basis van verschillende historische sagen ligt (Vanden Herrewegen 1975, 87)

Deze herberg verkreeg een drankvergunning in 1698; in 1779 werd hij uitgebaat door Frans Dooms, in 1796 door P. Borreman (De Ro 2005, 184)

Gracht van de Pluimenhoed (B3)

verbond de Akrenstraat met de Broekbeek ter hoogte van de herberg *Pluimenhoed*, naast de Broekweg

1953 de gracht van de Pluimenhoed (SAGV 1)

zie ook: Pluimenhoed, Broekweg

***'s Gravenkouter (omgeving A4)**

naast de Abeelmeers (zie aldaar)

1454 ten abbeele lancx neuen sgrauen coutere (Tw)

Grand Bois d'Acren (C1-D1)

omgeving kad C1129

Grand Bois d'Acren (kad)

Grand Chemin de Viane à Part

zie: Perebaan

Groeneweg

zie: Werfstraat

Groot Embekebos

zie: Embekebos

Groot Stuk (C6)

kad omgeving B504-508

1828 oost de Dieve Straat, zuid het groot Stuk (PAV201)

< “relevant toponiem op de zeer versnipperde akkercomplexen” (Van Durme 1988,223)

Grote Baan

zie: Edingseweg

Grote Jager (B4)

Vianeplein 27 of 29/ kad A746a

1779 Den Grooten Jaeger (De Ro 2005, 183-184)

herberg rechtover de voormalige pastorie (Vianeplein 23)

uitbater: in 1779 Jan-Baptist Vanden Neucker, in 1796 zijn weduwe

Grote Wegkouter

1627 Grote Wegkouter (PAV1)

***Gulden Hoofd (B4)**

1681 Het Gulden Hoofd gelegen op de Plaetse (PAV1)

woning

***In de Haan**

1571 inden hane (Pk)

weide

Halle (B4)

gelegen op het Vianeplein

1497 achter de Halle (Tw)

1571 de Halle (Pk)

< Mnl. *hal* “overdekte ruimte (als verkoopplaats)”

***Halve Deur (A4)**

café Edingseweg 410 / kad B9

in d' Alve Deu:re (AZ)

In de weide rechtover dit café (nu appartementsgebouw) werd op 6.12.1938 het lijk van Jozef Treuttens uit Galmaarden gevonden; deze geruchtmakende moord inspireerde een marktzanger tot een moordlied (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 18-19; Matthijs & Vandenplas 2012, 28 & 76)

Hand (B5)

Amandusplein

Het beeld verwijst zowel naar de handenarbeid (het verleden) als naar de verbondenheid onder de Vianenaars: daarom werden de inwoners uitgenodigd om een afdruk van hun hand op het beeld te vereeuwigen.

Het beeld, in opdracht van de Stad Geraardsbergen ontworpen door plaatselijk kunstenaar Yves Poelman, werd op 15.9.2013 onthuld.

Haut Champ (C2)

kad C896-929

1859 Haut champ (P)

Haut Champ (kad)

Haye de Viane

zie: Vianehaag

Heerweg

zie: Edingseweg

Heide (D4)

kad A45

1269 roeden (= 3ha 90a 16ca)

1762 d'heide (VD)

< Mnl. *heide* "niet bewerkte grond; (bij uitbreiding) veld"

Heilige Stede (C3)

kad A463

1543 St Salvator (PAV1)

1548 Heilige Stede (PAV1)

1571 inde heligheste (PK308)

1748 chapelle de la Trinité (V)

1830 heylige Stede (pkad)

1859 Heylige Stede Chapelle (P)

1951 Heilige Stede Chap. (MGI)

d'Oajlege Stéé (AZ)

Aan de bouw van deze kapel is een legende verbonden: *"Een boer had gezworen dat hij op zijn eigendom een kapel zou bouwen als zijn vrouw genas. Toen ze inderdaad genezen was, vergat hij zijn belofte. Een gloeiende hand met opgestoken vinger bleef hem achtervolgen, totdat hij dan uiteindelijk toch een kapel (met een strooien dak) bouwde op de plaats die de hand hem aanwees."*

< De benaming *Sint-Salvator* verwijst naar de genezing van de vrouw, de *Heilige Stede* naar de plaats die de gloeiende hand aanwees.

Het huidige gebouw dateert van 1742 (volgens een datumsteen boven de deur), het open portaal van 1939 (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 23)

De kapel *Heilige Stede* (foto Sonja Desmecht, 2016)

Heiligstedelochting (C3)

1571 inde heilige stedelochting (Pk)

zie ook: Heilige Stede

Heiligstedeweg (C3)

voetweg nr. 16 (Bw) van de Kouterstraat (tussen huisnr. 101 en 103) naar de Trapstraat (tussen huisnr. 62 en 64), langs de kapel Heilige Stede (zie aldaar), waar hij de Frankrijkweg (zie aldaar) kruist

1859 Heilige Stede weg (P)

Heilig-Hartkapel (C3)

kad C1013k

1978 H.-Hartkapel (Bouwen ... 432)

Kullekes kapelle

was eigendom van de kerkfabriek Sint-Gereon van Akrenbos (Bever); geraakte eind 20^e eeuw in verval en werd afgebroken

< de bewoners van de hoeve aan de overzijde van de straat, die de kapel onderhielden, hadden als bijnaam *Kullekes*

De H.-Hartkapel (foto Staf De Pelseneer, ca 1990)

***Heirbaan**

zie: Edingseweg

De Helle

1571 stede gheenoemt de helle (Pk & Tw)

huisnaam

< Mnl. *delle* "dal, bodeminzinking" (Van Durme 1988,116) of "helling, uitloper van een hoogland" (Van Durme 1999, 23); courante plaatsnaam, o.a. ook in Aalst, Erembodegem, Haaltert, Iddergem, Pollare, Welle (De Brouwer 1951, 106 & 1973, 175) en Herne (Billiet 1955, 89).

Zie ook: Delle en Helle (Moerbeke)

's Herenstraat

zie: Trapstraat

Hof

Zie: Fidelis, Fonke, Koudenberg, Lindenhof, Vijverhof

Holgracht

1490 Hoegracht (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1497 an de hoelgracht (Tw)

1571 ter holgracht (Pk310)

***Holleken (A7)**

kad B117

't Olleke (AZ)

spoorwegbrug aan het einde van de Renskouter

***Hondeken**

1497 vp den molen ten Hondekene (Tw)

< het huisdier of "armtierig, afgelegene (bewoning)" (Van Durme 1988,278)

Zie ook: Molen

Hoogkouter (B5-6,C5-6)

omgeving kad B224

1414 vp de hoegh coutre (Tw)

1439 vp de hoghe cout(er)e (Tw)

1473 hooghen cout(er)e (Tw)

1490 Hoogcautere (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1499 vp de hooghcouter(er)e (Tw), aenden hoochcautere (Pk)

1571 aende hooghcouterere (Pk)

1762 den Hoogh Cauter (VD)

1798 aen den hooghkauter (BS)

1807 rue ditte Hoogcauterstraete (BS)

1817 rue dite hoogcauter (BS)

1826 in d'hoogcouter (BS)

1828 op den hoogkouter (BS)

1829 by den hoogkauter (PAV202)

1865 den Hoogkouter (PAV 196)

'n Uuëgkaater (AZ)

Den Hoogcauter (kad)

<deze kouter ligt op een heuvelrug die van de Edingseweg over de Meierij tot de Beverstraat loopt (hoogte tot 42,5 m)

zie ook: Opperste Hoogkouter, Kwadenberg, Nederkouter

Hoogkouterweg (B5)

voetweg nr. 23 (Bw), vanaf de Maroiestraat (tussen B214a en B558b) richting Hoogkouter (zie aldaar)

1859 Hoog Kouter weg (P)

Hospitaal

bevond zich ter hoogte van Edingseweg 409 (kad A613)

1333 in hospit(ale) de viana (Tw)

1571 aen tsiëckhuys (Pk)

1772 in Oratorio P.P. Brigittavum antiqui Hospitalis (PAV524, bijlage)

Gesticht in of vóór 1331, gesloten na brand in 1629; de gronden (15 ha) werden daarna door de paters Brigittijnen uit Armentières (Frankrijk) overgenomen (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 6).

Aan de overkant van de steenweg lag blijkbaar de omsloten (moes- en kruiden)tuin, nog goed te zien op de kaart van Van Damme (1762).

zie ook: Wijzebeek, Gasthuismeers

***Houken (B6)**

kad B150 (deel), paalt aan de het deel van het Embekebos dat in de Renskouter lag
80a 50ca

1500 aen tsheere(n) Bosch gheheeten thouken (Tw)

1831 eene partije land ... genaemd het hauken... paelende aen den hembekebosch (PAV137)

1868 260R land genaemd het hauken, renskouter (PAV143)

< “plaats waar schaarhout werd gehakt” (De Brouwer 1951, 167 & 1958, 115)

Hovestraat

Trapstraat 3 + Steenputstraat

1805-1807 hove straete (BS)

1815-1823 hovestraat (BS)

< mogelijk een verwijzing naar de nabijgelegen hoeve *De Wal* (zie aldaar)

Na 1823 komt de benaming niet meer voor; in de akten van de burgerlijke stand worden de bewoners van de Hovestraat voortaan gedomicilieerd in Klein-Frankrijk, Kleistraat, Steenputstraat, Trapstraat of Gewaaistraat (zie aldaar)

Hulle

1490 Hulle (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

< Mnl. *hulle*, *hille* “heuvel, kleine verhevenheid”; deze plaatsnaam komt o.a. ook voor in Erembodegem, Grimminge en Ophasselt (De Brouwer 1951, 167).

Hier kan het ook een verkeerde lezing voor *Halle* zijn (zie aldaar)

Ijzeren Weg

1870 yzeren weg (PAV143)

1881 ... is dood gevonden op den ijzeren weg (BS)

de in 1867 aangelegde spoorweg van Geraardsbergen naar Edingen (lijn 123)

Jupy-club

zie: Corazón

K-

zie ook: C-

Kailoot

1230 Kailoot (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1, maar in het archief niet terug te vinden!)

< collectief van Gall. **caliavo* “kei” (Van Durme, 264 & 300) dus: plaats waar veel keien zijn (vgl. Fr. *caillou*).

Of dit toponiem echt in Viane gesitueerd is, is niet eens zeker: het zou volgens mij ook een grensplaats aan de Marke in Twee-Akren of Moerbeke kunnen aanduiden (zie ook: Ade) maar daar zijn voorsnog geen bewijzen van.

zie ook: Kardeloot

Kanteleu

1302 canteleu (Van Durme 1996, 208)

< Lat. *cantat lupus* “(plaats waar) de wolf huult” (Van Durme 1996, 208)

Kapel

1571 aende capelle (Pk), de capelle (Pk), ande cappelle (Tw)
 waarschijnlijk wordt hier de Sint-Niklaaskapel bedoeld (zie aldaar)

Kappelleblok

zie: Zonneveld

Kappelleplas (B4)

kad A 744-746 (deel)

1767 agter den Kappelleplas (PAV 524)

1769 cappelleplas op de plaetse (SAALVA 4325)

1859 Kappelleplas (P)

1887 un étang sur la place de Viane nommé Capelleplas (SAGV 1 19.8.1887)

ca 1950 Kappelleplas (Van Droogenbroek)

de Kappelleplas (AZ)

Deze vijver (in 1762 nog 80a groot) bevond zich naast de Sint-Niklaaskapel (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 7 & 59); hij werd van 1881 tot 1969 in verschillende fases gedempt.

zie ook: Vianeplein

***Kardeloot**

14^e eeuw capellania de cardeloet, cardeloot, carloet, charloit, chaerloit, chairloit (Tw)

Het is niet zeker of dit toponiem wel een plaats in Viane aanduidt: volgens Van de Perre 1983 is er mogelijk verwarring met de kapelanij van Caerlout in Ninove.

***Kareelovenmeers (A5)**

kad B104a

31a 10ca

1870 Kareelovenmeersch (PAV143)

1873 Koreelovenmeersch (PAV143)

1880 Koreeloven (PAV143)

< weide genoemd naar een vroeger gebruik, nl. het maken van bakstenen (*kareel* "baksteen") in een buitenoven, meestal vlakbij de te bouwen woning; de naamgeving is hier wel merkwaardig aangezien deze weide ver van elke bewoning ligt.

Zie ook: Kareeloven (Moerbeke)

Karlo

zie: Oude Karloo

Karremanslochting (omgeving C6)

omgeving Embeke

1571 in Carremans lochtinck ... thuyembeke (Pk)

< Mnl. *carreman* "karrenvoerder"

Kassei

zie: Edingseweg

Kasteel (B4)

kad B32 / Edingseweg 440

1798 woonachtig binnen deze commune aen het kasteel (BS)

1854 Ch(ate)au de Viane (Vdm)

't Kasteël (AZ)

Kort na hun huwelijk in 1750 gebouwd door Jean-Paul de Partz en Margareta Devenish in een bocht van de Wijzebeek; niet te verwarren met het mottekasteel aan de Marke (zie hiervoor: Motte, Molenberg). Het hoofdgebouw, dat van ca1960 tot 1986 als feestzaal fungeerde, werd in 1992 verkocht; het plan uit 1992 om er assistentiewoningen in in te richten, werd nooit uitgevoerd. Het kasteel, met het domein, is sedert 30.11.1977 beschermd. Op 31.1.2020 vernielde een brand een groot gedeelte van het hoofdgebouw.

De achterzijde van het kasteel (foto Luk De Boeck, 2016)

Kasteelberg

zie: Molenberg

***Kasteeldreef (A3,B3-4)**

de los tussen Vianeplein 19 en 19A, die de Plaats verbindt met de vroegere kasteelmotte

1543 inde casteelstrate (Tw)

1571 int casteelstraetken (Pk 317)

1572 eene mote ende wal groot XXV roeden inde Casteelstrate (De Chou 2003,22)

1834 zijld de plaetse, west de oude kasteeldreve, en noord de broekbeke (PAV204)

niet te verwarren met de latere Kasteelstraat (zie aldaar), die vanaf het einde van de 18^e eeuw opduikt: vandaar in 1834 de benaming **oude kasteeldreve**.

zie ook: Motte

Kasteelmeers (A3)

kad A607

3100 roeden (= 9ha 53a 11ca)

1571 den casteelmeersch (Pk)

1762 Casteel Meersch (VD)

ca1800 de Casteel meersch (SAGV 9)

1830 den Kasteel Meersch (pkad)

Den Kasteel Meersch (kad)

< midden in deze weide bevond zich de kasteelmotte (Kasteelberg of Molenberg)

Kasteelstraat (B4)

deel van de Edingseweg tussen het Vianeplein en het Amandusplein

maakt een haakse bocht rond het domein van het ca 1750 gebouwde kasteel

1797 casteelstraete (BS)

ca1800 chemin du Château (SAGV 9)

1805 rue du chateau (BS)

1808 Kasteelstraete (BS)

1812 rue de chateau (BS)

1820 kasteelstraat , casteelstraat (BS)

1945 Kasteelstraat (folder vredesfeesten, Vanden Herrewegen e.a. 1985, 74)

1977 Edingseweg

de Kastieëlstroëëte (AZ)

vóór 1750 gold de benaming *Kasteelstraat* voor de **Kasteeldreef* (zie aldaar)

zie ook: Edingseweg

***Kattenkom(p) (B2)**

kad A606c

de Kattekòm(p) (AZ)

< Mnl. *kompe* "kuip" of gewoon *kom*

bocht in de Marke, aan de samenvloeiing met de Broekbeek of Wijzebeek

eertijds een populaire zwemplaats

Kerk (B5)

(tot 1843) kad B64a

1571 aende kercke (Pk)

1750 Paroisse de Viane (ARAKp 850)

1797 aen de kerke (BS)

1812 en la maison de Jean Vlassenbroeck (...) au lieu dit l'Eglise de Viane (BS), rue dite l'Eglise (BS)

(na 1843) Edingseweg 539 / kad B201a

1843 Nieuwe Kerk (PAV552)

Tot 1843 werd met *Kerk* de oude kerk in de Werfstraat, aan het ene uiteinde van het huidige Amandusplein, bedoeld. De huidige kerk (Edingseweg 539) werd in 1843, gedeeltelijk met elementen van de oude (o.a. de zijaltaren), aan hetzelfde plein maar dan langs de Edingseweg, gebouwd (De Cock 1993)

Kerkhof

Tot 1844 lag het kerkhof rond de kerk in de Werfstraat (kad B64a), van 1844 tot 1953 rond de nieuwe kerk aan de Edingseweg (kad B200a & 205g); de huidige begraafplaats bevindt zich op de Hoogkouter (kad B220b&f) (De Cock-Vanden Herrewegen 2012)

zie ook: Oud Kerkhof

Kerklochting

1571 achter de kerckelochtinck (Pk)

Kerkplaats

zie: Amandusplein

Kerkstraat (B5)

de westerkant van het Amandusplein (huisnrs. 1 tot en met 8), die aansluit op de Kerkweg

1490 Wijsbekestrate (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1497 aen kercstraetkin (Tw)

1497 in de wijsebeke strate (Tw)

1571 inde wijsenbekestrate (Pk)

1797 Wijsbeekstraete (BS)

1807-1819 rue de l'Eglise (BS)

1820 kerkstraat (BS)

1845 Kerkstraat (PAV552)

zie ook: Amandusplein, Kerkweg, Oude Kerkstraat, Wijzebeek

***Kerkveld (B5)**

kad B80& 88

1865 Het Kerkeveld (PAV196)

< eigendom van de kerkfabriek

zie ook: Elske

Kerkweg (B4-5)

weg die vanaf het Vianeplein achter het kasteeldomein over de Wijzebeek naar oude kerk in de Werfstraat liep

1762 den Kerck Wegh (VD)

1845 Oude Kerkstraat (PAV552)

1853 de bane genaemd Kerkweg, den weg genaemd Kerkbane (SAGV 1)

Op 26.1.1853 besloot de gemeenteraad de Kerkweg, "*welke onnuttig is aan de Gemeente*", af te schaffen en hem integraal (voor een oppervlakte van 25a 99ca) aan baron de Blondel de Beauregard de Viane te verkopen.

zie ook: Kerkstraat

Kijkuit

1571 inden kyckuyt (Pk)

***Klaasveld**

zie: Claesveld

***Klapstraat**

1571 inde clapstrate (Pk303, 315)

misschien wordt hier bedoeld: Claystrate (zie Kleistraat)?

***Kleie**

zie: Kleistraat

***Klein Embekebos (B6)**

zie: Embekebos

Klein Embeke(veld) (C6)

kad B294

47a 30ca

1931 Klein Hembeke (PAV146)

1941 Kl(ein) Embekeveld (PAV148)

Klein Frankrijk (B3-C3)

gehucht

omvat Kouterstraat, Trapstraat2, Akrenstraat (tot aan de Broekbeek) en Trapstraat3-Steenputstraat

1762 Clyn Vranckeryck (VD)

1773 t' cleijn vranckerijcke liggende naer de cant van de prochie van acrene (SAALVA 8927)

1797 Klyn vrankrijk (BS)

1807 kleyn vrankrijkstraete (BS)

1810 rue dite Cleijnvranckrijk, Kleynvrankrijkstraete (BS)

1812 rue ditte petite france (BS)

1820 op het klein Frankrijk (BS)

1830 Klein Frankrijk (pkad), Klein-Frankrijk (BS)

1834 in het Kleijn vrankrijk, paelende ... west de Viaenhaege (PAV206)

1834 op de Vrijhede in het Kleijnvrankrijk (PAV206)

1834 op het Kleijnvrankrijk, paelende oost den voetweg, zuijd de straete, west de broekketse en noord de broekbeke (PAV205) [!]

1836 in het gehucht Klijnvrankrijk (BS)

1841 kleyn Frankryk hameau (BW)

1846 hameau de Kleyn Vrankryk (PAV211)

1858 het Kleinfrankrijk (BS)

1859 Petit-France (P)

1874 in het gehugte Klyn Vrankryk Vianhaege (PAV143)

1892 ... is overleden in de "broekbeek" Klein Frankrijk (BS)

1896 Klein Frankrijk (PAV145)

1931 Klein Frankrijk (Trapstraat) (PAV146)

Klein Frankrijk (kad)

Klein Vrankròaajk (AZ)

< Mnl. *vrank* "vrij (van lasten)"; deze zone was een "vrijheid" (zie verder: Vrijheid).

Dat de naam zou verwijzen naar de talrijke seizoenarbeiders die van hieruit naar Noord-

Frankrijk trokken voor de bietenoogst of de steenbakkerijen, is een volkse verklaring "a posteriori",

die ook in Overboelare voor het gelijknamige toponiem (volkse benaming voor de Appelstraat) gehanteerd wordt (Steenackers 1981, 19).

zie ook: Vrolijk Klein Frankrijk, Kouterstraat, Steenputstraat, Trapstraat, Gewaaistraat, Akrenstraat, Lindeberg, Dierendei, Hovestraat, Kleistraat

café

Kouterstraat 79 / kad A512m (linker deel)

2002 café "Klein Frankrijk" bij Omer Krikilion (folder Sportkomiteit Viane)

Als clublokaal voor bakschieters (De Gouden Stuiver) en wielrenners (Het Gouden Wiel) werd het café in de volksmond meestal *In De Gouden Stuiver* genoemd, wellicht om verwarring met *Vrolijk Klein-Frankrijk* te vermijden (alhoewel voor dit laatste café meestal *Bij Elvida* gezegd werd).

De stuiver is het schijfje dat men bij het bakschieten in de gleuf van de bak tracht te gooien (AZ)

zie ook: Vrolijk Klein-Frankrijk

*Kleine Akrenweg (C2-3)

voetweg nr. 17 en (gedeelte van) 18 (Bw) tussen de Steenputstraat (tussen percelen A324 en A330) in de richting van Akrenbos, tot de Perebaan

1859 Kleyne Acker weg (P)

dem Boelvaar (AZ) [ironische benaming]

*Kleine Broekweg (B3)

De Kleine Broekweg of voetweg nr. 21 (Bw) liep vanaf de Akrenstraat (oorspronkelijk tussen huisnrs. 31 en 33 / kad A576h en A579l, dus min of meer in het verlengde van de Lindeberg) naar de Broekbeek/Wijzebeek; verder volgde hij de rechteroever van de beek en eindigde via perceel A614 op de Edingseweg

1497 an tbroec straetkin (Tw)

1834 op het Kleijnvrnkrijk, paelende oost den voetweg [= Kleinen broek weg], zuijd de straete, west de broekketse [= Broekweg] en noord de broekbeke (PAV205)

1859 Kleinen broek weg (P)

zie ook: Broekweg

*De Kleine Kroon

herberg

1796 De Cleyne Croone (De Ro 2005, 184)

zie ook: De Kroon

Kleine Specht (C6)

omgeving kad B458-483

1483 den cleenen specht (Tw)

1497 vp de beke anden cleenen specht (Tw)

1571 opde cleene specht (Pk)

1762 den Cleijnen Specht (VD)

1830 Den Klijnen Spicht (pkad)

1834 op den Kleijnen Spigt (PAV205)

Kleyne Spicht (Kad, sectie B)

zie ook: Specht

Kleine Vijverkouter (C3-D3)

los tussen de percelen kad A1111 en A279r (Kouterstraat 72 en 74), vroeger buurtweg en voetweg nr. 16

zie ook: Vijverkouter

***Kleistraat (C3)**

Steenputstraat + Trapstraat 3

1571 ande cleye (Tw), inde clapstrate (Pk) (?)

1762 De Cleij Straete (VD)

1798 Cleystraete, Claeijstraete (BS)

1809 Claijstraete (BS)

1811 Cleemstraete (BS)

1812 Cleemstraete, Claystraete (BS)

1815 Claystraat (BS)

1818 Claijstraete (BS)

1823 Klaystraat (BS)

1824 Claijstraat (BS)

1830 Trap straat (pkad)

1847 Claeijstraat, Cleijstraat (BS)

zie ook: Bergstraat, Dierendeistraat, Hovestraat, Steenputstraat, Trapstraat 3

Vgl.: Kleie (Moerbeke)

De Klok (B5)

Edingseweg 541 / kad B195

1845 De Klok (PAV552)

< Oost-Vlaanderen telt (telde) veel herbergen met deze naam (Kerckhaert 1983, 67-68), o.a. ook in Moerbeke

Deze herberg, uitgebaat door Joseph en Amelia De Valkeneer-Orinckx, bevond zich tussen de kerk en het klooster. In 1876 kocht het klooster het gebouw om het af te breken en er de woning van de directeur op te trekken (nu *Villa Kandoe*) .

Het klooster (links) en de woning van de directeur (rechts)
die op de plaats van herberg *De Klok* gebouwd werd (postkaart uit 1922)

Klooster (B5)

Edingseweg 543 / kad B216

1845 Klooster (PAV552)

1896 klooster kerkplaats (BS)

1956 MPI Sint-Vincentius

2016 OZC Sint-Vincentius

't kluuëster

Op 2.10.1831 gesticht; de zusters van Sint-Vincentius a Paulo waren vooral actief in het onderwijs aan meisjes (tot 1980); sedert 1957 instelling voor kinderen en volwassenen met een verstandelijke beperking.

Kobe Coolsens Weg

zie: Derobaan

***'s-Kobs Berg (C6?)**

omgeving Embeke

1437 scobsberch gis(ant) a hunbecque (Tw)

< PSN *Kobe* (Jacobus)

De enige 'berg' in Embeke is de Opperste Hoogkouter (zie aldaar)

de Kodde (B7)

herberg Edingseweg 609 (kruispunt met Embekestraat, in 2018 afgebroken) / kad B435

1843 De Codden (PAV552)

1889 taberna dicta "De Kodde" (PAV524)

de Kòdde (AZ)

< dial. *kodde* "staart, uiteinde" (AZ)

Er was ook een herberg *De Kodde* op de grens van Herne en Tollembeek (Billiet 1955, 113)

Het vroegere café *De Kodde*, op de hoek van de Embekestraat en de Edingsesweg (foto Louis De Cock, 2018)

***Koers (B4)**

kad B44r

25a 30ca

1941 de koerse (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 93)

< Fr. *course*

vroegere oefenrenbaan voor paarden op het kasteeldomein, later voetbalveld van Doeljagers Viane

Kokinstraat

zie: Kwadestraat

***In de Koperen Klink**

café Akrenstraat 24 (hoek met Trapstraat) / Kad A574e

In de Koper Klink (med.)

uitbater was Richard Vander Perre, schepen van 1921 tot 1923 (De Chou 2008, 10)

Korea

café Trapstraat 43 / kad A376p (hoek Lindeberg / Trapstraat 2)

café Korea (C)

< in de Koreaanse oorlog (1950-1953) vochten ook Belgische soldaten

Korenmolen

zie: Molen

Korte Trapstraat

zie: Trapstraat 1

Koudenberg (hof te -) (D5)

Beverstraat 51 / kad A39m

1293 ten Coudenbergh (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1), ten Cuden berghe (ibid.)

12.. PSN walteri de caldeberga (Tw)

13.. PSN jan van coudenbergh (Tw)

1369 vand(en) goede gheleghen te vianen datmen eedt te coudenb(er)ghe (Tw)

1372 te coudenb(er)ghe (Tw)

1382 PSN joh(ann)es de coude(n)berghe (Tw)

1408 thof en(de) goed ten caudenb(er)ghe (Tw)

1433 coudenberch (Tw)

1438 tgoed te cauwe(n)b(er)ghe (Tw)

1443 tgoed ten coud(en)berghe (Tw)

1571 hof te cauwenberghe (Pk), thof te cauwenberge (Tw)

1645 d'hofstede ... te Cauwenberghe (DB)

1748 C(ens)e Fromont (V)

1778 C(en)se Cauwenberghe (F)

ca1950 Coudenberg (Van Droogenbroek)

1978 Hof ten Caudenberg (Bouwen ... 432)

de Kaaëmbèèrg (AZ)*'t hof van Cottils*< Onl. *calt* "koud; (alleen als toponymisch element) verlaten"< voor *Fromont*: Fr. *froid* "koud"

Grote hoeve (ca 77ha) met vijver die Geraard van Viane en zijn echtgenote Maroie in 1293 aan de Rijke Claren te Gent verkochten; ze bevond zich bovenaan de helling in de Beverstraat.

De laatste eigenaar van de oude hoeve was de familie Cottils (De Chou 1986).

zie ook: Molen 2

***Koudenbergbos (D4-5)**

kad A50-53

1825 roeden (= 5ha 61a 10ca)

1762 Cauwenbergh Bosschen (VD)

1830 Den Kauwenbergschen Bosch (pkad)

***Koudenbergstraat**

zie: Beverstraat

***Koudenberg Veld (C4-5,D4-5)**

kad A42bc en A57b

3ha 84a 40ca

1830 Het Kauwenbergsche Veld (pkad)

Het Kauwenbergsche Veld (kad)

***Koudenbergse Meers (C4-D4)**

kad A56, A153 en A156

3ha 9a 10ca

1830 Den Kauwenbergsche Meersch (pkad)

Kauwenbergsche Meersch (kad)

Kouterken (B4)

kad A67-84

1473 tcout(er)ken (Tw), jnt couterkin (Tw)

1497 vp tcouterken (Tw)

1571 opt cauterken (Pk)

1830 Het Kauterken (pkad)

zie ook: Nederkouter

Kouterstraat (B4-D2)**Kouterstraat 1** (vanaf de inrijpoort van het kasteel aan de Edingseweg tot aan het kruispunt met de Trapstraat 3)

1571 inde crayefortstrate (Pk310, 311)

1762 de Cauter Straete (VD) [alleen het deel vanaf de Edingseweg tot aan de Lindeberg]

1762 de baene ghescheet vanden Vrijen (VD) [alleen het deel vanaf het kruispunt met de Lindeberg tot aan de Trapstraat 3]

1785 Crayfortstraat (PAV 198)

1797 Crayfortstraete (BS)

1797 Creyfortstraete (BS)

1798 Cauterstraete, Crayfortstraete, Creijfortstraete (BS)

1815 Crayfortstraat, Cauterstraat (BS)

1824 Couterstraat (BS)

1830 Kouterstraat (BS)

1830 Kauter Straat (pkad) [alleen het deel vanaf de Edingseweg tot aan de Lindeberg]

1830 de Aker straat (pkad) [alleen het deel vanaf het kruispunt met de Lindeberg tot aan de Trapstraat 3; ook Trapstraat 1 en het deel van de Lindeberg tussen Trapstraat 1 en Kouterstraat inbegrepen!]

1834 Kouterstraete (PAV204), Kouterstraet, cruijfoordstraet (PAV205), Cruijfoortstraet (PAV206)

1841 Kauterstraat (BS)

1845 Kryfortstraete (PAV552)

1849 Kryfortstraat, Keyfortstraat (BS)

1850 Creijfortstraat, Ceryfortstraat, Kouterstraat, Couterstraat (BS)

1851 Cryfortstraat (BS)

1859 Kauterstraet (PAV143)

1864 Cryforstraat (BS)

1886 Kouterstraat (BS)

1922 Kouterstraat, rue des Champs (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 24)

1952 de Kouter (SAGV 1)

1956 Grote Kouter (SAGV 1)

1956 Kouterstraat (KL)

de Kauterstroëte (AZ)

< de Kouterstraat straat verbindt de Edingseweg met de grote Vijverkouter; merk op dat deze benaming dateert van na de bouw van het kasteel: de inrijpoort geeft op de Kouterstraat uit!

< Mnl. *gesheed*, *gescheid* "grensscheiding": een deel van de Kouterstraat vormde de zuidergrens van de vrijheid Klein-Frankrijk (zie aldaar)

< **Kraaifort* 1. Mnl. *craye* "kraai" + *fort* (ironisch?) (vgl. *Eksternest*, *Mussennest*, *Vinkennest* als huisnamen in Herne: zie Billiet 1955, 73, 135 & 76) en verwijzend naar het bos *Vianehaag* (zie aldaar) dat toen nog aan het einde van deze straat lag?

2. *krade* "lattenwerk, afsluiting met latten" (vgl. *Kraaiveld* in Erembodegem en *Kraaienwinkel* in Haaltert: De Brouwer 1951, 172 en 1955, 174; weide *de craye* in Herne: Billiet 1955, 115)?

3. PSN *Craye*, gekend als eigenaar in Moerbeke (Lb)?

Vernieuwde bestrating in 1931 (weekblad De Beiaard 24.01.1931)

Kouterstraat 2 (sedert 1963, vanaf het kruispunt met de Trapstraat 3 tot de grens met Bever)

zie: Donkerstraat

***Kraaifortstraat**

zie: Kouterstraat

***Kromme Elleboog**

zie: Vianeplein

***De Kroon (D7)**

Viane kad B376 / Tollembeek Herhout 68-70

1748 La Couronne cabaret (V)

1750 La Couronne (ARAKp 850)

1765-1774 De Croone (SAALVA 1841)

1777 La Couronne (AEM kp 218)

Café uitgebaat door Joseph De Smecht uit Tollembeek. De woning stond op het grondgebied van Tollembeek ... maar *sijne caemer op viane* (SAALVA 1841)!

zie ook: (De) Kleine Kroon, Het Wapen van de Jonge Baron

***Kruis(baan)**

zie: Marchandlos

Kwadenberg

zie: Opperste Hoogkouter

Kwadestraat (B4)

1437 a le rue quondist cockuinstraete (Tw)

1439 in de kockiin strate (Tw)

1448 in de kokiinstrate (Tw)

1490 Kokinstrate (De Potter & Broeckaert 1898, 302n)

1571 inde cockinsstrate, inde cockamstrate, inde cockam (Pk)

1798 cokeynstraete, kokeijnstraete (BS)

1806 coquynstraete (BS)

1807 cokynstraete, rue ditte quaedestraete (BS)

1808 Kocijnstraete, quadestraete (BS)

1809 Kwaedestraete, coquynstraete (BS)

1812 coquynstraete, Cocquynstraete, Kwaed straete (BS)

1818 Coquijnstraete (BS)

1819 Coquynstraat (BS)

1820 coquinstraat (BS)

1833 Kwadestraat (BS)

1834 de cocquijnstraet (PAV204)

1835 Kwaede straat, Kokijnstraat (BS)

1845 coquinstraat (BS)

1859 Kwade straet (P)

1920 Kwadestraat (SAGV14)

de Koeëstroëete (AZ)

bèèrg (AZ) [deel van de Kwadestraat dat in de Kouterstraat uitkomt]

< Ofr. *coquin* "gemeen; bedelaar"

< Mnl. *quaet* "in slechte staat"

Dat *Coquynstraat* zou verwijzen naar een zekere Coquin, eigenaar van het braakland B275, zoals het PV van Afpalingen uit 1819 suggereert, lijkt weinig waarschijnlijk aangezien deze benaming al in de 15e en 16e eeuw gekend was.

Lange Meers

1571 inden langhenmeersch (Pk)

*Lange Streep (D5-6)

kad B492

2ha 20a 50ca

1828 de lange Strepe (PAV201)

< is een lang smal perceel op de grens met Bever

Lese

1490 Lese (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

< Mnl. *lese* "spoor, voor"

Leskensdal (C7)

Edingseweg 580 (b&b) en omgeving kad B371

1571 op lysendal, op lyskensdal, aen lysendaele (Pk), op lysekindsdal, jn leysen lochtinc thumbeke (Tw)

1762 Leskens Dael (VD)

1830 Leskens Daele (pkad)

1878 lesschendael (PAV218), Lesschendael (PAV143)

1939 Leskensdaele Kauter, gehucht Leskensdaele (SAGV 7)

Leskensdal (Kad, sectie B371s)

Hof Leskensdaele (naambord b&b)

< Mnl. *lessche* "lis (*iris pseudacorus*)" ; het dal wordt gevormd door de Rodegracht (zie aldaar)

Lindeberg (B3-C3)

1571 aenden lindenberch, aende lindeberch (Pk)

1651 Lindeberg (De Potter & Broeckaert 1898, 314)

1806 rue ditte Lindenbergh (BS)

1811 rue ditte Lindeberg (BS)

1825 den Lindeberg, Lindebergstraat (BS)

1830 Aker Straat (pkad) [= deel tussen Trapstraat 1 en Kouterstraat; benoemde ook Trapstraat 2!]

1846 Lindebergstraat (BS)

1855 Lindebergstraat (BS)

1859 Lindeberg Straet (P) [= deel tussen Trapstraat 1 en Kouterstraat]

1859 Walstraat (P) [= deel tussen Trapstraat 1 en Akrenstraat]

1870 Lindeberg (BS)

1894 Lindenstraat (BS)

1920 Lindebergstraat [= deel tussen Trapstraat 1 en Kouterstraat], Walketse [= deel tussen Trapstraat 1 en Akrenstraat] (SAGV 11)

1956 Lindeberg (KL)

1976 Lindebergstraat (SAGV 2)

de Linjembèèrg (AZ)

< de lindenboom fungeerde vaak als grensteken (De Brouwer 1960, 149): de Lindeberg vormde de grens van de *Vrijheid*.

< voor *Walstraat*: de eigendom van hoeve *de Wal* (zie aldaar) paalde aan deze straat

Linden (Hof ter -) (D6)

kad B530

1497 vp siin stede ter linden (Tw)

1748 C(ense) du Tilleul (V) [= hoek Embekestraat en Dieveketse]

1805 à sa maison nommée ferme terlinden à l'hamiau d'hembeke (BS)

1830 Het Hof ter Linden (pkad) [= percelen B530,B492-493 en omgeving]

Lindenbos

1651 huis en erf aan den Lindenbosch

Lindenlochting

1571 inden lindenlochtinck (Pk)

Lindenweg (Hof ter -) (D6)

landweg dwars door de percelen B530, B492 en B493, die behoren tot het Hof ter Linden

1859 Hof ter Linden weg (P)

Lindeveld (B3)

kad A576

62a

1992 Lindeveld (dossier Aquafin, project 92.689)

< ligt aan de Akrenstraat, ter hoogte van het kruispunt met de Lindeberg

Lochtingweg van de Wal

zie: Walketse

de Loere (B4-5)

huizenrij Edingseweg 513-535 / kad A1

de Loere (AZ)

Loere is in Viane en Moerbeke ook als bijnaam gekend

Losbaan

zie: Embekestraat, Diepestraat, Renskouter, Vijverkouter

***'s-Lottiers Lochting**

1571 in slotierslochtinck (Pk), jn slottiers lochtinc (Tw)

< PSN Lothier

Marchandslos (C6-D6)

gedeelte van de Maroiestraat vanaf het kruispunt met de Embekestraat tot aan de Dieveketse

1423 an tcruce te viane (Tw)

1454 van gheeroudsberghe te vyane weert aldaer tcrusse van vyane plach te stane (Tw)

1822 haar woonst in de kruysbaan gehuchte Embeke (BS)

1828 oost de dieveketse... en noord de kruisbane (PAV201), oost de dieveketse ... west en noord de losbane (ibid.) [west = Marchandslos; noord = Embekestraat]

1845 Kruyssen (Hembeke) (PAV552)

1859 Marchands los (P)

1887 Kruyssen-Hembeke (PAV553)

1907 Marchand straat (BS)

1956 Marchandlos (SAGV 1)

< PSN: de 3 enige hoeves in deze los waren eigendom van en werden in de 19e eeuw bewoond door leden van de familie Marchand (PAV552)

< *kruis'n* is het dialectwoord voor "kruis", hier grenskruis of kruis als "draaiend toestel ter afsluiting van een éénmansdoortocht tot een omheinde akker" (Billiet 1955, 118);

zie: Embekestraat, Maroiestraat

Marke

De Marke (waterloop nr. O5.215) vormt de grens tussen Viane en Moerbeke. Al vóór 1497 was er een aftakking gegraven om de watermolen van Viane (zie: Molen 3) te bevoorraden: dit kanaaltje, dat via de Zusterbeek weer op de oorspronkelijke loop van de Marke aansloot, kreeg de naam *Marke* of *Nieuwe Marke* of *Molenloop* en de oorspronkelijke loop werd de *Oude Marke* (waterloop nr. O5.219). Bij de splitsing van beide, stroomopwaarts, bevond zich, volgens de stafkaart van 1898 een *écluzette* ("sluisje"), wellicht een soort stuwdam met schof.

Na de overstromingen in de winter van 1975-1976 werd bij waterbeheersingswerken tussen de Oude en Nieuwe Marke een "middenloop" gegraven, met een automatische stuwdam. Hierbij sneuvelde stroomafwaarts de *Molenberg*, ooit een kasteelmotte uit het laatste kwart van de 10^e eeuw (Borremans 1982; De Cock e.a. 1983, 22). Het Vlaams Gewest noemt deze middenloop nu gewoon *Marke*, in tegenstelling tot de *Oude Marke* en de *Molenloop*.

In 2012 werd de Oude Marke in het kader van een "beekherstelproject" aangepakt, waardoor de meanders opnieuw voor de vismigratie toegankelijk werden. Hier blijkt, na nazicht van o.a. de stafkaart van 1951, dat de kaartmakers de benaming *Oude Mark* (zonder -e) geplaatst hebben bij de *Meirbroeklokke*, een noordelijker gelegen gracht die vanuit Moerbeke in de Oude Mark uitmondt. Het Gewest heeft zich daarop geïnspireerd en de Oude Marke een nieuwe loop gegeven die in Galmaarden stroomopwaarts nog vóór het waterzuiveringsstation (kad D3b) vertrekt! De "echte", oorspronkelijke Oude Marke daarentegen vormt netjes de gemeentegrens van Viane met Moerbeke. Op de plaats waar de oorspronkelijke Oude Marke en de molenloop splitsten kan men nog altijd de sporen in de grasbegroeiing zien.

De Marke ontspringt in een bos op de grens van Silly en Marcq en stroomt door Sint-Pieters-Kapelle, Herne, Tollembeek en Galmaarden. Ze vormt de grens tussen Viane en Galmaarden en daarna tussen Viane en Moerbeke. In Twee-Akren mondt ze, na 28 km, uit in de Dender.

Jongens uit Viane gingen (leren) zwemmen aan 't *brugske* (nu op de voetweg vanaf de Werfstraat naar Galmaarden) of in *de Poel* (bereikbaar vanaf het Amandusplein).

De Marke, vanop de Edingseweg in de richting van Galmaarden gezien:
de bomenrij links volgt de grillige loop van de *Oude Marke*,
in het midden de in 1979 gegraven middenloop, rechts de molenloop
(foto Louis De Cock, 2010)

Marke (H1-F8)

- 1219 Marka (Gysseling 1978, 4)
- 1277 vn bruec ki gist entre le marke et le ville de viane (Tw)
- 1302 sup(ra) marcham (Tw)
- 1332 de maerke (Tw)
- 1336 riuulum dictum marka (Tw)
- 1497 ande riuere vander mercken, vp de merke ende vp de beke (Tw)
- 1571 de Marcke (Pk), inde marke (Tw)
- 1651 de Mercke (OPAM 30)
- 1676 de Mercke, de Mercq, de Mercque, de Marcq (Lb11a & kaart I)
- 1748 Marque (V)
- 1769 de marcke (SAALVA 4325)
- ca1800 la Mercque (SAGV 8)
- 1820 la Marque (PF)
- 1854 Marck (BS)
- 1887 de Marcke (SAGV 8)
- 1891 ... is overleden in de beek De Marck (BS)
- de Marck, de Markebeek, de Marke, de Merk (kad)
- ca1950 Marcq (Van Droogenbroek)
- de Meirke

Oude Marke (G4-6)

- 1571 aende oude marcke, doude marcke (Pk)
- 1651 de oude mercke (OPAM 30)

1676 de Oude Mercke, de oude Mercque, d'hauw Mercque, d'hauw Mercq (Lb15,67b,68a & kaarten III, VI & X)
 1696 de haude mercke (OPAM 30)
 1711 d'oude marcke (OPAM 14)
 1748 Vieile Marque (V)
 1830 De Oude Merk (pkad Viane)
 1887 de Oude Marcke (SAGV 8)
 1951 Oude Mark (MGI)
 De Marke waterloop nr. 5215 (kad)

< Over de betekenis van het "Belgische" *marke* bestaat discussie: vroeger dacht men "grens", nu opteert men voor "moerassige beek" ... maar eigenlijk komt het bij beide interpretaties op hetzelfde neer want een moerassige beek vormde een natuurlijke grens (Gysseling 1978, 4; Roobaert 2000, 177; Kempeneers e.a. 2016).

***Markebroek (B1)**

kad C805,810,816

1462 PSN Colart de markebruecq (Jous 1983, 201)
 1635 la maison et cense de marquebruecq (Jous 1983, 202)
 1688 une maison, motte, fossés, enclos d'eauwes, fortesse et armoiries avec une maison, cense, grange, estable et bassecourt aussi prets, pasturages, bois, aulnois et terres labourables faisant ensamble 17 bonniers només la cense de marquebruecq (Jous 1983, 202)
 1780 la cense dudit marquebreucq (Jous 1983, 200)
 1859 Les marcquebreucq (P)
 Les Manquebreucq (kad)

< PSN Colart de Markebruecq, eerste eigenaar van het goed; deze PSN < *Marke + broek* (zie hiervoor: de plaatsnaam Meirbroek in Moerbeke). In de omgeving van Lessen/Lessines (w.o. Twee-Akren) en Geraardsbergen is de van de plaatsnaam afgeleide PSN Marquebreuck (en varianten) ook vandaag nog gekend.

Het goed van de familie **Markebroek*, oorspronkelijk 17 bunder (ca 21ha) groot, was van 1597 tot het einde van de 18^e eeuw eigendom van graaf de Fourneau de Cruquembourg (Jous 1983). De vergelijking met de kaart van Popp toont aan dat in de huidige kadastrale benaming een schrijffout geslopen is.

Maroiestraat (B5-D6)

1977 Maroiestraat

< naar dame Maroie, de echtgenote van Geraard, heer van Viane. Het echtpaar verkocht in 1293 het Goed te Koudenberg (63 bunder) aan het klooster van de Rijke Claren van Gentbrugge (De Potter & Broeckaert 1898, 302n2); de gronden paalden o.a. aan deze straat.

Vanaf 1977 werd dit de naam van de straat die vanaf de Beverstraat door de Meierij loopt, voorbij het kruispunt met de Embekestraat, tot aan de Dievetetse. Het eerste deel (B5-C6) heette daarvoor *Meierij*, het tweede (C6-D6) *Marchandslos*. De nieuwe naam is bedoeld om verwarring met de Meierij in de deelgemeente Zandbergen te vermijden.

zie verder: Meierij, Marchandslos

Meierij (B5-C5)

1571 aende meyerie (Pk), op hoogcouterere ande meyerie (Tw)
 1762 de Losbaene over den hoogh cauter (VD)
 1807 rue ditte Hoogcauterstraete (BS)
 1817 rue dite hoogcauter (BS)
 1813 rue dite meyerieye straat (BS)
 1830 De Meyery (pkad)
 1834 zuijd den weg of Meijereije (PAV 205)
 1859 Meyery Straat (P)
 1920 Meierij (SAGV 12) [= straat]
 1939 weg Beverstraat-Meierij (SAGV 8)
 1953 Meierij (SAGV 1)
 Meierijstraat (SAGV 1, bijlage bij brief van raadslid dr. De Ro aan burgemeester)
 1956 Meyery (KL)
 1976 Meierijstraat (SAGV 2)
de Maròaje (AZ)

< Mnl. *meierij* “eigendom van een meier (rentmeester, rechterlijk ambtenaar van de heer)”

De naam *Meierij* werd zowel voor de straat als voor de velden ernaast gebruikt; vandaar dat de straat soms expliciet als *Meierijstraat* benoemd wordt
 zie ook: Hoogkouter, Maroiestraat

Mennegat

1571 aen tmenegat (Pk)

< Mnl. *mennegat* “rijweg over het land van een ander, gemeenschappelijke toegangsweg; (ook) gat geslagen in een weg door wagens of karren”

Misseweg (C6)

1859 Misse weg (P)
 1887 Hembeke (Kerkstraat)(PAV553)
't Mèsbòntj'n (AZ)

< inwoners van Embeke gebruikten deze voetweg (nr. 22, Bw) om via de Hoogkouter naar de kerk te gaan (i.p.v. een omweg te maken via de Edingseweg en – vroeger – door het Embekebos)

Molen 1

windmolen op de vroegere motte: zie Molenberg

Molen 2

kad A47

olieslagmolen op een vijver bij het Hof te Koudenberg

1293 op den viver ten Coudenberghe ... dat zi moghen setten eene slachmolen (Goeminne 1981,86)

De Rijke Claren, eigenaars van de hoeve, kregen in 1293 de toelating om die molen te bouwen maar of de werken effectief uitgevoerd zijn, blijft een open vraag. In elk geval staat de molen niet (meer?) vermeld op het plan van De Baets (1645).

zie ook: Overste Vijver

Molen 3 (A4)

Edingseweg 405 / kad A609

korenmolen en olieslagmolen op de Marke

1497 vp de moelen van vyane (Tw)

1571 aende muelene, de coorenmuene (Pk), de slachmuene (Pk)

1572 de muelens deen ten coorne ende den anderen slachmuene (De Brouwer 1959, 211)

1644 Water meulen (Sanderus)

1676 den Meulen (Lb kaart III)

1748 Moulin de Viannen (V)

1750 Moulin de Viane (ARAp 850)

1762 de Meule (VD)

1783 de watermeulen tot Viaene (De Ro 2004,15)

1820 moulin à l'eau à Viane (PF)

1870 ... dood is gevonden in de plaats watermolen in deze gemeente (BS)

1978 Maalderij Mertens, vroeger Maalderij Driscart (Bouwen 439)

2005 't Aloam

de meul'n

Voor deze watermolen werd een aftakking van de Marke, de *Molenloop*, gegraven: deze is mooi aangeduid op de kaart van het 3e beloop van het landboek van Moerbeke (1676). Op de iets oudere kaart van Sanderus staat de molen wel aan de overzijde van de straat. In 1571 waren de koren- en de olieslagmolen, eigendom van de familie Egmont, geconfisqueerd (De Chou 2003, 12-13; De Brouwer 1959, 211; De Ro 2004, 197).

Van 1905 tot 1992 werkte de maalderij met turbines.

Sedert 2005 is rond de – intussen opnieuw werkende - water- en turbinemolen het heemkundig museum 't Aloam uitgebouwd: in de graanopslagplaats bevindt zich o.a. een indrukwekkende verzameling gereedschap ("alaam", dial. *aloam*)

Detail uit het landboek van Moerbeke (1676) met aanduiding van de watermolen van Viane

Molen 4

kad B82

Het Proces-Verbaal van Afpaling uit 1819 (PV 1084) vermeldt 2 windmolens: één van baron de Blondel (zie: Molen 1) en deze in de Werfstraat, op perceel B82, waarvan Joseph De Lil eigenaar is. In tegenstelling tot die van baron de Blondel staat deze molen op geen enkele van de volgende kaarten aangeduid: het primitief kadaster (1831), de Atlas der Buurtwegen (1841), de kaart van Vandermaelen (1846-1854) of op de kaart van Popp (1859). Volgens de kadastrale legger van Popp is landbouwer Jean-Baptiste Ricourt eigenaar van het perceel maar het wordt gewoon als "land" gecatalogeerd. Perceel B87, eveneens "land", dat zich 60 meter meer naar het dorpscentrum bevindt, behoort toe aan Felix Theodorus De Bilde, molenaar in Waterloo. Als er in de Werfstraat ooit al een windmolen gestaan heeft, was het blijkbaar toch maar voor een zeer korte periode...

Molenberg (A3)

kad A608

80a

1245 apud Viana super castrum (De Decker 1998, 311)

1571 Jan Cools houdt eene mote ende wal groot XXV roeden inde Casteelstrate (De Chou 2003, 22)

1596 Casteel van Egmont (Horenbault)

1748 Butte (V)

1778 Castel Bergh (F)

ca1950 Molenberg (Van Droogenbroek)

de Meulembèèrg (AZ)

De site is een motte uit het laatste kwart van de 10e eeuw waarop ca 1100 een houten burcht opgetrokken werd, die begin 13e eeuw door een stenen gebouw vervangen werd; rond 1600 werd de site verlaten (Borremans 1982; De Decker 1998). In de 19e eeuw bevond zich op deze hoogte een windmolen, eigendom van baron de Blondel de Beauregard de Viane (zie: Molen 3); in 1976 werd de motte afgegraven voor de rechttrekking van de Marke (zie aldaar)

De motte van de Molenberg (rechts) bij de overstromingen in de winter van 1975-1976 (foto Louis De Cock).

Molenmeers (A3)

kad B2abgh, B4xyzabcghk

7ha 55a

1571 inden muelenmeersch (Pk), molenmeersch (Pk)

ca1800 Meuleweyde (SAGV 9)

< deze weide bevindt zich ter hoogte van de watermolen (zie: Molen 3) maar aan de overzijde van de Edingseweg

zie ook: Bleekmeers, Curemeers

Molenstraat (A4-B4)

gedeelte van de Edingseweg tussen de grens met Moerbeke (gevormd door de Oude Marke) en het Vianeplein

1475 de molenstrate (Tw)

1497 in de mole st(ra)te (Tw)

1518 Molenstraat (PAV1)

1571 inde muelenstrate (Pk), jnde muelestrate (Tw)

1807 rue du moulin (BS)

1822 Meulestraat (BS)

1826 Molenstraat (BS)

1834 Molestraat (PAV208)

1834 de Meulestraete (PAV205)

1851 Molenstraat (BS)

1859 Molenstraet (PAV143)

1894 Molenstrat (PAV145)

de Meulestroëete (AZ)

< zie Molen 3

vanaf 1977: Edingseweg

zie ook: Molenstraat 2 (Moerbeke)

Motte (Hameau de -) (B1)

kad C788 + aangrenzend Twee-Akren

1859 H(am)eau de Motte (P)

Hameau de Motte (kad)

Niet te verwarren met de motte van de Molenberg (zie aldaar)!

zie ook : Champ de Motte, Motte (Moerbeke)

***Nederkouter**

1530 op de neder coutere, op de nedere cautere (Tw)

zie ook: Hoogkouter, Kouterken

Nieuwe Kerk

zie: Kerk 2

Nouvel Kwizin

zie: Oude Pompe

Ontmoetingscentrum

zie: Patronage

Onze-Lieve-Heerkapel (B3)

hoek Lindeberg en Trapstraat 2 / kad A500h (deel)

1978 O.-L.-Heerkapel (Bouwen 439)

***Onze-Lieve-Vrouw van Salette (D2)**

Kouterstraat 159 (hoek met Perebaan) / kad C1032e

1978 Kapel O.-L.-Vrouw van Saletten (Bouwen ... 432)

Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën (B4)

Kouterstraat 31 / kad A654

1951 O.-L.-V. van Zeven Weeën Chap. (MGI)

1978 Kapel O.-L.-Vrouw-van-Zeven-Weeën (Bouwen ... 438)

Onze Lieve Vrouw van de Verstoppe Nooze (med. F. Merckaert, vorige eigenaar)

't kappelleke van (de familie) De Ro (med.)

Volgens de overlevering zou deze kapel gebouwd zijn door de familie De Ro, eigenaars van de grond, nadat verschillende kinderen door een ziekte aan de luchtwegen overleden waren (*nooze* is hier een hypercorrecte geschreven vorm van *neus*; het dialectwoord is *neuze*)

Opperste Hoogkouter (C7)

omgeving kad B413

1762 Oppersten Hoogh Cauter (VD)

1765 den oppersten hoogcauter (PAV146)

1830 Den Oppersten Hoogkauter (pkad)

ca1950 Kwadenberg (Van Droogenbroek)

Oppersten Hoogkouter (kad)

<deze velden liggen ca 10m hoger dan de Hoogkouter.

<*Kwadenberg* verwijst mogelijk naar de galg van Viane die daar stond (zie hiervoor: Galgendries)

zie ook: 's-Kobsberg, Hoogkouter

Opperste Steenput (C3)

kruispunt Steenputstraat met Trapstraat 2 en Trapstraat 3

1497 an den ouersten stee(n)putte (Tw)

1571 inde overste steenputte (Pk 307)

1639 aende vianehage aenden oppersten Steenputte (OPAM 30)

1800 aen den oppersten steenputte (BS)

Op dit kruispunt bevond zich de steenput of openbare fontein, waaraan de naam *Steenputstraat* ontleend is; de toevoeging *opperste* is wellicht gekozen om deze openbare fontein te onderscheiden van die op de Plaats (duidelijk zichtbaar op de kaart van Van Damme uit 1762).

zie ook: Pitsarik

Orangerie (B4)

Edingseweg 440 / kad B31m

Orangerie (naambord)

de serre

< voormalige orangerie (wintertuin) van het kasteel, in 1883 gebouwd; vanaf ca 1960 tot 2020 werd ze als brasserie met feestzaal gebruikt

Oud Kerkhof (B5)

kad B64a

23a 40ca

1850 zaeyland ... genaemd het oud kerkhof (PAV139)

Hier wordt het kerkhof bedoeld dat rond de oude kerk in het begin van de Werfstraat lag en tot 1844 dienst deed.

Vandaag geldt deze benaming echter voor het kerkhof rond de huidige (in 1843 gebouwde) kerk: deze begraafplaats, in 1844 ingewijd, was tot 1953 in gebruik. (De Cock-Vanden Herrewegen 2012)

De Oude Karloo (B5)

Edingseweg 458 / kad B42f

1978 Oude Karloo (Kasteelstraat 32) (Bouwen ... 436)

< Pic. vorm van PSN *Charlot*, diminutief van *Charles* (Francq 1979, 51-52)

Of er een - niet Oude - Karloo (als huisnaam) was, is niet duidelijk; wel baatte Cyriel De Leye, bijgenaamd Titte Karloo, het café *Pluimhoed* (zie aldaar) in de Akrenstraat uit en een zekere Karloe was de waard *In den Briene* (zie aldaar) in de Trapstraat.

Er was een *stede ... gheheete(n) de karlot* in Geraardsbergen, Gasthuisstraat, in 1339 (Francq, *ibid.*) zie eventueel ook: Kailoot

Oude Kerkstraat

zie: Kerkweg

Oude Marke

zie: Marke

De arduinen pomp met mascaron-, schelp- en bloemversiering aan taverne *In d'Oude Pompe* (foto Louis De Cock, 2020)

In d'Oude Pompe (B4)

Edingseweg 440 / kad B562a (vroeger deel van B34)

1983 In d'Oude Pompe

Taverne in de vroegere paardenstallen van het kasteel, die tussen 1859 (kaart van Popp) en 1883 (kad) gebouwd werden; aan de voorgevel bevindt zich een arduinen pomp.

Geopend op 3.12.1983; in 2012 gesloten en daarna tijdelijk restaurant *Nouvel Kwizin* (2013-2015).

Oude Vrijheid

zie: Vrijheid

De Oude Zwaan (B4)

Edingseweg 425 / kad A742e

1922 De Oude Zwaan bij Henri Uittenhove estaminet (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 8)

zie ook: De Dubbele Zwaan, De Zwaan

Overste Steenput

zie: Opperste Steenput

***Overste Vijver (D5)**

kad A47

1293 tote bi den hoeersten viure (Tw)

< Mnl. *oeeverste, hueverste* "opperste, hoogste"

Aangezien de bron vermeldt dat deze vijver eigendom is van de Rijke Claren, tevens eigenaars van het Hof te Koudenberg, wordt hier de (hooggelegen) vijver bij deze hoeve bedoeld: deze vijver (ca 23a), die goed zichtbaar is op de kaarten van Villaret en Ferraris, wordt gevoed door een beekje dat vanuit de buurgemeente Bever via het Koudenbergbos naar de Wijzebeek loopt. De andere vijver, in de Vijverkouter, is 20 m lager gelegen.

Op die *Overste Vijver* was in 1293 een olieslagmolen voorzien (zie: Molen 2).

zie ook: Vijverken

Overstraat

zie: Akrenstraat

Overzijstraat

zie: Akrenstraat

Parochiezaal

zie: Patronage

Partijenbroek

1571 inden pertyenbrouck (Pk), jnden p(ar)tijen brouc (Tw)

Zie ook: Partijenmeers

Partijenmeers

1571 jeghens de partyenmeersch (Pk), jnden pertyen meersch (Tw)

Zie ook: Partijenbroek

Pastorie 1 (B4)

Vianeplein 23 / kad A734

De oudste pastorie was een privéwoning van de pastoor (De Cock 2017a, 107-109)

Pastorie 2 (B5)

Edingseweg 537 / kad B202

In 1779 gebouwd; in 1970 werd, achter de vorige, een nieuwe pastorie gebouwd; de laatste residerende pastoor, R. Ghijssels, vertrok in 1994 (De Cock 1993 & 2017a).

In 2016 verrees op die plaats een complex van assistentiewoningen, *De Pastorij*.

Patatje

zie: 't Pleintje

Patronage (B5)

Beverstraat 2 / kad B205k

1934 Parochiale Zaal (PAV 524)

patronage

2017 Ontmoetingscentrum Viane

In mei 1934 startte de vzw Parochiale Werken de bouw van de parochiezaal.

In 2017 werd de vzw opgeheven en nam de nieuw opgerichte vzw Ontmoetingscentrum Viane de zaal over.

< *patronage, patronaat* "katholieke jongens- of meisjesvereniging"

Pellere (B4)

1571 den pellere (Pk)

< Ofr. *pilori* "schandpaal" (vgl. Van Durme 1991,549)

De schandpaal is, weliswaar op twee verschillende hoeken van de Plaats, goed te zien op de kaarten van Van Damme (1762, aan de zuidzijde) en Ferraris (1778, aan de noord-oostzijde).

***Pelotestraat**

zie: Trapstraat 2

Perebaan (B2-D2)

1859 Grand Chemin de Viane à Part (P)

1963 Perebaan (SAGV 3)

de Pèèreboeëne (AZ)

< de vrucht; voor "paard" zou de dialectvorm *pjèèreboeëne* geweest zijn, voor "grootvader; oude man" *péèreboeëne* (Fr. *père*)

Deze straat hoort pas sinds de vastlegging van de taalgrens in 1963 bij Viane.

Petje Peekes Weg (B4)

deel van de voetwegen nrs. 20 en 19 (Bw)

loopt vanaf Vianeplein 39 (kad A648g) langs het Zonneveld naar de Kwadestraat

1859 Petjen Peeckes weg (P)

< dial. *petj'n* "grootvader, peter, oude man" en *peeke* "oude man"

Picasso

voormalig café met zaal Vianeplein 24 / kad B24I

2007 feestzaal Pablo Picasso (folder Sportkomiteit Viane)

de Pio (B5)

hoek van de Renskouter met de Edingseweg

de Pio (AZ)

< op deze hoek stond in 1748 (V) een kapel en een ander gebouw: mogelijk verwijst het toponiem naar een Latijns opschrift "... *pio* ..." ("... . aan de vrome ...") op die kapel...

Op de kaart van 1762 is alleen een ongedefinieerd gebouw zichtbaar (VD); in 1778 blijkt ook dit gebouw verdwenen (F).

Pitserik

1571 op pitsrich (Pk), op pittric (Van Durme 1996, 208), op pittrick (ibid.)

< Lat. *puteus* "bron" (Van Durme 1996, 196); mogelijk de Opperste Steenput (zie aldaar)

zie ook: Pitserik (Moerbeke)

Plaats

zie: Vianeplein

de Planke (B3)

brugje van de Broekweg over de Marke ter hoogte van A606b; via deze brug verbindt de Broekweg de Akrenstraat (Viane) met de Heuvelstraat (Moerbeke)

1490 Planxkenc (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

de Planke (De Rijst 67)

1839 Broeckplank (SAGV 4)

zie ook: Plankenmeers, Planksken (Moerbeke)

***Plankenmeers (B3?)**

1528 Planxkensmeers (PAV1)

1571 inden planckenmeersch (Pk)

1571 inden planckinsmeersch (Pk)

mogelijk de weide A606 aan de Planke (zie aldaar), alhoewel die algemeen gekend is als *Broek(meers)* (zie aldaar)

Platte Put (B4)

kad A73-75

90a 50ca

1571 aende platteputte, aenden platten putte (Pk)

de Platte Put

< "ondiepe put" (Van Durme 1991,562)

vochtige weide rechtover het kasteel, aan de linkeroever van de Wijzebeek; op de kadasterkaart van Van Damme (1762) is op die plaats duidelijk een vochtige depressie (een poel?) te zien

't Pleintje (B4)

frituur op het Vianeplein

2010 frituur 't Pleintje bij André en Liliane (folder Sportkomiteit Viane)

2014 Patatje

< de eerste naam (uit de tweede helft van de jaren 1980) is te verklaren door de locatie en tevens geïnspireerd door de populaire VRT-televisieserie *Het Pleintje* (1986-1987, heruitgezonden in 1990-1991).

In het voorjaar van 1990 brandde de frituur af maar ze werd heropgebouwd.

Met een nieuwe eigenaar veranderde de naam in *Patatje*.

Pluimenhoed (B3)

café Akrenstraat 67 / kad A595 (rechts van de Broekweg)

1845 Pluymenhoed (herberg) (PAV552)

1953 de gracht van de Pluimenhoed (SAGV 1)

in de Ploajmen Hoed

Er was in 1779 ook een *Pluymen Hoed* op de Dries in Goeferdinge (De Brouwer 1952, 43)

de Poel

bocht van de Marke achter de weide kad B4k²

de Poel

populaire zwemplaats: van aan de *Poel* zwommen de Vianenaars in de richting van de splitsing van de Oude en de Nieuwe Marke

de Presse (C5)

kad B268

44a 64ca

1854 land gelegen te Viane, genaemd De Presse (PAV213)

< Fr. *presse* "pers" (die blijkbaar bij de hoeve Maroestraat 4 / kad B305 hoorde)?

***Priesteragemeers (B3?)**

weide aan de Marke, eigendom van de pastoor, in de buurt van de toenmalige pastorie (Vianeplein 23 / kad A 734) (De Cock 2017a, 107-109)

1500 vp de merke inden priesteragen mersch (Tw)

< Mnl. *priestrage* "priesterhuis, pastorie"

Pruimelaar (de -) (D6)

doodlopend gedeelte van de Dieveketse, vanaf huisnummer10

de Proajmeleir (AZ)

Renskouter (B5-A7)

velden kad B154-193

1500 op de reijnescautere (Tw)

1543 up den reijns caut(er)e (Tw)

1571 op trynscautere, op reynscautere, op reinscautere (Pk), opden reinscouter (Tw)

1762 den Rens Cauter (VD)

1830 Den Rens Kauter (pkad)

1840 Champ de Reinscauter (PAV195, PAV198)

1941 Renskouter (PAV148)
de Reinsjkaater (AZ)
 Den Renskouter (kad)

straat

1762 de losbaene over den Rens Cauter (VD)
 1798 renscauter (BS)
 1830 Kauter straat (pkad B1 tot 194)
 1859 Chemin de Viane à Gammerages (P)
 1952 de Renskouter (SAGV 1)

< PSN Rein (Reinoud, Reinier, Reinaert) of Re(i)ns (Laureins) ook als familienaam (Rens) in de streek gekend; zo was een zekere Claus De Mesmakere, alias Reins, uit Viane in 1396 buitenpoorter van Geraardsbergen (De Brouwer 1954, 12; Cornelis 1971, 219).

Er is ook een Renskouter in Gooik. In Lede is er een Reyneveld (De Brouwer 1958, 299)

Rodegracht (B7-C7)

waterloop nr. B5.223

scheidingsgracht tussen Viane en Galmaarden, ter hoogte van de Rodeweg (zie aldaar) en de Rodestraat (Galmaarden)

1887 Rodegracht (PV)
 1951 Rodegracht (MGI)

Deze gracht, vanuit het Galmaards gehucht Rode (*de Roen*), mondt uit in de Embekebeek die bij het MGI vanaf dat punt tot aan de monding in de Marke de naam Beverbeek krijgt

*Rodeken

1571 jnt trueken (Tw)

< “klein geroid perceel” (vgl. Van Durme 1991, 597 en De Brouwer 1955, 200)

*Rode Leeuw (B4)

vermoedelijk Edingseweg 417 / kad A621h

1779 Den Rooden Leeuw (SAALVA 1933)

< in de heraldiek is de rode leeuw een vaak voorkomende figuur. De Henegouwse rode leeuw was volgens Lindemans een geliefd uithangbord in de grensgemeenten bij het oude graafschap (Francq 1979, 172), zo ook in Herne (Billiet 1955, 153)

Deze herberg, die in 1779 volgens uitbater Joannes Sermant ongeveer 100 jaar bestond, bevond zich naast De Graaf van Egmont (zie aldaar)

Rodeweg (B7)

1859 Roenweg (P)
 1961 Rhodeweg (SAGV 2)
 1970 Rodeweg (SAGV 2)
al de Roen (AZ)

< Germ. *rutha* “plek waar bos geroid werd” (Gysseling 1978, 20)

Deze weg verbindt het gehucht Embeke met het gehucht Rode (*de Roen*) in de Vlaams-Brabantse buurgemeente Galmaarden; de eerste plannen voor de aanleg van een volwaardige straat dateren van 1933, de uitvoering van 1939 (SAGV 7).

***Roekboekhout**

1277 in routbouchout (Tw)

1283 bos que on apelle roecboechout (Tw)

1505 in loco qui dicitur roeboechout (Tw)

< Mnl. *roec* "soort kraai (*Corvus frugilegus*)" + *boek* "beuk" + *hout* "bos", dus "beukenbos waar een kolonie roeken huist".

Vgl. *Roechout* (Moerbeke).

Roeweg

zie: Rodeweg

***Roetboekhout**

zie: Roekboekhout

Rue de Viane (C1-2)

Akrenstraat, onpare huisnummers vanaf 81 en pare vanaf 90 / kad sectie C

1799 chemin de Vianne (AEM kp 12)

1808 rue de Viane (BS)

1854 Rue-de-Viane (Vdm)

Rue d'Acren à Viane (kad)

1963 Akrenstraat

Dit deel van de Akrenstraat behoorde tot 1963 (vastlegging van de taalgrens) nog tot het grondgebied van Twee-Akren

***'s-Banerslochting**

zie: Banerslochting ('s-)

Scareelslochting

omgeving Akrenstraat

50 roede (ca 15a)

1571 in (claes) scareelslochting (Pk), jn scoreels lochtinc (Tw)

1571 scoreelslochting (Pk)

< PSN Scareels of Schoreels, eigenaar (Pk 310)

Scavane (omgeving C5)

omgeving Embeke

1500 te hu(m)beke benede(n) den scauane ij buendere mersch gheheeten den vetten mersch (Tw)

< Lat. *excavata* "(steen)groeve, holle weg" zoals bij *Schavijn* in Denderleeuw (De Brouwer 1960, 158) en *Schavui* in Geraarsbergen (Francq 1979, 105)?

Mogelijk is dit de Diepestraat (zie aldaar)

zie ook: Zijp

Schaf Af

zie: Schof Af

Schat

1571 op de(n) schat (Pk)
 < Mnl. *schat* "oude landmaat" (6,8 are)
 zie ook: Schat (Moerbeke)

de Schep (B4)

verhoogje aan de Kapelleplas, kant Edingseweg

de Skep

< omwonenden konden hier water voor het vee komen putten (of "scheppen") (Vanden Herrewegen 1985, 2 en kaft)

Schepershof (B5)

Edingseweg 535 (hoek Beverstraat) / kad A1d

1985 Schepershof (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 32)

Belle Femme

het café bestond al in 1929 als "*De Pelseneer-De Jonghe Estaminet*"

< genoemd naar het Schepersveld (zie aldaar)

Schepersmeers

1571 in schepersmeersch (Pk), in scephersmeersch (Pk)
 zie: Schepersveld

Schepersveld (B5)

kad A1

68a 60ca

1830 Het Schepers Veld (pkad)

1912 Schepersveld [als adres voor de woning Beverstraat 1 / kad A1m](PAV221)

1931 Schrijnveld [als locatie van de percelen A1d&e]

1931 Stelterode (Schippersveld) [als adres voor de woning Beverstraat 1 / kad A1m] (PAV146)

1941 Schepersveld [als adres voor de woning Beverstraat 1 / kad A1m] (PAV148)

< Mnl. *schep* "schaapherder" of PSN (vgl. Van Durme 1991, 603 & De Brouwer 1958, 304)

Schieland

1490 Schieland (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

< Mnl. *schie* "spie, wig" naar de vorm van het perceel?

Schilbeek

zie: Broek

Schilbeekketse

zie: Broekweg

zie ook: Schillebeek (Moerbeke)

Schof Af (B6-7)

kad B144a, 145b-e

2260 roeden (= 6ha 94a 85ca)

1762 den Schafaf (VD)
 1830 Het Schof Af (pkad)
 1834 aen den hembekedries, paelende ... noord den Schaf af (PAV205)
 Het Schof Af (kad)

< de naam houdt misschien verband met de debietregeling op de Embekebeek: de stafkaart van 1898 vermeldt op die plaats een *éclusette* ("sluisje"), vermoedelijk een kleine stuwdam met een schof.

School (B4)

Vianeplein zn / kad A746d/2

1922 Schoolhuis Maison de l'Ecole (ansichtkaart Nels)

Gemeentehuis (gebouwd in 1939, gesloten op 31.12.1976) en gemeenteschool (oudste gebouw dateert uit 1909).

De gemeenteschool werd in 1972 opgedoekt en overgenomen door de rijksbasisschool. Vanaf 1980 is er een basisschool van het Sint-Catharinacollege gevestigd, die in 1988 een nieuwe lokaal bouwde (Van Bockstaele e.a.1990, 329; Vanden Herrewegen e.a. 1985, 14, 17 & 49).

Schoolstraat

zie: Vianeplein

Schovenerlochting

1571 in schoofnerslochting (Pk)

< Mnl. *schoven* "van een dak voorzien", dus *schovener* "dakbedekker"

Schrijnveld

zie: Schepersveld

*Schut

1571 up der scut, op deerscut (Tw)

< Mnl. *schut* "schot, plaats waar men vee opsluit"

't Schuurken (B5)

café Amandusplein 13 / kad B74

1980-1982 't Schuurken (naambord)

Sint-Amandus (B5)

Amandusplein

1774 St Amandus (SAALVA 1841)

1779 St Amandus ... bij de kercke ende bij de catsijde leedende naar Engien (SAALVA 1933)

< patroonheilige van de kerk

herberg vergund op 20.3.1770, uitgebaat door Pieter de Meulder, in 1796 door Pieter Van Belle

Sint-Amandsbunder (B5)

kad B205g-214

1ha 25a 49ca

1831 eene partije land, gelegen te Viane, genaemd Sint Amandsbunder (PAV137)

1843 zuijd Sinte Amandsbunder (PAV127)

1858 Sinte Amandsbunder (PAV141)

< bestond uit verschillende percelen (w.o. B205g, het achterste gedeelte van het kerkhof) die eigendom waren van de kerkfabriek Sint-Amandus van Viane; de verschillende percelen samen hebben een oppervlakte van 1,2549 ha (1 bunder = 1,2290 ha)

Sint-Bernardus (B2)

kad C907d, naast woning Akrenstraat 130

1880 St. Bernard (voorgevel van de kapel, bij de vermelding van het bouwjaar)

1978 St.-Bernarduskapel (Bouwen... 430)

1978 Melkerij St.-Bernardus (Bouwen ... 431)

De kapel, eigendom van de kerkfabriek Sint-Gereon van Akrenbos (Bever), is in 1977 gesloten (SAGV 13) en intussen volledig vervallen; men aanriep er de heilige tegen veeziekten.

De melkerij verderop aan de overkant van de straat (huisnr. 99 / kad 863g) is naar de kapel genoemd; ze werd ca 1910 opgericht en tijdens WO II ontmanteld.

De Sint-Bernarduskapel in 1976

(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8749>)

Sint-Catharinacollege

zie: School

***Sint-Juliaan (A4)**

Edingseweg / kad omgeving A613

1356, 1629 het capelleken van Ste. Julien (De Brouwer 1960, 313)

1658 St. Julien (PAV1)

1772 in Oratorio P.P. Brigittavum antiqui Hospitalis (PAV524, bijlage)

Het gasthuis of hospitaal bevond zich naast deze kapel: de H. Julianus was o.a. de patroon van reizigers en pelgrims.

zie ook: Hospitaal

Sint-Niklaas (B4)

1401 une cappielle qui siet en mi le plache de le ville de viane (Tw)

1541 kapelanie van Sint Niklaas (PAV1)

1762 de benefitie van Ste Nicolaes (VD)

1771 la chapelle sur la place de Viane (PAV524, bijlage)

1772 Sacellum S. Nicolai in foro de Viane (PAV524, bijlage)

kapel op het Vianeplein, naast de Kapelleplas; ze werd op het einde van de 18e eeuw afgebroken (Vanden Herrewegen e.a.1985,6)

zie ook: kapel, Kapelleplas

Sint-Salvator

zie: Heilige Stede

Sint-Vincentius

zie: Klooster

Slachthuis (B4)

Edingseweg 410 / kad B9b

Café Slachthuis (naambord)

ba Wieëk

café rechtover het vroegere slachthuis kad A622-625 (*den Abattoir*, opgericht in 1948)

Slagmolen

zie: Molen 2

Solleveld

zie: Zonneveld

Specht (C6-7)

omgeving kad B465

1293 van der Spect tote bi den hoeversten vivre (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1414 jnden naesten spicht, jnde(n) nederste(n) spicht, jnden vppersten spicht (Tw)

1571 opden specht, inden specht (Pk), opden naesten specht (Tw), byden voorsten specht (Pk)

< Mnl. *spek*, *spik*, *spijk* "bruggetje" + locatief suffix *-t* (Lindemans 1925,31), dus "plaats waar een bruggetje (hier over de Embekebeek) is" (vgl. *Specht* in Haaltert, De Brouwer 1955, 204) of eerder collectief van *spe(d)c* "spekhout", dus "plaats waar veel spekhout (licht en zacht hout) is" (vgl.

Spechtmeers te Lede, De Brouwer 1958, 310 en *Spechthagestraat* hieronder)

zie ook: Kleine Specht

Specht(hage)straat (C6-D6?)

1571 jnde specht straete (Tw), inde spechthagestrate, aende spechthaghestrate (Pk)

vermoedelijk een oudere benaming voor de Dieveketse

zie: Specht

Speleman (B4)

café Vianeplein 6-8 / kad B14pr

ca 1910 bij de Speleman (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 10)

De Eend (med.)

Spoelkont

1571 inde spuelconte (Pk)

< *spoel + kom(p)*? “wasplaats”?**Spoelkontmeers**

1571 inde spuelcontemeersch (Pk)

***Staatjesmeers (D4)**

kad A54 & A275

4ha 63a

1830 Steertjens Meersch (pkad)

Stetjesmieèès

< de langwerpige vorm van het perceel

Steenput

zie: Opperste Steenput

Steenputstraat (B3-C3)

1808 Steenputstraete (BS)

1845 Steenputstraat (PAV552)

1852 Fonteinstraat (BS)

1859 Steenput Straet (P)

1866 Fonteinstraat (SAGV 1)

1906 Steenputstraat (BS)

de Stieënputstroëete (AZ)

< *fontein*, hier in de betekenis van “publieke drinkplaats van het gehucht” en niet van “bron” (vgl. *Fonteinveld* in Moerbeke) (zie ook Van Durme 1988,159); deze drinkplaats, op het kruispunt met de Trapstraat, is duidelijk te zien op de kadastrakaart van Van Damme uit 1762.

Aangezien het dialectwoord voor “waterput” *stumput* is (AZ), verwijst het toponiem hier dus wellicht niet naar een steengroeve zoals b.v. in *Steenputten* te Lede (De Brouwer 1958, 312).

Vroeger waren er verschillende gemeenschappelijke benamingen voor de Steenputstraat en het hierop aansluitend 3^e deel van de Trapstraat: Dierendeistraat, Hovestraat en Kleistraat (zie aldaar) zie ook: Opperste Steenput

Steenweg

zie: Edingseweg

Stelterode (C5)

omgeving kad B541

1333 te stelterode (Tw)

1500 bouen stelteroeden (Tw)

1830 Steltroede (Pkad)

1892 Steltero (PAV553)

1912 Stelterode (PAV221)

Stelroede (Kad, sectie B)

Stèltjeroe (AZ)

< gerooide plaats in of aan de rand van het bos waar men stelten (stokken) haalde

zie ook: Beverstraat
vgl.: Stikte (Moerbeke)

De Ster (B4)

Vianeplein

1779 De Sterre (SAALVA 1933)

herberg op de Plaats, uitgebaut door Joannes en Joanne de Morre (vergunning 18.7.1778)

Terluque (hof -) (C5)

Maroiestraat 3 / kad B248

1748 C(ense) Terluque (V)

< Mnl. *luke* "afsluiting, schutting"?

Tichelrij (A3-4, B3-4)

kad A613-627

3ha 28a

1571 inde tiechelrye (Pk), jnde tichelrije (Tw)

1830 de Tigchelarije (pkad)

1859 Tichelrij (SAGV)

< Mnl. *tichelrie* "steenbakkerij" (Van Durme 1999, 96 & 172). *Tichel* is vandaag nog het dialectwoord voor "tegel" (AZ).

***Tichelrijlochting**

1571 inde tiechelrye lochting (Pk), tichelrije lochtinc (Tw)

zie ook: Tichelrij

Toren (Onder den -) (B5)

café Edingseweg 468 / kad B76p

ca 1950 *Onder den Toren* (med.)

tot ca 1965 herberg van Georges Duchau & Florine Fauconnier, rechtover de kerk (nu garage)

Torenhof (B5)

Edingseweg 462 / kad B42g

1986 café Torenhof (flyer n.a.v. opening op 31.12.1986)

< aan het kerkplein gelegen

café met achteraan feestzaal en lokaal van de duivenbond

Flyer bij de opening van café Torenhof

Trapstraat (B3-D3)

De Trapstraat volgt een grillig parcours en heeft de vorm van een trap (vgl. Trapstraat in Zottegem, Van Durme 1999,174).

Ze wordt hier in 4 afzonderlijke delen behandeld telkens als uit de context (beschrijving, kaart...) duidelijk blijkt over welk deel het gaat: deel 1 verbindt de Akrenstraat met de Lindeberg, deel 2 de Lindeberg met de Steenputstraat, deel 3 is het verlengde van de Steenputstraat tot het kruispunt met de Kouterstraat, deel 4 loopt vanaf dit kruispunt tot de grens met Bever (gehucht Bloemendael).

Trapstraat 1 + 2 + 3 + 4 (B3-D3)

- 1797 gnaedestraat (BS)
- 1798 in de trapstraete (BS)
- 1798 trapstraete (BS)
- 1812 rue dite trapstraete (BS)
- 1963 Trapstraat

<Gnaedestraat is wellicht een verbastering van *Gewaaistraat (zie verder) < Mnl. gewaai "plaats waar het vaak waait; drukte, beweging"

Trapstraat 1 + 2 + 3 (B3-C3)

1821 Gewaystraet (BS)
 1822 gewaystraat (BS)
 1824-1864 Trapstraat, Gewaystraat (BS)
 1829 trapstraat, Gewaijstraat (BS)
 1845 geweijsstraat (BS)
 1850 Gewaystraat (BS)
 1852 geweystraat (BS)
 1859 Geway Straet (P)
 1861 gewystraat (BS)
 1900 Gewaaistraat (SAGV 13)
 1910 Trapstraat (BS)

Trapstraat 1 (B3)

1830 de Aker Straat (pkad) [ook deel van Lindeberg en van Kouterstraat!]
 [leidt van de Plaats naar Akrenbos of "Klein Akren"]
 1893 korte Trapstraat (BS)

Trapstraat 2 (B3-C3)

1815 rue dite Kleynvransrijk (BS)
 1818 rue dite petite France (BS)
 1830 Steenput straat (pkad) [sic!]
de Pelòtestroeëte (AZ)

< Fr. *pelote* "bol garen"; in deze straat woonden in de 19^e eeuw de meeste wevers.

Een verwijzing naar de kaatssport (Fr. *jeu de balle pelote*), vroeger populair in de Denderstreek, ligt hier minder voor de hand: men spreekt altijd van *kosj'n* "kaatsen", *kosjplein* "kaatsplein"; de term *pelote* in deze context kwam alleen voor in de naam van de kaatsploeg van Geraardsbergen Centrum. Alhoewel de straat wel als kaatsplein kon gebruikt worden (b.v. bij een lokale kermis), herinnert niemand zich dat dit ooit gebeurde.

zie ook: Klein Frankrijk

Trapstraat 3 (C3)

1497 hauterue (med. L. Jous)
 1809-1845 Bergstraat (BS)
 1861 gemeynstraat (BS)
 1864 Gemaystraat (BS)

<de straat vormt een helling

<*gemeen* "eigendom van de gemeenschap"; verwijst naar de oude Vrijheid (zie aldaar)

<*Gemaystraat* is wellicht een verbastering van **Gewaaistraat* (zie hoger)

zie ook: Dierendeistraat, Hovestraat, Kleistraat, Steenputstraat

Trapstraat 4 (C3-D3)

1762 De Ghewaije Straete Naer Bever (VD)
 1806 Vianhaegestraete (BS)
 1811 rue dite Viaenhaege (BS)
 1812 Vianehaegestraete (BS)
 1814 rue de la haye de Viane (BS)
 1822 Trapstraat (BS)

1823 viaenhaegestraat (BS)

1830 Chemin de la Haye de Viane (pkad Twee-Akren)

1864 den buertweg genaemd Vianhaegstraet in het gescheed van de gemeenten Deux Acren en Viane (SAGV 1)

De benaming *Vianehaag/Haye de Viane* is met de overheveling naar Viane bij de vastlegging van de taalgrens in 1963 in *Trapstraat* veranderd. In 1963 is ook het aanpalend gehucht Akrenbos van Twee-Akren naar Bever overgeheveld.

zie ook: Vianehaag, Akrenstraat

***Tuyau**

vermoedelijk in de Kouterstraat

1843 op den twoyeaut (BS)

<Fr. *tuyau* "buis"

Verghelkin

1437 verghelkin (Tw)

***Vette Meers (omgeving C6-7)**

te Embeke

1500 te hu(m)beke benede(n) den scauane ij buendere mersch gheheeten den vetten mersch (Tw)

< Mnl. *vet* "vruchtbaar"

Vianehaag (Kleine - C3, Grote - D3)

kad A277 (Kleine Vianehaag) en A275-276 (Grote Vianehaag)

1316 roeden (= 4ha 28a 2ca, Kleine Vianehaag) en 5124 roeden (= 15ha 75a 40ca, Grote Vianehaag)

1293 in bossche, die gheheten es de Vianre haeghe, de welke haghe leeght ghestrect van der Spect tote bi den hoeversten vivre (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1497 an de vyane haghe (Tw)

1530 viane en(de) akere ... op de caut(er)e de haghe (Tw)

1571 aende vianehaghe (Pk), ande viane haeghe (Tw)

1639 aende vianehage aenden oppersten Steenputte (OPAM)

1748 Bois de Viannen (V)

1762 Clijne Vien Haeghe [sic!], Groote Viaen Haeghe (VD)

1830 De Kleine Viane hage, De Groote Viane hage (pkad)

1834 in het Kleijn vrankrijk, paelende ... west de Viaenhaege (PAV206)

1834 op den Vyverkauter, paelende ... west de Viaenhage (PAV205)

1868 op den vyverkauter vianhaage 48 roeden (PAV143)

1874 in het gehugte Klyn Vrankryk Vianhaege (PAV143)

< Mnl. *hage* "bosje, (levende) haag" (Gysseling 1978, 19)

De Vianehaag was een bosstrook (gemiddeld 12 m breed) die vroeger de grens vormde met Twee-Akren (gehucht Akrenbos, sedert 1963 Bever). Met het rooien van de 20 ha bos verdween geleidelijk ook de plaatsnaam, behalve in Twee-Akren waar hij in *Champ de la Haye de Viane* op het kadasterplan bleef bestaan (zie: Vianehaagveld)

***Vianehaaggracht**

loopt vanaf de Trapstraat/Kouterstraat, ter hoogte van de verdwenen H.-Hartkapel (zie aldaar), op de vroegere grens met Twee-Akren (nu kad sectie C) tot aan de Akrenstraat en verder in het verlengde van de Steenputstraat tussen de woningen Akrenstraat 67B en 69 naar de Wijzenbeek/Broekbeek

1887 Viaenhage gracht (SAGV 9)

***Vianehaagstraat (D3)**

zie: Trapstraat 4

niet te verwarren met: Vianehaagweg

***Vianehaagveld (D3)**

kad C1025,1026,1040

78a

1859 Champ de la haye de Viane (P)

Deze percelen, vroeger grondgebied Twee-Akren, werden met de vastlegging van de taalgrens (1963) bij het grondgebied van Viane gevoegd.

***Vianehaagweg (C3-D3)**

voetweg nr. 13, ten oosten van de Grote Vianehaag

1859 Viane haeghe weg (P)

niet te verwarren met de Vianehaagstraat /Chemin de la Haye de Viane (nu Trapstraat 4), die ten westen van de Grote Vianehaag ligt

Vianeplein (B4)

ca1290 de le plasche de viane (Tw)

1389 te viane aen de plaetse (Tw)

1401 le plache de le ville de viane (Tw)

1444 de plaetche (Tw)

1457 de plaetse te viane(n) (Tw)

1497 vp de plaetse (Tw)

1500 sur le place de viane (Tw)

1571 opde plaetse (Pk)

1571 aende plaetse (Pk)

1748 Place de Viannen (V)

1750 Place a Viane (ARAKp 850)

1762 de Plaetse (VD)

1797 op de plaetse (BS)

1799 op de groote plaetse (BS)

1805 sur la place, sur la grande place (BS)

1806 sur la place communale (BS)

1812 sur la place royale au dit Viane (BS)

1815 sur la place communale (BS)

1820 op de groote plaats (BS)

1821 de communale plaats (BS)

1822 de parochiale plaats (BS)

1823 gemeentplaats (BS)

1830 De Plaats (pkad)

1834 de plaetse (PAV205)

1843 Plaats (PAV552)
 1844 de oude plaetse (PAV210)
 1855 Deplaats (BS)
 1859 de Plaets (P)
 1867 de gemeenteplaets alhier (SAGV 1)
 1881 gemeenteplaats (BS)
 1887 la place de Viane (SAGV 1)
 1970 Plaats (SAGV 2)
 1977 Vianeplein
 De Plaats (Kad, sectie B)
de Plòsjje (AZ)

huisnrs. 1-37

1490 Cromme elleboghe (De Potter & Broeckeaert 1898, 302n1)
 1497 inde(n) cro(m)me(n) elleboghen (Tw)
 1571 inde crommen elleboghe (Pk)
al de Kapelleplas

< **Kromme Elleboog* "straat met een scherpe bocht" (De Cock 2017a, 109). Dit toponiem komt o.a. ook voor in Aalst, Erembodegem, Hombeek, Lede en Sint-Gillis-Dendermonde (De Brouwer 1951, 173 & 1958, 274); in Pollare is er een *Cromwiel*, een perceel met een scheve ronde vorm (De Brouwer 1973, 182).

zie ook: Kapelleplas

huisnrs. 39-71

1922 Schoolstraat (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 14)

<de gemeenteschool, nu een basisschool van het Sint-Catharinacollege (zie: School)

Vianestraat

zie: Rue de Viane

de Vijf Bunders (D5)

kad B536

5ha 34a

1830 De Vijf Bunders (pkad)

<5 bunder = 6ha 15a 51ca

*Vijver

zie: Overste Vijver

Vijverhof (C3-D3)

Vijverkouter 3 / kad A 170, 174, 265, 266

't Vijverhof (naambord b&b)

't hof te Fidèles

< centrale hoeve in de Vijverkouter

< Fidelis Claus (1773-1848), eigenaar

Vijverken

1571 aen het vyverken (Pk)

< het verkleinwoord duidt aan dat het niet om de vijver in de Vijverkouter gaat, maar waarschijnlijk om de (kleinere vijver, 23a) aan het Hof te Koudenberg.

zie: Overste Vijver

Vijverkouter**de kouter zelf (C3-4, D3-4)**

kad ruime omgeving A 266

1382 vp den viurecoute (Tw)

1419 vp de viuercoute(er)e (Tw)

1490 Vivercauter (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1543 Vyvercauter (PAV1)

1571 opden vyvercautere (Pk)

1762 den Vijver Cauter (VD)

1827 op den Vijvercauter (PAV207)

1830 Den Vijver kauter (pkad)

1834 op den vijverkouter (PAV204)

1859 Vyver Kauter (P)

1941 Vijverkouter (PAV148)

de Vòaaiverkaater (AZ)

de straat (C3-D3)

1762 de Losbaene over den Vijver Cauter (VD)

1806 rue ditte Vuyvercauter (BS)

1810 rue dite vijvercauter (BS)

1811 veyvercater (BS)

1812 Vijverstraete (BS)

1815 sa maison au lieu dit Veyvercauter (BS)

1824 op de vijverkouter (BS)

1845 de gemeynte kauter (BS)

1859 Vyver Kauter weg (P)

1865 Vijverkouter (BS)

< de vijver kad A266b, ca 26 are groot, waarrond deze kouter zich situeert

< *gemeynte* "perceel van de dorpsgemeenschap" (De Brouwer 1973, 172) verwijst naar de Vrijheid (zie aldaar)

zie ook: Kleine Vijverkouter

Vijvermeers

zie: Armenmeers

Vlieggaten (A4-5)

de Vlieggoeët'n (AZ)

open vlakke in de Markevallei tussen Moerbeke en Viane (kant bovenloop van de Marke), waar de wind vrij spel heeft

zie ook: Vlieggaten (Moerbeke)

Voorste Hoogkouter

1571 opden vorsten hoochcautere (Pk)

zie ook: Hoogkouter

Voorste Kouter

1571 opden voorsten cautere (Pk)

Voorste Specht

zie: Specht

***Vosselbos (C4)**

kad A29

52a 10ca

1762 Vossel Bosch (VD)

1830 Den Vossel Bosch (pkad)

Den Vosfelbosch (kad)

< Germ. **fursi* "gaspeldoorn", zoals in Vosselaar, Vorselaar, Rijkevorsel?

Vrijheid (C3)

1277 a tout chiaus dele frankise dele ville de viane (Tw)

1437 a viane en le francquise (Tw)

1758 heere der stede vryhede ende baronie van viane (De Cock 2017b, 274)

1762 de baene gescheet vanden Vrijen (VD) [= deel Kouterstraat tussen Lindebergstraat en Trapstraat3]

1763 vrijheijt, franchise (SAGV 4)

1773 dat onse prochie ende vrijhede genaemt wort viane (SAALVA 8927)

1834 op de Vrijhede in het Kleijnvrnkrijk (PAV206), op de vrijhede, gehugte kleijnvrnkrijk (PAV204), onder de vrijheijd gehugte kleijnvrnkrijk (ibid.)

1859 de Oude Vryheid [als rechtspersoon, eigenaar van de Broekmeers, kad A606] (P)

1862 Oude Vrijheid [id.] (SAGV 4)

< Mnl. *vryhede* "immunitet, een uit een groter rechtsgebied afgezonderd terrein, aan de gewone rechtsbedeling onttrokken" (Van Durme 1999,185). De Vrijheid had een eigen schepenbank, die te Geraardsbergen hoofdvonnissen haalde (De Potter & Broeckeaert 1898, 309). Het economisch hart van deze *Vrijheid* was de hoeve *de Wal*, het religieus centrum de kapel *Heilige Stede*.

Er is o.a. ook een Vrijheid in Ophasselt, Ronse en Zottegem.

zie ook: Gemeenstraat, Klein-Frankrijk

Vrolijk Klein Frankrijk (C3)

Kouterstraat 74-76 / kad A219

café Vrolijk Klein Frankrijk (naambord)

ba Elvida

Elvida Van Droogenbroek (1906-2006), echtgenote van Cyrille Schoriels, was de 4e generatie die er café hield. Het café sloot de deuren in 1995 (De Ro 2005, 158 en med. dochter, die samen met haar moeder de laatste uitbaatster was)

<genoemd naar het gehucht Klein-Frankrijk (zie aldaar)

zie ook: Klein-Frankrijk (café)

Vroonput

1414 up de vrompit (Tw)

1500 bij den vroemputte (Tw)

1571 opde vroenputte (Pk)

< Mnl. *Vroon*- "eigendom van de heer"

Wadje

zie: *'t Weidje

Wal (B3)

Akrenstraat 48-56/ kad A368-369

1571 de Wal (Pk)

1978 't Wal (Akrenstraat 56)(Bouwen... 430)

de Wal

< eertijds omwalde hoeve, zoals nog duidelijk te zien op de kadasterkaart van 1762 (VD); was wellicht de kern van de vroegere Vrijheid (zie aldaar)

zie ook: Lochtingweg van de Wal, Walgracht, Walketse, Walstraat

Aan de deuroplijsting van het hoofdgebouw kan men nog zien dat *de Wal* een belangrijke hoeve was (foto Louis De Cock, 2017)

Walgracht (B3)

tussen de percelen A579a-580a en A576-577 (woningen Akrenstraat 31 en 33)

1887 Walgracht (PV; SAGV 8)

<ontspringt ter hoogte van *de Wal* (zie aldaar)

Walketse (B3)

voetweg nr. 19, parallel aan Trapstraat 2; vertrekt tussen de percelen A370s en A372a (Lindeberg 7A en 11) en komt uit in de Steenputstraat, tussen de huisnrs. 4 en 6 (kad A354l en A404t)

1859 Lochting weg van de wal (P)

1956 Walketse (SAGV 1)

<loopt achter de hoeve *de Wal* (zie aldaar)

Walstraat

zie: Lindeberg

***Het Wapen van de Jonge Baron (D7)**

kad B377 (op de grens met Tollembeek)

1774 Den Baron ... aen de heirbaen ... op de frontieren (SAALVA 1841)

1779 Het Waepen van den Jongen Baron ... bij de prochie van tollebeke langst de heirbane leedende naer Engien (SAALVA 1933)

Jean-Baptiste Claus baatte deze herberg (vlak naast herberg *De Kroon*?) sedert 1765 uit, in het begin wellicht onder een andere naam : Jean-Baptiste Joseph de Blondel de Beauregard was immers de eerste baron die heer van Viane werd en die titel verkreeg hij pas op 11 juni 1770, door zijn huwelijk met Reine Elisabeth de Partz, dochter en enige overgebleven erfgename van Jean-Paul de Partz en Margareta Devenish d'Athlone, bouwheren van het kasteel (Goethals 1849, 360).

zie ook: (De) Kroon

Watermolen (A4)

zie: Molen 3

***'t Weidje (B5)**

hoek Beverstraat-Edingseweg / kad A1 (deel)

1818 en sa maison rue dite 't woytjen (BS)

1843 't Wootjen (PAV 524)

< dial. *woaj* "weide"

Het voorstel van de baron om hier in 1843 de nieuwe kerk te bouwen werd afgewezen omwille van de vochtige ondergrond (De Cock 1993, 11)

zie ook: 't Weidjensweg, Schepersveld

't Weidjensweg (B5)

voetpad dat de Edingseweg (naast woning nr. 513 /kad A1c³) met de Beverstraat (tussen huisnrs. 1 en 5 / kad A1m³ en A2d) verbindt, ter hoogte van 't *Weidje*

1859 't Weidjens weg (P)

zie: 't Weidje

Werf (A5-6, B5)

omgeving kad B95-104

1497 vp sine(n) mersch ter werft, ter werst (Tw)

1571 inden werft (Pk), jnden werf, inden werst (Tw)

1571 ter werft (Pk)

1931 Werf (PAV146) [= kad B95, 96, 104]

< Mnl. *werf* “oever, dijk; soort wilg”

zie: Werfmeersen, Werfstraat

Werfbeek

zie: Beverbeek

Werfmeersen (B4,A5-6)

kad B94-110 (tussen de Werfstraat en de Marke)

1571 jnden werfmeersch (Tw)

1762 de Werf Meerschen (VD)

1941 Werfmeersch (PAV148)

De Werfmeerschen (kad)

Zie ook: Werf, Werfstraat

Werfstraat (B5-6)

1571 inde werfstrate (Pk)

1711 aende werfstraete (OPAM 14)

1789 aende Werf Straete (PAM A40)

1798 weerfheydse (!) (BS)

1799 werfstraete (BS)

1809 Brusselstraete (BS)

1811 rue de Bruxelles, Werfstraete (BS)

1814 rue de Bruxelles (BS)

1819 werfstraat (BS)

1830 Werf straat (pkad)

1833 Brusselstraat (BS)

1843 Oude Kerkstraat (PAV552)

1859 werfstraat (BS)

1865 den Groenenweg (PAV196)

1876 de Werfstraat (PAV143)

1931 Dorp-Werfstraat (PAV146)

1956 Werfstraat (KL)

de Wèèrfstroeëte (AZ)

Er is ook een Werfstraat verderop, in aangrenzend Galmaarden, eveneens langs de linkeroever van de Marke; de Werfstraat fungeert als dijk wanneer de Marke buiten haar oevers treedt.

< zie ook: Werf, Werfmeersen

< *groen* “met gras begroeid, niet geplaveid en dus omlegbaar” (Van Durme 1988, 211 & 1999, 73), dus *Groene(n)weg* “wisselweg over braakliggend (groen) land” (De Brouwer 1973, 173); er was o.a. ook een Groeneweg in Moerbeke

Weverij (A4)

Edingseweg 405 / kad A611knh

ca1950 Weverij L. Driscart (ansichtkaart Nels)

ca 1940 door Leon Driscart gestart, gespecialiseerd in stof voor herenpakken; actief tot 1974

de villa dateert van 1947 (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 20)

***'s-Wevers Lochting**

1571 jn zwevers lochtinc (Tw)

< PSN (b.v. Adriaen De Wevere, Pk 308)

***Wijmenier**

1602 een dagwand meers geheten De Wijmier (PAV1)

< “plaats waar teenwilg groeit” (Van Durme 1999,188)

Wijzebeek (B4-D4)**beek**

waterloop nr. 5.218

1437 au rieu de wizebeque (Tw)

1769 de beke (SAALVA 4325)

1841 Wysenbeekbeek (BW)

1887 Wijzenbeek (SAGV 8)

1890 ... is overleden (verdronken) in de Wysbeek te Viane (BS)

1950 Wijzebeek (opschrift brug aan het slachthuis)

1956 Wijzenbeek (MGI)

1972 Wyzenbeek (opschrift brug aan de kasteelmuur)

de *Wòjzébéeék* (AZ)

Wijzenbeek (kad)

Deze beek ontspringt op de grens van Bever (Vlaams-Brabant) en Bois-de-Lessines (Henegouwen), stroomt, als *Wijsbeek*, door het gehucht Akrenbos (Bever), maakt in Viane een grote bocht rond het kasteeldomein en mondt op de Broek uit in de Marke; de laatste strook wordt ook Broekbeek genoemd. Het deel aan de oostzijde van het kasteel werd bij de aanleg van het kasteelpark (met de vijver die door de beek gevoed wordt) tussen 1859 en 1883 verlegd en vormt voortaan de buitengrens van het domein. De grote bocht die deze beek rond het dorpscentrum maakt, ligt mogelijk aan de oorsprong van de plaatsnaam *Viane* (IE **wej* “bochtig”)

zie ook: Broekbeek, Geraardsbeek

plaats bij de beek (o.a. waar zich vanaf ca 1331 het hospitaal bevond)

omgeving kad A613 en B2

1229 PSN gerardi de wisenbeke ... balliuj de soth(engem) (Tw)

1293 ter Wisen beken (De Potter & Broeckaert 1898, 302n1)

1296 PSN thomas del wizenbeke (Tw)

1304 PSN gerart de wissenbeke (Tw)

1309 PSN gherart van der wisenbeken (Tw)

1374 PSN jans docht(er) vand(er) haghe(n) va(n)der wiserbeke (Tw)

1437 a wizebeque (Tw)

1483 te Wijzenbeke (De Potter & Broeckaert 1898, 315) [vergadering van de provinciaal en de visitorator van de Minderbroeders i.v.m. het hospitaal]

1487 Wuizebecq tenant au sieur du même nom Wuizebecque (med. L. Jous)

1497 vp sijn stede ter wijzenbeke(n) (Tw)

1571 te wysenbeke, te wijsenbeke (Pk)

zie ook: Hospitaal

<IE *wis “waterloop” + Germ. *baki “beek” (Roobaert 2000, 139-141) of *wisen “haagbeuk” (Kempeneers 2016, op grond van de benaming van de voorloper van deze beek in Bassily: *ruisseau du Carmois* < Rom. *carpinetum*, collectief voor Lat. *carpinus* “haagbeuk”).

Eerder werd *wise-* als “weide” geïnterpreteerd, zoals in het Duitse *Wiese* (Carnoy 1948-1949, 756).

Er is ook een PLN Wisbecq in Rebecq (Waals-Brabant).

Eén van de gebruikers van de Broekmeers, een gemene weide, was Francis Wisbeck (1839) of Wuisbeecq (1842) (SAGV 4).

Wijzebeekstraat

zie: Kerkstraat

Wilgen (Hof ter -) (D6)

Maroiestraat 10 / kad B502

Hof ter Wilgen (naambord b&b)

Willekenslochting

1571 in willekinslochtinck (Pk), jn willekins lochtinc (Tw)

< PSN Willekens, die weliswaar in de penningkohieren van 1571 nergens (meer) in Geraardsbergen en omgeving vermeld wordt (Pk 512)

Winkelmeers

1500 anden winkelmersch (Tw)

1530 de winkelmersch (Tw)

1571 inden winckelmeersch (Pk)

< Mnl. *winkel* “hoek; afgelegen plaats”

Wootjen

zie: 't Weidje

Ziekenhuis

zie: Hospitaal

***Zijp**

1414 ande sepe (Tw)

1497 jn de sepe ... anden putte (Tw)

1500 an de zepe daer de viuers afloepen (Tw)

1571 inde sepe te Humbeke (Pk), jnde zepe ... thuyembeke (Tw)

< *zijpe* “kleine waterloop” (Gysseling 1978, 16)

Of deze benaming hier als toponiem geldt, is onzeker want ze kan naar verschillende grachten verwijzen: voor Embeke (1571) is dat misschien de *Scavane* of de Diepestraat, de *viuers* uit 1500 zijn wellicht de vijvers aan het Hof te Koudenberg of in de Vijverkouter en de *putte* uit 1497 is mogelijk de Opperste Steenput.

Zonneveld (B3-4)

kad A650

83a 50ca

1419 up tsollevelt (Tw)
 1420 up tsolleuelt (Tw)
 1571 int sollevelt (Pk)
 1827 in het Solleveld (PAV207)
 1830 Het Zonne Veld (pkad)
 1834 in het solleveld (PAV204)
 1970 Zonneveld (SAGV 2)
de Kapèlleblòk (AZ)

< Mnl. *sollen* "kolfbal spelen". Vgl. o.a. *Solleveld* te Geraardsbergen en *chollevelt* te Nederboelare (Francq 1979, 112-113) en *Sollenberg* te Herne (Billiet 1955, 166)

< De (recentere want alleen in de gesproken taal gebruikte) benaming *Kapelleblok* kan verwijzen naar de kapel Onze-Lieve-Vrouw-van-Zeven-Weeën aan de Kouterstraat, vanwaar voetweg nr. 20 (Bw) naar het Zonneveld loopt; een verwijzing naar de oudere en eertijds belangrijke Sint-Niklaaskapel op het Vianeplein (Kapelleplas) zou impliceren dat deze gronden tot de kapelanie behoorden maar hiervan zijn vooralsnog geen schriftelijke bewijzen. In 1762 behoorden de gronden aan verschillende private eigenaars toe. In 1859 was de *Kapelleblok* eigendom van Joseph Druwé, rentenier uit Geraardsbergen.

Zusterbeek (A4)

waterloop nr. O5215a

1841 Zusterbeek (BW)
 1854 Zusterbeek (Vdm)
 1859 Zusterbeek (P)
 1887 Zusterbeek (SAGV 9)

De Zusterbeek loopt tussen de vroegere weverij (nu kinesitherapiepraktijk Edingseweg 405 / kad A611knh) en het vroeger hospitaal van de Griuze of Grauwe Zusters (vóór 1331-1629). Het is niet meer dan een gracht die in de moerassige weiden achter het kasteeldomein ontspringt en uitmondt in de *molenloop* van de Marke (zie aldaar). Men kan zelfs aannemen dat deze molenloop het tracé van de oorspronkelijke Zusterbeek heeft overgenomen: dat blijkt uit de bochtige loop voorbij de molen (terwijl stroomopwaarts de molenloop een gegraven, recht kanaal is).

Zie ook: Hospitaal

Voorbij de watermolen volgt de molenloop de bedding van de Zusterbeek
 (foto Louis De Cock, 2010)

De Zwaan**herberg**

Vianeplein 2 / kad B13m, rechtover herberg *De Graaf van Egmont; nu apotheek

1483 Zwaen (De Potter & Broeckaert 1898, 315, De Rijst 47)

1628 De Swaene aen de plaetse

1774 d'herberghe van de Swaene (SAALVA 1841)

1922 bij Crollé (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 8)

In 1779 was de herberg *De Swaene* van Marianna Van der Haudelinghe, de weduwe van Andries Verleijen, al verdwenen (SAALVA 1933; De Ro 2005, 183).

<*Zwaan* "allerpopulairste oude Vlaamse herbergnaam" (Van Durme 1999,201), zeker in de omgeving van water (Francq 1979, 186)

< het café werd in 1922 uitgebaat door Jean-Baptiste de Lannoy, alias *Crollé* ("met gekruld haar") zie ook: De Oude Zwaan

wasserij

Edingseweg 402 / kad B2a2

1950-1984 wasserij De Zwaan (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 20)

***In de Zwarte Moor (B3)**

Kouterstraat 51 / kad A526g

In de Zwèrte Muuër (C)

< de zwartgeblakerde waterketel die permanent op de Leuvense buiskachel stond

Overzicht van het materiaal

1. Natuur

1.1 Uitzicht

- 1.1.1 Hoogten: *Berg, Bergstraat, Butte, Champ de Motte, Haut Champ, Hoogkouter, Hulle, Kasteelberg, 's Kobs Berg, Koudenberg, Kwadenberg, Molenberg, Motte, Opperste Hoogkouter, Opperste Steenput, Overste Vijver, Overstraat, Voorste Hoogkouter, Werf*
- 1.1.2 Laagten: *Bas Champ de Viane, Diepestraat, Helle, Leskendsdal, Nederkouter, Platte Put, Scavane*
- 1.1.3 Ligging: *Dieveketse, Gelage, Gewaaistraat, Viane, Vlieggaten, Voorste Hoogkouter, Voorste Kouter, Winkelmeers*
- 1.1.4 Samenstelling en hoedanigheid van de bodem: *Dierendeistraat, Heide, Kailoot, Kleistraat, Vette Meers*

1.2. Bewatering

- 1.2.1.1 Bronnen: *Fonteinstraat, Opperste Steenput, Pitserik, Steenputstraat*
- 1.2.2 Stilstaand water: *Kapelleplas, Overste Vijver, Poel, Spoelkont?, Vijverhof, Vijverkouter*
- 1.2.3 Natuurlijke waterlopen: *Beverbeek, Broekbeek, Embeke(beek), Geraardsbeek, Marke, Werfbeek, Wijzebeek, Zusterbeek*
- 1.2.4 Kunstmatige waterlopen: *Akrenstraatgracht, Broekgracht, Gracht van de Pluimendoed, Holgracht, Rodegracht, Scavane, Vianehaaggracht, Walgracht, Zijp*

1.3 Onbebouwde gronden

- 1.3.1 Bossen: *Bosstraat, Embekebos, Grand Bois d'Acren, Houken, Kleine Specht, Lindenbos, Roekboekhout, Specht, Vianehaag, Vosselbos*
- 1.3.2 Bomen: *Abeelmeers, Arenter, Elske(?), Lindeberg, Hof ter Linden, Lindenbos, Lindeveld, Pruimelaar, Roekboekhout, Vosselbos, Werf (?)*
- 1.3.3 Struiken, kruiden: *Doornmeers, Leskendsdal, Wijmenier*
- 1.3.4 Tot cultuur gebrachte moerasgronden: *Broek, Broekage, Markebroek, Partijenbroek*

2. Cultuur

2.1 Grensscheiding: *Doorn, Frontière, Marke, Wal*

2.2 Ontbossing: *Evenrot, Rodegracht, Rodeken, Rodeweg, Stelterode*

2.3 Persoons- en familienamen: *Amandusplein, Astrid, de Baron, Cis, Claesveld, Claesweide, bij Crollé, Derobaan, Elske (?), hof te Fidelis, hof te Fonke, Geraardsbeek, Kobe Coolsensweg, 's Kobs Berg, de Loere, 's Lottiers Lochting, Marchandslos, Maroiestraat, Oude Karloo, Petje Peekes Weg, Renskouter, Scareelslochting, Schepershof, Schepersmeers, Schepersveld, Schovenerlochting, Sint-Amandus, Sint-Amandsbunder, Sint-Bernardus, Sint-Juliaan, Sint-Niklaas, Sint-Salvator, Sint-Vincentius, Het Wapen van de Jonge Baron, 's Wevers Lochting, Willekenslochting*

2.4 Eigendomsverhouding en gebruiksrecht: *Armenmeers, 's Banerlochting, Bavik, 's Beeldenlochting, 's Beuzelarenlochting, 's Brakelaren Lochting, Burgemeestersweg, Curemeers, Brede Dries, Dries, Eigen, Embekedries, Galgendries, Gasthuismeers, Gemeentestraat, Gemeentekouter, Geraardsbeek, 's Gravenkouter, 's Herenstraat, Jupy-Club, Karremanslochting, Kasteelberg, Kasteeldreef, Kasteelmeers, Kerklochting, Kerkveld, Meierij, Priesteragemeers, Vrijheid, Vroonput, Zusterbeek*

2.5 Grootte en vorm

2.5.1 Grootte: *Groot Stuk, Grote Wegkouter, Klein Embekeveld, Schat, Sint-Amandsbunder, de Vijf*

Bunders

- 2.5.2 Vorm: *Brede Dries, Kattekomp, Lange Meers, Lange Streep, Lese, Schieland, Staartjesmeers, Trapstraat, Winkelmeers*
- 2.6 Voor bebouwing geschikte gronden
- 2.6.1 Kouters: *Gemeentekouter, 's Gravenkouter, Grote Wegkouter, Hoogkouter, Kouterken, Nederkouter, Opperste Hoogkouter, Renskouter, Vijverkouter, Voorste Hoogkouter, Voorste Kouter*
- 2.6.2 Veld- en landnamen: *Bas Champ de Viane, Champ de Motte, Claesveld, Embekeveld, Groot Stuk, Haut Champ, Kapelleblok, Kerkveld, Klein Embekeveld, Koudenberg Veld, Lindeveld, Schepersveld, Vianehaagveld*
- 2.6.3 Moestuinen: *'s Banerslochting, 's Beeldenlochting, 's Brakelaren Lochting, 's Beuzelarenlochting, Heilige Stedelochting, Karremanslochting, Kerklochting, Lindenlochting, Lochtingweg van de Wal, 's Lottiers Lochting, Scareelslochting, Schovenerlochting, Tichelrijlochting, 's Weverslochting, Willekenslochting*
- 2.6.4 Grasland: *Abeelmeers, Bleekmeers, Broekmeers, Claesweide, Curemeers, Doornmeers, Gasthuismeers, Kareelovenmeers, Kasteelmeers, Koudenbergse Meers, Lange Meers, Molenmeers, Partijenmeers, Plankenmeers, Priesteragemeers, Schepersmeers, Spoelkontmeers, Staartjesmeers, Vette Meers, Vijvermeers, Weidje, Wefmeersen, Winkelmeers*
- 2.7 Afsluitingen en omheiningen: *Court, Kruis, Schut, Terluque*
- 2.8 Speciale benamingen: *Bleek, Bleekmeers, Brugsken, Galgendries, Gouden Stuiver, 't Holleken, Hospitaal, Kareelovenmeers, Kerkhof, Kijkuit, Koers, Kokinstraat, Kromme Elleboog, Kwadestraat, Molen, Molenberg, Molenmeers, Molenstraat, Oud Kerkhof, Pellere, Pelotestraat, Presse, Schep, Schof Af, School, Slachthuis, Slagmolen, Solleveld, Tichelrij, Tuyau (?), Vianeplein, Weverij, Zonneveld*
dieren: *De Dubbele Zwaan, De Eend, In de Haan, Kanteleu, Kattenkom, Kraaifortstraat, Oude Zwaan, Roekboekhout*
- 2.9 Wijken en gehuchten: *Dorp, Embeke, Klein-Frankrijk, Plaats*
- 2.10 Gebouwen: *'t Aloam, Broer, el Corazón, Dertig, De Drie Koningen, De Drie Morianen, Gemeentehuis, De Gouden Sleutel, De Grote Jager, Het Gulden Hoofd, Halle, In d'Halve Deur, De Heilige Stede, Heilig-Hartkapel, Hondaken, Hovestraat, Kapel, Kasteel, Kerk, De Kleine Kroon, De Klok, Klooster, De Kodde, In de Koperen Klink, Korea, De Kroon, Nieuwe Kerk, Nouvel Kwizin, Ontmoetingscentrum, Onze-Lieve-Vrouwkapel, Onze-Lieve-Vrouw van Salette, Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën, Orangerie, In d'Oude Pompe, Patatje, Pastorie, Patronage, Picasso, Pio, 't Pleintje, In de Pluimendoed, De Rode Leeuw, Schoolstraat, 't Schuurken, De Speleman, De Ster, Onder den Toren, Torenhof, Vrolijk Klein-Frankrijk, Het Wapen van de Jonge Baron, De Zwaan, In de Zwarte Moor*
- 2.11 Verkeerswegen en kruispunten: *Burgemeestersweg, Chemin de Bois-de-Lessines, Chemin de Moerbeke, Derobaan, Dieveketse, Donkerstraat, Dries, Driesprong, Edingseweg, Embekestraat, Embekeweg, Fonteinstraat, Frankrijkweg, Grand Chemin de Viane à Part, Groeneweg, Heiligestedeweg, Heirbaan, Hoogkouterweg, Ijzeren Weg, Kassei, Kasteeldreef, Kasteelstraat, Kerkstraat, Kerkweg, Kleine Akrenweg, Kleine Broekweg, Koudenberglos, Koudenbergstraat, Kouterstraat, Lindenweg, Lochtingweg van de Wal, Losbaan, Marchandslos, Mennegat, Misseweg, Molenstraat, Petje Peekes Weg, Planke, Rodeweg, Rue*

*de Viane, Schilbeeketse, Schoolstraat, Spechtstraat, Steenputstraat, Viane Haagstraat,
Viane Haagweg, Walketse, Walstraat, 't Weidjensweg, Werfstraat, Wijzebeekstraat*

Index van kadastrumnummers

<i>sectie A</i>		576,579	Kleine Broekweg
1	Loere, Schepersveld, Weidje, Weidjensweg	579-580 585	Walgracht Broekketse
1d	Schepershof	595	Pluimendoed
10	Derobaan	595&597	Broekweg
16	Derobaan	606	Broekmeers, Kattenkomp, Planke, Plankenmeers
20	Derobaan		
29	Vosselbos	607	Kasteelmeers
39	Koudenberg	608	Molenberg
42	Koudenbergse Veld	609	Molen 3
45	Heide	611	Weverij
47	Molen 2, Overste Vijver	613	Hospitaal, Sint-Juliaan, Wijzebeek
50-53	Koudenbergbos		
53	Koudenbergse Meers	613-627	Tichelrij
54	Staatjesmeers	614	Kleine Broekweg
57	Koudenbergse Veld	621	Rode Leeuw
67-84	Kouterken	622	Bleek, Graaf van Egmont
73-75	Platte Put	622-625	Slachthuis
76	Bleek	637	Akrenstraatgracht
84	Derobaan	648	Petje Peekes Weg
111	Kleine Vijverkouter	650	Zonneveld
153,156	Koudenbergse Meers	654	Onze-Lieve-Vrouw van Zeven
170, 174	Vijverhof		Weeën
219	Vrolijk Klein Frankrijk	702	Broer
265-266	Vijverhof, Vijverkouter	722	Cis
275	Staatjesmeers	734	Pastorie, Priesteragemeers
275-277	Viane Haag	742	Oude Zwaan
277	Akrenstraatgracht	743	Astrid
279	Kleine Vijverkouter	744-746	Kapelleplas
324	Kleine Akrenweg	746	Grote Jager
330	Kleine Akrenweg		
354	Walketse	<i>sectie B</i>	
368-369	Wal	1	Abeelmeers
370-372	Walketse	2	Wijzebeek
376	Korea	2a2	Zwaan (wasserij)
404	Walketse	2,4	Molenmeers
463	Heilige Stede	2-4	Curemeers
476	Gemeentehuis	3a	Bleek
512	Klein Frankrijk	4	Bleekmeers, Claesweide
526	Zwarte Moor	4k ²	Poel
574	Koperen Klink	9	Halve Deur
575	Dertig	9b	Slachthuis (café)
576	Lindeveld	13	Zwaan (herberg)
576-577	Walgracht	14m	Corazón

14pr	Speleman	348	Burgemeestersweg
17	Gemeentehuis	350	Burgemeestersweg
24	Picasso	371	Leskensdal
31	Orangerie	376	Kroon
32	Kasteel	377	Wapen van de Jonge Baron
34	Oude Pompe	379	Galgendries
42f	Oude Karloo	386	Driesprong
42g	Torenhof	413	Opperste Hoogkouter
44	Koers	427	Broekage
64	Kerk, Oud Kerkhof	433	Fonke
74	Schuurken	435	Kodde
76	Toren (Onder den -)	451-467	Kleine Specht
80	Kerkveld	465	Specht
82	Molen 4	492	Lange Streep
88	Kerkveld	492-493	Lindenweg (Hof ter -)
94-110	Werfmeersen	502	Wilgen (Hof ter -)
95-104	Werf	504-508	Groot Stuk
101	Brugske	525	Broekageweg
104	Kareelovenmeers	530	Linden (Hof ter -)
117	Holleken	536	Vijf Bunders
119	Armenmeers	541	Stelterode
122-124	Embekedries	558	Hoogkouterweg
144	Schof Af	562	Oude Pompe
147	Embekebos		
150	Houken	<i>sectie C</i>	
151	Embekebos	760	Chemin de Moerbeke
195	Klok	788	Motte
200	Kerkhof	805,810	Markebroek
201	Kerk	815	Broekgracht, Chemin de Moerbeke
205g	Kerkhof		
205k	Patronage	816	Markebroek
205-214	Sint-Amandsbunder	816-817	Chemin de Moerbeke
214	Hoogkouterweg	832	Broekgracht
216	Klooster	849-875	Bas Champ de Viane
220	Kerkhof	852-855	Chemin de Moerbeke
224	Hoogkouter	863	Sint-Bernardus (melkerij)
248	Terluque	892	Chemin de Moerbeke
268	Presse	896-929	Haut Champ
281-282	Embekebos	907	Sint-Bernardus (kapel)
283	Embekeveld	1013	Heilig-Hartkapel
293-298	Arenter	1025-1026	Vianehaagveld
294	Klein Embekeveld	1032 ^e	Onze-Lieve-Vrouw van Salette
293	Burgemeestersweg	1040	Vianehaagveld
312-313	Embekeweg	1075-1078	Champ de Motte
332	Burgemeestersweg	1129	Grand Bois d'Acren

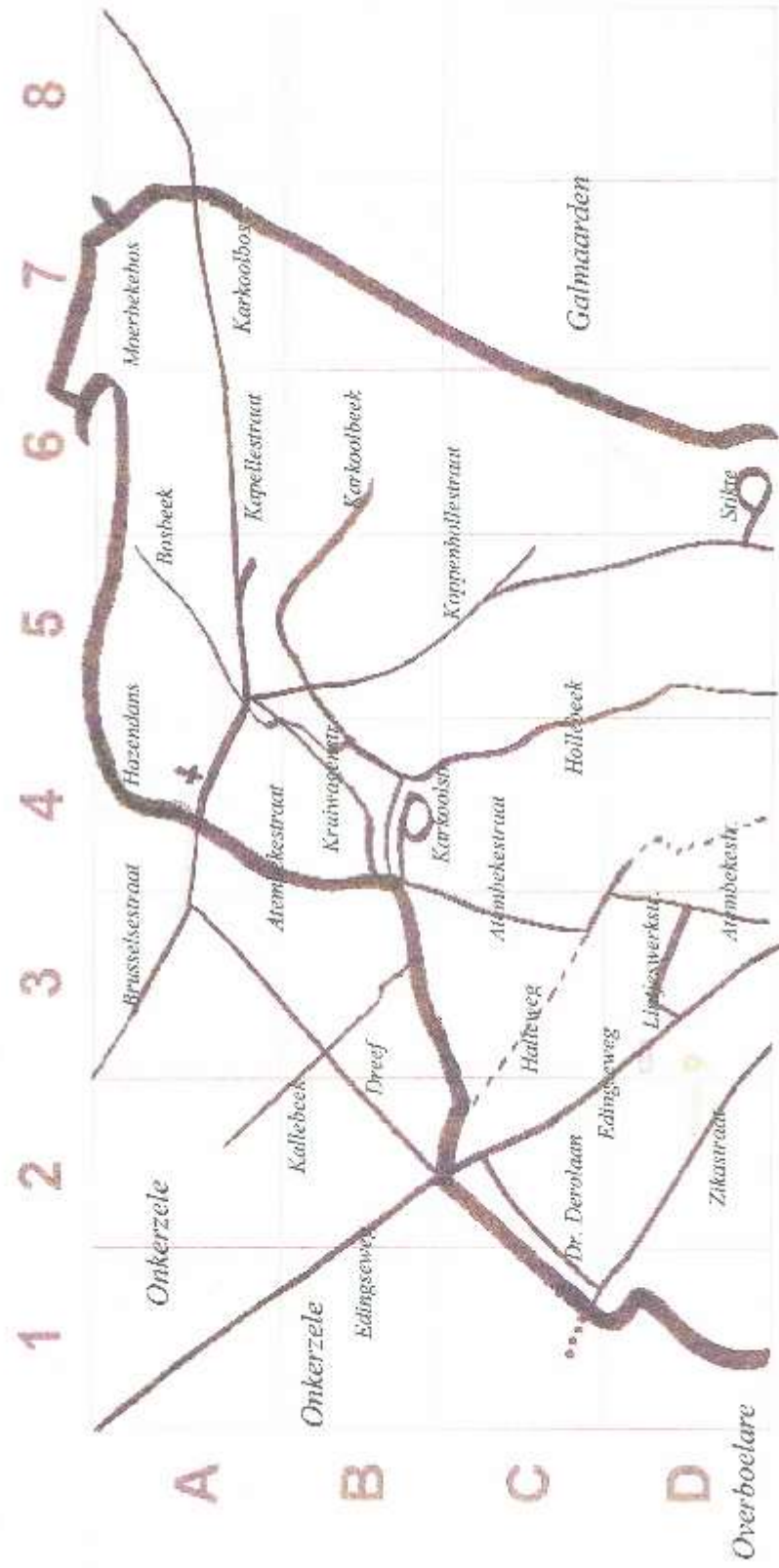
Index van adressen

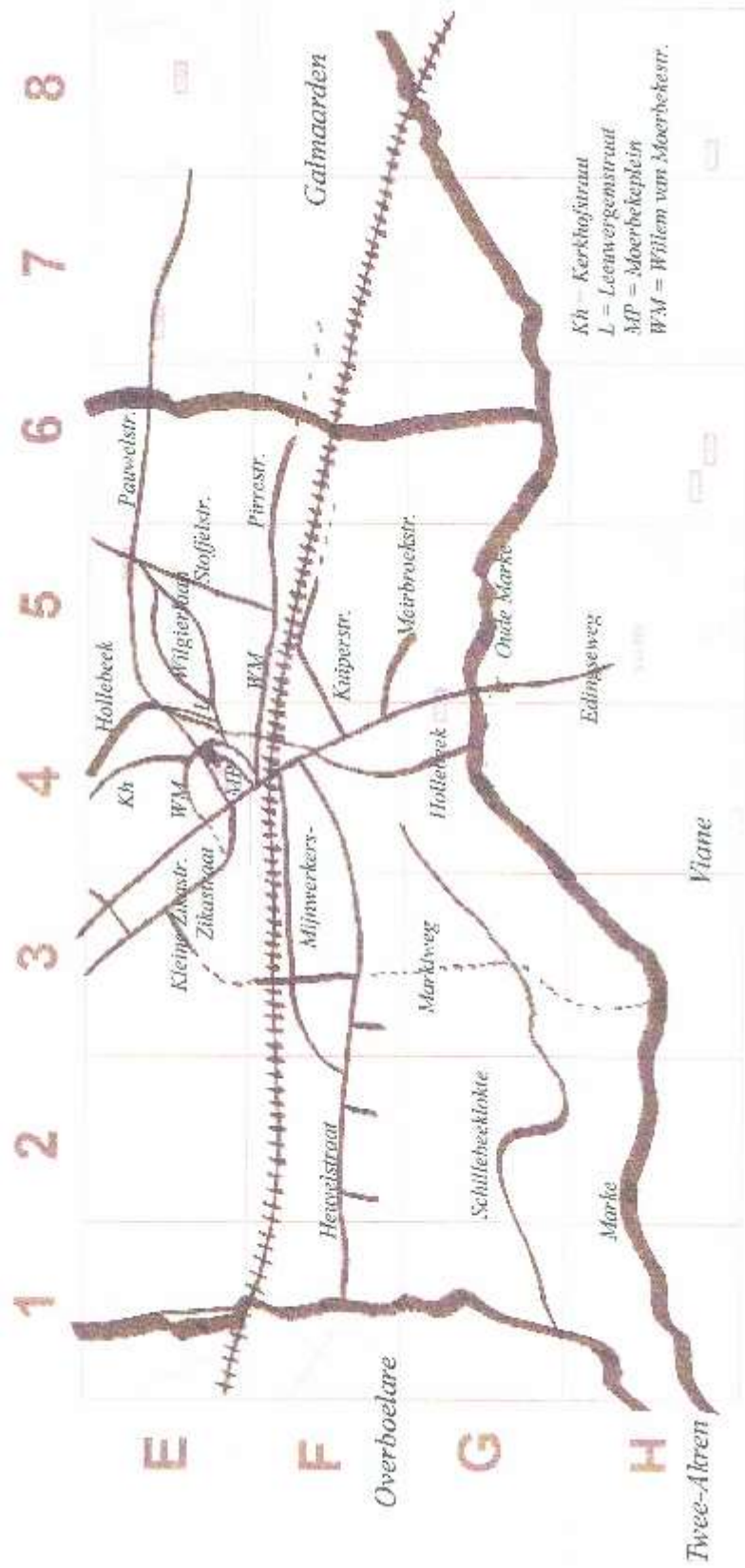
<i>Akrenstraat</i>		513-535	Loere
24	Koperen Klink	535	Schepershof
26	Dertig	539	Kerk
31&33	Kleine Broekweg, Walgracht	541	Klok
43&45	Broekketse	543	Klooster
48-56	Wal	550-552	Armenmeerslos
67&69	Broekweg, Vianehaaggracht	580	Leskensdal
81, 90	Rue de Viane	609	Kodde
99	Sint-Bernardus (melkerij)	613	Fonke
123	Broekgracht	621	Driesprong
130	Sint-Bernardus (kapel)		
<i>Amandusplein</i>		<i>Embekestraat</i>	
1-8	Kerkstraat	47-49	Embekeweg
13	Schuurken		
14	Gouden Sleutel	<i>Kouterstraat</i>	
<i>Beverstraat</i>		18-20	Derobaan
1	Weidjensweg	31	Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën
2	Patronage	51	Zwarte Moor
5	Weidjensweg	74-76	Vrolijk Klein Frankrijk
33-37	Derobaan	79	Klein Frankrijk
51	Koudenberg	85	Frankrijkweg
		101-103	Heiligestedeweg
		159	Onze-Lieve-Vrouw van Salette
<i>Dieveketse</i>		<i>Lindeberg</i>	
10	Pruimelaar	7a & 11	Walketse
<i>Edingseweg</i>		23	Frankrijkweg
402	Zwaan		
405	Molen 3	<i>Maroiestraat</i>	
409	Hospitaal	3	Terluque
410	Halve Deur	9	Broekageweg
417	Rode Leeuw	10	Wilgen (Hof ter -)
419-421	Graaf van Egmont		
425	Oude Zwaan	<i>Steenputstraat</i>	
440	Kasteel, Orangerie, Oude	4 & 6	Walketse
Pompe		<i>Trapstraat</i>	
451	Broer	43	Korea
458	Oude Karloo	62-64	Heiligestedeweg
462	Torenhof		
464	Gouden Sleutel		
468	Toren (Onder den -)		
513	Weidjensweg		

Vianeplein

1A	Astrid
2	Zwaan
6-8	Speleman
10	Corazón
19	Kasteeldreef
23	Pastorie
24	Picasso
27-29	Grote Jager
39	Petje Peekes Weg
59	Cis

Moerbeke-Atembeke

Moerbeke-Atembeke

De Geraardsbergse deelgemeente Moerbeke grenst aan Onkerzele (NW-N), Grimminge (N), Galmaarden (O), Viane (Z) en Overboelare (W). Ze is 643 ha groot en telde op 1.1.2020 2916 inwoners.

Zoals de titel aangeeft, omvat het onderzochte gebied naast Moerbeke ook het volledige gehucht Atembeke, waarvan 110 van de 330 woningen zich op het grondgebied van Onkerzele bevinden. De Atembeekse toponiemen die tot deze laatste deelgemeente behoren, worden bij de plaatsaanduiding met "Onk" aangeduid. Tot Atembeke wordt hier het gebied gerekend dat ligt ten zuiden van een ingebeelde lijn tussen het kruispunt Edingseweg/Dreef en de buitenrand van het Raspaillebos, tot net vóór het Hof te Steenborre.

In het zuiden van de gemeente Moerbeke ligt de alluviale Markevallei (22 m boven de zeespiegel), in het midden bevinden zich de vruchtbare zandleem- en leemgronden (tussen 30 en 50 m), in het noord-oosten het Raspaillebos (nu 106 ha) met de Bosberg (107,5 m) als hoogste punt.

Moerbeke

- 1142 Morbecca (Tw)
 - 1164 Morbeche (Tw)
 - 1189 Morbecka, Moerbecha, Morbeccha (Tw)
 - 1195 in perochia de morbec (Tw)
 - 1218 Morbeke, Morbieke (Tw)
 - 1243 morebecca (Tw)
 - 1273 mourbeke (Tw)
 - 1295 moerbeke (Tw)
 - 1300 Morbeke (De Potter & Broeckeaert 1898, 1 n)
 - 1410 te moerbeque (Tw)
 - 1457 moerbeke bij gheroutsbeerghe (Tw)
 - 1462 Mourebecq (Jous 1983, 201)
 - 1664 Moerbeeecke (Van Bockstaele 1978)
 - 1675 Moerbeeck (Van Bockstaele 1978)
 - 1676 Moerbeke, Moerbeeck, Moerbeck (Lb inleiding, 3,25a,61 & kaart VII)
 - 1750 Moerbeek (ARAKp 850)
 - 1797 Moerbeke (BS)
 - 1854 Moerbeke, Moerbeek (BS)
- Moerbeek*

< Germ. *môra* "moer, turfonginningsterrein" + *baki* "beek" i.c. de Hollebeek (Gysseling 1978,15; Tw)
 Bemerk de wisseling Vl. *beke* en Brab. *beek*, die b.v. ook in de dialectvormen bij Atembeke/Atembeek, Schilbeke/Schil(le)beek en Embeke/Embeek (Viane) voorkomt.

In Moerbeke gebruikten handelaren soms als adres "Viane-Moerbeke" i.p.v. "Moerbeke", om verwarring met Moerbeke-Waas te vermijden, zoals b.v. blijkt uit het reklamedrukwerk van de Moerbeekse fotograaf Georges Demulder.

Abeel (Blok van -) (H1)

kad A430a-433c

582 roeden (1ha 78a 93ca)

1571 tblock vanden abbeele (Pk)

1651 t Block van abeele (OPAM)

1676 het Block vanden Abbeele, het Blocq vanden Abbeel (Lb7a & kaart I)

1696 t Block van Abeel (OPAM)

<abeel "witte populier (*populus alba*)", die als grenspaal dienst deed (De Brouwer 1955, 117)

zie ook: Abeelmeers (Viane)

Achtbunder (D4-5,E4-5)

kad B56-59

3062 roeden = 7 bunder 2 dagwand 62 roeden (9ha 41a 43ca)

1676 op sekere stuck lants genaemt de achtbunder (Lb73)

1711 op de Achtbunder van t'goedt te Leeversgem (OPAM)

*Ankerman (E5)

kad B429

292 roeden (89a 77ca)

1676 den hanckerman (Lb83)

< PSN?

akkerland

Anthuenis De Suttere Lochting

1571 achter anthuenis de suttere lochting (Pk)

Anthuenis De Suttere bezat een woning in de Overstrate (Heuvelstraat).

Arthur (E4)

Moerbekeplein 1 / kad B453m³

café, nu bakkerij Van Belle (De Cock e.a. 1983, 15)

Atembeke (A3-B7)

1270 PSN gerardus de tatenbeke (Tw)

1294 PSN arnouts van tatenbeke (Tw)

1328 PSN pet(er) van tatenbeke (Tw)

1374 PSN goess(in) van tatenbeke (Tw)

1382 PSN gabriel de tatenbeke (Tw)

1399 t(er) stede die men noumpt tatenbeke (Tw)

1400 Atenbeke (De Potter & Broeckaert 1898, 1 n)

1410 apud tatenbeke (Tw)

1423 te tatenbeke (Tw)

1424 te tatenbeeke (Tw)

1440 tAtenbeeke (Soens 1914, 277)

1475 in tatenbeke (Tw)

1483 tatenbeke (W)

1484 binnen der prochie van hatebeke (Tw)

1571 stedeken tatenbeke, binnen atenbeke (Tw)

1639 t'atenbeke (OPAM)

1651 syne stede Tatenbeck, syne stede t'Atenbeeck, naer aetenbecke (OPAM)

1676 het gehuchte van haetenbeeck (Lb94a)

1687 la chapelle d'Atenbeeke (Van Bockstaele 1978)

1696 t Attenbeke, t Attenbeeck, t Attenbeck (OPAM)

1773 het gehuchte t aetenbeke (SAA LVA8905)

1789 het gehuchte t'atenbeke (PAM A40), gelegen binnen atenbeke (ibid.), in het gehuchte t'aetenbek, (ibid.)

1798 wyk van Atenbeke (BS)

1808 Atenbeke, Hatenbeke (BS)

1810 Athenbeke (BS)

1823 Atembeke (BS)

1833 Atenbeeck (Pkad)

1846 Atembeeck, Atemnbeke, Attembeke (PAM A108)

1851 Atembeeck, Atembeke (BS)

1859 Athembeek (P), Atembeke (P, Onk)

1861-1866 Atembeeck (BS)

1867 Atembeke (BS)

1889 Atembeke (PAM A108)

1907,1909,1910 ten gehuchte Atembeeck, ten gehuchte Atembeke (BS) [beide varianten door dezelfde secretaris V. Schaillée gebruikt]

1924 Atembeke (PAM B93)

Attembeeck (Cadgis)

Oeëtebeek

Oetebeek, Oetebeke, Oëtembeeck (fb)

< Germ. PSN Tato. Vgl. Tategem (Dessselgem, West-Vlaanderen) en Tatinghem (Pas-de- Calais, Frankrijk), daarna "falsche Trennung" (*Tatenbeke* > *te Atenbeke*) en regressieve assimilatie (*Atenbeke* > *Atembeke*). Het gehucht ligt aan de samenvloeiingen van de Bosbeek, eerst met de Karkoolbeek en daarna met de Hollebeek.

Atembeke behoort voor twee derde tot het grondgebied van Moerbeke, één derde is Onkerzele. Dit gehucht wordt ook spottend *de Ra(m)banzenstad* genoemd (zie aldaar).
Bemerk de wisseling Vl. *beke* en Brab. *beek*, die b.v. ook in de dialectvormen bij Moerbeke/Moerbeek, Schilbeke/Schil(le)beek en Embeke/Embeek (Viane) voorkomt.
zie ook: Ingelscherbeek

***Atembekehaag (A4)**

kad B225

4ha 70a 60ca

1520 ande tatenbeke haghe (Reg), ande tatenbeke coutere haghe (ibid.)

Deze uitloper van het Raspaillebos, die tot vlak bij de herberg *Hazendans* reikte (zie aldaar), is nog goed zichtbaar in het landboek (1676) en op de Villaret-kaart (1748) maar niet meer op de Ferraris-kaart (1778).

***Atembekekapel**

Zie: Onze-Lieve-Vrouwekapel, kerk (Atembeke)

Atembekekerk

Zie: kerk (Atembeke)

***Atembekekerkweg (E4-B5)**

liep vanaf de Kruiwagenstraat langs de Hollebeek tot aan het voormalige Hof te Leeuwergem (Dries) te Moerbeke

1859 Athembeek kerkweg (P)

***Atembekekouter (C2-3,D3)**

kad B1c-44m

1473 tatenbekecout(er)e, tatebekecout(er)e, vp tatenbeke coutere, tatebekecoutere (Tw)

1495 vp de taetenbeke cout(er)e (Tw)

1497 vp tatebeke cout(er)e, vp de taete(n)beke coutere (Tw)

1500 Tatenbeke coutere (De Potter & Broeckart 1898, 1 n)

1520 op tatenbekecoutere, op de tatenbeke coutere (Reg)

1571 op Atenbekecoutere, aende atembekecoutere (Pk), op atenbeke cauter, op atembeke cauter (Tw)

1651 op den atengebce cauter, opden Atenbeeck cauter, op atenbeke cauter, op Aetenbeeke Cauter, opden Atenbeeck cauter (OPAM)

1676 den Haetenbeeck Cauter (Lb kaarten VII & XI)

1696 opden Attenbeck cauter, den Attenbeck cautre (OPAM)

1711 den Atenbeeck Kauter, op den atengebcecauter, op den atengebcecout (OPAM)

1758 op den Atenbeke kouter (OPAM)

1813 den Atenbeeckauter (BS)

1817 d'Atembekekouter (BS)

1833 op den Atembeke Kouter (BS)

1836 opden Atembeek kouter (BS)

1846 Atenbeek Kauter (PAM A108)

1859 Athembeek Kauter (P)

1861 op den Atembeekekouter (BS)

1901 op den Atembeek kouter (BS)
 1907 Atembekekouter (BS)
 1909 aan den Atembeek kouter aan de steenweg wonende (BS)
 1912 Atenbeek Kauter (gehucht, PAM A109)
 1914 Atembeekkouter, Kouter (SAGM 4)
 1924 Atemb. Kauter (gehucht, PAM B93)
 1926 Atembeekkouter (SAGM 2)
 1940 Kouter (gehucht, PAM B125)
'n Oeëtebeekkaater, de Kaater
den oetembekekater (fb)

nu vooral het gehucht aan de kruispunten van de Atembekestraat en de Halleweg
 zie ook: Grote Atembekekouter, Kleine Atembekekouter, Kouterken

***Atembekekouterbaan**

zie: Atembekestraat

***Atembekekouterweg**

zie: *Grote Atembekekouterweg

***Atembekemeers (B4)**

kad B109c-110f, 114a (deel)

478 roeden (1ha 46a 96ca)

1676 inden haetenb: meersch (Lb78-79)

1696 den Attenbeckmersch (OPAM)

Atembekestraat 1 (A4,B4,C3,D3-4)

1639 aen s' heeren straete te weten voor de mande (OPAM)

1651 s'heeren straete (OPAM)

1676 aende haetenbeecksche straete (Lb94a)

1676 ouer den groenenwech (Lb46a,73a)

1696 oost het cauterken west s' heeren straete (OPAM)

1711 S'heerenstraete (OPAM)

1805 Bovenstraete (BS)

1825 bovenstraat (BS)

1859 Athembeek Kauter Baen (P)

1924 Atembeekstraat (PAM B93)

1977 Atembekestraat

de Bqvestroeëte

de bovestroete (fb)

Sedert 1977 is het de benaming voor: Bovenstraat en Nieuwe Kouterstraat (zie aldaar)

zie ook: Ezelbaantje, Kouterstraat, Kouterweg

***Atembekestraat 2 (A5-8)**

zie: Kapellestraat

Atembekeweg (A4, Onk)

Atembekeweg

vormt een deel van de grens tussen Moerbeke en Onkerzele

zie ook: Hazendans

***Baantje (B4-A5)**

't Bòntj'n

o.a. Kruiwagenstraat (zie aldaar)

Bankveld(eken) (E3)

kad A165-166

567r (1ha 74a 32ca)

1571 op tbanckveldeken (Pk), op tbanckvelt (Tw)

1651 uyt banckveldt (OPAM)

1676 de banck veldekens, het banck veldeken, het bancqveldeken, de bancq veldekens
(Lb20,22ab,23b,28b, kaart IV)

1789 het Bankvelt (PAM A40)

1792 het banckvelt (PAM A40)

1833 Het Bankveld (Pkad)

1947 Bankveld of Zikastraat (PAM B52)

1966 Bankveld (PAM B50)

Het Veld (kad1976)

< eigendom van de schepenbank? (vgl. De Brouwer 1955, 120)

zie ook: Zikastraat

Bargare

zie: Station

Bascul (F4)

Edingseweg 335 (hoek Heuvelstraat) / kad A248k²

café Bascul (opschrift)

2002 café Bascule bij Liliane en Theo (folder Sportkomiteit Viane)

dem Baskul

ba Jètte

Voormalig café, met weegbrug (Fr. *bascule*) en benzinstation; in 2007 afgebroken; nu appartementsgebouw.

De eerste uitbaters waren Roger Ghislain en Juliette (*Jètte*) De Schuyteneer.

Wielrenner Eddy Merckx vóór café Bascul (ca 1970)

***Beekveld**

1571 op tbekevelt (Pk)

Berg (D1-E1)

kad A55(deel)-57

382 roeden (1ha 17a 44ca)

1460 tusschen de(n) grote(n) berghe ende den cleene(n) berghe (Tw)

1571 gheheeten den berch (Pk)

1676 een stuck lants genaemt den berch (Lb39a)

de *grotten berghe* (1460) is de Rokiersberg (zie aldaar)

zie ook: Kraaienbos

***Berge (Goed ten -) (D1?)**

omgeving kad A55-57?

1460 goet te(n) berghe (Tw)

zie ook: Berg

***Bergstraatken**

1460 tberch straetkin (Tw)

zie ook: Berg

***Beukkouter**

zie: Boskouter

***Bieze**

1700 Biese (De Potter & Broeckaert 1898, 1n)

Misschien wordt hier de Biezenweide bedoeld (zie verder)

***Biezenhoek**

1924 Biesenhoek (PAM B93)

zie ook: Biezenweide

***Biezenweide (F5-G5)**

kad B602-605

1150 roeden (3ha 35a 7ca)

1571 de biesenweede (Pk), de biese weede (Tw)

1627 de Biesweede (Soens 1914, 98)

1641 de Bieswede (Soens 1914, 287)

1676 de Bieseweyj (Lb kaart X)

1711 de Bieseweede (OPAM)

< “weide waar biezen groeien”; deze weide ligt aan de Meirbroeklokke

De Blauwe Hemel (F4)

Moerbekeplein 24-26 / kad B459h

De Blauwe Hemel (De Cock e.a. 1983, 13)

zaal bij het sportcafé (met kruidenierszaak) uitgebaat door Henri Vander Mynsbrugge (1874-1940)

De zaal van Henri Vander Mynsbrugge (rechts) ca 1928

Blijenberg (C4-5,D5,E5)

kad B413-414,430-433

1142 Bleienb(er)ga (Tw), in bletenberga (Tw)

1149 in bleienb(er)ga et morbecca (Tw)

1181 terras de bl(eien)b(er)ga (Tw)

1395 vp leienberch (Tw)

1399 vp bleyenberch (Tw)

1423 up bleydenberch (Tw)

1571 op bleyenbergh, op blaynenberch (Pk), op bleyenberch, op bleyenbergh (Tw)

1642 den Blyenbergh (Soens 1914, 292)

1651 op den blynen Bergh (OPAM)

1663 den bleyen berch (ARA kp979)

1676 den blijnenberch, den Blynenberch, de Bleyen Berch (Lb kaart XII)

1711 op den bleijnenbergh, den Blijnenbergh (OPAM)

1751 op den blynenbergh (OPAM)

1789 op den Blijnenbergh paelende oost den rasop noort d'abdije van Ste Adriaen tot Geeraertsberge

ende van voren ter straeten (PAM A40)

1833 Den Blynen Berg (Pkad)

1868 Blynenberg (PAV143)

Den Blijnen Berg (kad)

dem Bloajembeirg

< Germ. *blajin* "beek" (hier de Hollebeek) + *berga* "berg"

De hedendaagse variant **Blijenberg* is, bij wijze van volkshumor, nog versterkt door de nabijheid van de gemeentelijke begraafplaats (*oeën dem Bloajembeirg liggen "dood en begraven zijn"*)!

zie ook: **Waaenberg*

***Blijenveld**

kad B414

2ha 61a 80ca

1850 op het Bleynenveld, op den Bleynenveld (PAV 139)
 1895 Blyneveld (PAV 145)
 deel van de Blijnenberg

den Blok (F4)

seinhuis van het station, op het perron naar Brussel; afgebroken en vervangen door fietsenstalling
den Blok

***Blok van Abeel**

zie: Abeel

***Blommaerts Meersen (F3-G3)**

kad A283-286
 2ha 77a 60ca
 1696 de blommaerts merschen (OPAM)
 1750 renten gaende uyt blommaerts merschen (OPAM)
 zie: Blommaerts stede

Blommaerts stede (F3)

Heuvelstraat 22 (hoeve)/ kad A281-284 (eigendom)
 1676 Blommaert stede, Blommaerts stede (Lb15a & kaart III)
 <PSN Blommaert
 In 1676 werd de hoeve bewoond door Frans De Muijlder, die er ook eigenaar van was.
 Later werd de woning herberg *Den Engel* (zie aldaar).

Bochout

zie: Boekhout

't Boeketje (E4)

Edingseweg 297 / kad A237z²
 boekhandel
 < woordspeling rond "boek" en "boeket"

***Boekhout (F2-G2, Groot Boekhout)(G1, Klein Boekhout)**

kad A311-326, 374 (Groot Boekhout), A365-366,369-371 (Klein Boekhout)
 4557 roeden (14ha 1a 7ca, Groot Boekhout), 2152 roeden (6ha 61a 64ca, Klein Boekhout)
 1426 tbochout metten maym(er)ssche d(aer) an ghelegh(en) (Tw)
 1455 an de strate jeghen tboch hout (Tw)
 1676 het Bouchaut, Cleyn Bouchaut, het groot ende Cleijn Boucchaut, het Groot bouchaut
 (Lb9b,11a,12a & kaart II)
 1833 Bokhout (Pkad)
 < "beukenbos" (Van Durme 1986,254)
 Op het huidig kadasterplan duidt de benaming Boekhout het perceel A90 aan, dus aan de overkant
 van de Heuvelstraat!

***Boelarebos**

zie: Karkoolbos

***Boomgaard (G4)**

kad A259, 270-271

677,5 roeden (2ha 8a 30ca)

1676 met eene weyde genaemt Den Bogaerd (Lb18a)

1711 den meersch genoemt den bogaert (OPAM)

Over de betekenissen van de boomgaard ("ruime vruchtenbomentuin bij een gehucht of een grote hoeve", "grasland" – zoals hier - en "akkerland"): zie Van Durme 1988,76.

zie ook: Wal

Borreken (C1-D1)

kruispunt van de Zikastraat met de Dr. Derolaan

1676 het Borreken (Lb38a)

1798 borred[r]ies (BS)

1810 en la maison de son père sise sur le petit chemin de Moerbeke à Grammont en l'endroit het Borreken (BS)

1843 aan het borreken (BS)

1845 in haar woonst genoemd borreken (BS)

1847 gehucht borreken (BS)

1854 Borreken (Vdm)

1912 Borreken (gehucht, PAM A109)

1914 Borreken (SAGM 4)

1959 Borreken (PAM A34)

't *Borreken*

De benaming is in de jaren 1980 ook gebruikt voor het krantje van de Moerbeekse milieuvereniging.

< Germ. **brunnan* "bron" met metathese

zie ook: Borrekensbeek, Zikastraat

Hoevetjes uit de eerste helft van de 19^e eeuw in 't *Borreken* (1976)
(<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/8647>)

***Borrekensbeek (C1-D1)**

Deze waterloop (nr. O5216) ontspringt in de Buikmeers (Onkerzele), loopt door het Borreken (zie aldaar), vormt een groot deel van de grens met Overboelare (gehucht Schillebeek) en mondt in Twee-Akren in de Marke uit.

- 1887 de Boorekensbeek (PV)
- 1915 de Schillebeek (SAGM 6)
- 1951 Borekensbeek (MGI)
- 1962 de Schillebeek (SAGM 8)
- 1965 Borekensbeek (SAGM 1)

zie ook: Schillebeek

Borrekenstraat, Borrekens Weg

zie: Zikastraat

***Bos**

- 1571 ten bossche, ten bosschelkin, ten boss(ch)elken (Pk)

zie ook: Bosselken

Bosbeek (B4-6)

Deze beek ontspringt aan de rand van het Moerbekebos (perceel B344c), kruist de Brusselsestraat en de Kruiwagenstraat en vloeit samen met de Karkoolbeek aan het snijpunt van de percelen B138d, B137a, B132b en B384; vanaf hier loopt ze onder de benaming Bosbeek verder langs de verkaveling Karkoolstraat en perceel B384 om tenslotte uit te monden in de Kallebeek/Hollebeek aan het snijpunt van de percelen B118f, B114x en B389b.

- 1887 Boschbeek (PV)
- 1959 Bosbeek (PAMA34)
- 1964 Bosbeek (SAGM 9)

Vanaf 1973 werd de benaming ook gebruikt voor de verkaveling, die sedert 1977 Karkoolstraat heet. Zie ook: Karkoolbeek, Karkoolstraat, Ingelscherbeek

Bosberg (A8)

- 1976 Bosberg

De Bosberg is de kasseistrook van de Kapellestraat (zie aldaar) die door het Raspaillebos naar het gehucht Bosveld (Galmaarden) loopt. Tot de eerste helft van de vorige eeuw liep de weg rechts van de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde (zie aldaar), die deel uitmaakte van het Dominicanervicariaat. De huidige weg loopt tussen de gebouwen van het voormalig vicariaat (nu hoeve) en de kapel.

De benaming *Bosberg* is wellicht een recente sportjournalistieke creatie, zoals b.v. de *Muur*, de *Denderoordberg* en de *Onkerzeleberg*. De Bosberg werd (net als de Muur) in 1950 voor het eerst in het parcours van een wielervedstrijd opgenomen, nl. de Omloop Het Volk (nu Omloop Het Nieuwsblad). Van 1975 tot 2001 en van 2003 tot 2011 stond de helling o.a. op het parcours van de wielerklassieker De Ronde van Vlaanderen.

***Bosgat (A4)**

bij kad B224 (Hazendans) aan de (vroegere) rand van het Raspaillebos
1676 aen het boschgat (Lb100a)

Boskant (C6-D7)

velden tussen de Koppenhollestraat en het Karkoolbos
dem Boskant

***Boskouter (C5-6,D5-6)**

kad B353-355, B415-425 tegen het Karkoolbos

- 1426 vp den boschcout(er)e (Tw)
- 1435 de bossch cout(er) en(de) de buuc cout(er)e (Tw)
- 1571 op boschcoutere, op boscautere, op boschcautere (Pk)
- 1651 op boschcauter (OPAM)
- 1663 boscauter (ARA kp979)
- 1676 opden roscauter [sic!] (Lb84a)
- 1711 op den Bosch couter (OPAM)
- 1789 den Bosch cauter (PAM A40)
- 1833 Den Bosch Kauter (Pkad)
- 1842 den Boschkouter (PAM A40)

***Boskouterweg (C5-6)**

voetweg nr. 22 (Bw), nu los, die de Koppenhollestraat (huisnr. 37) met de Boskouter verbindt
1859 Bosch Kauter Weg (P)

zie ook: Wagenweg

Bosselken

zie: Doodslag

***Bosstraat (C6)**

vormde de grens van de Boskouter met Galmaarden

- 1651 aen den Bosch straete (OPAM)
- 1676 de bosstraete, de bostraete, de Boschstraete (Lb54 & kaarten IX & XII)
- 1805 Bosstraete (BS)
- 1833 De Bosch Straat (Pkad)

zie ook: Hoge Weg

***Bosweg (D5-C6)**

volledig verdwenen deel van voetweg nr. 20 (Bw), vanaf de Koppenhollestraat (tussen kad B429 en B430) naar het Karkoolbos (B347)

- 1859 Bosch Weg (P)

***Boulevard (E4)**

Moerbekeplein 1-15

- dem Boelvaar*
- Boelvaar Oskaar*

< ironisch, naar Oscar Ghislain, burgemeester toen deze straat aangelegd werd, samen met de Nieuwe Baan (SAGM 1, 1947)
zie ook: Pauwelstraat, Nieuwe Baan

Bovenstraat (A4)

deel van de Atembekestraat tussen de Halleweg en de Brusselsestraat; de ene kant is Onkerzele, de andere Moerbeke

1901 ten gehuchte Atembeke aan de Bovenstraat (BS)

1961 Bovenstraat (ARGM845)

Bovenstraat (kad)

de B_ovestroëëte

de bovestroete (fb)

vanaf 1977: Atembekestraat

***Boykens Meers (B5)**

kad B142,150 (hoek Kruiwagenstraat/Koppenhollestraat)

227 roeden (69a 79ca)

1676 boijkens Meersch (Lb87a), eenen wijmenier genaemt boykens meersch (Lb91b)

< PSN Boykens, Boeykens < Mnl. *boy* "jongen". De naam Boykens komt in de penningkohieren van 1571 en in het landboek van 1676 niet voor. Er is evenmin een Boykens uit Moerbeke buitenpoorter in Geraardsbergen.

Het perceel was in 1676 eigendom van Adriaen Penninckx, die het ook gebruikte.

***de Brakeleer (F3)**

kad A157bis-159

254 roeden (78a 9ca)

1651 de helft vanden Brakelere (OPAM)

1651 aen den Braeckelere (OPAM)

1676 eene weyde genaemt den Braeckeleir (Lb31a)

1696 den braeckeleer, den brackelere, den braeckeleere (OPAM)

1711 een partije genoemt den Braeckeleere (OPAM)

< "braakland, klaar om 'gebroken' d.i. omgeploegd te worden" (Mansion 1935, 27) of PSN *De Braekeleer* "afkomstig van Brakel"

Brankaerts Weg (F1)

los vanaf de hoeve kad A77, te Schillebeek, in de richting van de kerk van Moerbeke, tot aan de *Klei.

1859 Brankaerts Weg (P)

De spoorweg (in 1867 in gebruik genomen) volgt het tracé van deze los.

<in 1859 waren de weduwe en kinderen van Pieter Brankaert eigenaars van de hoeve en gronden kad A75-79.

zie ook: Nieuwenhuis (Goed te -)

***Broeders Lochting (D6)**

kad B356-358

532,5 roeden (1ha 63a 72ca)

1642 s'Broeders Lochtinck (Soens 1914, 293)

1676 Broeders Lochtinck (Lb85a)

< Tot de oudste pachters van het nabijgelegen Goed te Koppenholle (zie aldaar) behoorde de familie de Broedere, die later de naam *van Coppenhole* aannam (Van Bockstaele 1981, 39).

In 1596 stichtte ene Joanna Broeders de kapelanie van Onze-Lieve-Vrouw, belast met drie wekelijkse missen (De Brouwer 1960, 290). Broeders Lochting, eigendom van pastoor Jacobus De Vos (1676), grensde aan perceel XII, 28 (nu kad B355, deel), toen eigendom van de broederschap van Onze-Lieve-Vrouw van Geraardsbergen.

***de Brouwketel (F5)**

kad B505

76 roeden (23a 36ca)

1676 een stuck lants genaemt den Brauw ketel (Lb56b)

<verwijst naar de brouwerij vlakbij, naast de Hollebeek (zie: Kamblok)

***Brug (G5)**

brug van de Edingseweg over de Oude Marke

1676 opde oude Mercque brugge (Lb61a)

zie ook: Stenen Brug

Bruintjes Weg (E3-F3)

pad vanaf de Heuvelstraat, tussen huisnr. 17 en 19 (percelen A225 en A226) tot aan de Zikastraat, tussen huisnr. 16 en 16A (percelen A235 en A236)

1859 Bruintjes Weg (P)

< PSN De Bruyne (dial. *Brontj'n, de Brontjes*)

Brun'

zie: Het Witte Paard

Brusselsestraat (A3-A4; Onk, deel)

1676 den heirwech van Brussel, den voorn Brusselschen heirwech, d'heirbaen van Brussel (Lb94a,99a), de heirbaene naer Brussel (Lb k13), heer baene naer Brussel (Lb k14), de heerbaene van Geeraardsbergen naer Brussel gaende (Lb k15)

1696 s heeren straete

1711 Cleerebauts stede, meerende oost s heeren straete [= Brusselsestraat] suijt de dreve ende den kets van het Kauterken

1725 Brusselschen wegh naer geeraersb, Brusselwegh (ARA kp989)

1774 de heirbaene leedende van geeraersberghe naer de stadt Brussel (SAA LVA 1815)

1798 bruselsche baen, brussel baen, straete van Brussel, brussel straete (BS)

1806 rue de Bruxelles (BS)

1822 gehuchte Atenbeke in de Brusselbaene (BS)

1828 Brusselsche baan (BS)

1903 Brusselstraat (BS)

1940 Brusselstraat (PAM B125)

1977 Brusselsestraat

Brusselstroëte (fb)

< is een gedeelte van de oude weg van Geraardsbergen (Brusselse poort) naar Brussel (Verbesselt 2009, 8-9).

De benaming werd vroeger ook gebruikt voor het vervolg van deze straat, die loopt vanaf het kruispunt met de Koppenhollestraat en de Kruiwagenstraat tot aan de grens met Galmaarden; nu de Kapellestraat (zie aldaar).

zie ook: Koutergat

***Brusselse Weg (E5)**

weg die dwars door de huidige Wilgierlaan naar het kruispunt van Pauwelstraat, Stoffelstraat en Koppenhollestraat liep

1642 den Brusselschen wech (Soens 1914, 293)

***het Bunder van de Brigittijnen (D3)**

kad A183

419 roeden = 1 bunder 19 roeden (1ha 27a)

1676 het bundere vande Bresitthienen (Lb20a)

< Dit perceel was in 1676 eigendom van de paters Brigittijnen van Armentières (Noord-Frankrijk). Na de brand van het hospitaal (of gasthuis) van Viane in 1629 hadden zij de eigendommen van de Grijsse of Grauwe Zusters overgenomen (Vanden Herrewegen e.a. 1985, 6).

C- zie ook: K-

Carine (F4)

Mijnwerkersstraat 2-4 / kad A238h

dancing op de benedenverdieping van het appartementsgebouw op de hoek Edingseweg / Mijnwerkersstraat

in 1974 geopend (De Ro 2019, 38), later tijdelijk onder de naam *Cliff*.

<*Carine*: genoemd naar de dochter van de eerste eigenaars

<*Cliff*: naar Cliff Richard, artiestennaam van de Engelse popzanger Harry Rodger Webb (°1940)

Cité

zie: Wilgierlaan

***Clement Leysen Stede (A4)**

kad B190-193

379 roeden (1ha 16a 52ca)

1651 uyt haerlieder erve t'atenbeke gelegen genompt Climmen Leysen Stede

1676 op Clement Lysens stede (Lb96a)

1696 noort Climen leijsen stede (OPAM)

1711 uyt syn erfve t' Atenbeke genoemt Clement lijsken stede (OPAM)

< PSN Clement Leysen. In 1494 lag *der wedewen lijsen erve ... ter inghelscher beken int couterkin* (Gaublomme 1974, 111), d.i. op ca 480 m van Clement Leysen stede; in 1571 was er in Moerbeke geen eigenaar meer gekend met de familienaam Leysen (Pk). In 1676 waren Jacques De Schrever en Joos Walraeve eigenaars van de percelen (Lb).

Nu café *De Zwaluw* (zie aldaar).

***Clerebouts Stede (A4)**

zie: Sint-Joris

Cliff

zie: Carine

***Coomans Kerkhof (E5)**

kad B534-535 (hoek Stoffelstraat en Pauwelstraat)

116a 90ca

1651 Coomans kerckhof (OPAM)

1700 Coomans kerckhof (De Potter & Broeckaert 1898, 1n)

1711 item een derde van een bunder landt gelegen op den willigier Cauter genoemd Coomans Kerckhof (OPAM)

< PSN (De) Cooman. In 1571 bezat ene Jan De Cooman een huis te Schillebeek (Pk).

Het eigenlijke kerkhof van Moerbeke lag niet op deze plaats maar rond de kerk. Inspireerde de nabijheid van de galg van Galmaarden tot deze benaming? (zie: Galg)

Het perceel B535 was in 1676 tiendenland, eigendom van de kerk (Lb).

Curenbunder (E4)

kad A232,236-237

377 roeden (1ha 15a 91ca)

1651 het cure goet van Moerbeke (OPAM)

1676 het Cuere bunder (Lb22b)

1711 het Curen bunder (OPAM)

<was eigendom van de pastorie (Mnl. *cure* "pastoorschap")

Dapperdal (G5)

kad B659

749 roeden (2ha 30a 28ca)

1571 inden dapperdal (Pk), inden dappersdal (Tw)

1651 aen den dapperdael (OPAM)

1711 den dapperdael (OPAM)

< Mnl. *dapper* "snel" dus "steil"?

zie ook: Meirbroekstraat

Dekenij (E4)

Willem van Moerbekestraat 26 / kad B468

de Dekenogje

Woning achter de kerk, ooit nog pastoriewoning.

< Philippus Jacobus Van Dorslaer, pastoor van Moerbeke van 1795 tot 1845, was vanaf 1821 ook deken van Geraardsbergen (Dechou 2011, 34; Bouwen ... 377)

Delle

zie: Helle

***Dewiens Meers**

1696 den dewiensmersch (OPAM)

< PSN *De Wyn, De Winne* "landbouwer, pachter".

***Diepenbroek (B6)**

kad B331-333, 366,377

1376 roeden (4 ha 23a 5ca)

1571 inden Diepenbrouck (Pk)

1676 den Diepenbroeck (Lb87a)

< Mnl *broek* "moeras"

weide en bos, waar zich de bron van de Karkoolbeek bevindt

Diepenbroekveld(eken) (B5)

kad B333a bis-334a

483 roeden (1ha 48a 50ca)

1676 op het diepenbroeck veldeken (Lb90a)

1833 Het Diepenbroek Veld (Pkad)

akkerland

Dierick (B4)

kad B118-129

76 roeden (23a 36ca)

1571 aende dierick (Pk)

1676 tot op sekere wijde genaemt Den Dierick (Lb87a)

< PSN *Diederik*

In 1396 was ene Jan Diederix uit Moerbeke buitenpoorter in Geraardsbergen (Cornelis 1969, 206)

Dievenhuizeken (C3)

Atembekestraat 44, kad B4g

't *Dievenuizeke*

< "*dieven-* zinspeelt eerder op de afgelegene ligging" (Van Durme 1988,121). Vgl.: Dieveketse (Viane)

Het hoefetje ligt geïsoleerd in de Kleine Atembekekouter, langs de Halleweg

***Dode Man**

zie: Dooman

Dokter Derolaan (C1-C2)

1964 Dokter Derolaan (SAGM 3)

Derō zijn boēēne

< Dr. Richard De Ro woonde in Viane en was er politiek actief: hij was er o.a. burgemeester (1933-1946). In 1958 kocht hij de gronden aan de *Doodslag* op, verkavelde ze en droeg daarna de verkaveling over aan de gemeente. Op 6.4.1964 besliste de gemeenteraad de naam *Dokter Derolaan* aan de straat te geven "*overwegende dat de volksmond deze weg aldus aanduidt*" maar deze beslissing werd op 21.5 door de provinciegouverneur geschorst. Op 3.6 nam de gemeenteraad akte van deze beslissing en ging over "*tot de intrekking van de geschorste beslissing*" ... maar de naam bleef toch behouden! (SAGM 1)

Zie ook: Derobaan (Viane)

Dollestraat

zie: Leeuwergemstraat

Dondercoij (H3)

kad A396

168 roeden (51a 65ca)

1676 op de Schilbeeck aenden dondercoij (Lb2b)

< *de + onder + Mnl. cooye* "kooi, schaapskooi, eendenkooi (bij de beek)"?**Donderkomp (H3)**

populaire zwemplaats in de Marke aan de Tien Bunders, bij perceel A377w

Donderkomp< *de + onder* "(hier) stroomafwaarts) + dial. *komp* "kom, buitenkant van de bocht van een grotere beek" (AZ)

Zie ook: Kattekomp (Viane), Marke

***Donkerzeelken (C4)**

kad B97deel, B98deel, B99

250 roeden (76a 86ca)

1529 up tatenbeke couteren an donckerenzeelken

1651 een daghwant lant (...) genoemd Tonckerselken, een half bunder en een half daghwant genoemd het donckerselken (OPAM)

1696 een ander partije (...) genoemd het onckerselten, het voornt onckerseelten (OPAM)

1711 op het onckerseeltien, nevens t'onckerseeltie, item het Onckerzeelken (OPAM)

< *donker + Germ. sali* "uit één ruimte bestaand huis" (Tw); door volksetymologie later begrepen als 't *Onkerzeelken*, naar de buurgemeente Onkerzele (< Germ. **unkwiz* "slang" + *sali*), waartoe een deel van het gehucht Atembeke behoort**Doodslag (C2)**

kad A2-3a

1571 ten Dootslaghe (Pk)

1642 op den Dootslaghecautere (Soens 1914, 282)

1676 het quaertier ten Doorslaege, int quaertier ten dootslaege, den Cauter ten doorslaege, het Cauterken ten doorslaege, het Cauterken ten Dootslaege, op het Cauterken ten bosselken ten dootslaege, het Cauterken Ten Bosselken Ten Doodtslaege, opden Doore Cauter ten doorslaege, den doorekens Cauter, opden Doorekens Cauter (Lb38a,41a, 43a,44a, 46a & kaart VI)

1833 Den Dood Slag (Pkad)

1959 Doodslagkouter (PAM A34) [alleen de onmiddellijke omgeving van de huidige Dr. Derolaan]

'n *Duuëds*lag

< Op de kaart van Ferraris is een kruis te zien midden in de velden, op de hoek van perceel A21 met 2a, wat kan wijzen op een moord. Toevallig (?) ligt de site niet zo ver van de galg van Moerbeke (zie: Justitie).

zie ook: Bosselken

Dooman (B5)

kad B385-387

1571 inden dooman meersch (Pk), inde(n) doeman meersch (Tw)

1642 t' goet van den armen van Moerbeke, ghenampt den Dooman (Soens 1914, 293)

1696 op t coppenaeleveldt (...) de voorn partije genoemd den dooman (OPAM)

< “dode man”

***Doornkouter**

zie: Doodslag

***Dorekenskouter**

zie: Doodslag

***Doorslag**

zie: Doodslag

Dorliins (E6)

1189 sicut vetus semita a morbecka ducit ad sanctum paulum usque dorliins (Tw)

Dit citaat uit de vrijheidskeure van Geraardsbergen is de enige vermelding van deze plaats: blijkbaar een meidoorn als aanduiding van de grens tussen Moerbeke en Galmaarden (gehucht Sint-Paulus) (Blockmans 1941, 15n3; Verbesselt 2009, 9; De Portemont 1870, 238 n1).

Dorp (F4,E4)

kad A272, B438-469

- 1798 dorpstraete (BS)
- 1800 het dorp (BS)
- 1806 rue dite het dorp (BS)
- 1813 la maison sise au pavé à l'endroit dit het dorp (BS)
- 1823 gehucht Dorp (BS)
- 1833 Het Dorp (Pkad)
- 1844 aan den steenweg gehuchte dorp (BS)
- 1846 Dorp (PAM A108)
- 1852 woonende aan het dorp (BS)
- 1856 woonende te Moerbeke, dorp (BS)
- 1901 dorp (BS)
- 1912 Kerk (Dorp) (PAM A109)
- 1914 Dorp (SAGM 4)
- Het Dorp (kad A272)
- Dorp (kad B438-469)

Door de aanleg van de spoorweg (1867) is het “Dorp” doormidden gesneden. In het midden lag de Vierschaar (zie aldaar).

Dreef (B2-A3, Onk)

- 1830 De Beeke Dreve (Pkad)
- 1859 Broek Dreef (P)
- 1959 Dreefstraat (PAMA34)
- De Dreeve, Pijpes Dreeve*

< *dreef* “weg om vee langs te drijven, vaak met bomen beplant” (Van Durme 1988,129), “losbaan” (De Brouwer 1973, 171)

< de grote vijver van het Hof ten Broeke, die door de Kallebeek gevoed werd, kwam in 1859 nog tot aan de Dreef (zie: Kallebeek)

< op het kruispunt van de Dreef met de Brusselsestraat ligt het *hof te Pijpes*; *Pijpes* was de bijnaam van de bewoners, de familie Marginet

Dreef van de Dapperdal

zie: Meirbroekstraat

Dreef naar de Kerk

zie: Pastorijweg

Dreef van de Plaatsmeers

zie: Tienbundersweg

Dreef van de Tien Bunder

zie: Tienbundersweg

Dreef van Viane

zie: Gewad, Broek (Viane)

Dries 1 (E5)

23 roeden (7a 7ca)

- 1571 den driesch (Pk)
- 1676 den gemeijnten dries (Lb kaarten VIII & IX)
- 1769 den mijnten dries (SAA LVA 4315)
- 1798 gemeijntendries (BS)
- 1800 gemeyntendries (BS)
- 1813 Gemeentendries (BS)
- 1846 gemeentedries (BS)
- 1853 aen de Gemeenten-Dries (BS)
- 1901 aan den Dries galgestraat (BS)
- 1912 Dries (PAM A109)
- 1976 Dries
- 'n Dries

Eerst driehoekig plein op het kruispunt van de Pauwelstraat met de Leeuwergemstraat en de Halleweg, later de benaming voor de huidige Leeuwergemstraat (zie aldaar); de naam *den Dries* werd overgenomen door een drankenshop, Pauwelstraat 36.

Uit het landboek van 1676: in het midden de kerk, daaronder v.l.n.r. de Lazerij, het Kerkenveldeken en de Vierschaar; helemaal bovenaan het Hof te Leeuwerghem en de Dries

Dries 2 (te Atembeke, A5)

kruispunt Brusselsestraat, Kapellestraat, Kopenhollestraat en Kruiwagenstraat

1798 kappellendries (BS)

1800 capellendries (BS)

1904 Martinus De Taeye oud twee en dertig jaren landbouwer alhier geboren en alhier ten gehuchte Atembeke aan den dries wonende (BS)

1909 ten gehuchte Atembeke aan den dries (BS)

Deze dries werd niet opgenomen in de lijst van gemene gronden die Moerbeke in 1779 aan het Land van Aalst opstuurde (SAA LVA 4315): in Atembeke is *dries* kennelijk nooit een gemene weide geweest, wel een kruispunt.

zie ook: Lindeken

< Germ. *thriusk* = 1. gedurende één of meerdere jaren rustend akkerland, dat dan ook als gemene weide benut werd 2. (vanaf de 12e eeuw) dorps- of gehuchtplein (Gysseling 1978, 22) vaak op een driesprong van wegen (vgl. De Brouwer 1960, 125)

< *mijnten* "van de gemeente, van de gemeenschap"

zie ook: Nattendries, Dries (Viane)

Driessensweg (F5)

deel van voetweg nr. 17 (Bw), die de Meirbroekstraat met de Kuiperstraat verbindt

1859 Driessens Weg (P)

< PSN Dries(sens)? Er is echter geen Dries(sens) onder de eigenaars of bewoners in Moerbeke in 1859. Dat deze benaming naar Dries 1 zou verwijzen, is (gezien de genitiefvorm) etymologisch weinig aannemelijk, al is de Driessensweg wel een kortere weg om van de Meirbroek, via de Kuiperstraat en de Ruisbroekweg, de Dries te bereiken.

***Duitsman (F5)**

kad B629-635

1651 syn stede ende erve genompt den dutschman (OPAM)

1696 een huijs plaetse genoemt den duijtsman (OPAM)

1711 syn stede genaemt den duijtsman nu de verbrande stede (OPAM)

1789 sijne stede ende erve ... genaemt den Duijtsman (PAM A40)

< Mnl. *duytsch* "Nederlands, Germaans, Diets"

Edingsesteenweg

zie: Edingseweg

Edingseweg (C2-G5)

1571 de straete leedende naer Viane, aende wech ledende naer viane (Pk)

1642 sheeren straete (Soens 1914, 282)

1642 den herewech (OPAM)

1651 aen s' heeren straete (OPAM)

1676 oost dheerstraete (Lb43b), oost d'heerbaen (ibid.), de straete naer Viane, de straete gaende van Moerbeke naer Viaenen (Lb61a), lanckxt de heirbaene naer Viaenen toe (Lb15), dheirbaene (Lb23a), d'heerbaene (Lb23a), de heirbaene van Viaenen naer Moerbeke gaende (Lb kaart III), opd heerbaen (Lb38a), tot opden heirwech (Lb46a), den heerwech (Lb52a)

1696 sheeren straete, de groote Straete (OPAM)

1711 den wegh loopende naer geeraerdsb., de straete naer Viaene, s'heeren straete (OPAM)

1726 heerbaene van Geesb. naer Inghen (ARA kp981)

1769 de groote baene leedende naer geeraersberghe (SAA LVA 4315)

1774 de groote baene leedende van geeraersberghe naer Engie (SAA LVA 1815), de catsijde (SAA LVA 1077)

1805 rue dite Grand route d'Engien à Grammont (BS)

1807 rue conduisante de Moerbeke à Viane, rue de Viane à Grammont, rue de Grammont à Viane (BS)

1808 la chaussée de Viane à Grammont, le pavé de Viane à Grammont (BS)

1809 pavé de Moerbeke à Grammont (BS)

1810 grande route de Moerbeke à Grammont, chaussée de Moerbeke à Grammont (BS)

1811 sa maison sise à la chaussée, la maison de son père sise à côté du pavé (BS)

1813 la maison sise au pavé à l'endroit dit het dorp (BS)

1817 le long du Pavé (BS)

1820 langst de steenweg leydende van Geeraerdberge naer Viane (BS)

1837 de kalsijde (PAM A40)

1843 aan den steenweg (BS)

1856 de groote Kalside (BS)

1867 den steenweg (BS)

1901 de steenweg (BS)

Edingsesteenweg (kad)

Steenweg (kad)

de Stiewig, stienwieg (fb)

de Stieënweg, de Kassoaje

vanaf 1977: Edingseweg

< *kassei* < Opic. *calcie*, Pic. *cauchie* (< Lat. *calciata* « met kalk bepleisterd ») (Debrabandere 2005, 172)

Volgens De Rijst (1992, 61) werd het laatste gedeelte van de steenweg pas in 1840 gekasseid (concessie in 1834), na langdurig protest door de stad Lessen (er was reeds een principiële beslissing in 1770!)

< **grote baan* in tegenstelling tot de Zikastraat, die Moerbeke ook met Geraardsbergen verbindt (zie aldaar)

voor de Edingseweg 269 en 273, zie: Zikastraat

zie ook: Herenstraat, Heirbaan, Molenstraat 2, Edingseweg (Viane)

Eeckhaut (E1)

kad A58-62

236 roeden (72a 55ca)

1676 met een bosken genaemt den Eeckhaut (Lb39a & kaart VI)

< Mnl. *eechout* "eikenbos"

Het Kraaienbos (zie aldaar) sluit op dit bos aan.

Eerbeek/Erenbeek

zie: Herenbeek

***Eggerik (F4)**

kad A375

595r (1ha 82a 93ca)

1462 den maym(er)sch ... commende ande(n) eggheric (Tw)

1571 den egeryck (Pk), meersch ghenamte de(n) egryck (Tw)

1676 eenen meersch genaempt den Eggerick (Lb 1 & kaart I)

< land met een *egger* “uitspringende hoek” (hier gevormd door de Schillebeeklokte); dit toponiem komt o.a. ook voor in Erembodgem en Opwijk (De Brouwer 1951, 100), *Eggerveld* in Herne (Roobaert 1984, 38).

Eikborrebeek (Onk)

Zie: Kallebeek

Den Engel (F3)

Heuvelstraat 22 / kad A288ft

1774 den Engel (SAA LVA 1815)

1796 Den Engel (De Rijst 58)

Herberg gebouwd in 1765 ; in 1774 uitgebaat door Jacobus Bijl. Hij bevond zich op het kruispunt met de oude marktweg van Viane naar Geraardsbergen (SAA LVA 1815 en 1897)

zie ook: Blommaerts Stede, Marktweg

***Engelserbeke**

zie: Ingelscherbeek

Erenbeke

zie: Herenbeek

Den Ezel 1 (D3-E3)

percelen kad A179-186

1833 Den Ezel (Pkad)

1959 Den Ezel (PAM A34)

< volkshumor of overdrachtelijke betekenis van *ezel* “knik in de weg” (Van Durme 1988,155), gebaseerd op het beeld van de *ezelsrug* als “de langgerekte gewelfde bovenzijde van een gebergte, van bergen, heuvels, duinen” (WNT) ofwel Mnl. plantennaam *ezel*, *esule* “heksenmelk” of *esel* “weide” (Billiet 1955, 73; De Brabandere 2010, 130). Gezien de oudste vermelding pas uit de 19e eeuw dateert, opteren we voor de eerste verklaring: er is op die plaats trouwens nog een lichte knik in de Edingseweg.

Den Ezel 2 (E3)

Edingseweg 209 / kad A186z

1950 den Ezel (foto: De Cock e.a. 1983, p. 74)

'n Ezel

Café, volgens uitbaters in 1850 gebouwd, wat op basis van de kaartgegevens kan kloppen (want nog niet in de Atlas der Buurtwegen 1841 of bij Vandermaelen 1846-1854 maar wel al bij Popp 1859 aangeduid).

< naam ontleend aan het perceel waar het café zich bevindt (zie: Den Ezel 1)

zie ook: Zikastraat

Ezelbaantje (E3-D3)

1879 Pelserick Weg

1966 Ezelbaantje (SAGM 2)

1976 Nieuwe Kouterstraat (SAGM 1)

't Ezelbòntj'n

gedeelte van de Atembekestraat tussen de Edingseweg (rechtover café *Den Ezel*) en het kruispunt met de Lintjeswerkstraat; vroeger een smalle onverharde weg (voetweg nr. 14, Bw)

Zie ook: Kouterstraat, Pitserik

de Fixe (C2)

Edingseweg 151 / kad A3r

1841 Het Pannenhuis (Bw)

1854 Het Pannenhuis (Vdm)

1859 Het Pannenhuis (P)

de Fixe

< Fr. *arrêt fixe* "vaste halte (of afspanning)" aan de steenweg ?

De benaming *Pannenhuis* werd daarvoor ook al gebruikt voor herberg *De Jacht* (zie aldaar) aan het Raspaillebos.

***Fonteinveld (C5)**

kad B412

194 roeden (59a 64ca)

1642 het Fontaynevelt (Soens 1914, 293)

1663 Fontajnevelt (ARA kp979)

1676 het fonteyn velt (Lb82b)

< Mnl. *fontaine* "bron"

zie ook: Fonteinstraat (Viane)

het Fort (F4)

voormalige woning ter hoogte van Mijnwerkersstraat 14 / kad A228k

't Fort

The Fox (F4)

Edingseweg 325 / kad A240x

café, nu frituur *De Kee* (zie aldaar)

< Eng. *fox* "vos"

***Fraterij (D2)**

kad A37-38

1400 roeden (4ha 30a 43ca)

1571 de fraterye (Pk)

1651 de fratevraeije (OPAM)

1676 de fraeterije opden rocquiers berch (Lb41a)

1711 het Clooster van St Adriaen uijt d'ervve genoemt de fratrije (OPAM)

1711 de fraterije, goet van St Adriaens (OPAM)

1789 d'abdije van Ste Adriaen tot Geeraertsberge, uijt hunne erve genaemt de fraterije (PAM A40)

< *fraterij* "huis van de broeders (= niet gewijde kloosterlingen)"

De Sint-Adriaansabdij bezat in Moerbeke 64 bunder en 64 roeden (= 78ha 89a 11ca) eigendom: niet alleen gronden maar ook pachthoven nl. het Hof te Koppenholle (zie aldaar) en , in het naburige Onkerzele, het Hof ten Broeke, het Hof te Buikmeers en het Hof te Wambas (Van Bockstaele 1981, 37-39)

den Gaerdenaere

1571 den gaerdenaere (Pk)

< Mnl. *gaerdenare* "hovenier, tuinman"

akker

***Galg(estraat) (E5)**

Meestal wordt het deel van de huidige Pauwelstraat bedoeld tussen de Dries en de grens met Galmaarden.

1696 den allewech ofte galge straete (OPAM)

1846 Galg (PAM A108)

1847 wyk Galg (BS)

1849 aan de galg (BS)

1857 aen de galge (BS)

1860 wijk galge (BS)

1851 galgestraat (BS)

1863 Galgestraat (BS)

1901 aan de galgestraat wonende, aan den Dries galgestraat wonende (BS)

1912 Galge (PAM A109)

1914 Galgestraat (SAGM 4)

1935 Galgestraat (SAGM 2)

1959 Galge (PAMA34)

de Galge

< de galg van Galmaarden stond vlak bij die grens (Lb, kaart IX); de galg van Moerbeke stond langs de Halleweg op de hoek van de Edingseweg en de Dreef naar Atembeke (Lb, kaarten VI en VII)

De galg werd aan een uitkant van het dorp geplaatst maar volgens een oud gebruik mocht de schaduw van de galg niet op het grondgebied van het naburig dorp vallen!

< de Halleweg volgt hier het tracé van de weg die Moerbeke met Galmaarden verbindt.

zie ook: Galg, Justitie, Halleweg, Hollestraat, Nieuwe Baan, Pauwelstraat, Coomans Kerkhof

Galmaarden (voetweg van -)

zie: Pirrebaantje, Pirrestraat

***Ganzenweidje (F4)**

kad A272-274

115,5 roeden (35a 51ca)

1676 een weyde genaemt het ganseweijken (Lb17b)

< mogelijk verwijst de naam naar een spaarbekken op de nabijgelegen Hollebeek (vgl. *Gansbeke* bij Van Durme 1988,164)

Gemeentedries

zie: Dries

Gendarmerie (E4)

Edingseweg 291 (hoek met Zikastraat, nu bakkerij) / kad A199s

de gendarmerie (De Cock e.a. 1983, 14)

< tijdens het interbellum was het de woning van rijkswachter Honoré Van Hulle (1891-1962)

***Geraardsbergenveld**

1571 aen tgheersberschevelt, op gheersberchvelt, op gheertsberghevelt (Pk)
vermoedelijk aan de Geraardsbergse Weg (= Zikastraat) gesitueerd

***Geraardsbergse Weg**

zie: Zikastraat

Germaine (F5)

Edingseweg 268 (hoek Kuiperstraat) / kad B 629
1947 café Germaine (De Cock e.a. 1983, 77)

***Gewad (het -) (H3)**

aan de Marke ter hoogte van kad A444

1676 t' gewat (Lb kaart I)

< Mnl. *gewat* "doorwaadbare plaats, voord, ondiepte": hier kruiste een voetweg, *Chemin de Moerbeke* of *Den Dreue van Viaenen*, de Marke om in Viane (vroeger grondgebied Twee-Akren) de Akrenstraat te bereiken.

***Groenstraat/Groeneweg (D3)**

Lintjeswerkstraat en aansluitend deel van de Atembekestraat tot aan het kruispunt met de Halleweg

1495 aen de groenstraete (Tw)

1520 ande groene straete (Reg)

1651 de groen straete (OPAM)

1676 tot opden groenen wech, lanckxt den gruenenwech, neffens de groen straete (Lb49a)

1813 het groenstraetjen (BS)

1859 Groen Straet (P) [= alleen Lintjeswerkstraat]

1966 Groenstraat (PAM B54) [= alleen Lintjeswerkstraat]

1976 Groenstraat (kad) [= alleen Lintjeswerkstraat]

< *groen* "met gras begroeid, niet geplaveid en dus omlegbaar" (Van Durme 1988, 211 & 1999, 73),
"wisselweg over braakliggend (groen) land" (De Brouwer 1973, 173)

zie verder: Lintjeswerkstraat, Atembekestraat

***Grote Atembekekouter (B3-4,C3-4)**

de kouter gelegen tussen de Halleweg en de Hollebeek

1676 opden grooten haetenbeeck cauter (Lb50b)

1833 Den Grooten Atembeek Kauter (Pkad)

1859 Grooten Athembeek Kauter (P)

zie ook: Atembekekouter, Kleine Atembekekouter

***Grote Atembekekouterweg (C3)**

voetweg nr. 7 (Bw), vanaf Atembekestraat 107 door het veld tot Atembekestraat 75, 69 en 65

1859 Grooten Athembeek Kauter Weg (P)

Een veldkapelletje aan de Atembekestraat 107 markeert het vertrekpunt van deze veldweg. Het eindpunt is een nu doodlopend straatje op de Kouter.

Grote School (E4)

Edingseweg 202 / kad B52c

de gruuëte skoole

lagere gemeenteschool (1873-1972), achter het gemeentehuis; nu bibliotheek en dorpszaal
zie ook: Kleine School, Vinkenhof

***Grotestraat**

zie: Edingseweg, Kapellestraat

***'s Gruiters Bunder**

1398 an sgrut(er)s bunre (Tw)

< PSN De Gruiter (echter vooralsnog niet in Moerbeke aangetroffen) of beroepsnaam *gruiter* "de man die de gruit leverde en verkocht of in het brouwsel mengde" (Debrabandere 1993, 613)

Grysenberch

1571 grysenberch (Pk)

huisnaam

***Hagens Goed**

1460 vp haghins goet (Tw)

< PSN Van der Hagen, in Moerbeke gekend: 1288 pieter van der hagen (Tw), 1293 jan van der haghe (Tw), 1302 clais dele haie (Tw), 1328 arnout van der hagen (Tw), 1388 bette vander hagen (Tw)

Hakuna Matata (C5)

Koppenhollestraat 37 / B362

bed-and-breakfast

< "maak je geen zorgen!" (Swahili), vooral bekend geraakt door een liedje uit de Disney-productie *The Lion King*.

***Hallestraat**

zie: Halleweg

Halleweg (C2-3)

voetweg nr. 23 (Bw)

1627 den Hallenwech (Soens 1914, 98)

1651 den hallewegh aldaer (OPAM)

1651 aenden hallewech (OPAM)

1676 de holle straete oft den hallewech (Lb81a) [hier het deel van de Pauwelstraat tussen de Hollebeek en het kruispunt met de Koppenhollestraat]

1696 den allewech ofte galge straete (OPAM)

1711 op een partije thiendelandt (...) gelegen op den Blijnenbergh (...) suyd d'hollestraete (OPAM)

1774 den alleweghe (SAA LVA 1815)

1779 de baen naer Halle (De Ro 2005, 181)

1798 hallenweg (BS)

1800 aleweg, hallenweg (BS)

1806 halleweg, chemin d'halle, hallestraete (BS)

1867 halleweg (BS)

1959 Halleweg (PAMA34)

Den Hallen weg (kad)

< Langs deze weg trekken nog altijd (vooral West-Vlaamse) bedevaarders in het Pinksterweekend van de Oudenbergkapel in Geraardsbergen naar basiliek van Halle.

De benaming **Hallestraat* geldt altijd alleen voor het deel waar de Halleweg samenvalt met de huidige Pauwelstraat terwijl *Halleweg* nu alleen nog gebruikt wordt voor de trage weg tussen het kruispunt van de Edingseweg met de Dreef en het kruispunt aan de Kouter te Atembeke.

Zie ook: Galgestraat, Pauwelstraat

Hazendans 1 (A4)

Brusselsestraat 52 (hoek met Atembekeweg) / kad B215-219

1571 den hasendans (Pk)

1639 op seker stede huys en erve genompt den haesendans (OPAM)

1676 met hun hofstedeken genoemt den haesendans (Lb98b)

In 1571 was het een herberg, uitgebaat door Jan de Hondt, in 1676 een hoevetje eigendom van de erfgenamen van Philips Peeraerts. De *Hazendans* bevond zich aan het Bosgat, aan de rand van de Atembekehaag (zie aldaar), een uitloper van het Raspaillebos.

Deze poëtische plaatsnaam trof men in 1575-1752 ook in Herne aan (Billiet 1955, 86)

Hazendans 2 (A4, ook Onk)

Vanaf 1977: nieuwe benaming voor een deel van de Vossenstraat/Atembekeweg (Onk)

1800 wyk Atenbeke onkersel straete (BS)

1859 Moerbekenboschlos (P)

1914 Vossenstraat (SAGM 4)

1976 Vossenstraat, Vossestraat

den Heet (A8)

kad B346 deel

den Heet

< "heide"

gerooide plaats in het Karkoolbos

***Heilige-Geestmeers (G3)**

kad A280a

336 roeden (1ha 3a 30ca)

1676 met eene weyde genaemt de h:g: weijde (Lb17a)

1696 item eenen mersch genoemt H. geest mersch groot drij dachw xxxvj roed (OPAM)

Deze weide behoorde in 1676-1696 tot het "armengoed" van Moerbeke (Vgl. o.a. *Heilige Geestland* in Haaltert: De Brouwer 1955, 151)

***Heiman (F1)**

kad A100cd

196 roeden (60a 26ca)

1571 inden heyman (Pk)

1676 opden rocquiers berch ... den Eijman, den heijman (Lb33a,34a)

1711 sijnen lochtingh te Schilbeke (...) oost den heijman (OPAM)

< PSN *Heyman* (heide + man)

Heirbaan, Heirweg

zie: Edingseweg, Brusselsestraat ...

Helle (A5)

kad B275-277

191 roeden (58a 72ca)

1571 inde helle (Pk)

1676 met een bosken in d'elle, d'helle (Lb91b & kaart XIII)

1959 Kouterdelle (PAM A34)

d' Helle

< Mnl. *delle* "dal, bodeminzinking" (Van Durme 1988,116) of "helling, uitloper van een hoogland" (Van Durme 1999, 23); courante plaatsnaam, o.a. ook in Aalst, Erembodegem, Haaltert, Iddergem, Pollare, Welle (De Brouwer 1951, 106 & 1973, 175) en Herne (Billiet 1955, 89).

voor een verklaring zie: Helle (Viane)

***Hemelrijk (F5)**

kad B583-584

914 roeden (2ha 81a 1ca)

1399 bouen themelrüke (Tw)

1423 int hemelrike (Tw)

1571 themelrycke (Pk), int hemelrijcke (Tw)

1676 het hemelrijck, het hemelryck, het hemerijck (Lb61a,67a & kaart X)

< *hemerijk* "ham, hamvormig perceel, perceel in een beekkromming", hier de bocht van de Meirbroeklokke; door volksetymologie als *hemelrijk* begrepen (Vgl. Billiet 1955, 91 en De Brouwer 1955, 149) of verkleinwoord *emila* van **emme* "weide" (Carnoy 1948-1949, 188).

Hemelrijk als sarcastische benaming voor de laatst bewoonde plaats vóór de galg, zoals in Velzeke (Van Durme 1988,248), is hier minder waarschijnlijk als verklaring: het Hemelrijk is een drassige weide en ligt vrij ver van de galg van Galmaarden, in vogelvlucht ca 500 m ten zuid-westen.

Het toponiem is zeer verspreid (De Brouwer 1958, 246 & 1960, 132).

zie ook: Klein Hemelrijk

Hendrick De Mey (stede –)

1571 stede hendrick de mey (Pk)

eigenaar was toen Hermes Van Aultre (Pk 100)

***Herenbeek (G5?)**

1334 PSN jan van der eerenbeken (Tw)

1374 PSN jan vand(er) eerenbeke (Tw)

1571 ter eerenbeke (Pk)

Alle beken waren vroeger eigendom van de landsheer. Hier gaat het vermoedelijk over de Meirbroeklokke (zie: Herenbeekstraat, Herenbeekveldeken).

In 1396 was Gillis van der Eerenbeken uit Moerbeke buitenpoorter van Geraardsbergen (De Brouwer 1954, 11)

***Herenbeekstraat**

zie: Meirbroekstraat

***Herenbeekveldeken (G5?)**

1571 deerbekeveldeken, int erenbekeveldeken (Pk)
vermoedelijk het akkerlandgedeelte van de Meirbroek
zie: Herenbeek

***Herenbos (A8)**

kad B259-261

1639 's heeren Bosch (OPAM)

1676 met een perceelken lants in s'heeren Bosch (Lb98a)

Vroegere uitloper van het Moerbekebos (zie aldaar).

***'s Herenstraat**

ligging onbekend

1571 aen tsheerenstraete (Pk)

< "grote weg waarop de heer aanplantingsrecht bezat" (De Brouwer 1973, 175); over de verwarring met Heerstraat zie: Van Durme 1988, 252

zie verder: Atembekestraat, Brusselsestraat, Edingseweg, Heuvelstraat, Kapellestraat, Koppenhollestraat, Leeuwergemstraat, Pauwelstraat

***Hermes De Nayere (Huis -) (G4)**

kad A268

1571 thuys hermes de nayere aende oude marcke (Pk)

< PSN Hermes De Nayer, eigenaar (Pk 93)

Heuvelhoek (F4)

Heuvelstraat 1A / kad A240rs

voormalig café op de hoek van de Heuvelstraat en de Edingseweg, rechtover café *Bascul* (zie aldaar), nu appartementsgebouw

Heuvelstraat (F1-4)

1455 an de strate jeghen tboch hout (Tw)

1571 inde overstraete, inde overstrate (Pk)

1676 De ouerstraete (Lb11)

1696 sheeren straete, inde ouerstraete (OPAM)

1711 s'heeren straete (OPAM)

1789 de heuverstraete (PAM A40)

1798 heuvelstraete (BS)

1800 heuverstraete (BS)

1806 heuverstraete (BS)

1807 huiverstraete, d'heuverstraete, d'hovestraete, d'Overstraete (BS)

1808-1823 d'Overstraete (BS)

1825 Overstraete (BS)

1826 in de Heuverstraat (BS)

1828 de heuverstraete (PAM A40)

1830-1842 Heuverstraat (BS)
 1834 de huverstraete (PAM A40)
 1843 Heuvelstraat (3x) , Heuverstraat (1x), Onderstraat (!) (BS, zelfde gemeentesecretaris)
 1844-1855 Heuverstraat (BS)
 1846 Huverstraat, Heuverstraat (PAM A108)
 1854 Overstraet (Vdm)
 1856 Heuvelstraat, Heuverstraat (BS)
 1857 Heuverstraat (BS)
 1863 Heuvelstraat (BS)
 1864-1867 Heuverstraat (BS)
 1868 Heuvestraet (BS)
 1898 Overstraet (MGI)
 1901 ten gehuchte schilbeke aan de heuvelstraat, in het dorp aan de heuvelstraat (BS)
 1912 Heuvel of Overstraat [sic!] (PAM A109), Heuvelstraat (PAV145)
 1914 Heuvelstraat (SAGM 4)
 Heuvelstraat (kad)
 d' *Euverstroëete*

< Onl. *over-* "hoger gelegen", hier ten opzichte van de Markevallei

heuvel- als hypercorrectie, na palatalisatie van *over-* tot *euver-*, naar Heuvelstraat: deze straat loopt verder door in de Zavelstraat (Overboelare) en leidt zo naar de hoger gelegen Buizemont (Overboelare) (vgl. Francq 1979, 86). Hetzelfde fenomeen deed zich voor in Pollare: 1571 *ter overstrate* > 1764 *de heuverstraete* > 1846 *Heuvelstraat* (De Brouwer 1973, 190).

De palatalisatie komt ook voor in b.v. 1494 *Heuverboelaer* "Overboelare" (Gaublomme 1974, 113) en vandaag in dialectwoorden als *euning* "honing", *eurlog* "oorlog", *euverste* "overste" (AZ).

Het gedeelte Heuvelstraat huisnrs. 146-163 vormt de grens met Overboelare, gehucht Schillebeek (Kalvariestraat en Schillebeekstraat).

zie ook: Boekhout, Overstraat (Viane)

Hoelbekestraat

zie: Hollebeekstraat

Hof

Zie: Berge, Koppenholle, Leeuwergem

***Hofbaan van de Rokiersberg**

1711 de hofbane vanden Rockiersb[erg] (OPAM)

***Hoge Weg (C6?)**

1696 ende den Hoogenwech doorloopt naer de Raspaelle (OPAM)
 mogelijk de (hoog gelegen) Bosstraat (zie aldaar)

Hollebeek (B4-G4)

waterloop nr. O5220

1290 PSN esteuenes de holbeke (Tw)

1639 syn stede aen de kercke van moerbeke oost de Beke ... en voren ter straete (OPAM)

1663 de beke (ARA kp979)

1693 over de beke van Atenbeek af comende tot de proche van vianen (OPAM)

1769 de beeke (SAA LVA 4315)
 1833 Hollen beek (Pkad)
 1887 d'Hollebeke (PV)
 1951 Hollebeek (MGI)
de beke

< Mnl. *hole* "hol, in een uitholling gelegen" (Van Durme 1999, 88)

De Hollebeek ontspringt in de weiden van het Hof ten Broeke (Onkerzele), waar ze Kallebeek (zie aldaar) of Eikborrebeek heet.

***Hollebeekstraat (E4-5)**

Deze straat liep langs de Hollebeek vanaf de Edingseweg (huisnr. 240), via Leeuwergemstraat naar de Dries, waar ze aansloot op de huidige Pauwelstraat. Door de aanleg van de spoorweg werd de Hollebeekstraat onderbroken. Ze is nu in 3 delen opgesplitst: Edingseweg (huisnr. 240-242), Willem van Moerbekestraat (12-22 en 1-3) en Leeuwergemstraat (volledig).

1711 de hoelbekastraete (OPAM 14)
 1806 hollebeekstraete (BS)
 1816 holebeekstraete (BS)
 1822 wijk hollebeekstraete (BS)
 1823 Hollebeekstraat (BS)

Holle Straat (E5)

Het deel van de Pauwelstraat tussen de Hollebeek (Dries) en het kruispunt met de Koppenhollestraat en de Stoffelstraat

1676 de holle straete oft den hallewech (Lb81a)
 1711 op een partije thiendelandt (...) gelegen op den Blijnenbergh (...) suyd d'hollestraete (OPAM)
 1813 d'hollestraete (BS)
 1814 hollebroekstraete (BS)
 1817 d'holestraete, d'hollestraete (BS)
 1818 rue dite dollestraete conduissant à Gammerage, d'hollestraete (BS)
 1823 Hollestraat (BS)
 1846 Ollestraet (PAM A108)
 1848 Ollestraat (BS)
de mannenberg (fb)

< holle weg

<PSN *Manne*, bijnaam van de familie De L'Auvre, o.a. oorspronkelijke uitbaters van een drankencentrale (nu *Den Dries*) aan de voet van deze helling
 zie ook: Galgestraat, Pauwelstraat

***Hooiman**

omgeving Schillebeek

1696 den hoijman (OPAM)

eigenaar was Pieter Coninck

Hort

1455 an de hort (Tw)

< Mnl. *hort* "mat van gevlochten teen; staketsel"

Huyblockschoof

tussen Rokiersberg (E2) en Montoie (E1)

1676 den huyblockschoof (Lb38a)

< *uil* + *blok* “gesloten veld” (of PSN *Huyblock* ?) + Mnl. *scoof* “het te velde staande gewas”

Ingelscherbeek (A5)*beek**

nu gekend als de Bosbeek (zie aldaar)

1189 de moerbecka usque ad rivum Inghelxici (Tw)

1201 rivum Inghelici, Inghelria (stadskeure Geraardsbergen)

percelen

Kapellestraat 3A-13 & 16-30 / kad B263,266,293,296,297; 284,287,288,289,291

De Kapellestraat loopt dus dwars door de Ingelscherbeek

1ha 6a

1330 PSN j. de(n) sterken va(n) ingelsbeke (Tw)

1335 op een hofstede die ghelegghen es ter inghelscherbeken (Tw)

1339 ter inghelscher beken (Tw)

1385 PSN willem soykins van der ynghelscher beken (Tw)

1395 ter inghelscher beeken ... te coppenhole (Tw)

1409 Inghelscher Beken (stadskeure Geraardsbergen)

1413 ter ynghelsscherbeken (Tw)

1426 gheleghe(n) t(er) ingelsche(er) beken int cout(er)kiin (Tw)

1462 ghelegghen ter ingherlscherbeke int couterkin (Tw)

1491 een heerscap gheheeten ter inghelscher beke (Tw)

1494 ter ingelscher beken int couterkin (Gaublomme 1974, 111)

1500 Inghelscher beke (De Potter & Broeckaert 1898, 1n)

1571 capelrye ter Inghelscherbeke, ter lghelscherbeke (Pk)

1639 een huys en erve ter Ingelscher beke prochie van moerbeke (OPAM)

1676 het gescheet van Ingelscher beke, het gescheet van Grimmingen Ingelscherbeke, Grimminghen
Ingelscherbeke (Lb87a,91b & kaarten XIII & XIV)

1696 de selve erfve gelegen t Attenbeck ofte ter Ingelscherbeke (OPAM)

1700 Engelschaerbeke (De Potter & Broeckaert 1898, 1n)

1711 tot Atenbeke tegen Engelschaerbeke, te Engelschaerbeke t'atenbeke (OPAM)

1798 wyk van engelschaerbeke (BS)

< Germ. *enge*- “hoger gelegen veeweide” of *angi*- “de bij een dorp horende akkers” (Francq 1979, 46)
+ *beek* (i.c. de Bosbeek)? De ligging bij de beek en de toevoeging *int couterkin* (1426, 1462, 1494)
pleiten eerder voor de tweede hypothese. Ook mogelijk is PSN *Ing(h)els*, die in 1571 in de
aangrenzende gemeenten Overboelare en Onkerzele voorkwam (Pk 128 & 212).

Ingelscherbeek was een kleine heerlijkheid in het huidige gehucht Atembeke, met een eigen baljuw
en schepenen (De Potter & Broeckaert 1898 Moerbeke, 6; id. Grimminge, 7; niet vermeld bij Van
Twembeke z.d.). Blockmans noemt de *Ingelsche beek* een “beek onder Grimminge” (1941, 15 n4):
wellicht bedoelt hij dat de heerlijkheid vroeger onder Grimminge ressorteerde. In het landboek van
1676 wordt de heerlijkheid inderdaad ingekleurd als een enclave die niet tot het grondgebied van
Moerbeke behoort: landmeter Peter Meysman vermeldt dan ook niet wie de eigenaars en de

gebruikers van deze percelen waren. Volgens De Potter & Broeckaert behoorde de heerlijkheid in het begin van de 15^e eeuw tot de graaf van St.-Pol (o.c. Grimminge, 7).

Uit de voorbeelden van 1395 (*te Coppenhole*) en 1426, 1462, 1494 (*int couterkin*) leiden we af dat *Ingelscherbeek* in de 14^e en 15^e eeuw ook als synoniem voor *Atembeke* gebruikt werd.

*De Jacht (A7)

Kapellestraat 54 / kad B338I

1774 eene heirberge van oudts teijde genaempt het pannenhuijs commende van vooren aen de heirbaene leedende van geeraersberghe naer de stadt Brussel (SAA LVA 1815)

ca1950 De Jacht

ba Krolle

< eigendom van de familie De Smet (bijnaam *Krolle*)

< trefpunt voor jagers

herberg aan de rand van het Raspaillebos, op de Popp-kaart (1859) als *cabaret* (zonder naam) aangeduid

voor *Pannenhuis*, zie ook : Fixe

De Jonge Garde (E4)

Edingseweg 307 / kad A237f²

restaurant

< woordspeling op een veelgebruikt keukengerei en het idee dat een jonge generatie aan het fornuis staat

*Justitie (C2)

kad B1d

1676 de Justitie van Moerbeke, de Justicie van Moerbeke (Lb38a & kaarten VI & VII)

hier bevond zich de eigenlijke galg van Moerbeke

zie ook: Galg !

De galg van Moerbeke en de Doodslag (nu omgeving Dr. Derolaan) (landboek 1676)

K- zie ook C-***het Kakkenestje (E4)***'t kakkenesj(t)'n*

vroegere schuilplaats van de kinderen, achter de kerk

Kallebeek (A2-B3, Onk)

1859 Kallebeek (P)

1959 Eikborrebeek (PAMA34)

< 1440 *Calenberch* "kale berg" (Soens 1914, 277), de uitloper van de Oudenberg waar deze beek ontspringt; ze bevoorraade de vijvers van het Hof ten Broeke, één van de grote pachthoeven van de Geraardsbergse Sint-Adriaansabdij (Soens 1914, 96 vv.; Van Bockstaele 1981, 37), en gaf haar naam aan de Kallenbroek (zie verder).

De Kallebeek mondt uit in de Hollebeek (zie aldaar).

zie ook: Dreef, Vijver, Vijvermeers

Kallenbroek (B2-3, Onk)

kad B391,392,396

1642 Caelenbrouckmeersch (Soens 1914, 281)

1726 Callenbrouck (ARA kp981)

1761 Den Callebroeck (ARA kp993)

1830 Het Kallenbroek (Pkad)

Het Kalkenbroek (kad)

zie ook: Kallebeek

Kalseide

zie: Edingseweg

***Kamblok (D4)**

kad B55ac

1651 het Camblock (OPAM)

1711 op het Camblock (OPAM)

< Mnl. *cam(me)* "brouwerij"; de brouwerij zelf bevond zich kad B479-484 (Edingseweg 244-248), net naast de Hollebeek. Later stichtte Adriaan Joseph Berckmans (*Tollembeek 1766) een brouwerij iets verderop (kad. B630, Edingseweg 278-280), die in 1860 tot de cichoreifabriek *Radix* (zie aldaar) omgebouwd zou worden (François 2017, 12).

***Kamlochting (D4?)**

vermoedelijk in de omgeving van de brouwerij

1571 de camme lochtinck (Pk)

Zie ook: Kamblok

Kapel

zie: Kapelletje van de Boerinnenbond, Mariakapel, Onze-Lieve-Vrouw van Banneux, Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen, Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde, Sint-Jozefskapel, Zielkapel

Kapellendries

zie: Dries 2

Kapellerijgoed (B4)

kad B125c

13a 40ca

1651 op kerssekens cauter (...) het cappelrye goet (OPAM)

1696 oost het cappelreijgoet (OPAM)

genoemd naar de eigenaar van dit perceel, "*de cappellerije deser prochie*" (< Mnl. *capellerie* "goed, stichting ter bezoldiging van een kapelaan")

Kappellestraat (A5-8)

1639 s'heeren straete (OPAM)

1676 de heerbaene van Geeraerdsbergen naer Brussel gaende (Lb kaart XV)

1711 te Engelschaerbeke t'atenbeke ... noord de groote straete... (OPAM)

1779 de Brusselsche Baene (SAA LVA 1897)

1798 atenbeke straete van den bos (BS)

1799 capellendreef (BS)

1859 Athembeek Straet (P)

1901 kapelstraat, kappellestraat (BS)

1908 Kappellestraat (BS)

1914 Kappellestraat (SAGM 4)

1924 Kapelstraat (PAM B93)

1961 Kappellestraat (ARGM 845)

Kapelle straat (kad)

< verbindt het gehucht Atembeke, vanaf het kruispunt met de Kruiwagenstraat en de Koppenhollestraat, met de kapel van Onze-Lieve-Vrouw-van-Vreugde, aan de rand van het Raspaillebos

zie ook: Atembekestraat, Brusselse straat

***Kapelletje van de Boerinnenbond (F2)**

Mariakapel bij de woning Heuvelstraat 91 (kad A91e²)

't kappelleke van de Boerinnenbond

in 1936 opgericht n.a.v. van de 25^e verjaardag van de Boerinnenbondafdeling Moerbeke-Atembeke

***Kareeloven (D2)**

kad A5-6

1112 roeden (3ha 41a 89ca)

1676 tot op sekere stucklants genoemd den Careelhouen, de Careelhouens (Lb43b)

< *kareel* "vierkante tegel, baksteen". Mnl. *careel*, Ofr. *carel*, *quarel* < Volkslat. *quadrellum* < *quadrus* "vierkant" (Debrabandere 2005, 175). Op het perceel stond dus ooit een *buitenoven* voor het maken van bakstenen (zie b.v. De Cock e.a. 1983, 27). Dit toponiem komt o.a. ook voor in Hofstade (Aalst), Impe, Lede en Pollare (De Brouwer 1958, 117 & 1973, 179).

zie ook: Kareelovenmeers (Viane)

***Karkoolbeek (B4-6)**

Waterloop nr. O5221

1964 Carcoolbeek (SAGM 9)
 2017 Carcoolbeek (doc Aquafin)

Ontspringt in de Diepenbroek, aan de rand van het Karkoolbos (perceel B 330g), kruist de Koppenhollestraat en mondt uit in de Bosbeek aan het snijpunt van de percelen B138d, B137a, B132b; vanaf hier loopt ze als Bosbeek langs de verkaveling Karkoolstraat en perceel B384 om tenslotte uit te monden in de Kallebeek/Hollebeek aan het snijpunt van de percelen B118f, B114x en B389b.

zie ook: Bosbeek, Karkoolbos

Karkoolbos (A8)

deel van het Raspaillebos

kad B345-347 (= rechterkant van de Kapellestraat, vanuit Atembeke gezien)

23ha 52a 90ca

1676 den Bosch van[den] heere van Moerbeek en van[den] heere Courcol genaemt den raspailen Bosch (Lb100a)
 1854 Carcool Bosch (Vdm)
 1951 Karkoolbos (MGI)
 1959 Carcool Bosch (PAMA34)
 Den Carcool Bosch (kad)

< de toenmalige eigenaar: ridder Alexandre de Bailliencourt Courcol (1623 -1691), raadsheer en ontvanger-generaal van de Raad van Financiën te Brussel, intendant van het hertogdom Brabant en de heerlijkheid Mechelen (Duerloo & Janssens 1992-1994). Hij was ook eigenaar van het perceel B345 (15ha 88a). Op de kaart XV van het landboek van 1676 staat dit perceel als *Boelaere Bosch* aangeduid, wellicht een vergissing: in de inleiding op beloop XV komt deze benaming niet voor en het (huidige) Boelarebos ligt trouwens in Overboelare.

zie ook: Karkoolstraat, Moerbekebos, Raspaillebos

Karkoolboslos (A5-B5)

Kapellestraat 48-50

1859 Carcool bosch los (P)

niet te verwarren met : Karkoolstraat

Karkoolstraat (B4)

tot 1977 Bosbeek (SAGM 10)

1977 Karkoolstraat

de Bosbeek

< naar het Karkoolbos, waar één van de twee takken van de beek ontspringt die door de verkaveling (in 1973 aangelegd) loopt

zie ook: Bosbeek, Karkoolbos en Karkoolbeek

de Kassei

zie: Edingseweg

***Kasteelgoed**

1387 up tcastel goed te moerbeke (Tw)

1391 up tcasteelgoed te mourbeke (Tw)

1394 vanden casteelgoede (Tw)

***Kattenkomp (H3)**

populaire zwemplaats aan de Marke bij perceel kad A377r
zie ook: Donderkomp, Marke, Kattekomp (Viane)

de Kee (F4)

Edingseweg 325 / kad B240o
frituur, dicht bij het station; vroeger café *The Fox*.
< Fr. *quai* "spoorwegperron"

***Keerstraat**

1483 ande keerst(ra)te (Tw)

Kerk (Atembeke) (A4)

kad B226r

1963 Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde

In 1963 gewijd, in 2006 aan de eredienst onttrokken.

De kerk kreeg dezelfde naam als de kapel aan de voet van de Bosberg (zie ook: Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde) (Van Bockstaele 1978, 136)

Herinneringsplaatje dat n.a.v. de wijding in 1963 verkocht werd

Kerk (Moerbeke) (E4)

kad B466

- 1571 aende kercke, achter de kercke (Pk)
- 1639 syn stede aen de kercke van moerbeke (OPAM)
- 1651 de kerck (OPAM)
- 1809 sa maison située près de l'Eglise (BS)
- 1822 ontrent de kerk alhier, ontrent de kerke (BS)
- 1823 aan de kerk (BS)
- 1846 in hare woonst gehuchte kerk (BS)
- 1901 in het dorp aan de kerk (BS)
- 1912 Kerk (Dorp) (PAM A109)

1914 Kerk (SAGM 4)

de Keirke

De parochiekerk van Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte (15e-18e eeuw) werd vaak als een ander referentiepunt gebruikt dan het meer zuidwaarts gelegen Dorp (zie aldaar)

Kerkbaan (D4)

het gedeelte van de Kouter op de Halleweg dat vanaf het kruispunt met de Atembekestraat, via het huidige kerkhof (de vroegere Leeuwergemweg), naar de kerk loopt

1901 kerkbaan (BS)

1908 op den Atembeek kouter Kerkbaan wonende (BS)

1914 Kerkbaan (SAGM 4)

Kerkenveldeken (E4)

kad B451-453,464

780 roeden (2ha 39a 81ca)

1651 het kerckveldeken ... rontom behaecht comende aen den kerck muer (OPAM)

1676 het kercken veldeken, kercken velden (Lb49a,53b & kaart VIII)

1789 het Kerkenveldeken (PAM A40)

1912 Kerkeveldeke (PAM A109)

't Keirkeveljeken

Het Kerkenveldeken besloeg in de 17^e eeuw het Moerbekeplein (behalve de huisnummers 16-26) en het volledige perceel tussen de Edingseweg (nrs. 216-224) en de Willem van Moerbekestraat (nrs 30-32): het bleef minstens tot 1859 akkerland. Nu slaat de benaming alleen nog op de woningen aan het oostelijk deel van het plein (nrs. 16-26).

<In 1676 was de *pastorije* eigenaar, in de 19^e eeuw de Geraardsbergenaar Franciscus De Clippele.

Het verkleinwoord *veldeken* wijst op een privaat, vaak laaggelegen, omsloten perceel met een eigen bebouwingswijze (geen drieslagstelsel): het voorbeeld uit 1651 specificeert inderdaad dat het *rontom behaecht* was (Devos 1991, 228-229).

zie ook: Moerbekeveldeken, Moerbekeplein

***Kerkhof (E4)**

kad B465

1711 item t' kercken veldeken tiende landt paelende oost t kerckhof (OPAM)

1946 gewezen kerkhof (SAGM 1)

1947 oud kerkhof (SAGM 1)

Hier wordt het kerkhof rond de parochiekerk bedoeld (foto in De Cock e.a. 1983, 67). Bij de aanleg van de Nieuwe Baan (zie: Pauwelstraat) werd een deel van dit oude kerkhof opgeruimd.

In 1924 is gemeente begonnen met de aanleg van de huidige begraafplaats (kad B52p²), tussen de Kerkhofstraat en het Kerkhofbaantje.

***Kerkhofbaantje (D4)**

voetweg nr. 7 (Bw), die de huidige begraafplaats met de Atembekestraat (Kouter) verbindt

't Keirkofbontj'n

zie ook: Processieweg

Kerkhofstraat (E4)

1959 Kerkhofstraat (PAMA34)

1961 Kerkhofstraat (ARGM845)

't Kosterstrotj'n

De huidige begraafplaats werd vanaf 1924 op perceel kad B52p² aangelegd, ter vervanging van het kerkhof rond de kerk.

De dialectbenaming **Kosterstraatje* zou, volgens lokale informanten, verwijzen naar de vroegere koster, die verschillende huisjes in deze straat bezat, maar wellicht is de benaming ouder (zie: Priesteragieveldeken in 1676).

Zie ook: Processieweg

Kerkstraat (E4)

1901 kerkstraat (BS)

1961 Kerkstraat (ARGM845)

de Keirkstroëete

vanaf 1977: Willem van Moerbekestraat

zie ook: Pastorijweg

Kerkweg

zie: Mijnwerkersstraat

***Kersekenskouter (E2-3)**

kad A113-117,123,125-147

1354 de kersekerin cout(er)e (Tw)

1399 up kersekings coutre (Tw)

1426 up kerselkings cout(er)e (Tw)

1455 vp kersekings cout(er)e (Tw)

1475 vp kerssekens coutere (Tw)

1520 up kerssekings coutere ant nuwenhuys en[de] boven anden kerckwech, up kerssekens coutere (Reg)

1571 op tkerssekingscoutere (Tw)

1651 den kerssekens Cauter, den Kersseckens Cauter, op kersekens Cauter, op kerssekauter, den kessekens cauter (OPAM)

1676 Kessekens Cauter (Lb kaart V)

1696 den kessekenscautre, opden kerssekenscautre, kerssekenscautere, op den kessekens cautere (OPAM)

1792 den kersekens cauter (PAM A40)

De Kersekens Kauter (kad)

de Kezzekeskaater

zie ook: Kleine Kersekenskouter

Kertewege

zie: Kruiwagenstraat

Kets, ketse

diverse locaties: Kouterken, Marktweg, Schillebeekkraaibaan, Tienbundersweg, Zikastraat

***Kleemput**

1460 toten cleenputte (Tw)

< “put waar leem (dial. *kleem*), gebruikt bij het bouwen en bij de bemesting, werd gestoken” (De Brouwer 1973, 181)

zie ook: Limput

de Kleie (F2)

verbindingswegje vanaf de Heuvelstraat (nr. 64) naar de Kersekenskouter

1954 Kleiweg (SAGM 5)

1959 Kleie (PAM A34)

de Kloaje

< plaats waar kleilagen uit het Tertiair dagzomen (Van Durme 1999, 104)

Nu is de weg door de spoorweg onderbroken.

***Kleine Atembekekouter (C2-3,D3)**

gedeelte van de Atembekekouter tussen de Halleweg en de Edingseweg

1642 op den cleenen Atembekecautere (Soens 1914, 282)

1651 op den Clynen Atembeek Cauter (OPAM)

1676 den Cleijnen Haetenbeeck Cauter (Lb kaart VIII)

1696 opden Clijnen Attenbeck Cautre (OPAM)

1711 op den Kleijnen Atembeeck Cauter (OPAM)

1711 op den Cleenen Atembeeck Couter (OPAM)

1833 Kleinen Atembeek Kauter (Pkad)

zie ook: Atembekekouter, Grote Atembekekouter

***Klein Boekhout**

zie: Boekhout

***Klein Hemelrijk (F6)**

kad B580

175 roeden (53a 80ca)

1676 het Cleyn hemel[ryck] (Lb66b)

zie ook: Hemelrijk

***Kleine Kersekenskouter (E3)**

omgeving A141-143

1696 opden Clijnen kessekenscautere (OPAM)

1711 op den Cleijnen Kersekens Cauter, op den Kleynen Kersekenskauter, op den Kleijnen Kerssekens Cauter (OPAM)

zie ook: Kersekenskouter

***de Kleine School (E4)**

Willem van Moerbekestraat 30-32 / kad B453a3-p3

de klein skoole

kleuterschool, nu van het Sint-Catharinacollege

zie ook: Zondagsschool, Grote School

***Kleine Zikastraat (E3)**

zijstraat van de Zikastraat (= Zikastraat nrs. 52-64), vroeger deel van de voetweg nr. 14

1800 den Nattendries (BS)
 1811 den Nattendries (BS)
 1859 Nattendriesch Weg (P) [deel]
de Klein Zikastroeëte

zie ook: Nattendries

De Klokke (F4)

Edingseweg 240 / kad B478g

De Klokke

Voormalige herberg. Oost-Vlaanderen telt (telde) veel herbergen met deze naam (Kerckhaert 1983, 67-68), b.v. ook in Viane, vooral in de omgeving van de kerk. *De Klokke* in Moerbeke lag evenwel vlak bij de Vierschaar (zie aldaar).

de *Koekoek (G5)

kad B649-654

538 roeden (1ha 65a 41ca)

1651 den Koeckoeck meersch, uyt syner meersch genompt den Coeckoeck (OPAM)
 1676 den Coeckhoeck, eene weijde genaemt den koeckhoeck (Lb61a,68a)
 1696 den kouckouck, hunnen mersch genoemt den couckouck (OPAM)
 1833 Den Koekkoek (Pkad)

Koer (E4)

kad B446

de Koe:r

< “volksbuurtje rond of aan één binnenhof” (Van Durme 1999, 108)

huisjes die in een halve cirkel tussen Pauwelstraat 1 en 2 stonden maar verdwenen zijn door de aanleg van de Nieuwe Baan (zie aldaar).

zie ook: Court (Viane)

***Koeweide (C5)**

kad B403-411,435(deel)

2357 roeden (7ha 24a 67ca)

1676 de koijweijde van thof ten Coppenhole, de Coijnweijde, de koijnweyde, de koeweijde (Lb81a,82ab)
 1696 de coeijweede, de coeweede (OPAM)
 1711 de Coijweeide, den Coeijmeersch, de Coijweijde, de Coeijweijde (OPAM)

De Koning van Spanje (F4)

Edingseweg 228 / kad B454c

1774 den Koninck van Spanien (SAA LVA 1077)
 1859 Le Roi d'Espagne (P)
 ca 1930 Au roi d'Espagne estaminet (De Cock e.a. 1983, 17)
de Keunink

Herberg, opgericht in 1768 (De Brouwer 1952, 42) of 1772 (De Ro 2005, 181) door Joannes Bijl, meier. Een gedeelte fungeerde tijdelijk als gemeentehuis (De Cock e.a. 1983, 17).

Deze herberg werd een laatste maal verbouwd in 1963, gesloten in 1989 (weekblad *De Beiaard* 7.10.1989) en in oktober 2008 gesloopt. De naam bleef bewaard in het appartementsgebouw *De Keuninck*, dat in de plaats kwam.

<frequente herbergnaam (Kerckaert 1983, 82-83)

De Koning van Spanje (foto Louis De Cock, 2007)

***Koppenholle (Hof te -, Goed te -) (C5)**

kad B396-398

- 1240 copenole (Van Durme 1996, 207)
- 1292 ou lieu kon dist Coppenhole (Soens 1914, 123n1)
- 1403 PSN rassé de copenolle (Tw)
- 1410 curtis te coppenole (Tw)
- 1571 hof te coppenhole, op coppenhole, onder Coppenole (Pk)
- 1651 het hof te Coppenhale, Coppennaele (OPAM)
- 1663 thof ten coppenhoele (ARA kp 979)
- 1676 thof ten Coppenhole (Lb81a)
- 1676 PSN Anthon van Coppenhole (Lb36b)
- 1696 een partije landt te Coppennaele (OPAM)
- 1711 te Coppenholle (OPAM)
- 1789 hun Goet te Coppenhole (PAM A40)

Het Goed te Koppenholle (ca 50 ha) behoorde tot de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen (Soens 1914, 123 vv.; Van Bockstaele 1981, 39), die in 1676 in totaal 78 ha 89 a 11 ca grond in Moerbeke bezat. De hoeve werd in de 18^e eeuw afgebroken; het goed was in 1737 al onder verschillende pachters verdeeld.

De huidige hoeve *te Koppenholle* bevindt zich op perceel B391h (Koppenhollestraat 90).

ook als PSN:

1410 item tenent Rasso van Coppenole heredes Henrici van Coppenole ... (Soens 1914, 125n1)

1651 andries van Coppenhaele, Anthonis van Coppenhole, anthoins van Coppenhole (OPAM)

< Van Durme 1996, 234 geeft 3 mogelijke etymologische verklaringen:

1. *coppe* "spin" + *hol*, dus "hol van een spin, moeilijk toegankelijke plaats"

2. Mnl. *coppe* "ronde verhevenheid, top, kruin van een berg" in mv. + *hole* = "inzinking tussen twee bolvormige heuvels in"

3. *coppe* "hoge rug" + *hole* "duiker, brugje" (eerder WVl.)

Het hof te Koppenholle ligt te Atembeke in een depressie waar de Hollebeek en de Karkoolbeek lopen; de tweede hypothese lijkt hier dus de meest aanneemlijke.

***Koppenhollemeers (G5)**

kad B668-669

152 roeden (46a 73ca)

1423 coppenholemersch (Tw)

1571 inde coppenolemeersch (Pk)

1676 den meersch van Coppenhole (Lb70b)

Deze meers ligt in de Meirbroek en hoorde kennelijk bij het Hof te Koppenholle, eigendom van de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen.

Merkwaardig genoeg wordt in het landboek van 1676 *den meersch van Coppenhole* als eigenaar aangeduid! De aangrenzende percelen behoorden toe aan respectievelijk het clarissenklooster (voormalige benedictijnerproostdij) van Beaulieu te Petegem en de benedictijnerabdij van Saint-Sauveur (Sint-Sepulcher) te Anchin (Noord-Frankrijk)

Koppenhollestraat (A5-E5)

1642 s'heere straete (Soens 1914,293)

1651 op Coppenhole velt (...) aende herbaene (OPAM)

1676 de Coppenhole straete (Lb81a)

1696 t Attenbeek bij de linde meerende suiijt west sheerenstraete (OPAM)

1711 een bunder Thiendelandt op het Coppenhollevelt meerende oost de straete leedende naer Atenbeke (OPAM)

1769 Kruisstraat (De Potter & Broeckaert 1898, 4) [hier wordt eigenlijk al de Molenstraat, als verlengde van de Koppenhollestraat, bedoeld; de molen werd pas in 1769 gebouwd]

1799 straete van coppenaele (BS)

1807 Coppenholestraete (BS)

1833 Koppenholestraat (Pkad)

1905 Copenhollestraat (BS)

1909 Kopenhollestraat (BS)

1914 Koppenhollestraat (SAGM 4)

Koppenhole Straat (kad)

de Koppenholleboane (fb)

de Koppenhollestroeëte, de Kruisstroeëte

< genoemd naar de belangrijke hoeve 't hof te Koppenholle (zie aldaar)

< elk kruispunt van straten kon aanleiding geven tot de vorming van het toponiem *Kruis(straat)* (WNT; vgl. De Brouwer 1960, 148), hier de kruispunten van de Koppenhollestraat met twee oude wegen die via Galmaarden naar Brussel leiden: enerzijds de Brusselsestraat/Kapellestraat via het Raspaillebos en het gehucht Bosveld, anderzijds de Pauwelstraat via het gehucht Sint-Paulus.

Koppenholleveld (C4-5)

kad B351-352,360-366,368-380

- 1571 op copenole velt (Van Durme 1996, 207)
- 1642 op t' Coppenholevelt (Soens 293)
- 1651 op t'copenhaele velt (OPAM)
- 1665 Coppenhoelevelt (ARA kp 979)
- 1696 op t copenaeleveldt (OPAM)
- 1700 Coppenhollevelt (De Potter & Broeckart 1898, 1n)
- 1774 Coppenaele velt (ARA kp249)
- 1798 straete van copenaeleveld (BS)
- Het Koppenholle Veld (kad)

zie ook: Opperste Koppenholleveld

***Korrewagenstraat**

zie: Kruiwagenstraat

***Kortewagenstraat**

zie: Kruiwagenstraat

***Kosterij(ken) (E4)**

kad B513

40 roeden (12a 29ca)

- 1639 de Costerye (OPAM)
- 1651 de Costerije (OPAM)
- 1711 t Costeryken (OPAM)

in 1676 wordt *de Costerije* niet als plaatsnaam maar als eigenaar van dit perceel akkerland aangeduid (Lb 55a)

Kosterstraatje

zie: Kerkhofstraat

Kouter (C3-4, D3-4)

kad omgeving B35r (kruispunten Atembekestraat, Halleweg, Kerkhofbaantje)

1462 ande(n) cout(er)e van moerbeke (Tw)

Kauter (kad)

1914 Kouter (SAGM 4)

de K^outer

aske ba jerard op de kauter a vratten loeten aflezen (fb)

aske nog op tkaterken bij Coralie op café zijt geweest en op de bolboen het gespelt (fb)

< Lat. *cultura* (vanaf de 12e-13e eeuw) "nieuw ontgonnen hoger gelegen zandgrond" (Gysseling 1978, 22; Devos 1991, 161-168; Van Durme & Roobaert 2000)

niet te verwarren met: Kouterken (zie verder)

zie ook: Atembekekouter, Kouterken

***Kouterbaan (E5-F5)**

Kuiperstraat en Stoffelstraat

1774 los- ofte Cauter baene ghenaeamt (ARA kp249)

< loopt over de Wilgierkouter

Kouterdelle

Zie: Helle

***Koutergat**

verschillende locaties

1427 tusschen ... ende der k(er)cstrate gheheete(n) tcoutergat (Tw)

1483 vp de Bosch cout(er)e ant coutergat (Tw)

1676 noch suydtwaerts door het Cauter gat (Lb94a) [= aan de Koppenhollestraat]

1711 aen koutergat vanden Rockiersbergh (OPAM)

1725 Koutergat (ARA kp989) [= aan de Brusselsestraat]

< "toegang tot een kouter"

***Kouterken (A4)**

kad B135,152,154bis,164,168bis

1426 gheleghe(n) t(er) ingelsche(er) beken int cout(er)kiin (Tw)

1571 opt cauterken tatenbeke (Pk)

1651 den kets van het Cauterken (OPAM)

1711 de dreve ende den kets van het Kauterken (OPAM)

1789 het Cauterken (PAM A40)

niet te verwarren met: Kouter (zie hoger)

Kouterstraat (D3)

zie: Lintjeswerkstraat, Atembekestraat, Nieuwe Kouterstraat

***Kouterweg (B4-C3)**

deel van de Atembekestraat tussen de Halleweg en de Kruiwagenstraat

1726 den voorschr. Cauterwegh (ARA kp981)

***Kouwerschuur**

1473 dleen van couwerschu(er)e (Tw)

Kraaibaan

zie: Schillebeekkraaibaan

***Kraaibos (D1-E1)**

kad A53-55b

1600 Roggenbosch (De Potter & Broeckaert 1898, 1n)

1786 Roggenbosch (ARA kp 978)

1833 Den Kraayen Bosch (Pkad)

de Kroeëjembos

< PSN *Rogge (Rutger, Rugger, Roger)*

Dit bos vormt één geheel met de Eeckhaut , waarvan het nu de naam verdrongen heeft.
zie ook: Kraaienbroek, Roechout, Kraaibaan, Eeckhaut

***Kraaienbroek (D1)**

kad A54

199 roeden (61a 18ca)

1676 met eene wijmenier genaemt den Craijebroek (Lb39b)

zie ook: Kraaienbos

***Krekelberg**

hoger gelegen deel van de Krekelweide? (zie aldaar)

1571 aende Crekelberch, inde crekelenberch (Pk)

***Krekelweide (F2)**

ligt tussen de Heuvelstraat en de Marke, in de omgeving van Planuit en Boekhout

1571 de creekelmeersch, de krekelweede (Pk)

1676 de Crekelweije (Lb11a)

Kruidstraat

zie: Kruiwagenstraat

***Kruiphaag (D4)**

kad A65-66,69

164 roeden (50a 42ca)

1676 een weyde de Cruijphaege (Lb36)

Kruisstraat

zie: Koppenhollestraat

Kruiwagenstraat (A4-B4)

1676 het Craijwaegen straetken, kroijswaegen straetken, het Craywaegen straetken (Lb93a)

1859 Kruidwagen Straetje (P)

1798 stortwaegestraete, kertewege (BS)

1799 kruyswagen straetjen, kruywaegenstraetjen (BS)

1805 korrewagen straetjen, kortewagen straatjen (BS)

1808 korrewaegenstraetjen (BS)

1811 la ruelle dite Korrewaegenstraetjen (BS)

1817 korredaegenstraetjen (!) (BS)

1900 Kruidstraat (SAGM 11)

1901 kruidwagenstraat, kruidstraat (BS)

1902 kruidstraat (BS)

1905 Kruiwagenstraat (BS)

1909 kruidstraat (BS)

1914 Kruidstraat, Kruiwagenstraat (SAGM 4)

Kruiwagenstraat (kad)

't *Kraa*woagestrotj'n, 't *Bontj*'n

< minder brede, dus minder belangrijke, straat dan de Bovenstraat en de Brusselsestraat, die dezelfde punten verbinden

Gemeentesecretaris Felix De Bruyne (1880-1916) is, voor zover bekend, de enige die (blijkbaar voor een deel van de Kruiwagenstraat) de benaming *Kruidstraat* gebruikt. Mogelijk wilde hij hiermee het breder deel (buurtweg nr. 7, Bw), dat vanaf de Atembekestraat (de vroegere Bovenstraat) tot en met perceel kad B165 liep, onderscheiden van de voetweg nr. 7 (Bw), die verder naar het Lindeplein liep.

***Kuiperken**

1490 een besloten veldeken gheheeten tcuperkin (Tw)

< PSN? (zie: Kuiperstraat)

Kuiperstraat (F5)

1676 Cuijpers straetken (Lb kaart III)

1696 het cauijpersstraete, aen s'cuypers straetken (OPAM)

1711 Cuijpers straetien (OPAM)

1811 ruelle dite Kuyperstraetjen (BS)

1813 ht Kuiperstraetjen (BS)

1833 Het Kuipers Straatje (Pkad)

1859 Kuyper Straet (P) [loopt door in de huidige Stoffelstraat]

1901 kuiperstraat (BS)

Kuiperstraat (kad)

de Kuiperstroeeëte, al de Pirre

< beroepsnaam of eerder PSN De Cuyper, gezien de genitief –s (zie ook: Kuipersweg)?

De PSN De Cuyper komt evenwel niet bij de Moerbeekse buitenpoorters van Geraardsbergen voor, evenmin in de penningkohieren van Moerbeke (1571) of in het landboek (1676). In 1571 bezitten Adriaen en Pauwel De Cuyper wel eigendommen in Geraardsbergen en in Nederboelare of Onkerzele (Pk 124, 439).

Zoals ook uit de kaart van Popp (1859) blijkt, vormde de Kuiperstraat vroeger één geheel met de Stoffelstraat (toen Molenstraat) als buurtweg nr. 3 (Bw); in 1774 heette dit **Kouterbaan* (zie aldaar). zie ook: Pirre, Kuipersweg, Kouterbaan

***Kuipersweg (F5-6)**

nu Pirrestraat; lag vóór de aanleg van de spoorweg (1867) in het verlengde van de Kuiperstraat

1859 Kuypers Weg (P)

zie ook: Kuiperstraat

***Lange Berg (B4-5,C4-5)**

kad B388,391,392,395

5ha 89a 30ca

1571 inde XIII dachwanden (Pk)

1642 item een stuck lants, ghehaempt den Langhenbergh, groot veertien dachwant, oost t'goet van d'armen en de kercke van Moerbeke, suyd het selve goet (Soens 1914, 292)

1663 Langen berch (ARA kp979)

< het perceel heeft een langwerpige vorm en maakt deel uit van het Koppenholleveld en de Blijnenberg

< 14 dagwand = 4ha 30a 43ca

zie ook: Lange Haag

***Lange Haag (B4-C4)**

kad B 389b (deel) & 390a

248 roeden (76a 24ca)

1676 een Bosch genaemt de Langhaege, ... de Langh haege (Lb88b)

< grenst aan de Lange Berg op het Koppenholleveld

***Langeveld (B4-C4?)**

1571 tlanghevelt op Atenbekecoutere (Pk)

niet te verwarren met: Langeveldeken (zie verder)

zie ook: Lange Berg, Lange Haag

***Langeveldeken (E1)**

kad A68,70

85 roeden (26a 13ca)

1651 op het langeveldeken ter Schulbeke (OPAM)

1711 het langheveldeken (OPAM)

1789 het Lankveldeken paelende ... noort den dreve (PAM A40)

< lang smal perceel akkerland

niet te verwarren met: Langeveld (Atembeekkouter)

***Lange Weide (F3-G3)**

kad A 278,290-293

840 roeden (2ha 58a 26ca)

1676 de Lange weyde, de Langeweyj, de Lange weijde (Lb14ab,16a & kaart III)

< lange smalle weide

***Lazerij (E4)**

Edingseweg 214 / kad B51

1571 aen tsiechuys (Pk),

1651 t' sieck'huijs (OPAM)

1676 de Laeserije, Laserije (Lb49a & kaart VIII)

< Mnl. *laserie* "leprozenhuis"

In 1676 was de benaming *Laserije* zowel het toponiem als de eigenaar van een weide van 24 roeden (7a 37ca). Er stond toen dus geen "ziekenhuis" meer: in onze gewesten was de lepra al vanaf de 16e eeuw zo goed als verdwenen.

Rechtover dit perceel, op een uithoek net naast het *Kerkeveldeken*, begon de oorspronkelijke *Sieckhuylstrate* of Zikastraat (zie aldaar): van dit tracé is alleen nog een smalle doorgang zichtbaar (tussen de huisnummers Edingseweg 271-273 en Zikastraat 25-27).

***Leen Jaspaert Merckaert**

1571 tleen Jaspaert Merckaert (Pk)

Jaspaert Merckaert woonde *tschielbeke* (te Schillebeek) (Pk 97).

***Leeuwergem (Hof te -, Goed te -) (E4)**

kad B139a,440(deel)/ omgeving Pauwelstraat 30

1525 thof te leeuwerghem (Tw)
 1571 Hof te Leeuwerghem, tgoed te Leeuwerghem (Pk)
 1676 thof de leeverghem, t' hof te Leeuergem (Lb49a & kaart VIII)
 1750 cense du Mayeur (ARAKp 850)
 1779 t hof te Leeuergem (SAA LVA 4315)
 1807 la cense de lauvergem (BS)
 1811 cense de Lauwerghem (BS)
 1833 Het Hof te Leverghem (Pkad)
Hof te Chassés (De Padt 1955)

< Germ. PSN *Leudiwar + ingaheem* "woonplaats van de lieden van Leudiwar" (Debrabandere e.a. 2010, 145)

In 1525 was het complex eigendom van Gerem Borluut, heer van Leeuwerghem, in 1676 van François de Landas uit Doornik, erfmeier (*mayeur*); het Goed te Leeuwerghem (40 bunder of ca 48 ha land, bos, weide en water) was immers met de meierij verbonden (De Potter & Broeckaert 1898, 6)

* Leeuwergebos (C6)

kad B348-349,353 (deel), aan de Boskant
 1248 roeden (3ha 83a 70ca)
 1466 le bos de leuwerghem (Tw)

< behoorde tot het Goed te Leeuwerghem en sloot aan bij het Karkoolbos

Leeuwerghemstraat (E4)

1642 de Muntestraete (Soens 1914, 293)
 1651 s'heeren Straete (OPAM)
 1711 s'heeren straete (OPAM)
 1977 Leeuwerghemstraat

< naar het voormalige, nabijgelegen Hof te Leeuwerghem (zie aldaar)
 was vóór 1977 een deel van Dries, Gemeentedries (zie aldaar) en vóór 1867 van *Hollebeekstraat

*Leeuwerghemweg (Hof te -) (E4)

loopt tussen percelen B52b en B54a; het deel van de huidige Kerkhofstraat aan het kerkhof zelf volgt het oude tracé van deze Leeuwerghemweg

1779 los of dreve van t hof te Leeuergem (SAA LVA 4315)
 1859 Hof te Leveringen weg (P)

*Lichte Hand

zie: Lichthout

Lichthout (F4)

Edingseweg 361 / kad A256b

1651 syne hofstede aende lichte hant (OPAM)
 1696 hun huijsplaetse aende lichte handt (OPAM)
 1711 hun stede aen het lichthout (OPAM)
 1789 sijne stede aen het Lichthoudt (PAM A40)

Ondanks het genusverschil tussen de eerste twee en de laatste twee citaten gaat het hier wel telkens om dezelfde woning. Op basis van de chronologie kan *lichthout* "rottend hout dat in den donker licht

uitstraalt" (WNT) als een verkeerde lezing zijn van *lichte hand* (als huisnaam, in een overdrachtelijke betekenis). Eventueel kan *licht* hier oorspronkelijk *lucht* "links" geweest zijn.

Lido (E3)

Edingseweg 227 / kad A187e

1950 Lido

< naar het in 1946 in Parijs opgericht variététheater (< lt. *Lido* "langgerekte schoorwal in Venetië")
café (foto: De Cock e.a. 1983, 74)

Limput (E6)

kad B542

118 roeden (36a 28ca)

1696 thinde landt genompt den Limput opden willegyierkouter (OPAM)

< dial. *lieëm* "leem" + *put*

zie ook: Kleemput

Lindeken (A5)

kruispunt van de Kruiwagenstraat, de Brusselsestraat, de Kapellestraat en de Koppenhollestraat

1676 het Lindeken (Lb94a, 97b)

1696 uijt een huijs plaetse t Attenbeck bij de linde meerende suijt west sheerenstraete (OPAM)

1914 Lindeplein (SAGM 4)

't *Lienjeke*

< de lindenboom fungeerde vaak als grensteken (De Brouwer 1960, 149)

zie ook: Dries 2

Lindeplein

zie: Lindeken

Lintjeswerkstraat (D3)

1676 tot opden groenen wech, lanckxt den groenenwech, neffens de groen straete (Lb49a),

1961 Kouterstraat (ARGM845)

1976 Groenstraat (kad)

Kaaterstroeeëte

vanaf 1977 Lintjeswerkstraat

< De naam verwijst naar een typisch lokaal huisambacht: naaldkant, in de volksmond *lintjeswerk*

zie ook: Groene Weg, Groenstraat

de Loken (F4)

Edingseweg 250-256 / kad B487d2-v

de Loken

< Mnl. *loke* "afgesloten ruimte"; vgl. Bijloke (Gent)

de Lokte 1

zie: Meirbroeklokke

de Lokte 2

zie: Schillebeeklokke, Varre

de Lompere (H2-3)

kad A379-384

464 roeden (2ha 4a 15ca)

1571 inde Lompere (Pk)

1676 met eenen meersch inden Schilbeeckmeersch genaemt den Lompere (Lb1 & kaart I)

< PSN< Mnl. *lompere* "voddenman"

Luyckveldeken

1571 int luyckveldeken (Pk)

< Mnl. *luiken* "(af)sluiten", dus "veldje dat een afscheiding vormt"? (vgl. *luucviverre* in Velzeke, Van Durme 1991,458)

***Maimeers (G3)**

kad A277(deel grenzend aan de Marke)

1247 roeden (3ha 83a 39ca)

1462 de maym(e)rsch gheleghe(n) onder tvors(eide) bochout (Tw)

1676 item met eene weyde genaemt den Maij Meersch (Lb17a)

1833 De Meyery (Pkad)

De Mey Meersch (kad)

< voormalige eigendom van de bedienende meier Antoon De Pelseneer en deel van het goed te Leeuwergem, eigendom van de erfmeier François de Landas (De Potter & Broeckaert 1898, 6).

Op een versie van de kadasterkaart uit 1976 stond *De Sleyery Meerschen* vermeld, wellicht een verkeerde lezing.

zie ook: Meierij (Viane)

***Maarten Maille Meers (G4)**

kad A272(deel)

398 roeden (1ha 22a 36ca)

1639 synen meersch binnen moerbeke genoemt maerte muijle (OPAM)

1676 eene weyde genaemt Merten Maille Meersch (Lb18a)

1696 sijnen mersch genoemt merten maellenmersch (OPAM)

1711 eenen meersch genoemt marten maille (OPAM)

< PSN maar komt niet voor bij de Moerbeekse buitenpoorters in Geraardsbergen of in de penningkohieren van 15751.

Zie ook: Moille

de Mande (B4)

Atembekestraat 161 / kad B183c

1639 west aen s' heeren straete te weten voor de mande (OPAM)

1704 In de Mande (Soens 1914, 36)

1779 De Mande (oude herberg, De Brouwer 1952, 43)

< uithangbord van mandenmaker? De bijnaam *Manne* is vandaag in Moerbeke nog gekend (zie verder: Mannenberg).

Op 2 februari 1704, de dag dat Ghislenus Coucke tot abt van de Sint-Adriaansabdij gemijterd werd, reden de geestelijkheid van de stad en de prior van de abdij *“den nieuwen kerkvoogd in karos te gemoet, tot aan de kapel van O.L. Vrouw in het Raspaillebosch, de burgerij trok in de wapens tot op Atenbeke, waar zij, aan de abdijsafspanning “In de Mandé”, hare hulde bracht aan den abt”* (Soens 1914,36)

Mannenbergh

zie: Hollestraat, Pauwelstraat, Dries1

Mariakapel (E1)

kad A72l (naast de woning Heuvelstraat 157)

't kappelleke bij/van de Brankarkes

< De oorspronkelijke kapel bevond zich 100 m verder, aan de overzijde van de straat en dus op het grondgebied van Overboelare (Schillebeekstraat, kad B787), bij de woning van de 3 broers Branckaert. Bij de verbreding van de straat (1974-1976) werd ze afgebroken. Firmin Merckaert bouwde de nieuwe kapel eigenhandig aan de rand van zijn perceel, op de huidige locatie.

De oorspronkelijke Mariakapel (foto Henri Blaton)

Marke (H1-7)

De Moerbeekse jeugd ging (tot ca 1960) vooral zwemmen:

1. bij het Spui (*'t Spoaaj*) (aan kadastraal perceel B658a): je kon deze plaats via de Meirbroekstraat (*Meirbroekkasje*) bereiken; op die plaats mondde de Meirbroekvloede (zie aldaar) in een bocht van de Marke uit; eind de jaren 1950-begin 1960 sprak men ook over *de Stieën* of *'t Stieën* (“de Steen”) omdat daar een steen in het water lag, een overblijfsel van het vroegere spui op die gracht
< *spui* “waterkering, sluis”
2. in de *Kattekomp* (aan perceel A377r), bereikbaar langs de hoeve van Poelaert (Heuvelstraat)
3. in de *Donderkomp* (aan perceel A377w); een *komp* is een bocht in de Marke
4. en aan de *Zjille* of aan *Zjilles* (aan perceel A437), op de grens met Overboelare

zie verder: Marke en Oude Marke (Viane)

***Marktweg (E3-H3)**

voetweg nr. 11 (Bw), vanaf het brugje over de Marke ter hoogte van de Broek (Viane), kruist de Heuvelstraat (ter hoogte van huisnr. 22 en 57), volgt het tracé van de Mijnwerkersstraat (huisnr. 23-27) en loopt via de Rokiersberg naar de Zikastraat ter hoogte van de Zielkapel

1651 item dry daghwant weede gelegen in d overstraete ... leedende ter straete (...) uijtte met een ketse (OPAM)

1676 den voetwech gaende naer geeraertsbergen (Lb20)

1779 den mercktwegh leedende van het geseyt Engie [= Edingen] en aengelegen prochien naer de stadt Geeraersberghe (SAA LVA1897)

1859 Merkt Weg (P)

< via deze voetweg ging men van Viane via 't Borreken naar de markt in Geraardsbergen

zie ook: Den Engel

de Martinus (A4)

vroegere woning Brusselsestraat 87 / kad B152d

de Martinus

< Martinus De Taeye in 1904 overleden, "*oud twee en dertig jaren landbouwer alhier geboren en alhier ten gehuchte Atembeke aan den dries wonende*" (BS)

tot 1980 door de broers Richard Gustaaf (°1911) en Remi (°1915) De Taeye bewoond

vóór 1992 afgebroken

De Martinus (foto Louis De Cock, 1979)

***Het Masker**

Zie hieronder: Den Masscher

Den Masscher (E4)

kad B509-512 / Wilgierlaan 91 (hoek Leeuwergemstraat)

- 1642 west Jacques van Herreweghe erve ghe-naempt den Masscher (Soens 293)
- 1651 synen lochtinck binnen moerbeke genompt de masschere (OPAM)
- 1711 sijnen lochtinck te Moerbeke genoemt den marschere (OPAM)
- 1774 het masscher ... jehens de straete leedende naer gallemaere (SAA LVA 1815)
- 1789 nevens de huijsstede genaemt het masquer (PAM A40)

< wellicht niet Mnl. *machere* "masker" (want tot 1711 klopt deze hypothese niet omwille van het genus) maar eerder PSN afgeleid van dial. *masjer* "metser" (AZ), o.a. gekend in Overboelare, waar de weduwe van Adriaen De Masschere een eigendom bezat (Pk 206).

Meierij

zie: Maameers

***Meimeers**

zie: Maameers

Meirbroek (G5-6,F6)

kad B655-683

- 1306 PSN peter van markebroeck (Tw)
 - 1313 in prato q(uo)d dicit(ur) marchbroec (Tw; de Ghellinck 1894, 59-60)
 - 1319 PSN pieter van marcbrouch (Tw)
 - 1322 PSN peter van marcbroech (Tw)
 - 1358 PSN jan van maerbrouc (Tw)
 - 1368 PSN jhan van marcbroec (Tw)
 - 1388 PSN Louis van marcbroech (Tw)
 - 1395 PSN jan van marcbrouc (Tw)
 - 1410 PSN kateline van mercbrouc (Tw)
 - na 1423 ander marbrouc (Tw)
 - 1432 in moerbrouc (Tw)
 - 1438 den mersch aen maerboec (Tw)
 - 1466 le marembrock (Tw)
 - 1497 neffens den meersch vande(n) merckebroucke ... co(m)mende bouen an de ruiere vander mercken (Tw)
 - 1571 aen tmerbrouck, int merbrouck, in merbrouck, inden merckbrouck, de merbrouck (Pk), in marckbrouck (Tw)
 - 1651 inden Merckbroeck (OPAM)
 - 1676 de gemeente genaemt den Meirbroeck (Lb69 & kaart X)
 - 1705 den Meerbroek (PAM A40)
 - 1711 inden marckbroeck (OPAM)
 - 1789 den meirbroek (PAM A40)
 - 1811 l'endroit dit den Meerbroeck (BS)
 - 1833 Het Meer Broek (Pkad)
 - 1845 in de Meerbroeke, in de Meerbroek (BS)
 - 1906 aan de Meerbroeck wonende (BS)
 - 1935 Meerbroek (SAGM 2)
- de Meirbroek*

< Mark (beeknaam) + *broek* "moeras"

Deze 25 percelen vormden in 1676 een "gemeente" waarvan "de proprietarissen maer en proffijeteren een snede dewelcke moet wassen [groeien] ende geweest sijn tusschen den halfven Abril

ende den halffven Julij telcken jaer". Ze behoorden tot 22 verschillende eigenaars, vandaar dat de Meirbroek niet in het overzicht van gemene gronden in 1769 voorkwam (Lb 69; SAA LVA 4315).
zie ook: Herenbeek, Herenbeekveldeken, Markebroek (Viane)

***Meirbroekgat (G5)**

los naar de Marke toe, aan het einde van de Meirbroekstraat

- 1571 aende merbrouckgat (Pk)
- 1696 den mersch genoemd den couckouck bij het merbrouckgat (OPAM)
- 1705 het meerbroek gat (PAM A40)
- 1711 in t' merckbroeckgat (OPAM)

***Meirbroeklokke (G5-6)**

Deze beek ontspringt in Galmaarden, loopt door de Meirbroek, kruist de Meirbroekstraat en mondt uit in de Oude Marke aan het Spui, een populaire zwemplaats. Op sommige stafkaarten wordt ze (verkeerdelijk) ook als Oude Marke aangeduid.

- 1711 op de merckbroeck aende Lockte (OPAM)
- 1887 de Meerbroeck Lotte [sic!] (PV)
- 1964 Lokte (SAGM 9)
- 1967 Lokte (SAGM 2)
- de Lokte*

< dial. *lokke* "beekje"

zie ook: Oude Marke, Spui

***Meirbroekmeers (G5)**

kad B655-656

41a 80ca

- 1313 in prato quod dicitur Marchbroec (de Ghellinck 1894, 59-60)
- 15^e eeuw in m(ar)cbrouc m(er)sch (Tw)
- 1510 een half buundre ... in maerbroucmeersche (de Ghellinck 1894, 59-60)
- 1711 den Merckbroeck meersch (OPAM)

Meirbroekstraat (F5)

- 1676 den Dreue van Dapperdal (Lb68a)
- 1696 het Eeruebeck Straeten (OPAM)
- 1711 t'Eerbeekstraet, t'heerbeekstraetien, het heerebeek straetjen, t'heerbeekstraetien, den dreve vanden voorsen merckbroeck, den dreve vanden Dapperdal (OPAM)
- 1797 Merbroekstraete (BS)
- 1798 turpstraete, 't Merckbroekstraetje (BS)
- 1800 Merbroekstraetjen (BS)
- 1805 rue dite Meerbrouck Keytze (BS)
- 1811 la ruelle dite Meerbroeckstraetjen(BS)
- 1814 Merckbroekstraetjen (BS)
- 1815 Merbroeckstraetjen (BS)
- 1819 Meerbroekstraete (BS)
- 1822 Meerbroekstraetjen (BS)
- 1826 Meerbroekstraete, Meerbroekketze, Moerbeekketze (!) (BS)
- 1831 Meerbroekkets, Merbroekstraat (BS)
- 1840 Merbroekketze (BS)

1841 de Merbroekketse (BS)
 1847 in de Merbroekkeitze (BS)
 1848 Merbroekkeytze (BS)
 1851 Merckbroekketse (BS)
 1857 Merckbroekketze (BS)
 1868 Meerbroeckketse, Merckbroekketse (BS)
 1901 Meerbroekstraat (BS)
 1904 Meerbroeckstraat (BS)
 1912 Merckbroekstraat (PAM A109)
 1977 Meirbroekstraat
 de *Meirbroekkasje*

< *Turpstraete* verwijst wellicht naar turfwinning

Middelste Weide (G3-4)

kad A276

1718 roeden (5ha 28a 20ca)

1676 een weyde genaemt de Middelste weijde (Lb17a)

< de Middelste Weide lag tussen de Voorste Weide (zie aldaar) en de Oude Marke; beide weiden behoorden in 1676 tot het Goed van Leeuwergem en waren dus eigendom van de François de Landas.

Mijnwerkersstraat (F3-4)

vroeger de voetweg nr. 12 (Bw)

1529 anden kerckwech (Reg)

1651 den kerckwegh leedende naer Schilbeke (OPAM)

1800 Kerkweg (BS)

1967 voetweg Statie naar Heuvelstraat (SAGM 2)

1968 Kerkwegel (SAGM 2)

vanaf 1977 Mijnwerkersstraat

de *Keirkweg*

< De naam herinnert aan de vele mijnwerkers die in het station (vlakbij) de trein naar de Waalse steenkoolmijnen namen

< Langs deze weg konden de inwoners van Schillebeek naar de kerk

Millennium (E4)

Moerbekeplein

frituur

< kort vóór het jaar 2000 opgericht

Moerbekebos (A7)

Dit is het deel van het Raspaillebos dat links van de Kapellestraat ligt, vanuit Atembeke gezien. Het deel rechts van de straat heet nu Karkoolbos.

kad B344-345

56ha 62a 10ca

1676 den Bosch van[den] heere van Moerbeek (Lb100a)

1833 Den Moerbeken Bosch (Pkad)

1841 den Moerbeekbosch (BS)

1951 Moerbekebos (MGI)

In 1676 bezat de heer van Moerbeke als bos de percelen B223-225 en 335 (intussen allemaal gerooid), 344 (het grootste deel gerooid, de rest Moerbekebos) en 346 (Karkoolbos).

zie ook: Herenbos, Karkoolbos, Raspaillebos

Moerbekeboslos

zie: Atembekeweg

Moerbekekouter

1438 op moerbeq(ue) cout(er)e (Tw)

1473 vp moerbeke cout(er)e (Tw)

zie ook: Kouter

Moerbekeplein (E4)

1961 Plaats (ARGM845)

1965 gemeenteplein (SAGM 2)

vanaf 1977: Moerbekeplein

Plaats (kad)

op t Plosje, 't plosje (fb)

de Plosje

In 1969 werd een deel van het grasveld geasfalteerd om er een kaatsplein (*kosjplein*) aan te leggen en de parkeermogelijkheden uit te breiden. Vandaag is het in de eerste plaats een parking, vooral voor de vele forensen.

zie ook: Plaats, Boulevard, Plein, Kerkenveldeken

Moerbekeveldeken (E4?)

1571 opt mourbekeveldeken (Pk)

vermoedelijk het Kerkenveldeken, nu gedeeltelijk Moerbekeplein (zie aldaar)

Moille

1642 eene partye ghenoompt de Moille (Soens 282)

< dial. *molje* is een schakel van een ketting (Fr. *maille*) (AZ)

Of het hier om hetzelfde perceel als Maarten Maille Meersch (zie aldaar) gaat, is twijfelachtig:

Maarten Maille Meersch is een weide, in 1676 eigendom van mijnheer de Lannoy, maar de Moille een akker, eigendom van de Sint-Adriaansabdij

Molen (E5)

kad B525deel

1774 Nieuwe Wintmeulen (ARA kp249)

1833 Windmolen (Pkad)

1856 te Moerbeke aen den molen (BS)

Deze molen, die op de Popp-kaart (1859) nog zichtbaar is, werd rond 1910 afgebroken (De Padt 1955).

zie ook: Molenstraat, Stoffelstraat

Molendries

Zie: Wilgierlaan

Molenstraat 1

zie: Stoffelstraat

zie ook: Molen

Molenstraat 2 (F4-G5)

gedeelte van de Edingseweg tussen het dorpscentrum en de Marke (grens met Viane)

1789 in de molen straete, suiijt den wal oost s'heeren straete ende noort philippus van lil (PAM A40)

< de watermolen in Viane

ook het gedeelte van de Edingseweg tussen het dorpscentrum van Viane en de Marke heette vroeger Molenstraat

Molenweg (E5-F5)

voetweg nr. 19 (Bw), liep langs de windmolen en verbond de Vierbunderweg met de Kuipersweg

1859 Molenweg (P)

Montoye (E1)

omgeving kad A48-49 en A106-121

1676 vanden Mentoije, vanden Montoije schoof (Lb26b,38a)

< PSN *Montoye* "afkomstig van Mons/Bergen"

***Mootken**

1455 de haghe vanden mootkine, omtrent den mootkine (Tw)

zie ook: Motte

Motte (G3)

kad A286-305

6ha 9a 9ca

1833 De Motte (Pkad)

< aan de andere oever van de Marke lag de Motte van Viane (Viane A608a)

zie ook: Mootken, Molenberg (Viane)

***Muyllemeers (omgeving F4-G4)**

gelegen tussen Heuvelstraat, Edingseweg, Marke en Motte

1676 den Muijle-Meerch (Lb15)

< PSN *Muylle* of Mnl. *muyl* "muilezel, muildier"

***Muntstraat**

zie: Leeuwergemstraat

Nachelputs

1462 int veldekin acht(er) nachelputs (Tw)

< hier, gezien de genitief -s kennelijk de PSN Nachelput, Nechelput (die evenwel in de Pk van 1571 niet voorkomt). Deze PSN gaat op zijn beurt terug op een plaatsnaam *Nekkersput* "put waar volgens de volksverbeelding nikkers (watergeesten) verblijven" (Debrabandere 1993, 1020), o.a. gekend in

Herne maar daar etymologisch verklaard als een verbastering door verkeerde splitsing van *den Echel* ("bloedzuiger")-*put* (Billiet 1955, 136)

Nattendries (E3-4)

In 1769 wordt hiermee de *Ziekenhuisplaats (kruispunt Edingseweg 214 / Willem van Moerbekestraat 23) bedoeld

15 roeden (4a 61ca)

1769 den natten dries O&Z den dreue naer de kerck W de groote baene leedende naer geeraersberghe [= Edingseweg] N den armen [= Lazerij] (SAA LVA 4315)

Op de Villaretkaart (1748) is deze dries nog goed te zien.

zie verder: *Ziekenhuisplaats

Vanaf 1800 slaat de benaming op het hele blok tussen Zikastraat en Edingseweg tot aan de verbindingsstraat (ook Zikatraat) aan café Den Ezel (kad A187-201)

3ha 32a 20ca

1800 wijk siekhuys den Nattendries (BS)

1822 ontrent den nattendries (BS)

1833 Den Natten Drisch (Pkad)

1927 Den Natten Dries (SAGM 2)

De evolutie van de betekenis kan men in de gegevens van de burgerlijke stand volgen.

Op 11 germinal van het jaar VII (31.3.1799) wordt Marie Catherine de Naeyer in de woning van haar ouders (kad A201b) *in het soldaeten straetjen* [= tussen Edingseweg 271 en Zikastraat 25] geboren; bij haar overlijden op 20.12.1811 situeert men deze woning *au lieu dit den Nattendries*. Op 21.2.1818 overlijdt Gabriël De Taeye *en sa maison sise au pavé* [= Edingseweg] *à l'endroit dit den nattendries* en op 29.4.1822 overlijdt Catharina Talpaert *ontrent den nattendries*. In die periode was van de Zikastraat (behalve Het Borreken) alleen de sector tussen de Zikastraat 1-25 en de Edingseweg 271-291 bewoond.

zie verder: Zikastraat

***Nattendriesweg (E3-4)**

voetweg nr. 13 en 14 (Bw), met Kleine Zikastraat (zie aldaar) en deel van de Zikastraat tussen huisnr. 59A/61 en Edingseweg 209 (café Den Ezel)

1859 Nattendriesch Weg (P)

< op de latere betekenis van Nattendries gebaseerd (zie hierboven)

Nieuwe Baan

zie: Pauwelstraat

zie ook: Boulevard

Nieuwe Kouterstraat

zie: Ezelbaantje

***Nieuwenhuis (Goed te -) (E1-F1)**

1354 een stede die men heet ten nuwen huus (Tw)

1418 tgoet ten uvenhuus (Tw)

1426 goet ten nieuwenhuus, van haerl. goede ten nieuwen huse in de prochie van mourbeke by vianen (Tw)

15^e eeuw tgoet te nuwenhuus te scielbeke in de vors(eide) prochie van moerbeke (Tw)

1529 up drye dachwant lants ende een half up kerssekins coutere ant nuwenhuys en[de] boven anden kerckwech (Reg)

1639 het goet van nieuwenhuys (OPAM)

1462 tgoet te nuwenhuus ghelegghen tusschen scyelbeke en(de) moerbeke (Tw)

1696 het goet te niuwenhuijse (OPAM)

1711 t' goet te niuwenhuijse (OPAM)

De meeste percelen van dit goed waren eigendom van de Kartuis van Sint-Martens-Lierde en lagen aan het einde van de Heuvelstraat (tegen de grens met Overboelare, zowel omgeving Planuit als richting Rokiersberg). De hoeve is mogelijk Heuvelstraat 155 / kad A77.

zie: Brankaerts Weg

Nieuwe Wijk

Zie: Wilgierlaan

***Offerplaatsken (F5)**

Edingseweg 282-288 / kad B636defg

25a 80ca

1711 een stuckxken saeijslandt (...) nu genoemd het offerplaetsken (OPAM)

Ollestraat

zie: Hollestraat

***Onkerzeelken**

zie: Donkerzeelken

***Ommegang van de Kapel (A7)**

1676 den ommeganck vande Cappelle (Lb kaart XV)

voetweg die vanaf de zijweg van de Kapellestraat (huisnrs. 50-52, buurtweg nr. 21, Bw) in een boog door het veld (kad B335) naar de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde (zie aldaar) aan de voet van de Bosberg liep en aan de overzijde in een boog rond de hoeve terug op de Kapellestraat uitkwam, ter hoogte van perceel B344a4.

Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte

zie: kerk (Moerbeke)

Onze-Lieve-Vrouwkapel (Schillebeek) (E1)

zie: Mariakapel

Onze-Lieve-Vrouwkapel (Zikastraat)

zie: Zielkapel

Onze-Lieve-Vrouw van Banneux (F5)

kapel in de Kuiperstraat tussen huisnr. 14 en 16 (kad B497)

1859 kapel (P)

1871 kapelleken van O.L. Vrouw niet ver van de ijzeren weg (PAM A32)

De kapel werd pas later aan Onze-Lieve-Vrouw van Banneux gewijd: de verschijning in het Waalse dorp vond immers in 1933 plaats.

Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen (E5)

kapel aan de wijk Wilgierlaan (bij huisnr. 2 / kad B524e³)

1959 kapel Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen (PAM A34)

in 1959, bij de aanleg van de wijk, gebouwd naar een ontwerp van Moerbekenaar Frans Vander Putten (°1917)

Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde (A6)

kad B340b

kapel aan de voet van de Bosberg (bij Kapellestraat 54)

1664 sacellum B. Mariae in sylva de Moerbeecke (Van Bockstaele 1978, 11)

1668 de capelle in den Bosch (Van Bockstaele 1978, 122)

1669 Onse Lieve Vrouwe van Liesse ... in Raspallienbosch (Van Bockstaele 1978, 11)

1671 nostre dame de liesse (Van Bockstaele 1978, 11)

1672 Onze Lieve Vrouw van Blijdschap in den Bosch van Moerbeke (Van Bockstaele 1970, 11)

1675 sacello beate virgine cause nostre letitie sito in sylva vulgo Raspallienbosch (Van Bockstaele 1978, 11)

1687 la chapelle d'Atenbecke (Van Bockstaele 1978, 11)

1696 de cappelle int raspaillebosch (OPAM)

1711 de cappelle van onse leeve vrouwe inden Raspalliebosch (OPAM), sacellum beatae M:V: quod habent P:P: Dominicani in Silva Raspaliensi (ibid.)

1725 vicariaet der predikheeren in de Raspaellenbosch (Van Bockstaele 1978, 11)

1735 vicariaet der predikheeren in den Raspaillenbosch (Van Bockstaele 1978, 11)

1761 eerwaerde paeters predickheeren vanden Raspaellenbosch binnen Moerbeke (Van Bockstaele 1978, 11)

1778 Couv[en]t de Moerbeke (F)

1779 de capelle van onse Lieve Vrouwe gheoccupeert bij de paters predickheeren, d'Eerweirde Paters Predikheeren in den raspailen Bosch ... ten laste van de Cappelle van onse Lieve Vrouwe in den selven Bosch (PAM A40)

1796 le vicariat du bois de Raspalie (Van Bockstaele 1978, 11)

1828 de kapelle van Raspaillen-Bosch (grafsteen Bernardus Carrijn, Grimminge)

1854 Chap. d'Atenbeke (Vdm)

- 1859 Athembeek Kapelle (P)
- 1860 kapel te Attenbeke (Van Bockstaele 1978, 11)
- 1901 ten gehuchte Atembeke aan de kapel (BS)
- 1927 O.L.Vrouw van Raspaille-bosch (Van Bockstaele 1978, 135)
- 1951 Atenbekekapel (MGI)
- 1978 O.-L.-Vrouw-van-het-Raspaillebos (Bouwen ... 375)

Deze kapel was een onderdeel van het voormalig Dominikanerervicariaat; de naam "Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde" werd overgenomen voor de in 1963 gebouwde kerk van Atembeke.

Zie hierover: kerk (Atembeke) en Van Bockstaele 1978.

Van de kapel liepen in 1676 3 voetwegen door het bos: *den wech van Onckerzele naer de Cappelle gaende* (die gedeeltelijk samenvalt met de huidige dreef door het Moerbekebos), *den wech van de Cappelle naer Moerbeke gaende* en, als aftakking van deze laatste, *den wech van de Cappelle naer Galmaeren*; de laatste twee liepen door het Karkoolbos.

***Opperste Koppenholleveld (C4-5)**

omgeving kad B400 (Koppenholleveld en Blijnenberg)

- 1571 op dopperste copenholevelt (Pk)

Overstraat

zie: Heuvelstraat

***Paardenstaart**

- 1571 inde per[de]steert (Pk)

perceel grasland

zie ook: Staart

Pannenhuis

zie: Fixe, Jacht

***Papenvijver(ken)**

- 1500 Papenviverken (De Potter & Broeckaert 1898, 1 n)

- 1571 boven spapenvyvere (Pk), meersch gheheeten spapenvyvere (Tw)

< Mnl. *pape* "priester, pastoor" (mogelijk als eigenaar)

perceel grasland

Pastorie (E4)

Moerbekeplein 15 / kad B451-452

- 1497 te moerbeke ... ande priesterage (Tw)

- 1651 aen de pristerag... (OPAM)

- 1696 de pristeraiggie (OPAM)

- 1711 t'priesteragiken (OPAM)

- 1833 De Pastorie (Pkad)

< Mnl. *priestrage* "(het perceel waarop) het priesterhuis, de pastorie (stond)"

De huidige pastorie werd in 1781 gebouwd (De Cock e.a. 1983, 11)

Zie ook: Dekenij

Pastorijweg (E4)

deel van de Willem van Moerbekestraat (zie aldaar), vanaf het kruispunt met de Edingseweg (huisnr. 23) tot de pastorie (Moerbekeplein 15)

1769 den dreue naer de kerck (SAA LVA 4315)

1859 Pastory Weg (P)

later deel van de Kerkstraat (zie aldaar)

Pauwelstraat (E4-7)

N272

1696 sheerenstraete (OPAM f°5r)

1769 de straete naer Gallemaerden (SAA LVA 4315)

1774 de Straete van Gallemaerden (ARA kp249), de straete leedende naer gallemaere (SAA LVA 1815)

1805 rue conduisante à Gammerage (BS)

1806 rue de Gammerage (BS)

1820 in haer woonste binnen dees dorp gelegen straete leijdende van aen den steenweg naer galmaerden (BS)

1947-1976: Nieuwe Baan

1977 Pauwelstraat

<Deze straat verbindt Moerbeke met het gehucht Sint-Paulus (Galmaarden), bekend om zijn eeuwenoud Pauwelfeest (Matthijs 1988). Ze kruist de Hollebeek ter hoogte van de Dries. Het vroeger tracé liep vanaf de Vierschaar (nu Edingseweg 240-242) via een deel van de huidige Willem van Moerbekestraat tot achter de kerk en vandaar langs de Leeuwergemstraat tot aan de Dries, waar het aansloot op de huidige Pauwelstraat. Sedert de aanleg van de spoorweg (1867) loopt de verbinding met het Dorp via de kerk en de Plaats (Moerbekeplein).

In 1947 werd de Nieuwe Baan aangelegd (nu Pauwelstraat 2-26), een rechte doorgang tussen het Moerbekeplein en de Dries.

Voor het gedeelte vanaf het Moerbekeplein, zie ook: Boulevard, Koer.

Voor het gedeelte tussen de Hollebeek (Dries) en het kruispunt met de Koppenhollestraat en de Stoffelstraat, zie: Hollestraat

Voor het gedeelte tussen de Hollebeek (Dries) en de grens met Galmaarden, zie: Galgestraat, Halleweg.

***Peers (G4)**

Edingseweg 369 / kad A263c

de Pieëze

< de vroegere woning werd wellicht vernoemd naar de bijnaam van de bewoner; het dialectwoord *pieëz'n* betekent "gooien" (AZ)

***Petegemmeers (G5)**

kad B666

188 roeden (57a 80ca)

1460 sente claren bossche (Tw)

1510 een half buundre ... in maerbroucmeersche (de Ghellinck 1894, 59-60)

1571 vanden cloostere van peteghem ... gheheeten den Peteghemmeersch (Pk & Tw)

< eigendom van de abdij van Sint-Clara te Petegem-Beaulieu

de Pirre (F5)

de omgeving van de Pirrebrug (zie aldaar)

1912 Pirre, Molenstraat (Pirre) (PAM A109)

de Pirre

< het dialectwoord *pirre* (schapenlam) of een verbastering van de voornaam Pierre; *Pirre* wordt ook als bijnaam gebruikt voor leden van de familie Bruyneel die uit deze buurt afkomstig zijn
zie ook: Stoffelstraat, Kuiperstraat, Pirrestraat

***Pirrebaantje (E5)**

voetpad dat de Wilgierlaan 23 (tussen de percelen B524b⁶ en B524k⁷) met de Stoffelstraat 25 (en tot 1986 de *Pirrebrug) verbindt

oent pirrebontjn om noer de sité te goen (fb)

***Pirrebrug (F5)**

de Pirrebrugge

smalle spoorwegbrug die de Kuiperstraat met de Pirrestraat en de Stoffelstraat verbond;
afgebroken vóór de elektrificatie van de spoorlijn (24.05.1986)

De Pirrebrug (foto Louis De cock, 1985)

Pirrestraat (F5-6)

vroeger voetweg nr. 18 (Bw)

1676 den voetwech van Galmaerden (Lb61a)

1798 wilgier straete (BS)

1859 Kuypers Weg (P)

1961 Wilgierstraat (ARGM845)

1977 Pirrestraat

<genoemd naar de Pirre(brug)

zie ook: Kuipersweg

***Pitse (D4?)**

1571 te putse (Pk)

< Lat. *puteus* "bron" (Van Durme 1996, 196); in de buurt bevindt zich het Vijverveld (zie aldaar)
zie ook: Pitsenborre, Pitsenbroek, Pitserij, Pitserik

Pitsenborre (D4?)

1571 int pitsenborre, jehens den putsenborre (Pk)

zie ook: Pitse, Pitsenbroek, Pitserij, Pitserik

***Pitsenbroek**

zie: Pitserik

***Pitserij (D4?)**

1451 t(er) putterie(n) (Tw)

1571 gheheeten de pitserye (Pk)

1571 den pitserije, te putse(rie) (Van Durme 1996, 207)

zie ook: Pitse, Pitsenborre, Pitsenbroek, Pitserik, Potterij

***Pitserik (B5-6)**

kad B46

1399 tlant te putsebrouc (Tw)

1427 den pottsenbroech (Tw)

1468 de(n) potese(n)brouc (Tw)

1529 anden puytsschebroeck (Reg)

1571 op pittric, 1572 op pittrick [Van Durme 1996, 208 plaatst deze varianten – wellicht terecht - bij het Moerbeeks toponiem hoewel ze in de geraadpleegde bron bij Viane vermeld worden; al te vaak worden Viane en Moerbeke door buitenstaanders als één gemeente aangezien, omwille van de benaming van het spoorwegstation: Viane-Moerbeke]

1571 te putsenbrouc int veldeken, den putsenbrouc aende atembekecoutere, gheheten den pitsenbrouc, den putsenbrouc tatenbekecoutere (Pk), anden putsenbroeck (Tw)

1654 pitsenbrouc (OPAM)

1654 pieserick, pitserick (OPAM)

1676 den pitsserick (Lb kaart VIII), den Pitsserick weyde ende Lant (Lb 51a)

1859 Pilsarik (P)

Den Pelserik Kauter (kad)

de Piesjerik, de Pizzjerik

tot aske geried zetj veur de piesjerik! [= tot aan je dood, want de gemeentelijke begraafplaats ligt in de onmiddellijke omgeving van de *Pitserik] (fb)

zie ook: Pitse, Pitsenborre, Pitserij

***Plaats 1**

locatie onzeker (zie Plaats 2 & 3 en Plein)

1571 aende plaetse (Pk)

***Plaats 2 (F4)**

strook van de Edingseweg tussen het kruispunt met de Heuvelstraat en het kruispunt met de Kuiperstraat, waar het *Schepenhuijsken* stond

1676 opde plaetse (Lb54a, 62a)

***Plaats 3**

zie: Moerbekeplein

Plaatsmeers

zie: Tien Bunder

***Planksken**

1497 te(n) pla(n)kxene, te planxkene (Tw)

1571 ten planckene (Pk), ynden planckensmeersch (Tw)

<vermoedelijk een brugje (over de Marke, de Hollebeek of de Borrekensbeek/Schillebeek)

zie ook: Twee Planken, Planke (Viane)

***Planterij**

1571 gheheeten de planterye (Pk)

< Mnl. *planterie* "boomkwekerij"

perceel grasland

Planuit (F1-2, G1-2)

kad A350

1563 roeden (4ha 80a 55ca)

1426 de planneyt (Van Durme 1996, 208)

1455 den planoyt (Tw)

1462 vp de planoyte (Van Durme 1996, 208)

1571 inde planuyt, inden planuyt (Pk)

1676 met een stuck lants genaemt den planvuijt (Lb11b)

1833 Den Planuit (Pkad)

de Planuit

< Rom. **platanetum* "plataanbosje" (Van Durme 1996, 208 & 300)

Dit toponiem komt in 1290 al in een PSN voor: *ernouls de plainoit* was schepen van Moerbeke (Van Durme 1996, 208)

***Planuitbeek (F1-2, G1-2)**

ten westen van kad A333a en A 321-374

1887 de Planduitbeek (PV)

***Planuitweg (F1-2, G1-2)**

voetweg nr. 10 (Bw), liep dwars over de Planuit

1859 Plannuit Weg (P)

***Plein**

zie: Ziekenhuisplaats

De Plezante Hoek (E4)

café Edingseweg 295 (hoek Zikastraat), nu slagerij De Roeck / kad A 237z²

de Plezante Hoek (fb)

zie ook: Rozenhof

Ponderosa (E4)

Edingseweg 279 / kad A 194w

< ranch waar zich het in de jaren 1960 op de BRT (nu VRT) populaire televisiefeuilleton *Bonanza* situeerde

café, in de volksmond: *ba Poepke* ("bij Popje"), vroeger *ba d'n Troemeleir* ("bij de trommelaar", Monnier)

Café Ponderosa (blauwe voordeur) (foto Louis De Cock, 2016)

Pré de Viane

zie: Vlieggaten

Priesteragie

zie: Pastorie

Priesteragieveldeken (E4)

kad B445b,449-450

125 roeden (38a 43ca)

1676 het priesteragie veldeken (Lb53a)

De percelen die de hoek vormen tussen de Kerkhofstraat en de Pauwelstraat, waren in 1676 eigendom van de *Costerije*.

zie ook: Kosterstraatje, Priesteragie

***Prietbranderij**

zie: Radix

Processieweg (E4)

de vroegere buurtweg nr. 8 (Bw) volgde (vanaf de kerk gezien) het eerste deel van de Kerkhofstraat (zie aldaar en Kerkhofbaantje) en liep van daar naar de Halleweg ter hoogte van de Dries

1859 Processieweg (P)

***Putterij**

zie: Pitsერი

de Rabanzenstad (A3-B7)*de Ra(m)banzestad*< *ra(m)banzen* “braambessen” (AZ)

spotnaam voor de wijk Atembeke

Radix (F5)

Edingseweg 278-280, kad B 630 r

de Prietbranderogje< Lat. *radix* “wortel”< *priet* is het dialectwoord voor cichorei (AZ)

Cichoreifabriek Radix, van 1860 tot 1968, op de site van de voormalige hoeve met dorpsbrouwerij A. Berckmans (De Cock e.a. 1983, 20 & François 2017, 12)

zie ook: Kamblok

Cichoreifabriek Radix

(https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/8638)

Rasop (E5)kad B433b³-f³

3ha 95a 70ca

1711 den Rasop (OPAM)

1789 op den Blijnenbergh paelende oost den rasop noort d'abdije van Ste Adriaen tot Geeraertsberge ende van voren ter straeten (PAM A40)

< Mnl. *rasch* “snel, plots” + *op* “bergop, helling”, dus “steile helling” (hier de Mannenberg)?Dr. Paul Kempeneers noteerde *Rasop* als herbergnaam in Kaggevinne (Diest) en verder ook nog in Molenstede (Diest), Webbekom (Diest), Leuven, Heverlee, Hoegaarden en Hasselt en verklaart *Rasop* als een herbergnaam “waar het bier *ras* (= snel) *op* is” (mail van 7.5.2020, via prof. M. Devos). Voor het Moerbeeks perceel akkerland is er echter geen enkel verband met een herberg of herbergier te vinden.**Raspaille(bos) (A7)**

kad B344, 345-347

82ha 15a (in 1676 99ha 87a) op het grondgebied van Moerbeke

1189 Raspailiam (Tw)

1201 Raspailiam (stadskeure Geraardsbergen), Raspail (Tw)

1208 raspaille (Van Durme 1996, 196)

1246 raspalge (Tw)

- 1374 an de respailie (Tw)
 1395 an de raspaelge (Tw)
 1400 in de respailge (Tw)
 1406 inde raspailge (Tw)
 1425 yn de raspaelghe (Tw)
 1473 le respaille (Tw)
 1483 de Respaelge (Gysseling 1950, 22)
 1493 respaillen (Van Durme 1996, 196)
 1571 raispaille (Tw)
 1639 de Ratspuylle (OPAM)
 1641 den bosch vande Raespaille (Soens 287)
 1669 in Raspallienbosch (Van Bockstaele 1978, 11)
 1670 Locus Raspaliensis (Van Bockstaele 1978, 11)
 1671 in Raspalia (Van Bockstaele 1978, 118n)
 1676 den raspaillenbossche, den rasspaillen Bosch (Lb87a & kaart XV)
 1696 int raspaillebosch (OPAM), ende den Hoogenwech doorloopt naer de Raspaille (ibid.)
 1712 B[ois] de Rachepaille (kaart Fricx)
 1725 in de Raspaellenbosch (Van Bockstaele 1978, 11)
 1761 vanden Raspaelenbosch (Van Bockstaele 1978, 11)
 1778 Bois de Rachepaille (F)
 1796 bois de Raspalie (Van Bockstaele 1978, 11)
 1789 in den raspaillen Bosch (PAM A40)
 1806 l'hamiau d'Atenbeke près du bois de raspaille (BS)
 1901 Nicodemus Verschaffel, boswachter, alhier aan den Bosch wonende (BS)

< Rom. * *raspaliam* "hakhout" (Van Durme 1996, 196)

De benaming, die in 1676 het bos van de heer van Moerbeke (*Moerbekebos*) en dat van de heer Courcol (*Karkoolbos*) omvat, wordt vandaag zowel voor het hele bos gebruikt als alleen voor het deel dat op het grondgebied van de gemeenten Onkerzele (vroeger eigendom van de Sint-Adriaansabdij te Geraardsbergen) en Grimminge (vroeger eigendom van de abdij van Beaupré te Grimminge) ligt. In 1708 was het bos verdeeld in *cappen* of *tailen*: 't Ramey gat, de Meuleplaetse, cleyn Raspailleken, Steenborregront, Quaeyplas, Ravegront, Ransborregront, Wolfputte (Soens 1914, 114 n1).

zie ook: Moerbekebos, Karkoolbos, Atembekehaag, Leeuwergembos

Regenboog (F4)

café Edingseweg 313 (tot 2019 bankkantoor BNPParibas) / kad A237 d2-g2

ba Clemang

< wellicht een verwijzing naar de wereldtitels van de Belgische beroepsrenners Briek Schotte, Stan Ockers, Rik Van Steenbergen en Rik Van Looy in de periode 1948-1961; in de beginjaren van de televisie was het café vaak de enige plaats waar men sportreportages kon volgen.

< uitbater was Clement Vander Putten (1910-1972)

Roechout

1571 den roechout (Pk)

perceel grasland

< Mnl. *roec* "kraai, raaf" + *hout* "bos" of naar de eigenaar: De Roeck is een zeer frequente PSN in Moerbeke (b.v. Pk 93). Vgl. ook: Roekboekhout (Viane).

misschien staat Roechout synoniem voor: Kraaienbos (zie aldaar)

***'s Roeis Lochting**

15^e eeuw tsroey's lochtin (Tw)

< PSN De Ro?

***Roggenbos**

zie: Kraaijenbos

Rokiersberg (E2)

omgeving A35-94

1340 PSN gillis rockiers huus (Tw)

1368 vp rockiers berch (Tw)

1374 PSN jan de rockier (Tw)

1376 rokiersberch (Tw)

1426 de rockiers berch (Van Durme 1996, 208)

1451 vp rokiers beersch (Tw)

1473 den rockersberch (Tw)

1642 op den Rockierbergh (OPAM)

1651 op roqierbergh, op Rokiersbergh, op den Rockiesberghe, den Rockiersbergh (OPAM)

1654 Rockiersberg (OPAM)

1676 Rocquiers berch (Lb kaarten IV, V & VI), rockiers berch (Lb24a)

1696 rookiersberch (OPAM)

1789 den rokiers Bergh (PAM A40)

1833 Den Rokiers Berg (Pkad)

Den Rokiers (kad)

Den Rakiersberg (Cadgis)

de Ròkiersbeirg

< Lat. **roccarias* of **roccariam* "veld bezaaid met stenen" (Van Durme 1996, 208)

Rot (A4)

kad B222de,226

492 roeden (1ha 51a 26ca)

1571 trodt tatenbeke (Pk)

1651 het trot (OPAM)

1676 troth, het rot, het roth (Lb94ab & kaart XIV)

1696 een partije xlandt genoemt het trot gelegen t attenbeck (OPAM)

< Mnl. *rot* "gerooid land of struikgewas" maar Gijsseling merkt hierbij op dat in Oost-Vlaanderen de rotten overwegend meersen zijn (Francq 1979, 102-103). Het Rot, hier akkerland, grenst aan de Atembekehaag, een vroegere uitloper van het Raspaillebos.

*** Routehuizeken (F4)**

kad A237v²

't roetuizeke

bareelwachterswoning in het oudste stationsgebouw, aan het perron naar Brussel, in 1872 gebouwd en in 2019 afgebroken

< Fr. *route* "weg"

Rozenhof (E4)

café Edingseweg 295 (hoek Zikastraat), nu slagerij / kad A 237g

ca 1960 *Rozenhof* (fb)

zie ook: Plezante Hoek

***Rozier (H1)**

kad A434

264 roeden (81a 16ca)

1651 den Rosier (OPAM)

1676 den rosier meersch (Lb eerste beloop: inleiding)

1696 den rosier (OPAM)

< Rom. **rausarium* "rietveld" (Van Durme 1996, 208)

ligt tegen de grens met Twee-Akren en sluit aan op het natuureservaat *De Rietbeemd/Pré des Rosières* in Twee-Akren

***Ruisbroek (E5)**

kad B484a(deel) & 506

367 roeden (1ha 12a 83ca)

1438 op rusenbroec neuen t straetke(n) daer me(n) van moerbeq(ue) gaet te galdemaerde(n) waert (Tw)

1571 den Ruysbrouck, op Ruyskenbrouck (Pk), den ruysenbroeck (Tw)

1676 den ruijschenbroeck, den ruysenbroeck (Lb56b)

< **ruis* "riet" + *broek* "moeras" (hier: op de linkeroever van de Hollebeek)

***Ruisbroekweg (E5-F5)**

deel van voetweg nr. 17 (Bw)

liep vanaf de Kuiperstraat (kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Banneux, kad B497, tussen huisnr. 14 en 16) tot de Hollebeek en van daar tot de huidige Leeuwergemstraat

1859 Ruysbroek Weg (P)

zie ook: Ruisbroek

***Sauvegardelochting (E4)**

kad B454-460 (nu door de spoorweg doormidden gesneden)

296 roeden (91a)

1676 op sekere weyde genaemt saffegaerde lochtinck, Savegaerde lochtinck, Sauegaerden lochtinck (Lb49a,53b)

1711 den Sauvegarde Lochtingh, sijnen Sauvegarde lochtinck (OPAM)

< Mnl. *sauvegarde* "vrijgeleide, bescherming" (Van Durme 1996, 208) of "schildwacht" (WNT)

Deze weide, waar later o.a. café *De Koning van Spanje* gebouwd werd, bevond zich vlak bij de vierschaar...

***Schampeleren Lochting (F1)**

kad A84-88

218 roeden (67a 2ca)

1676 op Schampeleiren lochtinck (33b)

1696 de self. partije genoemt Scampeleren lochtinck (OPAM)

< PSN. In 1571 bezat Christiaen De Schampheleere uit Overboelare een huisje *tschielbeke* (te Schillebeek), vermoedelijk kad A85 (Pk 93 en 207). In 1676 bestond de **Schampeleren Lochting* uit twee percelen, die eigendom waren van respectievelijk de kartuis van Sint-Martens-Lierde en Pauwels Van Andernove (Lb).

Schat

1571 boven den schat (Pk)

< Mnl. *schat* "oude landmaat (6,80 are)" (Billiet 1955, 157)

zie ook: Schat (Viane)

Schepenhuijsken (F4)

1711 het Schepenhuijsken (OPAM)

Dit huisje op de oude Plaats (zie: Plaats 2) is in het landboek van 1676 (kaart VIII) duidelijk aangeduid als *Vierschaar* (zie aldaar). De schepenen bezaten in het ancien regime ook rechterlijke macht.

Schillebeek (G1-2,H1-2)

kad A379-457

1200 Scilbecca (G)

1207 Skilbeke (G)

1214 Scilebeke (G)

1492 te schielbeke vp de boschcout(er)e (Tw)

1571 tschielbeke (Pk)

1639 te Schilbeke (OPAM)

1462 tgoet te nuwenhuus ghelegghen tusschen scyelbeke en(de) moerbeke (Tw)

1651 ter Schulbeke (OPAM)

1676 anden gehuchte te Schilbeek (Lb11a)

1753 te Schiltbeke (ARAKp970)

1773 het gehuchte te Schielbeke (SAA LVA 8905)

1833 De Schil Beek (Pkad Moerbeke), Schilbeke (Pkad Overboelare)

1846 Schilbeek (PAM A108)

1859 Schellebeek H[ame]au (P)

1877 Schillebeek (PAV143)

1879 Schilbeek (PAV143)

1800 Schillebeke (BS)

1807 te Schilbeke (BS)

1822 wijk Schillebeke (BS)

1824 wijk Schillebeek (BS)

1832 & 1835 gehucht Schillebeek, gehucht Schillebeke (BS, zelfde secretaris)

1914 Schillebeek, Schillebeke (SAGM 4)

1965 Schilbeek, Schillebeek (SAGM 1) [de beek]

De Schilbeek (kad)

Skilbeek, Skillebeek

Voor zover kon nagegaan worden, geldt de benaming bijna uitsluitend voor het gehucht (meestal zonder lidwoord) op de grens met Overboelare, terwijl de beeknaam (meestal met lidwoord) nu alleen gebruikt wordt voor de *Schillebeeklokke* (zie aldaar), in 1651 gewoon *Lokte* of *Varre*. De grotere beek, die de grens tussen Moerbeke en Overboelare vormt, heet nu **Borrekenbeek*.

< Mnl. *schil* "krom, gebogen, bochtig" of *schel* "helder klinkend" (Carnoy 1948-1949, 617), "beek met lis" (De Brabandere 1993, 1253) of Mnl. *schillen* (dial. *skil'n*) "verschillen, onderscheiden" dus "scheiden, de grens vormen"?

Bemerk de wisseling Vlaams *beke* en Brabants *beek*, die b.v. ook in de dialectvormen bij Moerbeke/Moerbeek, Atembeke/Atembeek en Embeke/Embeek (Viane) voorkomt.

zie ook: Heuvelstraat, Schillebeekkraibaan

Schillebeekkraibaan (E1)

nu Heuvelstraat 161-163 (kad A63f & 65b)

1639 te Schilbeke ... aen eenen kets aldaer (OPAM)

1711 het langheveldeken, paelende oost de beke ... noordt de ketse op overboelaere (OPAM)

1831 in de Schillebeekstraat, gehucht Schillebeke (BS)

1914 Schillebeekkraibaan (SAGM 4)

1974 Schillebeekstraat (SAGM 7)

< verbond de Schillebeekstraat (die over een korte afstand de grens van Overboelare met Moerbeke vormt) met het Kraaienbos en liep verder over de Rokiersberg en de Kersekenskouter door tot aan de Zielkapel

Schillebeeklokke (H2, G3-4)

waterloop nr. O5217

1651 de Lockte of varre (OPAM)

1887 de Schillebeke Lokte (PV)

1951 Schillebeeklokke (MGI)

1959 Schilbeke Lokte (PAMA34)

1965 Schilbeek (SAGM 1)

zie ook: Varre

***Schillebeekmeers (G1,H1)**

kad A419-429,448-450,456-457

1440 inden Schielbekemerssch (Soens 1914, 277)

1571 in schielbekemeersch (Pk)

1651 in den Schilbeke meersch (OPAM)

1676 den Schilbeeck Meersch (Lb11a)

1696 inden Schilbekemerssch (OPAM)

1711 opden Schilbeke meersch (OPAM)

1768 in de Schilbeke meerschen (OPAM)

1929 Schilbeekmeerschen, Schillebeke meerschen (SAGM 2)

Volgens het verslag van het schepencollege uit 1929 was deze meers aan de Marke een "vrijweide sedert ongeveer 200 jaar" (SAGM 2).

Schillebeekstraat

zie: Schillebeekkraibaan

***Schollaerts Bunder**

1571 int schoolarts bundere (Pk)

< PSN *Schollaert* "leerling, scholier, koorknaap"

School

zie: Kleine School, Grote School, Vinkenhof

***Sierkapelletje**

zie: Zielkapel

Sint-Catharinacollege

zie: Kleine School, Grote School, Vinkenhof

Sint-Joris (A4)

Atembekestraat 219 (hoek met de Brusselsestraat) / kad B203-211

1651 uyt syne erve t'atenbeke Clerebauts Stede (OPAM)

1676 de heirberge genaemt Ste Jooris (Lb96b)

1696 uijt sijn Erfve t Attenbeek (...) genoemt Cleerebauts Stede (OPAM)

1711 uijt hun erfve t 'Atenbeke genoemt Cleerebauts stede (OPAM)

1779 St Jooris (SAA LVA 1815)

1789 Adriaen Steenhautd te vorent Engel De Taije, uijt sijne stede ende erve, gelegen binnen atenbeke, ende genaemt Cleirebauts Stede (PAM A40), sijne behuysde stede ende erve gestaen ende gelegen in het gehuchte t'aetenbeke, genaemt cleirebauts stedeken (PAM A40)

1800 St Joris (BS)

< PSN Clerebaut

In 1571 bezaten verschillende Cleerbauts eigendommen in Moerbeke (Pk). In 1676 was het goed eigendom van P(iete)r Mercquaert d'Oude (Lb96b).

***Sint-Jozef**

herberg aan de Edingseweg (exacte ligging onbekend)

1774 eene heirberge van alle immemorale teijden ... St Joseph commende van vooren jehens de groote baene leedende van geraersberghe naer Engie (SAA LVA 1815)

uitgebaat door de weduwe Jan Monier

Sint-Jozefkapel (E3)

hoek van de Zikastraat 66 (zie: Vinkenhof) met de Kleine Zikastraat / kad A169p/2
in 2019 in puin en in 2020 volledig herbouwd

De Sint-Jozefkapel in 2018 (foto Louis De Cock)

***Sint-Katelijne-meers (B4)**

kad B138

218 roeden (67a 2ca)

1676 met eenen meersch genaemt Ste Cattelijnen Meersch (Lb92a)

1696 St Catelijnen Mersch (OPAM)

1711 S. Cathalijne Meersch (OPAM)

< deze weide was in 1676 voor 200 roeden eigendom van de paters Miniemen te Geraardsbergen; hun kerk, de Sint-Katelijnekerk, is de huidige kapel van het Sint-Catharinacollege (Van Bockstaele e.a. 1990, 85-89)

***Sint-Klarenbos**

zie: Petegemmeers

***Sint-Macharis**

1451 te s(en)te macharijs (Tw)

Macharius is de patroonheilige van de parochie Nederboelare.

Er zijn geen aanwijzingen dat de heer van Boelare in Moerbeke eigendommen bezat (Van Trimpont 1998).

Slagveldkouter (B2-C2)

kad B1 (hoekperceel van de Dreef met de Edingseweg)

2276 roeden (6ha 99a 77ca)

1959 Slagveldkouter (PAM A34)

Op de kaart van het Primitieve Kadaster (1833) wordt *Het Slagveld* gesitueerd tussen het Hof ten Broeke en de Edingseweg, op het grondgebied van Onkerzele.

Op het perceel *Slagveldkouter* stond de galg van Moerbeke (Lb, kaarten VI en VII)

***Sleierijmeersen**

zie: Maimeers

Smeers stede (F4)

kad A246-247

210 roeden (64a 56ca)

1676 een weyde genaemt Smeers stede (Lb17b)

< *meers* "vochtige weide, door water omgeven grasland": de weide kad A246 wordt door de Hollebeek begrensd.

de Smidse (F4)

Edingseweg 351 / kad A253

de Smisse

Hoeve van de familie Burie (in de 19^e eeuw ook Bury gespeld), vroeger met smidse.

De oude smidse (foto Louis De Cock, 1979)

***Soldatenketse/Soldatenstraat**

zie: Zikastraat

***Sparrekens (A4)**

sparrenbosje in de Hazendans (vroeger: Vossenstraat)

de Sperrekes

de Speurweg (E4)

frituur Edingseweg 301 / kad A237x², vroeger *Tequila*

< verwijst naar het nabijgelegen station; *speurweg* is een recentere dialectvorm dan *ijzerenweg* (AZ)

Vgl.: frituur De Kee

't Spui (G5)

tussen de percelen B647b (De Vlieggaten) en B650a (De Koekoek).

't Spooaj

de Stieën

bocht in de Markebeek, aan de monding van de Meirbroeklokte, waar de Moerbeekse jeugd ging zwemmen; was bereikbaar via de Meirbroekstraat

< Mnl. *spoye* "schutsluis", *spei*, *spui* "aarden, stenen of houten dam die het vloeiend water tegenhoudt" (Teirlinck 1908-1922, III, 95)

zie ook: Marke

***Staart 1 (F3)**

kad A150-162

255 roeden (78a 40ca)

1676 met een stuck lants genaemt den steert (Lb22a),

1711 d'Erfve van gillis monier genoemt den steert (OPAM)

de Stjeit (fb)

de Sjtjeit, de Wilgen

dit perceel is door de spoorweg doormidden gesneden

***Staart 2 (G3)**

kad A277b (noordelijk deel)

500 roeden (1ha 53a 72ca)

1676 met eene weyde genaemt den Steert (Lb17a)

***Staart 3 (F4)**

kad A231

54a 30ca

1833 Stet (Pkad)

< Mnl. *steert, staert* o.a. "het laatste gedeelte van iets".

Elk van deze drie percelen heeft een grillige, kromme vorm.

Station (F4)

Edingseweg 315 / kad A231c/2)

1870 in hare woonst alhier aen de statie (BS)

1880 la station de Viane-Moerbeke (SAGV 1)

1895 la station de Viane (SAGV 1)

1914 Statie (SAGM 4)

1940 Station (als straatnaam, PAM B125)

2020 Bargare

't Stoeësjje

De spoorweghalte (eerst alleen voor goederentreinen) dateert van 5.1.1867 (aanleg van de lijn 123 Geraardsbergen-Edingen). Het oudste stationsgebouw (perron naar Edingen en Brussel), op 1.1.1872 geopend (alleen voor reizigers en bagage), werd in 2019 afgebroken. Het jongste gebouw (perron naar Geraardsbergen), uit 1895, werd na de sluiting aan een particulier verkocht, die het in 2019 tot een handelsruimte met appartement verbouwde. In januari 2020 opende er de brasserie *Bargare*.

De officiële benaming van het station is *Viane-Moerbeke*, alhoewel het volledig op het grondgebied van Moerbeke ligt. De dubbelnaam moest verwarring met het station van Moerbeke-Waas (in 1867 gebouwd) vermijden. Volgens Vianenaars heeft baron Lamoral Alfred Louis de Blondel de Beauregard de Viane, burgemeester van Viane (1861-1876), zijn invloed (en geld ?) aangewend om de naam *Viane-Moerbeke* (in plaats van het logischere *Moerbeke-Viane*) door te drukken. Voor deze stelling is er echter geen archivalisch bewijs. Wel heette het station tussen 7.11.1883 en 12.11.1895

merkwaardig genoeg ... *Viane!* (met dank aan Jan Verhaeven van Belgian Train, mail van 27.8.2020)

De benaming *Viane-Moerbeke* wordt soms zowel voor Viane als voor Moerbeke gebruikt, in de waan dat ze één gemeente vormen, b.v. in postkaartenreeksen zowel over Viane (1922) als over Moerbeke (1945) (Vanden Herrewegen e.a. 1985, passim; De Cock e.a. 1983, passim).

zie ook: Moerbeke

de Steen

zie: het Spui

Steenweg

zie: Edingseweg

***Stenen Brugsken (G5?)**

1438 aen steene(n) bruxke(n) (Tw)

wellicht de brug van de Edingseweg over de Marke

zie ook: Brug

***Stenen Dries**

1571 een half bundere gheheeten den stenen driesch (Tw)

Stichelweg (F4-G4)

voetweg nr. 15 (Bw), vanaf Edingseweg 369 (naast perceel A264) tot Heuvelstraat 12 (perceel A275)

1859 Stichel Weg (P)

< Mnl. *stichel* "laag muurtje; kaai": de percelen A261-267 werden in 1676 als *eenen omwalden bogaert* (naast de Hollebeek) omschreven (Lb18b). *Stichel* "slagboom dienend tot afsluiting van de kouter" (De Brouwer 1958, 313) lijkt hier om topografische redenen weinig waarschijnlijk, evenmin als PSN Vanderstichelen of Verstichelen: onder de eigenaars uit 1859 komen deze namen niet voor.

Stikte (D6)

kad B428

2120 roeden (6ha 51a 80ca)

1676 de sticte tegen galmaeren (Lb54a)

1811 l'endroit dit de Stukte (BS)

Stikte

Vanaf 1986 aangelegde woonwijk, in de buurt van het Leeuwergembos (deel van het Raspaillebos), dat ook zijn naam gaf aan Boskant, Boskouter en Bosstraat.

< Mnl. *stic* "paal of stok ter afbakening" + collectief *te*, dus "plaats aan het bos waar veel palen of stokken te vinden waren"

Stoffelsbunder (E5)

kad B433h³-f³

389 roeden (1ha 19a 60ca)

1676 met een stuck lants genaemt Stoffelsbunder (Lb83a)

< PSN (*Chri*)*stoffel* + *bunder* (= 1 ha 22a 90ca). Het perceel was in 1676 eigendom van Jan van Hautere en de pachter was Jan De Laeter. Ene Christoffel van Wetteren bezat toen wel een eigendom in Schillebeek.

Stoffelstraat (E5)

1769 Kruisstraat (De Potter & Broeckaert 1898, 4)

1798 Meulestraete, straete van den muelen (BS)

1823 Molenstraat (BS)

1846 Molen straet (PAM A108)

1866 Meulestraat (BS)

1901 molenstraat, molestraat (BS)

1912 Molenstraat (Pirre) (PAM A109)

De Molen straat (pkad)

de Meulestroëte

vanaf 1977: Stoffelstraat

< de huidige naam verwijst naar het nabijgelegen perceel *Stoffels Bunder* (zie aldaar); de benaming Molenstraat herinnert aan de in 1769 gebouwde windmolen, op de hoek van deze straat met de Pauwelstraat en de Wilgierlaan (zichtbaar op de Popp-kaart uit 1859, kad B525)

Zie ook: Molen, Kruisstraat, Koppenhollestraat, Kouterbaan

***Stortewagenstraat**

zie: Kruiwagenstraat

Straat naar Galmaarden

zie: Pauwelstraat

***Straatje**

zie: Zikastraat

Sturte

1571 de Sturte (Pk)

< Mnl. *sturte* "strot, keel", vandaar "smal perceel"?

de Taille

perceel in het Raspaillebos waar hout gehakt werd

de Talje (med.)

< Fr. *taille* "plaats waar hout gehakt wordt"

Voor de verschillende *tailles* in 1708, zie: Raspaillebos

Tatenbeke

Zie: Atembeke

Tequila (F4)

frituur Edingseweg 301 / kad A237x²

< naar een typisch Mexicaanse alcoholische drank

nu *de Speurweg* (zie aldaar)

Tien Bunder (G3-H3)

kad A377-378

3668 roeden = 9 bunder en 68 roeden (10ha 10a)

1571 de plaetsemeersch (Pk)

1676 tot opden dreue vanden plaetsen Meersch ofte thien bunder (Lb11a), De Thien Bunder (Lb kaart II)

1696 den plaetsemersch (OPAM)

1833 De Tien Bunders (Pkad)

Tienbundersweg (F3-H3)

los vanaf het brugje over de Marke ter hoogte van de Broek (Viane), over de Tien Bunders tot de Heuvelstraat (huisnr. 44)

1676 den Dreue van de thien bunder, tot opden dreue vanden plaetsen Meersch ofte thien bunder (Lb11a)

1696 de ketse naer den plaetsemersch (OPAM)

1711 de ketse naer de thienbunder (OPAM)

1859 Tienbunders Weg (P)

* de Tien Dagwand (C6)

kad B353d-g

939 roeden = 9 dagwand en 39 roeden (2ha 38a 70ca)

1676 met een stuck lants genaemt de tiendachwant (Lb85b)

1959 Tiendagwantkouter (PAMA34)

Treu (A5)

hoek Kapellestraat (huisnr. 48) en zijweg (Kapellestraat 50-52) / kad B335

den Treu

< Pic. *trieu* "dries, rustend akkerland"? (vgl. Van Durme 1993, 20)

Trueleman (den -)

1571 huus ende erfve gheheeten den trueleman (Tw)

< PSN Trul(l)emans. Vgl. *den Trulleman* in Herne (Billiet 1955, 172)

Eigenaar in 1571 was Claes Merckaert (Pk 97); de meeste Merckaerts woonden toen in Atembeke

Turfput (G2)

bosje kad A372

21a 20ca

Turfput (De Rijst 1992, 16)

De Schillebeeklokke vormt de zuidergrens van dit bosje.

Turpstraete

zie: Meirbroekstraat

de Twee Bunder (G6)

kad B684(deel)

755 roeden = 1 bunder 3 dagwand en 55 roeden (2ha 32a 12ca)

1676 eene weijde genaemt de twee bunder (Lb68b)

< 2 bunder = 2,45805 hectare

Twee Planken (D3)

kad A179-183

1571 ten twee plancken (Pk)

1651 aen die twee planxkes (OPAM)

1676 op kessekens Cauter inden hoeck aende twee planckxkens (Lb27a)

< hier kan, gezien de ligging bij de Zielkapel (kad A41b) op de Rokiersberg, geen sprake zijn van een brugje over een beek; mogelijk gaat het hier over een afsluiting.

zie ook: Planksken, Planke (Viane)

***Varkenshoek (B4)**

kad B113

- 1651 den verckens hoeck (OPAM)
- 1696 den verckens houck (OPAM)
- 1711 den vercken hoeck (OPAM)
- 1792 den verckenshoeck (PAM A40)

de Varre (G1-2)

kad A413-418bis

715 roeden (2ha 19a 83ca)

- 1571 [grasland] opde verre (Pk)
- 1651 de Lockte of varre (OPAM)
- 1696 opden varre (OPAM)
- 1754 een partye meersch genaempt den verre meesch (OPAM)

De Schillebeek vormt de zuidgrens van dit perceel. Voor 1651 zie ook: Schillebeeklokke
< Mnl. *verre* "afgelegen; uitgestrekt" of *varre* "(jonge) stier". Vgl. *Varreweide* in Herne (Billiet 1955, 174)

***de Veertien Dagwanden**

zie: *Lange Berg

***Vellebaantje (Onk, B3)**

voetweg nr. 112 (deel) en nr. 51 (Bw), die de Atembekestraat (tussen huisnr. 98 en 100) met de Dreef (tussen huisnr. 18 en 20) verbindt

't Vellebontj'n

< *Velle* was de bijnaam van een opkoper van konijnenvellen

Verbrande stede

zie: Duitsman

***Verloren Kost (E2?)**

1451 daerme(n)t heet verlore(n) cost (Tw)

< "perceel grond zonder opbrengst". Vgl. *Dierkost* (Geraardsbergen, Francq 1979, 15-16)
Mogelijk is de *Verloren Kost* het *Verloren Land* op de Rokiersberg (zie hieronder)

***'t Verloren Land (E2)**

1571 op den rockierberch jehens tverlorenlant (Tw)

zie ook: Verloren Kost

***Veulenwei (C4)**

kad B67(deel)

258 roeden (79a 32ca)

- 1676 met een weyde genaemt de Veuleweij (Lb74b)
- de Veulemajijz* [= Veulenmeers], *de Veulewauj* (fb)
- de Veulewòdj*

Viane-Moerbeke

zie: Station

Vianestraat

zie: Edingseweg

de Vier Bunder (E5)

kad B524,531

5ha 37a 50ca

1642 item een stuck lants, ghenaeamt de vier bundere (Soens 1914, 293)

1663 de vierbunder (ARAKp 979)

1774 Quatre Bonniers/Vier Bunder (ARAKp 249)

< 4 bunder = 4ha 91a 61ca

De Vier Bunder is vandaag volledig ingenomen door de woonwijk Wilgierlaan

Vierbunderweg (E5)

voetweg nr. 20 (Bw), liep dwars door de Vier Bunder

1859 Vierbunder Weg (P)

***de Vierschaar (F4)**

kruispunt van de Edingseweg 240-242 (de oorspronkelijke weg naar Galmaarden) met de Heuvelstraat

1676 de vierschaer, de viershaere, vierschaere (Lb kaarten III, VIII & IX)

Moerbeke bezat een eigen vierschaar en dus ook een eigen schepenbank met baljuw, meier en vijf schepenen (De Cock e.a. 1983, 5; Pk 80; Van Twembeke z.d., 185); de naam vierschaar verwijst naar de opstelling van de vier banken waar respectievelijk rechter, aanklager, verweerder en getuige op zaten.

Op een kaart van 1774 is op die plaats de schandpaal te zien (ARAKp 249).

zie ook: Sauvegardelochting, Schepenhuijsken, Klokke

***de Vijf Lijnen**

1571 aende vyf lynen (Pk)

Vijver (Onk, A2)

zie: Kallebeek

de Vijver (A2-B2-3, Onk)

kad B534efgh-535d

4ha 90a

De Vijver, Vijvermeers (De Padt 1955)

Eigenlijk gaat het om de twee aansluitende vijvers van het Hof ten Broeke die door de Kallebeek gevoed werden: ze zijn goed zichtbaar op de kaart van Popp (1859). In 1902 werden ze gedempt maar het toponiem *Vijver(meers)* wordt vandaag nog gebruikt om de weide op die plaats aan te duiden.

het Vijverken 1 (B5)

kad B278,279-279bis(deel)

147 roeden (45a 19ca)

1676 met eenen meersch genoemd het vijverken (Lb91a)

De Karkoolbeek loopt dwars door deze weide

het Vijverken 2 (F1)

kad A86

88 roeden (27a 5ca)

1426 vp rockiers berch te(n) vvu(er)kine (Tw)

1462 vp den rockiers berch ten viu(er)kine (Tw)

In 1676 (V, 56) was het geen vijver maar akkerland, *Schampeleren Lochting* (zie aldaar), naast de Borrekensbeek, eigendom van de kartuis van Sint-Martens-Bos (Lierde).

***Vijverkouter**

1696 opde vijuercautre (OPAM)

Vijverkouter is gekend als toponiem in Viane; aangezien dit document doelt op een perceel in Moerbeke, werd misschien Vijverveld (zie verder) bedoeld.

Vijvermeers (Onk)

zie: Vijver

Vijverveld (D4)

kad B52,54(deel)

1958 roeden (6ha 2a)

1571 op tvyver velt (Pk)

1676 het vijuervelt (Lb kaart VIII)

1696 het vijferveldt (OPAM)

Dit veld ligt vlak bij de Pitserik; de Hollebeek stroomt door dit gebied.

zie ook: Vijverkouter

Vinkenhof (E3)

Zikastraat 66 / kad A169n/2

1967 Vinkenhof (PAM B 50,54 & 58)

< Op 24.10.1966 werd deze hoeve bij notaris De Ruyver (Geraardsbergen) door de erfgenamen van Maria De Vincke (+ Geraardsbergen 23.2.1966) verkocht aan de vzw Parochiale Werken. Bij de officiële opening als jeugdheem op 9.7.1967 kreeg het goed de naam *Vinkenhof*, naar de vroegere eigenares. Sedert 1972 huisvest het complex de basisschool van het Sint-Catharinacollege en werd het grondig verbouwd (De Cock e.a. 1983, 23 & Van Bockstaele e.a. 1990, 327).

Openbare Verkoop van zeer welgelegen
WOONHUIS - BOOMGAARD
en WEIDE te MOERBEKE
 (Viane) Zikastraat, nummer 46
en LAND aan de Groenstraat

De Notarissen **Jules-Ch. De Ruyver en Julien De Man**,
 ter standplaats Geraardsbergen, verkopen openbaar, namens de eigenaars, aan de meesbiedenden, vol-
 gende onroerende goederen :

GEMEENTE MOERBEKE (Viane) :

KOOP EEN : Een Woonhuis met afhangen, stallingen en schuur, gestaan en gelegen te Moerbeke (Viane) Zikastraat, nr 46, met een oppervlakte in grond, boomgaard en weide, volgens meting 30 a. 53 ca., gekend ten kadaster Sectie A, nummers 169h2 en 169h2, met 33 a. 20 ca., palende of bepaald hebbende: de Zikastraat; Van Laethem-Van der Putten, Poelaert-Van Mello en Pletinckx-De Jonge de kinderen, alsook Spruyt-Schokaert.

(Sleutels te bekomen bij Notaris DE RUYVER) ONMIDDELIJK VRIJ

Verdeeld in ZES LOTEN, volgens het plan.

- LOT 1 - Weide en Boomgaard : 4 a. 40 ca.
- LOT 2 - Weide en Boomgaard : 4 a. 40 ca.
- LOT 3 - Weide en Boomgaard en deel stal : 4 a. 40 ca.
- LOT 4 - Weide en Boomgaard en deel stal : 4 a. 40 ca.
- LOT 5 - Weide en Boomgaard en deel stal : 6 a. 16 ca.
- LOT 6 - Woonhuis, afhangen en grond : 6 a. 77 ca.

KOOP TWEE - Een perceel Land, gelegen te Moerbeke (Viane) aan de Groenstraat, met een oppervlakte volgens gedane meting van tien aren zeven en vijftig centiaren, er gekend Sectie B, nummer 13D, palende of bepaald hebbende Roger Merckaert, Achiel De Temmerman en de Groenstraat.

Verpacht aan Philoegen Pletinckx, Edingssteenweg te Moerbeke (Viane)

Enige Zitdag : MAANDAG 24 OKTOBER 1966, om 2 uur in de namid,
 ter herberg « DE EZEL » bij Achiel Temmerman, III, Edingssteenweg, Moerbeke (Viane)

Maandag 24 oktober 1966, om 9 u. voormid. aan het huis, Zikastraat 46, openbare verkoop v. meubels en stofferende huisraad,

onder meer : 2 bedden, 2 leuvense stoven, 1 zetel, 2 tafels, 1 binnenkast, 3 ladders, 1 elektrisch wasmachien, 2 tweewielwagens, 1 balkon, 1 Bainsig, 100 mutsaards, keukengerief, tuingerief, 3 boonstammen in norelaar van 1 m. 50 lengte, 1 beerkop in nalv mine va allerhande.

20 0/0 meer 3 frank per koop.

Alle ralingtingen bij Notarissen DE RUYVER, 26, Oulboordstraat - tel. 42029 - en DE MAN, Leuvenstraat - tel. 42293

Druckery Robert DE SCHUYTENEER, Leuvenstraat 12, Geraardsbergen - tel. (054) 42874

Vlieggaten (G5)

kad B643

2ha 65a 30ca

1750 Prez de Viane (RAG kp850)

1833 De Vlieggaten (Pkad)

de Vlieggoeët'n

< wellicht naar de wind die in de brede Markevallei (oost-west georiënteerd) vrij spel heeft.
Vandaag duidt de naam de hele, open Markvallei stroomopwaarts aan (zie: Vlieggaten, Viane).

***de Voetweg van Geraardsbergen**

zie: Marktweg

***de Vogelput**

1571 den voghelputte (Pk)

perceel grasland

Vondelken

1571 ten vondelken (Pk)

perceel grasland

< Mnl. *vondel* "los en smal bruggetje"; zeer verspreid toponiem (Vgl. De Brouwer 1960, 167)

***de Voorste Weide (F4)**

kad A275

939r (2ha 88a 70ca)

1676 een weyde genaemt de veurste weijde (Lb17b)

< deze weide, die tot het Goed van Leeuwergem behoorde, ligt, vanuit de Heuvelstraat gezien, vooraan ten opzicht van de *Middelste Weide* (zie aldaar).

***Voslochting (B4)**

kad B179

127 roeden (39a 4ca)

1676 met een stuck lants genaemt vos lochtinck (Lb95b)

< *vos* "gaspeldoorn (*ulex europaeus*)" (De Brouwer 1958, 321) of de diernaam ofwel naar een vorige eigenaar (*De Vos*)? in 1676 was het perceel eigendom van de erven De Pauw.

Vgl.: Vosfelbos (Viane)

de Vossenplas (G1)

kad A419-420

148 roeden (45a 50ca)

1676 opden Schilbeeck den Vossen plas (Lb8b)

dit perceel ligt aan de Schillebeeklokte

Vossenstraat

zie: Atembekeweg, Hazendans

Vrolijk België (F4)

Edingseweg 339 / kad A248g/2

Vrolijk Belzj'n

café en feestzaal, genoemd naar het Belgisch paviljoen op de Wereldtentoonstelling van 1958

***de Vuile Voorschoot (F4)**

Heuvelstraat 8 / kad A246a

1651 syn huijstede genompt den veuylen vuerschoot (OPAM)

1696 sijn huisplaetse genoemt den vuijlen voorschoot (OPAM)

1789 hunne stede ende erve ... genaemt den vuijlen voorschoot (PAM A40)

< een voorschoot (dial. *vùskuuët*) betekent in het dialect ook "kleine lap grond" (AZ)***Waaienberg**

omgeving Atembeke (mogelijk de Blijnenberg)

1473 tatenbeke ... a wayenberch (Tw)

ca1500 te waeyenberghe (Tw)

***Wagens Goed**

1460 an waghins goet (Tw)

< PSN Germ. *Wago* of PSN *Wage* "waagmeester"?***Wagenweg (C5-6?)**

1696 den Waeghenwech leedende naer Attenbeck (OPAM)

1696 uijt het vooren genoemt bunder landt daer den wech loor loop[t] vande waegens naer den bosch & suijt den wech naer galmarden (OPAM)

< "berijdbare baan (in tegenstelling tot voetweg)"

wellicht de Boskouterweg (zie aldaar)

***Wal (G4)**

kad A270

290,5 roeden (89a 31ca)

1651 aen wael van meester Claes vanderhaeghen (OPAM)

1696 den wal toebehoorende dhoors Sageman tot Gendt (OPAM)

1789 in de molen straete, suijt den wal oost s'heeren straete ende noort philippus van lil (PAM A40)

< *wal* "kunstmatige verhoging", hier naast de Hollebeek gesitueerd*De Wal* heette in het landboek van 1676 *den Bogaert* (perceel III,19; zie aldaar) terwijl perceel III, 21 als "*eenen omwalden Bogaert*" beschreven werd. In feite lag de wal in een halve zeshoek rond de boomgaard.

zie ook: Walleken 2

Walleken 1 (A4-5)

kad B250-252,255,257a,258

137 roeden (42a 12ca)

1639 t'atenbeke prochie van moerbeke meerende ... aen sheeren Bosch en suyt aen walleken en voren ter straete (OPAM)

1676 met een meerselken genaemt het walleken (Lb98a)

< *wal* "kunstmatige verhoging", hier naast de Bosbeek in Atembeke gesitueerd

Walleken 2 (F4)

Edingseweg 240 / kad B478g

66 roeden (20a 29ca)

1711 item Jan de Moor op sijnen lochtinck genoemt het walleken noord de hoelbekestraete oost den

Ruijschenbroeck suijd Cornelis vanden Driessche west s'heerenstraete (OPAM 14)

< *wal* "kunstmatige verhoging", naast de Hollebeek ter hoogte van de Edingseweg

Wasselbos

1571 inden wasselbos (Tw)

< PSN Wassel (Germ. *Wad-so*)

de Wilgen

zie: Staart 1

Wilgierkouter (E5-6, F5-6)

alle akkerland tussen Edingseweg, Leeuwergemstraat, Pauwelstraat en Meirbroek, samen goed voor meer dan 15ha

1399 vp wilgiere cautre, vp vulgiere cautre (Tw)

1438 opt wilgiercout(er)e (Tw)

1464 vp de wilghemaerden coutere (Tw)

1466 en le cousture nommee wilghemeerden coultre (Tw)

1571 op wilghiercoutere, op wilghiercauter (Pk), op den wilgher cout(er)e (Tw)

1639 den willigier cauter (OPAM)

1642 den Wilghiercautere (Soens 1914, 282)

1651 op willegier cauter (OPAM)

1676 den willighier cauter, willegierkouter (Lb kaarten IX & X)

1696 opden wilgier cautre, opden (OPAM)

1711 op de willegier kauter (OPAM)

1792 op den wilgier cauter (PAM A40)

1806 rue dite Wilgierkouter (BS)

1833 Den Wilgier Kauter (Pkad)

1940 Wilgierkouter (PAM B125)

< "wijmenier, met wilgen beplant perceel" (Cosyns 2018)

De plaatsnaam Wilgierkouter ligt aan de basis van de recentere benamingen *Wilgierlaan* en

Wilgierstraat (zie verder).

Wilgierlaan (E5)

kad B524

1959 Nieuwe Wijk (PAMA34), Molendries (PAMA107)

1961 Wilgierweg (ARGM845)

Wilgierlaan (kad)

int cité (fb)

de Cité

< omgeving Wilgierkouter en Windmolen (zie aldaar)

Woonwijk, vanaf 1959 gebouwd

Wilgierstraat

zie: Pirrestraat

Wilgierweg

zie: Wilgierlaan

Willem van Moerbekestraat (E4-5)

1977 Willem van Moerbekestraat

vóór 1977: Kerkstraat

<de naam verwijst naar de Middeleeuwse geleerde en vertaler van o.a. Aristoteles (De Cock e.a. 1983, 5; Gies & Van Liefferinge 1998). In een recente publicatie argumenteert Pieter Beullens dat Willem niet uit Moerbeke (Geraardsbergen) kwam maar uit Morbecque (Frans-Vlaanderen) (Beullens 2019).

zie ook: Pastorijweg

Windmolen

zie: Molen

Wissenkop (D5)

bovenaan de Koppenhollestraat

de Wissekop, de Kopkes

vroeger stonden er wilgen: met de wissen vlocht men o.a. manden en schermen (Cosyns 2018)

Het Witte Paard (E4)

Edingseweg 212 / kad B51f (nu B691a)

Het Witte Paard (opschrift)

't Wit Pjeird

ba dem Brun

Café en (in 1946 gebouwde) zaal, op 22.8.2017 afgebroken (De Ro 2019, 36).

< populaire operette *In het Witte Paard* (Ralph Benatzky); de naam werd o.a. ook gegeven aan een concertzaal in Blankenberge en een bistro in Oostvleteren.

< de vorige eigenaar was Sylvain De Bruyne, die zijn cursiefjes in het weekblad *De Beiaard* ondertekende met zijn bijnaam: *Brun*.

De naam werd bewaard in het nieuwe woonblok *Residentie Het Witte Paard*.

Café *Het Witte Paard* met rechts de zaal (foto Louis De Cock, 2016)

***Zeven Bunder (E3)**

kad A187a(deel),202,234-235

3276 roeden = 8 bunder 76 roeden (10ha 7a 22ca)

1676 item met een stuck lants genaemt de seven bunder opden rocquiers berch (Lb22b&k4)

1833 De Zeven Bunders (Pkad)

***Ziekenhuis**

zie: Lazerij

***Ziekenhuiskouter (E3)**

1711 t' Sieckhuijs veldeken, het sieckhuysveldeken (OPAM)

1799 siekhuis cauter, siekhuis kauter (BS)

< ligt aan de *Ziekenhuisstraat

zie ook: Bankveld

***Ziekenhuisplaats (E4)**

kruispunt Edingseweg 214-216 / Willem van Moerbekestraat

1676 de Laeserije commende ... suijdt de plijn op dheerbaene (Lb52a)

1696 het sickhuijsplaetse (OPAM)

zie ook: Nattendries, Lazerij

***Ziekenhuisstraat**

zie: Zikastraat

***Ziekenhuisveldeke**

zie: *Ziekenhuiskouter

Zielkapel (D2)

kad A14b

Deze kapel bevond zich aan het kruispunt van de Zikastraat (Geraardsbergse Weg) met de Marktweg (van Viane naar Geraardsbergen)

1676 de Cappelle van Moerbeke (Lb26a)

1696 opden rockiersberch aen het Capelleken aldaer (OPAM)

1750 chapelle des Trépassés (ARAKp 850)

1778 C[hape]lle Ziele (F)

1854 het Zielkappelleken (Vdm)

1879 Zielkappelleken (P)

1959 Zielkapel (PAMA34)

1964 Zielkappelleken (SAGM 1)

1978 't Zielkappelleke (Bouwen 375) [hier verward met O.-L.-V. van Vreugde!]

1978 O.-L.-Vrouwekapel (Bouwen ... 382)

't *Sierkappelleke*

In 1975 gesloopt n.a.v. de verbreding van de Zikastraat.

De verbastering van *Zielkapel* naar *Sierkappelleke* is te verklaren door het volksgebruik om de kapel geregeld met bloemen te versieren.

De Zielkapel (<https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/8646>)

Zikastraat (C1,D1-3,E3-4)

1651 den geersberghe wech, aenden geersberche wich, ende den wich loopt daer deure naer geersberghe (OPAM)

1676 den Geeraertsberschen wech (Lb38a)

1711 den geersberghewegh (OPAM)

1806 chemin de Grammont (BS)
 1808 le petit chemin de Moerbeke à Grammont (BS)
 1859 Soldateketse (P) [*ketse verwijst hier enkel naar de smallere wegstrook tussen de Zielkapel en de helling van het Borreken*]
 1900 Ziekastraat (SAGM 11)
 1901 Zikastraat (BS)
 1905 Ziekastraat (BS)
 1914 Zikastraat (SAGM 4)
 1924 Zikastraat (PAM B93)
 1947 Bankveld of Zikastraat (PAM B52)
 Zikastraat (kad)
de Zikastroeëte

van Edingseweg 291 tot Zikastraat 25 (E4)

1571 aent straetken (Pk)
 1676 het straetken, het straetke (Lb 22b)

doorgang tussen Edingseweg 271 en Zikastraat 25 (E4)

deel van voetweg nr. 13 (Bw)
 1651 sieckhuysstrate (OPAM)
 1700 Zieckhuysstraete (De Potter & Broeckaert 1898, 1n)
 1700 aende zieckhuijstraete op den Rockiersbergh (OPAM)
 1797 sieckhuysstraete (BS)
 1799 woonende soldaeten straetjen (BS)
 1806 zieckhuysstraete, zieckhuysstraat (BS)
 1905 de soldatenketse (BS)
 1914 Soldatenkets (SAGM 4)
 1947 Soldatenstraat (SAGM 1)
't kasjken
 zie ook: Nattendries

helling naar Het Borreken en de grens met Onkerzele (Vierbunderweg) (C1,D1-2)

1798 straete van borred[r]ies (BS)
 1810 en la maison de son père sise sur le petit chemin de Moerbeke à Grammont en l'endroit het Borreken (BS)
 1812 la maison de son père sise à l'endroit dit het Borreken petit chemin conduisant à Grammont (BS)
 1859 Borrekensweg (P)
 1901 de borrekens baan (BS)
 1914 Borrekenstraat (SAGM 4)
 zie ook: Borreken

verbindingsstraatje tussen Edingseweg 209 (café Den Ezel) en Zikastraat 59A/61 (E3)

Dit straatje zonder woningen, vroeger deel van de voetweg nr. 14 (Bw), nu officieel Zikastraat, wordt in de volksmond omschreven als: *al d'n Ezel in*. Alleen op de kaart van Popp (1859) heeft het een eigen naam, *Nattendriesch Weg*, die het deelt met de Kleine Zikastraat (eveneens voetweg nr. 14).

< *Zikastraat*: verbastering van **Ziekhuisstraat* door weglating van de onbeklemtoonde tweede lettergreep (**Ziekestraat*), na verdwijning van de lazerij (“ziekenhuis”) aan het kruispunt met de Edingseweg (hoek met Willem Van Moerbekestraat, kad B51). In 1676 was de lazerij geen gebouw (meer) maar een weide. De doorgang (*‘t kasjken* “ketse” of *Soldatenketse*) die vandaag de woningen Edingseweg 271 en Zikastraat 25 verbindt, was toen breder.

Tot vorige eeuw was de enige bewoning in de Zikastraat (behalve aan het Borreken en de Nattendries) geconcentreerd in het blokje gevormd door het begin van de Zikastraat of *Straetken* (huisnrs. 1-25), de Edingseweg (271-291) en *‘t kasjken*. De benaming *Zikastraat* duikt pas een eeuw na het verdwijnen van **Ziekhuisstraat* op, m.a.w. als elke referentie naar een ‘ziekenhuis’ – dat er zelf al eeuwen niet meer staat! - uit het collectief geheugen verdwenen is.

Tijdens de Franse Republiek omvatte de wijk **Ziekhuisstraat* niet alleen de Zikastraat maar ook de Kerkweg, het Dorp en zelfs de Dries, m.a.w. het hele centrum van het dorp!

< **Geraardsbergse weg*: de Zikastraat (meestal gedefinieerd als **weg, chemin, petit chemin*) verbindt Moerbeke via de Vierbunderweg in Onkerzele rechtstreeks met het centrum van Geraardsbergen; de Edingseweg (**grote baan*) daarentegen verbindt Moerbeke met de Zonnebloemstraat, de ringweg rond Geraardsbergen.

< **Soldatenstraat/-ketse*: de weg die de jonge mannen namen voor de loting in Geraardsbergen, hoofdplaats van het militiekanton? De loting was een “uitvinding” van de Franse Republiek. Uit de gegevens van 1905 en 1914 blijkt duidelijk dat toen een strikt onderscheid gemaakt werd tussen de Zikastraat (met de huidige betekenis) en de Soldatenkets (alleen voor de doorgang waar zich nu de woningen Edingseweg 269 en 273 bevinden).

zie ook: Kleine Zikastraat, Straatje, Lazerij, Nattendriesweg

de Zjile (H1)

bocht in de Marke aan perceel A437²

de Zjile (AZ)

< PSN Gillis? (in Viane is de bijnaam *van Zjilles* nog gekend)

Zondagsschool (E4)

de zondagskoole

De zondagsschool als instelling bestond zeker al in 1845 maar ze werd in 1879 op deze locatie, achter de pastorietuin, gevestigd. De jonge meisjes werden er de zondagnamiddag, na de vespers, op het vormsel voorbereid. Voor de oudere was dit de enige vorm van (religieus geïnspireerd) verenigingsleven. Later werden de gebouwen in gebruik genomen door de kleuterschool (De Cock e.a. 1983, 34)

zie: Kleine School

De Zwaluw (A4)

Atembekestraat 179 / kad B191f

De Zwaluw (naambord)

ba Gierts

café tot 2019 uitgebaat door de familie Gierts
vroeger Clement Leysen Stede (zie aldaar)

Overzicht van het materiaal

1. Natuur

1.1. Uitzicht

- 1.1.1. Hoogten: *Berg, Berge, Bergstraatken, Blijenberg, Bosberg, Bovenstraat, Gysenberch, Heuvelstraat, Hoge Weide, Krekelberg, Lange Berg, Mannenberg, Mootken, Motte, Overstraat, Rasop, Rokiersberg, Waaienberg, Wissenkop*
- 1.1.2. Laagten: *Dapperdal, Ezel, Helle, Hollebeek, Koppenholle, Limput, Vogelput*
- 1.1.3. Ligging: *Boskant, Dievenhuizeken, Donderkooi, Donderkomp, Lichte Hand, Middelste Weide, Opperste Koppenholleveld, Vlieggaten, Voorste Weide*
- 1.1.4. Samenstelling en hoedanigheid van de bodem: *Heet, Kleemput, Kleie, Rokiersberg, Turfput, Verloren Kost, Verloren Land, Vuile Voorschoot*

1.2. Bewatering

- 1.2.1. Bronnen: *Borreken, Fonteinveld, Pitse, Pitsenborre, Pitserij, Pitserik*
- 1.2.2. Stilstaand water: *Papenvijverken, Vijverken, Vijverkouter, Vijverveld, Vossenplas*
- 1.2.3. Natuurlijke waterlopen: *Moerbeke, Atembeke, Beekveld, Blijenberg, Borrekensbeek, Bosbeek, Eikborrebeek, Herenbeek, Hollebeek, Ingelscherbeek, Kallebeek, Karkoolbeek, Marke, Meirbroeklokke, Planuitbeek, Schillebeek, Schillebeeklokke*
- 1.2.4. Kunstmatige waterlopen: *Wal, Walleken,*

1.3. Onbebouwde gronden

- 1.3.1. Bossen: *Atembekehaag, Boekhout, Bos, Bosbeek, Bosselken, Eeckhaut, Herenbos, Karkoolbos, Kraaienbos, Kruiphaag, Lange Haag, Leeuwergembos, Lichthout, Moerbekebos, Raspailbos, Roechout, Sint-Klarenbos, Stikte, Taille, Wasselbos*
- 1.3.2. Bomen: *Abeel, Boekhout, Eeckhaut, Eikborrebeek, Kersekenskouter, Lindeken, Planterij, Planuit, Sparrekens, Wilgierkouter, Wilgierlaan, Wissenkop*
- 1.3.3. Struiken, kruiden: *Bieze, Biezenhoek, Biezenweide, Dorliins, Ezel, Kruidstraat, Rabanzenstad, Rozier, Ruisbroek, Schillebeek, Voslochting*
- 1.3.4. Tot cultuur gebrachte moerasgronden: *Moerbeke, Diepenbroek, Kallenbroek, Meirbroek, Ruisbroek*

2. Cultuur

2.1. Grensscheiding: *Dorliins*

2.2. Ontbossing: *Rot*

2.3. Persoons- en familienamen: *Ankerman, Arthur, Atembeke, Brankaerts Weg, Broeders Lochting, Bruintjes Weg, Carine, Coomans Kerkhof, Dierick, Dokter Derolaan, Driessensweg, Duitsman, Huylblockschoof, Kuiperstraat, Lompere, Vellebaantje, Willem van Moerbekestraat*

2.4. Eigendomsverhouding en gebruiksrecht: *Anthuenis De Sutttere Lochting, Bankveld, Blommaerts Meersen, Blommaerts Stede, Boykens Meers, Brakeleer, Broeders Lochting, Bunder van de Brigittijnen, Clement Leysen Stede, Curenbunder, Dewiens Meers, Fraterij, Gaerdenaere, 's Gruiters Bunder, Hagens Goed, Heilige-Geestmeers, Heiman, Hendrik De Mey, Herenbeek, Herenbos, 's Herenstraat, Hermes De Nayere, Kamblok, Kapellerijgoed, Karkoolbeek, Karkoolbos, Kasteelgoed, Kosterij, Kuiperken, Leen Jaspaert Merckaert, Leeuwergem, Maarten Maille Meers, Martinus, Masscher, Meierij, Montoye, Muyllemeers, Nachelputs, Papenvijverken, Peers, Petegemmeers, Priesteragieveldeden, 's Roeis Lochting, Schampeleren Lochting, Schollaerts Bunder, Sint-Katelijne-meers, Sint-Klarenbos, Stoffelsbunder, Trueleman, Vinkenhof, Voslochting, Wagens Goed, Wasselbos, Ziekenhuiskouter, Zjille*

2.5 Grootte en vorm

2.5.1 Grootte: *Achtbunder, Blok van Abeel, Bunder van de Brigittijnen, Curenbunder, Grote Atembekekouter, 's Gruiters Bunder, Kamblok, Kleine Atembekekouter, Klein Hemelrijk, Kleine Kersekenskouter, Schat, Schollaerts Bunder, Stoffels Bunder, Tien Bunder, Tien Dagwand, Twee Bunder, Varre, Vier Bunder, Vuile Voorschoot, Zeven Bunder*

2.5.2 Vorm: *Donderkomp, Eggerik, Hemelrijk, Kattekomp, Koer, Lange Berg, Lange Haag, Langeveld, Langeveldeken, Lange Weide, Paardenstaart, Schillebeek, Staart, Sturte, Varkenshoek, Vijf Lijnen*

2.6 Voor bebouwing geschikte gronden

2.6.1 Kouters: *Atembekekouter, Boskouter, Grote Atembekekouter, Kersekenskouter, Kleine Atembekekouter, Kouter, Kouterken, Moerbekekouter, Slagveldkouter, Vijverkouter, Wilgierkouter, Ziekenhuiskouter*

2.6.2 Veld- en landnamen: *Bankveld, Beekveld, Brakeleer, Diepenbroekveld, Fonteinveld, Geraardsbergenveld, Herenbeekveldeken, Ingelscherbeek, Kerkenveldeken, Koppenholleveld, Langeveld, Langeveldeken, Luyckveldeken, Moerbekeveldeken, Priesteragieveldeken, Treu, Vijverveld, Ziekenhuisveldeken*

2.6.3 Moestuinen: *Anthuenis De Suttere Lochting, Broeders Lochting, Kamlochting, 's Roeis Lochting, Sauvegardelochting, Schampelers Lochting, Voslochting*

2.6.4 Grasland: *Atembekemeers, Biezenweide, Blommaerts Meersen, Boomgaard, Boykens Meers, Dewiens Meers, Ezel, Ganzenweidje, Heilige-Geestmeers, Hoge Weide, Hooiman, Ingelscherbeek, Koeweide, Koppenhollemeers, Krekelweide, Lange Weide, Maimeers, Maarten Maille Meers, Meirbroekmeers, Middelste Weide, Muijlemeers, Petegemmeers, Schillebeekmeers, Sint-Katelijne-meers, Smeers Stede, Veulenwei, Voorste Weide*

2.7 Afsluitingen en omheiningen: *Loken, Luyckveldeken, Stichelweg, Twee Planken*

2.8 Speciale benamingen: *Bascul, Brouwketel, Donderkooi, Donkerzeelken, Doodslag, Dooman, Fixe, Galg, Hakuna Matata, Hort, Justitie, Kakkenestje, Kareeloven, Kerkhof, Lazerij, Lichte Hand, Moille, Molen, Offerplaatsken, Pirre, Radix, Regenboog, Routehuizeken, Sauvegardelochting, Slagveldkouter, Spui, Tequila, Vierschaar, Vrolijk België*

dieren: *Ganzenweidje, Hazendans, Kattekomp, Koekoek, Koeweide, Kraaienbos, Kraaienbroek, Krekelberg, Krekelweide, Muyllemeers, Roechout, Varkenshoek, Varre, Veulenwei, Vogelput, Voslochting, Vossenplas, Vossenstraat, Witte Paard, Zwaluw*

2.9 Wijken en gehuchten: *Atembeke, Dorp, Kerk, Schillebeek*

2.10 Gebouwen: *Blauwe Hemel, Blok, Boeketje, Dekenij, Engel, Ezel, Fort, Fox, Gendarmerie, Germaine, Grote School, Hazendans, Heuvelhoek, Jacht, Jonge Garde, Kapelletje van de Boerinnenbond, Kee, Kerk, Kleine School, Klokke, Koning van Spanje, Kouwerschuur, Lido, Mande, Mariakapel, Millennium, Nieuwenhuis, Onze-Lieve-Vrouw van Banneux, Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen, Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde, Pastorie, Plezante Hoek, Ponderosa, Priesteragie, Regenboog, Rozenhof, Schepenhuijsken, Sint-Joris, Sint-Jozef, Sint-Jozefkapel, Sint-Macharis, Smeers Stede, Smidse, Speurweg, Station, Zielkapel, Zondagsschool, Zwaluw*

2.11 Verkeerswegen en kruispunten: *Atembekekerkweg, Atembekestraat, Atembekeweg, Baantje, Bergstraatken, Bosgat, Boskouterweg, Bosstraat, Bosweg, Boulevard, Bovenstraat, Brankaerts Weg, Bruintjes Weg, Brug, Brusselsestraat, Brusselse Weg, Dokter Derolaan, Dreef, Dries, Driessens Weg, Edingseweg, Gewad, Groenstraat, Halleweg, Hofbaan van de Rokiersberg, Hoge Weg, Kapellestraat, Karkoolboslos, Karkoolstraat, Keerstraat, Kerkbaan, Kerkhofbaantje, Kerkhofstraat, Kerkstraat, Ketse, Kleine Zikastraat, Koppenhollestraat,*

Kouterbaan, Koutergat, Kouterweg, Kruidstraat, Kruisstraat, Kruiwagenstraat, Kuiperstraat, Kuipers Weg, Leeuwergemstraat, Hof te Leeuwergemweg, Lintjeswerkstraat, Marktweg, Meirbroekgat, Meirbroekstraat, Mijnwerkersstraat, Moerbekeplein, Molenstraat, Molenweg, Nattendries, Nattendriesweg, Ommegang van de Kapel, Pastorijweg, Pauwelstraat, Pirrebaantje, Pirrebrug, Pirrestraat, Plaats, Planuitweg, Processieweg, Ruisbroekweg, Schillebeekkraibaan, Schillebeekstraat, Stenen Brugsken, Stenen Dries, Stichelweg, Stoffelstraat, Tienbundersweg, Vellebaantje, Vierbunderweg, Vondelken, Wagenweg, Wilgierlaan, Willem van Moerbekestraat, Ziekenhuisplaats, Zikastraat.

Index van kadastrumnummers

<i>Moerbeke sectie A</i>		228	Fort
2-3a	Doodslag	231	Staart 3
3	Fixe	231c/2	Station
5-6	Kareeloven	232	Curenbunder
14b	Zielkapel	234-235	Zeven Bunder
35-94	Rokiersberg	235-236	Bruintjes Weg
37-38	Fraterij	236-237	Curenbunder
48-49	Montoye	237d ² -g ²	Regenboog
53-55	Kraaienbos	237f ²	Jonge Garde
54	Kraaienbroek	237v ²	Routehuizen
55-57	Berg, Berge	237x ²	Spurweg, Tequila
58-62	Eeckhaut	237y ²	Plezante Hoek, Rozenhof
63, 65	Schillebeekkraaibaan	237z ²	Boeketje
65-66	Kruiphaag	238	Carine
68	Langeveldeken	240	Fox, Kee; Heuvelhoek
69	Kruiphaag	246-247	Smeers Stede
70	Langeveldeken	246a	Vuile Voorschoot
72	Onze-Lieve-Vrouwekapel	248g ²	Vrolijk België
77	Brankaerts Weg, Nieuwenhuis	248k ²	Bascul
84-88	Schampeleren Lochting	253	Smidse
86	Vijverken 2	256b	Lichte Hand, Lichthout
90	Boekhout	259	Boomgaard
91	Kapelletje van de Boerinnenbond	263 264	Peers Stichelweg
100cd	Heiman	268	Hermes De Nayere
113-117	Kersekenskouter	270	Wal
106-121	Montoye	270-271	Boomgaard
123,125-147	Kersekenskouter	272	Dorp, Maarten Maille Meers
141-143	Kleine Kersekenskouter	272-274	Ganzenweidje
150-162	Staart 1	275	Voorste Weide, Stichelweg
157bis-159	Brakeleer	276	Middelste Weide
165-166	Bankveld	276-277	Gewad
169n/2	Vinkenhof	277	Maaimeers
169p/2	Sint-Jozefkapel	277b	Staart 2
179-186	Ezel 1	278,290-293	Lange Weide
179-183	Twee Planken	280a	Heilige-Geestmeers
183	Bunder van de Brigittijnen	281-284	Blommaerts Stede, Engel
186	Ezel 2	283-286	Blommaerts Meersen
187	Lido, Zeven Bunder	286-305	Motte
187-201	Nattendries	311-326	Boekhout (Groot -)
194	Ponderosa	321,333	Planuitbeek
199	Gendarmerie	350	Planuit
202	Zeven Bunder	365-366	Boekhout (Klein -), Varre
225-226	Bruintjes Weg	369	Varre

369-371	Boekhout (Klein-)	152	Martinus
371-372	Varre	152,154bis,164,168bis	Kouterken
372	Turfput	179	Voslochting
374	Boekhout (Groot -)	183	Mande
375	Eggerik	190-193	Clement Leysen Stede
377-378	Tien Bunder	191	Zwaluw
377 r	Kattekomp	203-211	Sint-Joris
377w	Donderkomp	215-219	Hazendans 1
379-457	Schillebeek	222	Rot
379-384	Lompere	223-225	Moerbekebos
396	Dondercoij	224	Bosgat
413-418bis	Varre	225	Atembekehaag
419-420	Vossenplas	226	Kerk (Atembeke), Rot
419-429	Schillebeekmeers	250-252,255,257a,258	Walleken 1
430-433	Abeel	259-261	Herenbos
434	Rozier	263,266	Ingelscherbeek
437	Zjille	275-277	Helle
448-450,456-457	Schillebeekmeers	278-279	Vijverken 1
		284,287-289,291,293,296,297	Ingelscherbeek
<i>Moerbeke sectie B</i>		331-333	Diepenbroek
1	Justitie, Slagveldkouter	333a bis-334a	Diepenbroekveld
1-44	Atembekekouter	335	Ommegang van de kapel, Moerbekebos, Treu
4	Dievenhuizeken		
35	Kouter	338	Jacht
46	Pitserik	340	Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde
51	Lazerij		
51f	Witte Paard	344	Moerbekebos, Ommegang van de kapel, Raspaillebos
52b,54a	Leeuwergemweg		
52l	Grote School	345-347	Karkoolbos, Raspaillebos
52p	kerkhof	346	Heet
52,54	Vijverveld	347	Bosweg
55ac	Kamblok	348-349	Leeuwergembos
56-59	Achtbunder	351-352	Koppenholleveld
63-64	Achtbunder	353(deel)	Leeuwergembos
67	Veulenwei	353d-g	Tien Dagwand
97-99	Donkerzeelken	353-355	Boskouter
109-110	Atembekemeers	356-358	Broeders Lochting
113	Varkenshoek	360-366	Koppenholleveld
114	Atembekemeers	362	Hakuna Matata
118-129	Dierick	366	Diepenbroek
125c	Kapellerijgoed	368-380	Koppenholleveld
135	Kouterken	377f	Diepenbroek
138	Sint-Katelijne-meers	381	Donderkooi
139a	Leeuwergem	385-387	Dooman
142,150	Boykens Meers	388,391,392,395	Lange Berg

389-390	Lange Haag	497	Onze-Lieve-Vrouw van
391	Koppenholle (Hof te -)		Banneux, Ruisbroekweg
396-398	Koppenholle (Goed te -)	505	Brouwketel
400	Opperste Koppenholleveld	506	Ruisbroek
403-411	Koeweide	509-512	Masscher
412	Fonteinveld	513	Kosterij
413-414	Blijenberg	524	Onze-Lieve-Vrouw van
414	Blijenveld		Vlaanderen, Vier Bunder,
415-425	Boskouter		Wilgierlaan
428	Stikte	525	Molen
429	Ankerman	531	Vier Bunder
429-430	Bosweg	534-535	Coomans Kerkhof
430-433	Blijenberg	542	Limput
433	Rasop, Stoffels Bunder	580	Klein Hemelrijk
435	Koeweide	583-584	Hemelrijk
438-469	Dorp	599	Biezenweide
440	Leeuwergem	602-605	Biezenweide
445b	Priesteragieveldeken	629	Germaine, Plaats
446	Koer	629-635	Duitsman
449-450	Priesteragieveldeken	630	Kamblok (brouwerij), Radix
451-453	Kerkenveldeken	636	Offerplaatsken
451-452	Pastorie	643	Vlieggaten
453a ³	Kleine School	647-650	Spui
453m ³	Arthur	649-654	Koekoek
454	Koning van Spanje	655-683	Meirbroek
454-460	Sauvegardelochting	655-656	Meirbroekmeers
459	Blauwe Hemel	658	Spui
464	Kerkenveldeken	659	Dapperdal
465	Kerkhof	666	Petegemmeers
466	Kerk (Moerbeke)	668-669	Koppenhollemeers
468	Dekenij	684	Twee Bunder
478	Klokke, Walleken 2	691	Witte Paard
479-484	Kamblok (brouwerij)		
484	Ruisbroek	<i>Onkerzele sectie B</i>	
487	Loken	391,392,396	Kallenbroek
		534-535	Vijver(meers)

Index van adressen*Atembekestraat*

44 Dievenhuizen
 65-107 Grote Atembekekouterweg
 98-100 Vellebaantje
 161 Mande
 179 Zwaluw
 219 Sint-Joris

Brusselsestraat

52 Hazendans 1
 87 Martinus

Dreef

18-20 Vellebaantje

Edingseweg

151 Fixe
 202 Grote School
 209 Ezel, Nattendriesweg
 212 Witte Paard
 214 Lazerij, Nattendries, Ziekenhuisplaats
 216-224 Kerkenveldeken
 227 Lido
 228 Koning van Spanje
 240 Klokke, Vierschaar
 244-248 Kamblok (brouwerij)
 250-256 Loken
 268 Germaine
 271 Zikastraat
 278-280 Kamblok (brouwerij), Radix
 279 Ponderosa
 282-288 Offerplaatsken
 291 Gendarmerie
 295 Plezante Hoek, Rozenhof
 297 Boeketje
 301 Speurweg, Tequila
 307 Jonge Garde
 313 Regenboog
 315 Station
 325 Fox, Kee
 335 Bascul
 339 Vrolijk België
 351 Smidse
 361 Lichthout

369 Peers, Stichelweg

Heuvelstraat

1A Heuvelhoek
 8 Vuile Voorschoot
 12 Stichelweg
 17-19 Bruintjes Weg
 22 Blommaerts Stede, Engel
 44 Tienbundersweg
 91 Kapelletje van de Boerinnenbond
 155 Nieuwenhuis
 157 Onze-Lieve-Vrouwkapel
 161-163 Schillebeekkraaiabaan

Kappellestraat

3-13 & 16-30 Ingelscherbeek
 48-50 Karkoolboslos
 54 Jacht, Onze-Lieve-Vrouw van Vreugde

Koppenhollestraat

37 Hakuna Matata
 90 Koppenholle (Hof te -)

Kuiperstraat

14-16 Onze-Lieve-Vrouw van Banneux,
 Ruisbroekweg

Mijnwerkersstraat

2-4 Carine
 14 Fort

Moerbekeplein

16-26 Kerkenveldeken
 1 Arthur
 15 Pastorie
 24-26 Blauwe Hemel

Pauwelstraat

30 Leeuwergem

Stoffelstraat

35 Pirrebantje

Wilgierlaan

2 Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen

23 Pirrebaantje
91 Masscher

Willem van Moerbekestraat

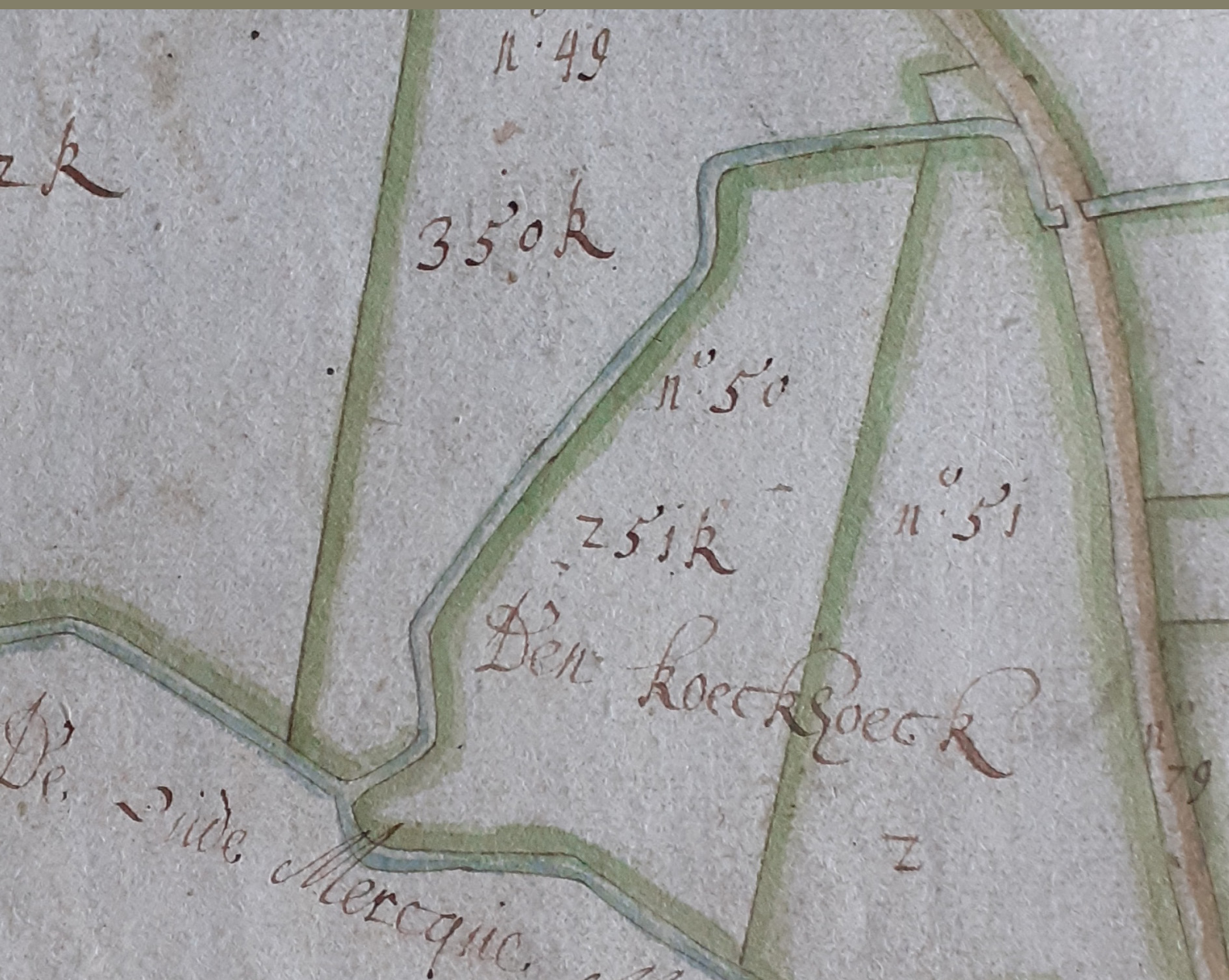
23 Nattendries, Pastorijweg,
Ziekenhuisplaats
26 Dekenij

30-32 Kleine School

Zikastraat

16-16A Bruintjes Weg
52-64 Kleine Zikastraat
59-61 Nattendriesweg
66 Sint-Jozefkapel, Vinkenhof

Het LAND van AALST EXTRA

Het Land van Aalst Extra is een reeks van digitale monografieën uitgegeven door de geschiedkundige vereniging Het Land van Aalst. De auteur is verantwoordelijk voor de inhoud.